

[C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Herriot\\_James-Zverolekar\\_na\\_blatech.pdb](C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Herriot_James-Zverolekar_na_blatech.pdb)

**PDB Name:** Herriot, James - Zvěrolékař na

**Creator ID:** REAd

**PDB Type:** TEXT

**Version:** 0

**Unique ID Seed:** 0

**Creation Date:** 3.6.2007

**Modification Date:** 3.6.2007

**Last Backup Date:** 1.1.1970

**Modification Number:** 0

James Herriot  
Zvěrolékař na blatech

## 1. kapitola

Tak o tomhle v knihách žádná řeč nebyla, přemítal jsem, když přifíčela zejícím otvorem vrat přeprška sněhu a usadila se mi na nahých zádech.

Ležel jsem na břiše na podlaze, vydlážděné kameny, v kaluži nepopsatelného bahna, s paží až po rameno vnořenou do vzpínající se krávy, a chodidly jsem šátral po zemi, abych se alespoň palcem u nohy zachytil za nějaký balvan. Byl jsem do pasu nahý a po těle se mi mísil sníh se špínou a zaschlou krví. Neviděl jsem vůbec nic kromě půloblouku mihotavého světla začouzené petrolejové lampy, kterou nade mnou držel hospodář.

Nikoli, v knihách nestálo nic o tom, jak v šerých stínech lovíte porodní provázky a nářadí, nic o tom, jak se snažíte zachovat čistotu pomocí žejdlíku vlažné vody, nic o kamenech zarývajících se do prsou. Ani slůvko o pomalém znecitlivění rukou, nic o plíživém ochrnutí svalů, když se prsty pokoušíte potlačit mocné stahy krávy usilující o to, aby vás vypudila.

Nikde nebyla zmínka o postupném ubývání vašich sil a o vyčerpání, o pocitu marnosti a o vzdáleně se ozývajícím hlásku panického děsu.

V duchu jsem si znovu připomněl ten obrázek z učebnice porodnictví: kráva stojí uprostřed zářivě čisté podlahy, zatímco vyfešákový veterínář v neposkvřeném porodnickém plášti má paži jen tak hluboko, aby to nevypadalo neslušně. Je klidný, dobře naladěný a usmívá se, hospodář a jeho pomocníci se také

usmívají a usmívá se i kráva. Po špíně nebo krvi a potu ani stopy.

Ten na tom obrázku právě dojedl dobrý oběd a přesunul se do vedlejší budovy, aby si trošičku zatelil, jen tak pro radost a z čisté lásky k věci, něco na způsob moučnicku. Nevyhrabal se drkotaje zuby ve dvě ráno z postele a nekodrcal po víc než dvaceti kilometrech zmrzlého sněhu, civě ospale vpřed, dokud se v kuželi reflektorů neobjevila samota farmy. Nešplhal skoro kilometr po příkrém svahu ke stodole, jíž chyběla vrata a kde ležela jeho pacientka.

Pokusil jsem se vevrtat o dva centimetry hlouběji do krávy. Hlava telete byla vzadu a já jsem s bolestí a námahou špičkami prstů sunul smyčku tenkého provázku k dolní čelisti novorozeněte. Celou tu dobu jsem měl ruku uskrípnutou mezi teletem a kostěnou pávní. Při každém vzepětí krávy bylo uskrípnutí téměř nesnesitelné, pak povolilo a já jsem posunul provaz o další dva centimetry. Uvažoval jsem, jak dlouho to ještě dokážu vydržet. Jestli brzy nechytím čelist do smyčky, nepodaří se mi tele vytáhnout. Zasténal jsem, stiskl zuby a znovu sáhl co nejdále kupředu.

Přifíčela další závěj sněhu a skoro jsem slyšel, jak mi vločky syčí a prskají na zpocených zádech. Pot se mi perlil i na čele, a jak jsem postrkoval provázek, stékal mi čůrkem do očí.

Při těžkém porodu telete se vždycky dostaví chvíle, kdy člověk začne pochybovat, že by vůbec mohl v té bitvě zvítězit. Do tohoto stadia jsem teď dospěl.

Hlavou se mi začala honit nejrůznější prohlášení: „Možná že by bylo rozumnější tuhle krávu zabít. Má tak malou a úzkou pánev, že si nedokážu představit, jak by tele mohlo projít.“ Nebo: „Je to pěkný tučný kousek, pěkná hromada hovězí – nemyslíte, že by bylo výhodnější, kdybyste poslal pro řezníka?“

Anebo: „Tohle je mimořádně těžký případ. Když je kráva dost široká, otočí se hlava docela lehce, ale tady je to vyloučeno.“ Mohl jsem ovšem dostat tele ven embryotomií – přetáhnout mu kolem krku drát a odříznout hlavu. Spousta podobných případů končila na podlaze poseté hlavami, údy a hromadou střev. Mnoho tlustých knih se věnovalo nespočetným způsobům, jak tele rozřezat.

Nic z toho se ale tady nehodilo, protože tohle tele bylo živé. Když jsem se natáhl, jak jsem jen mohl nejdál, dostal jsem se prstem až k tlamičce a překvapil mě pohybující se jazýček malého tvorečka. Nečekal jsem to, protože telata v této poloze bývají obvykle mrtvá, uškrcená příkrým ohnutím krku a tlakem silných stahů matčina lůna. Ale moje telátko si zachovalo jiskřičku života, a jestli se dostane na světlo boží, nezbytně musí být vcelku.

Přešel jsem k velkému kbelíku vody, teď už vystydlé a zakrvavělé, a mlčky jsem si namydlil paže. Pak jsem se znovu položil a kameny zarývající se mi do prsou se mi zdály tvrdé jako nikdy předtím. Zapřel jsem se palci u nohou mezi balvany, setřásl jsem pot z očí a ruku, která mi připadala spíš jako kus špagety, jsem snad už postě zasunul do krávy. Suché nohy telátka škrábaly kůži jako smirkový papír. Prohmatával jsem se dál k ohybu krku a k uchu a pak, s vysilující námahou, podle tlamy ke spodní čelisti, která se mi stala kýženým a nejvyšším životním cílem a metou.

Bylo k nevěře, že jsem tohle dělal už skoro celé dvě hodiny – síly mi ubývaly a já jsem zápolil, abych nastrčil malou smyčku na spodní čelist telátka. Vyzkoušel jsem už všechno možné – odtahoval jsem teleti nohu, jemně jsem tlačil tupým háčkem na oční důlek, ale znovu jsem se pak vrátil ke smyčce.

Už od samého začátku to bylo uhozené. Majitel hospodářství, pan Dinsdale, byl smutný, zamlklý dlouhán, který utrousil tu a tam nějaké slůvko a vypadal, že neustále čeká jen to nejhorší. Měl s sebou vyčouhlého, smutného, zamlklého syna a oba přihlíželi mému úsilí se vzrůstajícími pochybnostmi a chmurami.

Ale vůbec ze všeho nejhorší byl strýček. Když jsem poprvé vkročil do stodoly na příkré stráni, s překvapením jsem zjistil, že se na otepi slámy pohodlně usadil drobný stařík v klobouku tvaru vdolku. Cpal si fajfku a zcela zjevně se těšil na znamenitou jundu.

„Tak tedy, mladíku,“ zvolal s nosovým zahuhňáním typickým pro západní Riding. „Já sem Dinsdalův bratr. Moje hospodářství je v Listondalu.“

Položil jsem zdravotnickou brašnu a přikývl jsem. „Těší mě. Herriot.“

Stařík si mě prohlížel ostřížím zrakem. „Muj veterinář je Broomfield. Počítám, že ste vo něm zaslech – zná ho kdekdo, to je jistá věc. Ohromnej člověk, ten pan doktor Broomfield, kór na telení. Víte, že nepamatuju, že by se mu něco nepovedlo?“

Dokázal jsem se lehce usmát. Kdykoli jindy by mi jistě působilo radost poslechnout si, jakého mám

zdatného kolegu, ale tak nějak ne zrovna teď. Teď ne. Po pravdě řečeno, ta slova jako by v mých útrokách rozezvučela malinký a smutně klinkající zvoneček.

„Ne, lituji, ale neznám pana Broomfielda,“ odpověděl jsem, svlékaje sako, a pak jsem si s mírným zaváháním přetáhl přes hlavu i košili. „Víte, nejsem tady v kraji dlouho.“

Strýček z toho byl celý bez sebe. „Vy ho neznáte?! Tak to musíte být jedinej, co ho nezná. V Listondalu si ho děsně považují, to vám povídám.“ Upadl do šokovaného mlčení a přiložil zápalku k dýmce. Pak střelil okem po mém obnaženém torzu, na němž naskákaly krupičky husí kůže. „Pan Broomfield ze sebe strhne šaty jedna dvě – jako boxer. Takový svaly sem v životě na člověku neviděl.“

Padla na mne náhlá umrtvující slabost. Nohy jsem měl najednou jako z olova a připadal jsem si k ničemu. Když jsem si začal rozkládat na čistý ručník provázky a náradí, promluvil stařík znovu.

„A kdypak ste vlastně vyšel ze škol, esli se můžu voptat?“

„Ale už asi před sedmi měsíci.“

„Sedum měsíců!“ Strýček se nevěřičně usmál, udusal tabák v dýmce a vyfoukl mrak smrdutého modrého čmoudu. „Jo, nic nejní tak cennýho jako zkušenost, to je moje řeč. Pan Broomfield pro mě dělá už víc jak deset let a svému řemeslu rozumí. Kdepak učení z knih, to nestačí. Zkušenost, já sem pro zkušenost!“

Nasypal jsem do kbelíku špetku dezinfekce a pečlivě jsem si promyl ruce. Zaklekl jsem vedle krávy.

„Pan Broomfield si dycky natře ruce takovým zvláštním mazadlem,“ bafal strýček spokojeně z fajfky.

„Když se člověk jenom mydlí a meje, může se prej krávě zapálit vnitřek – to povídal.“

Vyšetřil jsem krávu. Každý veterinář zná to napětí chvíle, kdy poprvé vloží do krávy paži. V několika vteřinách budu vědět, jestli si za patnáct minut sako znovu obleču, nebo jestli mě čekají dlouhé a namáhavé hodiny těžké práce.

Tentokrát mi štěstí nepřálo. Byl to moc ošklivý porod. Obrácená hlava a vůbec žádný prostor. Vypadalo to spíš na špatně vyvinutou jalovici než na krávu, která se měla telit už podruhé. A byla suchá jako troud – plodová voda jí musela odejít už před několika hodinami. Pásla se na horních pastvinách a přišlo to na ni o týden dřív, proto ji museli dopravit do téhle napůl spadlé stodoly. V každém případě potrvá pěkně dlouho, než zase uvidím svoji postel.

„Tak copak ste našel, mladíku?“ Strýčkův pronikavý hlas rozetnul ticho. „Je to vobrácená hlava, že jo? To vám nedá žádnou velkou práci. Viděl jsem, jak to s nima dělá pan Broomfield – úplně to tele votočí a vyndá ho zadníma nohama napřed.“

Tenhle nesmysl jsem už slyšel. Krátká doba mé praxe mě poučila, že všichni hospodáři jsou odborníci na dobytek svých sousedů nebo vůbec jiných hospodářů. Kdykoli nastaly obtíže u jejich vlastních zvířat, spěchali zavolat veterináře, ale co se týkalo sousedova dobytka, bývali suverénně sebejistí, vševědoucí a překypovali užitečnými radami. A další jev, který jsem vypožadoval: jejich rady se obvykle setkávaly s větším respektem než názor veterináře. Jako například teď. Strýček byl zřejmě uznáván jako mudrlec a Dinsdalovi naslouchali s úctou všemu, co říkal.

„Taky se to dá udělat tak,“ pokračoval strýček, „že se sežene pár silnejch chlapů s provazama a vytáhnou to se všim všudy, i s tou hlavou vzadu.“

Protápával jsem se kupředu a zalapal po dechu. „Obávám se, že je úplně nemožné otočit tele v tak malém prostoru, a kdyby se vytáhlo bez obrácení hlavy, určitě by roztrhlo pánev matky.“

Dinsdalovi přimhouřili oči. Jasně si mysleli, že tváří v tvář převaze strýčkových vědomostí kličkují a vytáčím se.

A teď, po dvou hodinách, byla porážka přímo za dveřmi. Byl jsem skoro umlácený. Převaloval jsem se a plazil jsem se po hnusných balvanech, Dinsdalovi mě pozorovali se zachmuřeným mlčením a přival strýčkových komentářů neutuchal. Strýček, jehož zdravě růžová tvář svítila potěšením a jehož malá očička jiskřila, už léta letoucí nezažil takovou noc plnou štěstí. Stokrát se mu vyplatilo, že se trmácel do kopce. Na vitalitě mu to neubralo a každou vteřinku doslova vychutnával.

Když jsem tam tak ležel s očima zavřenýma, obličej ztuhlý špinou, ústa otevřená, uchopil strýček fajfku do ruky a vyklonil se ze své otýpky slámy: „Tak už ste to asi prošvih!“ pravil s hlubokým zadostiučiněním. „Eště sem neviděl, že by to prošvih pan Broomfield, ale ten má samosebou velký zkušenosti. A taky k tomu má sílu, vopravdickou sílu. To je člověk, kerýho neutaháte.“

Zalila mě vlna vzteku jako doušek silné kořalky. Namísto by samozřejmě bylo, abych vstal, vychrstl kbelík krvavé vody strýčkovi na hlavu, seběhl dolů z kopce a odjel. Odjel pryč odtud, pryč z Yorkshiru, pryč od strýčka, od Dinsdalů, pryč od téhle krávy.

Místo toho jsem zaťal zuby, napnul nohy, zatlačil vším, co jsem měl, a se vzrušenou nedůvěrou jsem ucítil, že má smyčka přejela přes drobné řezáčky do tlamy telátka. Šeptal jsem si modlitbičku, opatrně jsem levou rukou zatahl za tenký provázek a cítil jsem, jak se uzel na smyčce utáhl. Chytil jsem spodní čelist.

Konečně jsem mohl začít něco dělat. „Teď podržte tenhle provaz, pane Dinsdale, a mírně za něj táhněte. Já budu telátko otáčet, a když budete současně táhnout, měla by se hlava obrátit.“

„A co dyž ten provaz vyklouzne?“ tázal se strýček s nadějí v hlase.

Neodpověděl jsem. Položil jsem ruku na ramínko telete, abych je tlačil proti stahům krávy. Cítil jsem, jak se mi drobné tělíčko vzdaluje. „Teď táhněte stejnoměrně, pane Dinsdale, necukejte za ten provázek.“ A sám k sobě: „Panebože, jen ať to nevyklouzne.“

Hlava se obracela. Cítil jsem, jak se mi po paži sune krk, pak se mého lokte dotklo ucho. Pustil jsem rameno a chytil jsem malý mulec. Rukou jsem odtahoval zuby od poševní stěny a vedl jsem hlavu, aby konečně spočívala tam, kde měla, na předních nohách.

Rychle jsem rozšířil smyčku a hodil jsem ji až za uši. „Teď tahejte za hlavu, podle stahů.“

„Né, teď byste měli táhnout za nohy,“ ječel strýček.

„Tahejte tím zatraceným provazem za hlavu!“ zařval jsem z plných plic, a když uražený strýček zacouval zpátky na svou otep, bylo mi hned líp.

Vytáhli jsme hlavu a ostatní tělo pak následovalo snadno. Malé zvířátko leželo bez hnutí na dláždění, oči skleněné a nevidoucí, jazyk modrý a ošklivě naběhlý.

„Bude mrtvý. Taky aby nebylo!“ zabručel strýček, znovu útočný a boječtivý.

Vyčistil jsem tlamu od hlenů, zhluboka dýchl telátku do krku a začal s umělým dýcháním. Několikrát jsem stiskl žebra a telátko heklo a zamžikalo víčky. Pak začalo nadechovat a jedna nožka sebou cukla. Strýček smekl klobouk a na znamení nevíry se poškrabal na hlavě. „Pánové, vono je to živý! Byl bych myslel s určitostí, že bude po něm, dyž ste se s tím tak dlouho hrabal.“ Jeho oheň silně ochabl a z úst mu visela vyhaslá fajfka.

„Vím, co tenhle chlapík potřebuje,“ řekl jsem. Uchopil jsem telátko za přední nožky a přitáhl jsem ho k matčině hlavě. Kráva ležela natažená na boku, s hlavou unaveně spočívající na kamenité podlaze. Hrudník se jí zdvihal, oči měla skoro zavřené – vypadala, že vůbec není schopna se o cokoli zajímat. Pak ucítila na tváři tělo telátka a nastala proměna. Oči se jí rozšířily a čenich začal udýchaně propátrávat nový předmět. Její zájem vzrůstal každým nadechnutím. S námahou se vzpřímila na prsa, očichávala a postrkávala telátko a zhluboka funěla. A pak ho začala metodicky olizovat. Příroda se postarala o dokonale uklidňující masáž. Stvořeníčko vyklenulo záda do oblouku, když mu drsný jazyk hřebelcoval kůži. Za minutu tráslou hlavou a snažilo se vstát.

Široce jsem se usmál. Tenhle kousek jsem měl nejradši. Tenhle malý zázrak. Pripadalo mi, že to je něco, co mi nikdy nemůže zevšednět, ať bych to viděl sebečastěji. Shrabal jsem ze sebe tolik špíny a zaschlé krve, kolik jsem dokázal, ale většina toho byla přilepená k pokožce a nepovolila, ani když jsem ji seškraboval nehty. Musel jsem vydržet domů, kde se dočkám horké vody ve vaně.

Navlékal jsem si košili přes hlavu a bylo mi, jako by mě zmlátili tlustou holí. Bolel mě kašdický sval. V ústech mi vyschlo, rty jsem měl skoro slepené.

Klátivým krokem se ke mně přiblížila dlouhá smutná postava. „A co takle trochu pití?“ zeptal se pan Dinsdale.

Cítil jsem, jak mi ušmouvaný obličej praská v nevěřícím úsměvu. Před očima se mi zavlínil obraz horkého čaje zarámovaného do whisky. „To je od vás velmi milé, pane Dinsdale, hrozně rád bych se něčeho napil. Byly to zlé dvě hodiny.“

„Depak,“ zahleděl se na mne tvrdým zrakem pan Dinsdal, „myslel jsem pro krávu.“

Začal jsem blekotat: „Ale ano, samozřejmě, jistě, rozhodně jí dejte napít.“

Posbíral jsem své nádobičko a vyklopýtal ze stodoly. Vřesoviště bylo ještě ponořeno do tmy a po sněhu

fičel řezavý vítr a štípal mě do očí. Když jsem se trmácel dolů po svahu, dostihl mě naposled strýčkův hlas, pronikavý a neporažený.

„Pan Broomfield nejni pro to, aby kráva po teleti pila. Povídal, že jí to zastudí žaludek.“

## 2. kapitola

V roztřeseném malém autobuse bylo horko a já jsem seděl na nesprávné straně, kam se opíralo do oken červencové slunce. Nepohodlně jsem se vrtěl ve svém svátečním obleku a prstem jsem uvolňoval těsný límec. Směšné oblečení v tomhle počasí, ale pár kilometrů odtud mě očekával můj případný zaměstnavatel a musel jsem udělat dojem.

Na téhle návštěvě moc záleželo. Ukončit vysokou školu jako kvalifikovaný veterinář znamenalo v roce 1937 zrovna tolik jako dostat poukázku do fronty na podporu v nezaměstnanosti. Zemědělství bylo oslabené deseti léty, kdy je vláda zanedbávala, tažní koně, kteří byli hlavní oporou naší profese, rychle mizeli. Mládenci vyšli z fakult po pěti letech těžké dřiny a ocitli se tváří v tvář světu zcela lhostejnému k jejich nadšení a překypujícím vědomostem. Nemohla se jim předpovědět jiná než neveselá budoucnost. V Recordu se každý týden objevila dvě až tři volná místa a na každé připadalo průměrně osmdesát zájemců.

Nevěřil jsem vlastním očím, když přišel ten dopis z Darrowby v Yorkshiru. Pan Siegfried Farnon, MVDr., by se se mnou rád setkal v pátek odpoledne. Měl jsem přijet na čaj, a kdybychom si navzájem vyhovovali, mohl jsem zůstat jako asistent. Nevěřicně jsem se chopil téhle životní směrovky. Tolik mých přátel, kteří vyšli ze školy se mnou, bylo bez zaměstnání nebo pracovalo v obchodech nebo jako dělníci v loděnicích, a já už se vzdal naděje, že by mě čekala jiná budoucnost.

Řidič znovu zprudka přehodil rychlost, protože jsme projížděli další ostrou zatáčkou. Posledních asi pětadvacet kilometrů jsme jeli pořád do kopce a blížili jsme se ke vzdáleně se vzdouvajícímu moři Pennin. Nikdy předtím jsem v Yorkshiru nebyl, ale jeho jméno ve mně vždycky vyvolávalo představu krajiny těžkopádné a neromantické jako pudink stejného jména. Očekával jsem solidnost, jednotvárnost a naprostý nedostatek šarmu. Ale když se autobusek prostěnával výš a výš, začal jsem pochybovat a měnit své názory. Nejasné obrysy vysočiny se ztvarovaly do širokých údolí a vysokých, travnatých kopců, na jejichž úpatí se vinuly říčky, obtáčejí se kolem stromů. Důstojná stavení z šedého kamene se rozprostírala na ostrůvcích obhospodařované půdy, která odtlačila jasně zelené výběžky nahoru do kopců, do tmavé záplavy vřesu převíslého ze samých vrcholů hor.

Plůtky a křovím obrostlé meze tu ustoupily suchým kamenným zídkám. Zídky lemovaly cesty, ohraničovaly pole a šplhaly po stráních kolem nás, jako by jim nikde nebylo konce. Byly všude, odvíjely se v dlouhých kilometrech a vytvářely vzorkovnici směřující nahoru do zelených výšin.

Čím víc jsem se blížil cíli své cesty, tím vtíravěji se mi připomínaly úděsné příběhy, přinášené do školy spolužáky – veterány zakalenými a zatrpklými pár měsíci praxe. Podle nich byli asistenti jen ošlapky bláta pod nohama krutých a nemilosrdných šéfů, mučících je hladem a udolávajících je k smrti vyčerpávající prací. David Stevens si zapaloval třesoucí se rukou cigaretu: „Neměl jsem volno ani jedinou noc, ani jediný půlden. Donutil mě, abych mu myl vůz, ryl zahradu, sekal trávu, obstarával velké nákupy. Ale když mi poručil, abych vymetl komín, dal jsem výpověď.“ Nebo Vilda Johnstone: „První, co na mě připadlo, bylo zavést žaludeční sondu koni. Místo do jícnu jsem ji strčil do průdušnice. Párkrát jsem rychle zapumpoval a kůň šel k zemi – to vám byla děsná rána – a bylo po něm. A z toho mám tyhle šediny.“

Nebo ten hovor, co se vyprávěl o Fredu Pringlovi. Fred trokaroval nadmutou krávu a farmář byl tak nadšený plynem syčivě unikajícím z podbřišku, že Freda to nadšení strhlo a přiložil k vývodu svůj zapalovač. Plamenný jazyk, který vyletěl, přeskočil na žoky slámy a vypálil chlěvy do základů. Fred si hned poté našel zaměstnání v zámoří – na Leewardských ostrovech, nemýlím-li se.

Tohle ale ksakru určitě není pravda. Proklínal jsem svou horečnatou představivost a snažil jsem se neposlušat pekelný praskot a řvaní dobytka, který odváděli do bezpečí. Ne, tak strašné to nemohlo být... Otíral jsem si zpocené dlaně o kolena a pokoušel jsem se soustředit myšlenky na člověka, za nímž jsem jel a se kterým jsem se měl setkat.

Siegfried Farnon. Nezvyklé jméno pro veterináře v yorkshirských údolích. Asi nějaký Němec, který tu

studoval a pak se rozhodl, že si zařídí ordinaci. A tenkrát na začátku to asi taky nebyl žádný Farnon. Pravděpodobně Farrenen. Ano. Siegfried Farrenen. Začínal nabývat podoby: malý, zavalitý, takový baculínek s veselými očima a bublavým smíchem. Ale současně mě trápil neodbytný obraz neohrabaného Teutona se studenými očima a vlasy ostříhanými na ježka, protože tato druhá postava lépe ladila s všeobecně přijímanou představou šéfa ordinace.

Uvědomil jsem si, že autobus drkotá úzkou ulicí, která ústila na náměstí, a tam jsme zastavili. Nad výkladní skříní skrovného hokynářství jsem četl „Darrowbyská družstevní společnost“. Byli jsme u cíle. Vystoupil jsem a zůstal stát vedle svého oprýskaného kufříku a rozhlížel jsem se. Něco tu bylo neobvyklého a nemohl jsem přijít na kloub tomu, v čem to vězelo. Pak jsem na to přišel. Bylo to – ticho. Ostatní cestující se rozptýlili, řidič vypnul motor a nikde nebylo slyšet ani hlásek, nic se nehýbalo. Jediná postřehnutelná známka života byla skupinka staříků sedících uprostřed náměstí kolem městské věže s hodinami, ale i ti mohli být vytesáni z kamene.

Průvodcovské knihy nevěnovaly Darrowby příliš mnoho pozornosti, ale pokud o něm byla zmínka, popisovaly je jako malé, šedavé městečko na říčce Darrow. Údajně se vyznačovalo náměstím s kamenným dlážděním a kromě dvou starých mostů ničím příliš zajímavým. Když se ale člověk na městečko podíval, bylo kouzelně položené na řece plné oblázků, s domky nalepenými do hustých hroznů, nepravidelně rozestých po stráněch Herne Fellu. Z celého Darrowby, ze všech ulic i ze všech oken domků jste viděli Fell, zdvihadící svůj klidný zelený masiv víc než šest set metrů nad změť střech. Ve vzduchu visela průzračnost, jakási jasná zářivost, vědomí prostoru a lehkosti, které ve mně vzbuzovalo pocit, že jsem se cestou po těch dvaatřiceti kilometrech něčeho zbavil. Jako by se ze mne byla sloupala zátěž městské špíny a kouře.

Trengatská ulice byla tichá ulice vedoucí z náměstí a na ní jsem poprvé spatřil Skeldale House. Věděl jsem, že jsem na správné adrese ještě dřív, než jsem se přiblížil natolik, abych si přečetl na staromódní mosazné jmenovce, visící trochu nakřivo na železné mříži, S. Farnon, MVDr. Poznal jsem dům podle břečťanu, který se neuspořádaně pnul po hladounkách cihlách až k nejvyšším oknům. Tak to vysvětloval dopis – jediný dům s břečťanem. A tady bych mohl najít své první pracoviště coby veterinář.

Když jsem teď stál přímo na zápraží, nedostávalo se mi dechu, jako bych byl utíkal. Tady bych se poznal a ozkoušel – kdybych tu našel práci. Tolik věcí musí člověk dokázat sám sobě!

Ten starý dům se mi líbil. Byl postaven v georgiánském stylu, s pěknými, bíle nalakovanými domovními dveřmi. Okna byla také bílá – v přízemí a v prvním poschodí široká a půvabná, ale malá, čtvercová, vysoko nahoře vykukující zpod přístřešku tašek. Lak oprýskal a omítka mezi cihlami se vydrolila, ale nic nemohlo porušit styl a eleganci celé stavby. Před domem nebyla zahrádka a od ulice ho oddělovala jen o nějaký metr předsunutá kovová mříž.

Zazvonil jsem – a ve vteřině se odpolední klid rozrušil vzdáleným štěkotem, jako by se rozeřvala celá smečka vlků. Horní polovina dveří byla skleněná, a když jsem nahlédl dovnitř, vyřítla se zpoza rohu dlouhé chodby lavina psů a se zuřivým ječením se vrhla na dveře. Kdybych nebyl zvyklý na zvířata, byl bych se otočil a prchal, co by mi nohy stačily. Takto jsem pouze mírně poodstoupil a pozoroval psy, kteří vyskakovali po jednom či po dvou a ukazovali hlavy s planoucíma očima a uslintanými tlamami. Za nějakou chvíli jsem je dokázal rozeznat a roztrdit a uvědomil jsem si, že můj první hrubý odhad – že jich bude kolem čtrnácti – byl přehnaný. Ve skutečnosti jich bylo pět. Obrovský běžový greyhound, který se objevoval nejčastěji, protože nemusel skákat do takové výšky jako ostatní. Kokršpaněl, skotský teriér, malý chrt a drobný jezevčík s kratounkýma nohama. Toho bylo vidět jen málokdy, protože pro něj bylo sklo příliš vysoko, ale když se mu to podařilo, štěkal ještě zuřivěji než ti ostatní – dokud zase nezmizel.

Uvažoval jsem, že zazvoním znovu, když jsem v chodbě spatřil mohutnou paní. Zabručela jediné slůvko a hluk ustal jako pod dotekem kouzelné hůlky. Když otevřela dveře, lísala se jí celá ta zuřící smečka lichotivě kolem nohou, psi k ní oddaně vzhlíželi, takže jim bylo vidět jen bělmo očí, a vrtěli zataženými ocasey. Tak servilní chásku jsem ještě nepoznal.

„Dobré odpoledne,“ usmál jsem se svým nejhezčím úsměvem. „Jsem Herriot.“

V otevřených dveřích vypadala ta paní ještě větší. Bylo jí kolem šedesáti, ale vlasy, hladce stažené z čela, se černaly jako uhlí a jen vzácně se v nich objevil šedý proužek. Přikývla a hleděla na mě vážně a

laskavě, ale zdálo se, že čeká na další vysvětlení. Jméno jí zcela očividně neříkalo vůbec nic.

„Pan Farnon mě očekává. Psal mi, abych dnes přijel.“

„Pan Herriot?“ pravila zamyšleně. „Ordinujeme od šesti do sedmi – jestli sem chcete přivést pejska.“

„Ne, ne,“ vytrval jsem ve svém úsměvu. „Žádám tu o místo asistenta. Pan Farnon mě pozval na čaj.“

„Asistenta? Ale to je milé.“ Rysy obličeje poněkud zvlídněly. „Jmenuji se Hallová. Jsem hospodyně pana Farnona. Pan Farnon je totiž starý mládenec. Vůbec mi o vás nic neřekl, ale to nevadí, pojďte dál, uvařím trochu čaje. Pan Farnon by tu měl být každou chvíli.“

Kráčel jsem za ní mezi čistě obílenými stěnami a moje podpatky klapaly po dlaždicích. Na konci jsme zabočili doprava do jiné chodby a zrovna jsem začínal uvažovat, kam až se vlastně ten dům rozprostírá, když jsem byl uveden do pokoje zalitého sluncem.

Byla to místnost ve velkopanském stylu, prostorná, s vysokým stropem, mohutným krbem, po stranách s obloukovitými výklenky. Celou jednu stěnu tvořilo francouzské okno otevírající se do dlouhé zahrady obehnané vysokou zdí. Zahlédl jsem nepříliš upravený trávník, skalku a spoustu ovocných stromů. Veliký záhon pivoňek zářil v horkém slunci a docela vzadu ve větvích vysokých topolů krákal vrány. A nad námi a za námi se rýsovaly zelené kopce s příkrými úbočími.

Na vyšlapaném koberci stál docela obyčejný nábytek, na stěnách visely reprodukce loveckých výjevů a všude se válely knihy, některé na poličkách ve výklencích, ale většinou na hromádách na zemi v koutech místnosti. Na čelném místě krbové římsy stál starý cínový džbán. Byl to velmi zajímavý džbán. Byl přecpaný šeky a bankovkami, které z něho vytékaly a přepadaly dolů na krb. Užasle jsem tento jev studoval, když vešla paní Hallová a nesla podnos s čajem.

„Pan Farnon odejel zřejmě za pacientem,“ pravil jsem.

„Ne, jel do Brawtonu navštívit maminku. Vlastně ani nevím, kdy se vrátí.“ Odešla a přenechala mě čaji.

Psi se mírumilovně rozmístili po pokoji a kromě krátké výměny názorů mezi skotským teriérem a kokršpanělem, kdo z nich zaujme místo v hlubokém křesle, nebyla patrná ani stopa po předchozím násilnictví. Leželi, dívali se na mě s přívětivou znučeností a bojovali předem ztracenou bitvu s ospalostí. Brzy klesla i ta poslední klimbající hlava a v místnosti se rozléhal sbor hlubokého oddechování.

Mně se však nedařilo uklidnit se a odpočívat. Přepadl mě pocit zklamání a skleslosti. Horečnatě jsem se připravoval na rozhodující setkání – a teď jako bych ztratil půdu pod nohama. Proč by si měl někdo napsat o asistentu, domluvit si s ním schůzku a pak odjet na návštěvu k mamince? A další věc – kdybych byl přijat, musel bych bydlet v tomhle domě, ale hospodyně nevěděla vůbec nic, nedostala žádný příkaz, aby pro mě přichystala pokoj. Dokonce o mně ani nezaslechla.

Moje meditace přerušilo zařinčení zvonku a psi zaječeli a vyletěli do vzduchu, jako by do nich vjel elektrický náboj, a v jedolité hmotě proletěli dveřmi. Byl bych si přál, aby nebrali své povinnosti tak vážně. Po paní Hallové jako by se zem slehla, a tak jsem se odebral k domovním dveřím, kde se psi oddávali svému siláctví.

„Ticho!“ zařval jsem a rámus ztichl, jako bych zmáčkl vypínač. Všech pět psů se mi ubožácky lísalo kolem kotníků, málem lezli po kolenou. Nejefektnější byl velký greyhound, který stáhl tlamu a cenil zuby v omluvném úsměvu.

Otevřel jsem dveře a stál tváří v tvář kulatému, dychtivému obličejí. Jeho vlastník – tlust'oučký človíček v gumovkách – se důvěřivě opíral o kovový plot.

„Dobrý den. Je pan Farnon doma?“

„Momentálně není, přál jste si něco?“

„Jo. Až se vrátí, vyříd'te mu, že Bertík Sharpů z Barrow Hills má krávu a ta kráva by potřebovala prošť'ouchnout.“

„Prošť'ouchnout?“

„Jo, jede jen na tři válce.“

„Na tři válce?“

„Jo. A dyž nic neuděláme, bude už nadosmrti zkažená, že jo?“

„Pravděpodobně ano.“

„Na zánět cecku není nikdo zvědavej!“

„Určitě ne.“

„Jo. Tak mu to vyřídíte. Zdravíčko.“

Zamyšleně jsem se vracel do pokoje. Vyvádělo mě značně z míry, že jsem vyslechl první anamnézu a nepochopil jsem z ní ani slovo.

Ještě jsem nedosedl, když se ozval zvonek znovu. Okamžitě jsem vyrazil strašlivé zaječení, které psy zmrazilo, ještě než dopadli po výskoku na zem. Pochopili, oč kráčí, a rozpačitě zase zalezli na svoje křesla.

Tentokrát to byl rozvázný muž, s velice vyrovnaně nasazenou plátěnou čepicí, která mu spočívala na opoře obou uší, se šálou ovázanou přesně kolem ohryzku. Zprostřed úst mu vyrůstala porcelánka. Odstranil fajfku ze rtů a promluvil s překvapivě silným místním přízvukem.

„Menuju se Mulligan a potřeboval bych, aby pan Farnon namíchal mému psovi náskou meducínu.“

„A jaképak máte s pejskem potíže?“

Tázavě zdvihl obočí a přiložil dlaň k uchu. Zkusil jsem to znovu a zařval jsem z plných plic.

„Co mu schází?“

Pochybovačně se na mne zadíval. „Bleje, pane. Vošklivě bleje.“

Okamžitě jsem se ocitl na pevné půdě a v hlavě se mi rozpučely diagnózy a terapie. „Za jak dlouho po jídle zvrací?“

Dlaň se znovu zvedla k uchu: „Co – copak, cože?“

Naklonil jsem se docela blízko k němu, nadmul jsem plíce a křikl: „Kdy ble – chci říci, kdy zvrací?“

Po tváři pana Mulligana se zvolna rozprostíralo porozumění. Něžně se usmál. „Jo, jo, bleje, moc bleje, milej pane.“

Necítil jsem v sobě dost sil k dalšímu pokusu, a tak jsem mu pravil, že se na to podívám a aby se ještě zastavil později. Zřejmě uměl číst ze rtů, protože vypadal uspokojeně a odešel.

Vrátil jsem se do pokoje, klesl jsem do křesla a nalil si šálek čaje. Ustrkl jsem, když se zvonění rozlehlo znovu. Tentokrát stačil jediný zuřivý pohled a psi zalezli zpátky na křesla. Ulevilo se mi, že tak rychle pochopili.

Přede dveřmi stála půvabná dívka se zrzavými vlasy. Usmála se, přičemž odhalila spoustu bělostných zubů.

„Dobré odpoledne,“ pozdravila hlasitě, modulovaně a vychovaně. „Jsem Diana Bromptonová. Pan Farnon mě pozval na čaj.“

Polkl jsem a podepřel se o kliku dveří. „Pozval VÁS na čaj?“ Úsměv ztuhl. „Ano, správně,“ pravila a pečlivě hláskovala jednotlivá slova. „Pozval mě na čaj.“

„Lituji, ale pan Farnon není doma a bohužel vám ani nepovím, kdy se vrátí.“

Moje slova vytrhla úsměv i s kořínkem. „Ach,“ pravila a vtěsnila do tohoto slůvka velice mnoho. „Ale snad bych přece jen mohla dál.“

„Ale samozřejmě, prosím vás, pojd'te, promiňte mi.“ Blekotal jsem, náhle si uvědomiv, že jsem na dívku civěl s otevřenými ústy.

Otevřel jsem dveře dokořán a dívka kolem mě beze slova proběhla. V domě se vyznala, protože hned za prvním ohbím zmizela ve dveřích pokoje. Přesl jsem kolem dveří po špičkách a pak jsem se dal do cvalu, jenž mě přenesl přes dalších asi deset metrů zákrutovité chodby do obrovské kuchyně s podlahou z kamenných dlaždic. Paní Hallová lomozila rendlíky, když jsem k ní přiběhl.

„Je tu nějaká slečna, nějaká slečna Bromptonová. Přišla taky na čaj.“ Musel jsem se vši silou držet, abych ji nezatahal za rukáv.

Obličej paní Hallové byl bezvýrazný. Domníval jsem se, že třebas začne lomit rukama, ale vypadalo to, že není dokonce ani překvapená.

„Tak tam jděte a povídejte si s ní a já přinesu ještě nějaké koláče.“

„Ale o čem si s ní mám propánakrále povídat? Jak dlouho bude pan Farnon ještě u maminky?“

„Jenom si trošinku popovídejte. Řekla bych, že přijede brzy,“ odvětila klidně.

Pomaloučku jsem kráčel zpátky k pokoji, a když jsem otevřel dveře, dívka se rychle otočila a na jejích rtech vykvétal nový veliký úsměv. Ani se nepokusila skrýt své znechucení, když zjistila, že jsem to pouze já.

„Paní Hallová se domnívá, že pan Farnon přijede brzy. Mohu vám nabídnout čaj?“

Vrhla na mě pohled, který přešel od mých rozčuchaných vlasů až k ošlapaným starým botám. Náhle jsem

si uvědomil, jak jsem ulepený a upocený po té dlouhé cestě. Pak trhla rameny a odvrátila se. Psi se na ni dívali lhostejně. Nad pokojem se rozprostřelo ticho, těžké jako houně.

Nalil jsem šálek čaje a podal jsem jí ho. Ignorovala mě a zapálila si cigaretu. Tohle bude tvrdý oříšek, ale musím udělat, co je v mých silách.

Odkašlal jsem si a začal lehkým konverzačním tónem. „Já jsem také přijel teprve před chvilkou. Doufám, že tu budu pracovat jako nový asistent.“

Tentokrát se ani neobtěžovala, aby se otočila. Řekla jen „Aha“ a toto jediné slůvko mělo zase ohromný říz.

„Tohle je kouzelný kouteček světa,“ zaútočil jsem znovu.

„To je.“

„Ještě nikdy jsem nebyl v Yorkshiru, ale to, co jsem doposud viděl, se mi líbilo.“

„Ale?!“

„Znáte pana Farnona už dlouho?“

„Ano.“

„Myslím, že není moc starý – kolem třiceti?“

„Ano.“

„Krásné počasíčko.“

„Ano.“

Držel jsem se odvázně a vytrvale asi pět minut, úporně jsem vymýšlel něco originálního nebo vtipného, ale nakonec slečna Bromptonová přestala odpovídat, vyjmula cigaretu ze rtů, otočila se ke mně a zahleděla se na mne dlouze a němě. Pochopil jsem, že to je konec, a vycouval jsem do ticha.

Pak už jen seděla a hleděla do francouzského okna, dýmala zhluboka z cigarety a mhouřila oči, když jí ze rtů tryskal pramínek kouře. Co se jí týkalo, prostě jsem neexistoval.

Mohl jsem si ji prohlížet, jak mi bylo libo – a stála za prohlédnutí. Nikdy předtím jsem nepotkal živý obrázek z módního žurnálu. Chladivé plátěné šaty, draze vypadající svetr, elegantní nohy a nádherné rudé vlasy spadající na ramena.

Fascinovala mě myšlenka, že tu tak sedí a očividně lační po malém tlustém německém veterináři. Ten Farnon musí mít něco do sebe.

Dramatický živý obraz skončil tím, že slečna Bromptonová vyskočila, vztekla zahodila cigaretu do krbu a vypochoďovala z místnosti.

Znaveně a vyčerpaně jsem vstal z křesla. Vyšoural jsem se francouzským oknem na zahradu a začala mě bolet hlava. Plácl jsem sebou do trávy sahající mi po kolena a opřel jsem se zády o vysoký akát. Kčertu, kde je ten Farnon? Objednal si mě doopravdy, nebo si ze mne někdo ztropil strašlivý kanadský žertík? Zamrazilo mě. Utratil jsem posledních pár liber za cestu sem, a jestli se tu něco nepovedlo, byl jsem v maléru.

Díval jsem se kolem sebe a trochu se mi ulevilo. Sluneční paprsky se odrážely od vysokých starých zdí, v jásavých záhonech květin bzučely včely. Mírný vítr rozechvíval ovadlé květy nádherné glycínie, která přikrývala téměř celé zadní průčelí domu. Byl tu klid.

Opřel jsem si hlavu o kůru stromu a zavřel oči. V duchu jsem viděl, že nade mnou stojí pan Farrenen a vypadá přesně tak, jak jsem si ho předem vykreslil. Tvářil se šokovaně.

„Thák tóchle ste thedy próved!“ prskal a jeho tlusté tváře se třásly vztekem. „Pšídeš tho mýho thómu phod fálešnou samínkou, urážíž Fräulein Brompton, píšeš muj čaj, jíš mou potravu. A cópak jsi éště próved, ców? Móžná že jsi ukrád mý lšícky. Mlúviš o asistentovi, a já nechtěla asistenta. Budu zavolat policii.“

Herr Farrenen uchopil buclatou ručkou telefon. I ve snu jsem se divil, jak může ten člověk mluvit s tak triviálním přízvukem. Slyšel jsem, jak jeho sytý hlas říká „Haló, haló“.

Otevřel jsem oči. Někdo říkal „Haló, haló“, ale nebyl to pan Farrenen. Vysoký, štíhlý muž se opíral o zed', ruce v kapsách. Zřejmě ho něco dobře pobavilo. Snažil jsem se postavit na nohy a on se odlepil ode zdi a podával mi ruku. „Promiňte, že jsem vás nechal čekat. Jsem Siegfried Farnon.“

Byl to ten nejangličtější vypadající člověk ze všech lidí, se kterými jsem se kdy setkal. Protáhlý obličej s energickou bradou a se zřejmým smyslem pro humor. Malý, přistřížený knírek, neupravené, pískové

vlasý. Na sobě měl staré tvídové sako a beztvář flanelové kalhoty, límeček kostkované košile otřepený a uzel kravaty nedbale uvázaný. Zřejmě netrval příliš mnoho času před zrcadlem.

Prohlížel jsem si ho a bylo mi líp, i když mě bolel krk, jak jsem se opíral o strom. Zatřásl jsem hlavou, aby se mi úplně otevřely oči, a z vlasů mi padaly chomáče trávy. „Byla tu nějaká slečna Bromptonová,“ vyklopil jsem ze sebe. „Přišla na čaj. Vysvětlil jsem jí, že vás odvolali.“

Farnon se tvářil zamyšleně, ale nijak zdrceně. Pomalu si mnul bradu. „Hm, ano, nevádí. Ale velice se omlouvám, že jsem tu nebyl, když jste přijel. Mám děravou hlavu, prostě jsem na to zapomněl.“

Také hlas měl velmi anglický.

Farnon se na mě zadíval dlouze a pátravě a pak se usmál. „Pojďme dovnitř. Rád bych vám ukázal, jak to vypadá.“

### 3. kapitola

V protáhlém bočním křídle vzadu za domem bývalo za honosnějších časů ubytováno služebnictvo.

Všechno tu bylo tmavé a těsné jako v úmyslném kontrastu k přední části domu.

Farnon mě zavedl k prvním z několika dveří, které se otvíraly z chodby páchnoucí éterem a karbolkou. „Tohle,“ pravil, a v očích mu svítilo tajemství, jako bychom se chystali odhalit záhadu Aladinovy jeskyně, „tohle je výdejna léků.“

V oněch dobách před penicilinem a sulfonamidy byla výdejna léků místo velmi důležité. Po stěnách se od stropu až k podlaze rýsovaly přímky polic s vyrovnanými třpytnými lahvičkami. Vychutnával jsem známá jména: etylnitrid, kafrová tinktura, chlorodyn, formalín, salmiak, hexamin, olověný cukr, linimentum album, chloristan rtuťnatý, blistr. Řádky bílých jmenovek uklidňovaly.

Byl jsem novosvěcenec mezi starými přáteli. V bolestech jsem shromažďoval jejich moudrost, léta jsem slídl po jejich tajemstvích. Věděl jsem, jak se zrodily, co dělaly a čím byly užitečné, znal jsem předepisovaná množství, k zesílení různorodá. Examinátorův hlas: „A jaké množství předpisujeme koni? – jaké krávé? – a jaké ovci – a vepři – a psu – a kočce?“

Na poličkách byla celá veterinářova zbrojnice proti chorobám a na lavici pod oknem jsem zahlédl přístroje, které výzbroj doplňovaly: odměrné nádoby a válce, moždíře a tloučky. A dole v otevřených přihrádkách lékovky, hromádky korkových zátek, krabičky na pilulky a oplatky na prášky. Jak jsme tak chodili kolem dokola, ožíval Farnon čím dál tím víc. Oči se mu leskly a tempo řeči se zrychlovalo. Často natáhl ruku a pohladil některou zabroušenou sklenici na poličce, nebo vzal z krabice pinzetu nebo nějaký lektvar, přátelsky ho poplácal a něžně zas uložil nazpátek.

„Koukněte se na tohle, Herriote,“ zařval zničehonic a bez varování. „Adrevan! To je jedinečný lék proti oblým červům u koní. Je ale dost nákladný, na to vás upozorňuji – deset šilinků za balíček. Nebo tyhle čípky z genciánové violeti. Stačí zasunout čípek krávé do dělohy po špatném vyčištění, a výtok se znamenitě zbarví. Vypadá to efektně a důvěryhodně. A tenhle trik jste viděl?“

Nasypal na skleněnou misku trochu krystalků přesublimovaného jódu a přidal několik kapiček terpentýnu. Vteřinku se nedělo nic a pak se zdvihl mrak hustého rudého dýmu a v kotoučích stoupal ke stropu. Farnon se válel smíchy nad svým úžasem.

„Hotová černá magie, vidíte? Dávám to koňům na poraněné nohy. Chemickou reakcí vniká jód hluboko do tkáně.“

„Skutečně?“

„Nevím jestli skutečně, praví to teorie, ale stejně musíte přiznat, že to vypadá báječně. Udělá to dojem i na nejzarputilejšího zákazníka.“

Některé lahvičky na poličce byly v rozporu s etickou úrovní, k jaké jsem byl veden při studiích. Jako například ty označené „Léčivý nápoj proti kolice“ a zobrazující v živých barvách vyvedený obrázek koně svíjejícího se v bolestech. Hlava zvířete byla obrácena k divákovi a měla výraz velice lidské úzkosti. Jinou zdobil nápis „Lék pro dobytek – na všechno“. Byl to všelék proti kašli, nachlazení, kolice, zápalu plic, mléčné horečce, chronické mastitidě i všemožným žaludečním potížím. Dole na jmenovce ujišťovala nápadná a jako uhel černá písmena „Úleva vždy zaručena“.

Téměř ke všem lékům měl Farnon co říct. Za pět let praxe a zkušeností našel uplatnění pro každý lék.

Všechny měly své kouzlo, svá individuální tajemství. Spousta lahviček byla krásně tvarovaná, s těžkými zabroušenými zátkami, a jejich latinské názvy se jim vrývaly hluboko do boků – názvy známé lékařům po celá staletí, názvy, které ovíjela desetiletí pověr a bajek.

Stáli jsme tam spolu a hleděli na ty lesknoucí se řady a netušili jsme, že to všechno už skoro ztratilo smysl, že dny starého lékařství za chvíli nenávratně minou, že se brzy střemhlavě přičítí nové objevy a stará veterinaria upadne v zapomnění a nikdy se nevrátí.

„A sem ukládáme nástroje,“ postrčil mě Farnon do další malé místnůstky. Na poličkách potažených zeleným sukrem ležely nástroje na drobná zvířata. Byly vzorně uspořádané a vycištěné, až ta čistota člověkem přímo otřásla. Podkožní jehly, porodní kleště, sondy, pátradlo, a na čestném místě oftalmoskop.

Farnon jej láskyplně vyjmul z černé krabice. „Tohle jsem koupil teď nedávno,“ zahučel a hladil hladký postraněk. „Nádherná věcička, podívejte se mi na sítnici.“

Rozsvítil jsem žárovku a se zájmem jsem si prohlížel třpytivé a barevné čalounění na dně Farnonova oka.

„Moc pěkné, jsem ochoten podepsat vám zdravotní vysvědčení.“

Zasmál se a plácl mne do ramene. „To mě tedy opravdu těší. Vždycky mi připadalo, že bych na tomhle oku mohl mít šedý zákal.“

Začal mi ukazovat nástroje na velká zvířata. Visely na zdi na háčích. Chirurgické svorky na kupírování, nástroje na nekrvavý způsob kastrace, emaskulátory, pouta na povalení koně, porodní provazy a háčky. Nový embryotom visel na čestném místě, ale mnoho nástrojů, právě tak jako léky, byly muzeální kousky – především chirurgické kopíčko na pouštění žilou, připomínka středověku. Stále ještě se ale používalo.

„Na zánět měkké části kopýta stejně nevymysleli nic lepšího,“ prohlásil Farnon vážně.

Skončili jsme v operačním pokoji, kde byly holé bílé stěny, vysoký stůl, kyslíková bomba, anestetické vybavení a malý sterilizátor.

„V tomto okrese není skoro žádná práce s drobnými zvířaty.“ Farnon hladil stůl dlaní. „Ale snažím se ji oživit. Je to příjemná změna po všem tom ležení na břiše pod krávou. Vtip je v tom, že se to musí dělat pořádně. Ta stará metoda léčení ricinovým olejem a kyanovodíkem není k ničemu. Jistě víte, že spousta starých praktiků by se nezahodila se psem nebo s kočkou, ale i naše profese si musí zvyknout na nové myšlenky.“

Přešel ke skříni v koutě a otevřel ji. Viděl jsem skleněné poličky s několika skalpely, peány, jehlami na chirurgické šití a skleničkami s catgutem v lihu. Vzal kapesník, a dřív než zavřel dveře, dotkl se otoskopu.

„Tak co si o tom všem myslíte?“ tázal se, když jsme vycházeli do chodby.

„Ohromné,“ odpověděl jsem. „Máte tu všechno, co potřebujete. Úplně mě to vzalo.“

Nadouval se mi pýchou před očima. Hubené tváře mu zruměněly a tiše si broukal nějakou melodii. A pak začal zpívat hlasitě, nejistým barytonem do kroku, jak jsme pochodovali chodbou.

Vrátili jsme se do obývacího pokoje a já jsem mu pověděl o Bertovi Sharpovi. „Něco o prošťouchnutí krávy, která jede na tři válce. Říkal, že bude zkažená – vlastně jsem mu nerozuměl.“

Farnon se zasmál. „Myslím, že vám to mohu přeložit. Chce Hudsonovu operaci na ucpaném struku – to je místní termín pro zánět vemene.“

„Aha, děkuji. A potom tady byl nějaký hluchý Ir, pan Mulligan. . .“

„Moment,“ Farnon zvedl ruku, „nechte mě, já budu hádat – zvracení?“

„Jo, jo, milej pane, moc ošklivě bleje.“

„V pořádku, připravím další půllitr vizmutu. Podle mého názoru potřebuje ten pes dlouhodobé léčení.“

Vypadá jako airdale, ale je velký jako medvěd a má sklon k depresím. Položil už Joa Mulligana párkrát na lopatky – prostě ho položí a špásuje s ním, když nemá nic jiného na práci. Ale Joe ho miluje.“

„A co s tím zvracením?“

„Vůbec nic. Docela přirozená reakce na to, že ten pes sežere každé svinstvo, které najde. Ale raději se zvedneme a vydáme se za Sharpem. A pak mám ještě jednu nebo dvě další návštěvy – co kdybyste šel se mnou a já bych vám trochu ukázal okres?“

Venku před domem mě Farnon zavedl k otrískanému hillmanu, a když jsem se nasunoval na sedadlo po jeho boku, střelil jsem užaslým pohledem po brzdě, na které chyběla šlapka, po rezavém podvozku a po předním skle, které vypadalo jako mléčné, tak bylo zryto jemnými liniemi škrábanců. Jednoho jsem si

však nevšiml, že totiž sedadlo pro spolucestujícího nebylo připevněno k podlaze a stálo volně na kluzkých kolejkách. Padl jsem na sedadlo a zvrátil se dozadu, s hlavou na zadním sedadle a s nohama u stropu. Farnon mi pomohl, velmi šarmantně se mi omluvil a vyrazili jsme.

Když jsme projeli tržištěm a náměstím, cesta se náhle svážila prudce dolů a před námi se rozkládalo v paprscích večerního slunce celé daleské údolí. Obrisy velkých kopců změkly v něžném světle a zpřetrhaná stříbrná nitka se třpytila tam, kde Darrow putoval po dně doliny.

Farnon byl řidič zcela neortodoxní. Scenerie ho vůčiheadně uchvátla a sjížděl pomalu z kopce s lokty položenými na volant a s bradou opřenou v dlaních. Na úpatí kopce se probudil ze svého zadumání a vyrazil sedmdesátkou. Starý vůz se zřetelně houpal na úzké silnici a moje pohyblivé sedadlo klouzalo ze strany na stranu, přestože jsem se nohama zapřel o podlahu.

Pak dupl na brzdu, ukázal mi na poli nějaké čistokrevné šorthornky a znovu jsme vyrazili. Vůbec se nedíval dopředu na cestu. Celou svou pozornost věnoval krajině kolem nás a za námi, což mi působilo značné starosti, protože většinu času jel velmi rychle a přitom se ohlížel dozadu.

Konečně jsme odbočili ze silnice a kodrcali se vzhůru po polní cestě. Léta mých studentských praktik mě naučila rychle a šikovně naskakovat a vyskakovat z vozu, protože studenti byli většinou považováni za nástroj k otevírání dveří. Farnon mi ale pokaždé s vážnou tváří poděkoval, a když jsem překonal své překvapení, přišlo mi to jako příjemná změna.

Přijeli jsme k hospodářskému stavení. „Je tu zchromlý kůň,“ řekl Farnon. Vyvedli okširovaného clydesdalského valacha a my jsme se pozorně dívali, jak ho hospodář provádí sem a tam.

„Která noha by to podle vás mohla být?“ ptal se mě můj kolega. „Přední pravá? Ano, také se mi zdá. Chtěl byste si ji prohlédnout?“

Sáhl jsem na nohu a cítil jsem, že je mnohem teplejší než ostatní. Požádal jsem o kladívko a klepl jsem na podkovu. Kůň sebou škubl, zdvihl nohu a chvíli ji chvějící se držel ve vzduchu, a pak teprve ji znovu a opatrně postavil na zem. „Podle mého názoru to vypadá na hnis v noze.“

„Vsadil bych se, že máte pravdu,“ řekl Farnon. „Tady se tomu říká zhnisané kopyto. Co byste navrhoval?“

„Otevřít chodidlo a odstranit hnis.“

„Správně.“ Podal mi kopytní nůž. „Podívám se, jakou máte techniku.“

S nepříjemným pocitem zkoušeného jsem vzal nůž, zdvihl koni nohu a sevřel ji mezi koleny. Věděl jsem, co musím udělat – musím najít na chodidle tmavou stopu, kudy vnikla infekce, a sledovat ji, dokud se nedostanu k hnisu. Odškrabal jsem zaschlou špínu – a nenašel jsem pouze jedinou stopu, nýbrž hned několik stop. Ještě několikrát jsem zaklepal na podkovu, abych si ověřil, kde je oblast nejbolestivější, pak jsem zvolil nejpravděpodobnější místo a začal jsem řezat.

Kopyto bylo tvrdé jako mramor a každé zařízení nože odštíplo jen malou a velmi tenkou hoblínku. Také kůň zřejmě ocenil, že se nemusí bolavou nohou opírat o zem a že ji má zvednutou, a vděčně se plnou vahou podepřel o moje záda. Takhle pohodlně se mu nestálo celý den. Hekl jsem a zaryl se mu loktem mezi žebra, a ačkoliv na vteřinku změnil svou pozici, opíral se o mě za chvíli znovu.

Stopa se rýsovala čím dál tím slaběji a nakonec zmizela úplně. Tiše jsem zaklel a začal jinde. Se zády už téměř zlomenými a s potůčky potu stékajícími mně do očí jsem záhy pochopil, že i tahle stopa se vytratí a že budu nucen nechat nohu nohou a odpočinout si. Ale to bylo to, co jsem nechtěl udělat, když se na mě Farnon díval.

V agonii bolesti jsem rýpal a št'oural a otvor byl hlubší a hlubší a kolena se mi neovládnutelně roztřásla. Kůň št'astně odpočíval – patnáct metrů živé váhy se hýčkalo v náručí mile pozorného človíčka.

Uvažoval jsem, jak to bude vypadat, až se nakonec rozplácnu a padnu na ústa, když vtom jsem pod ostřím nožíku spatřil kapičku hnisu a za ní následoval pěkný pramínek.

„Už to teče,“ zabručel hospodář. „Teď se mu uleví.“

Rozšířil jsem drenážní otvor a pustil jsem nohu. Trvalo mi dlouho, než jsem se narovnal, a když jsem o krok ustoupil, měl jsem košili přilepenou na zádech.

„Pěkný kousek práce, Herriote.“ Farnon si ode mě vzal nůž a strčil ho do kapsy. „Není to vůbec žádná legrace, když je kopyto takhle tvrdé.“

Dal koni protitetanovou injekci a pak se obrátil k hospodáři. „Mohl byste tu nohu na chvíli podržet?“

Vydezinfikují otvor.“ Podsaditý, nevelký farmář sevřel nohu mezi koleny a se zájmem sledoval, jak Farnon plní otvor krystalky jódu, k němuž přidal trochu terpentýnu. Potom zmizel za planoucí purpurovou záclonou.

Fascinovaně jsem hleděl, jak hustý oblak stoupá a šíří se. Kde stojí mužík, jsem mohl odhadnout jenom podle zajímavých zvuků, ozývajících se někde zprostřed mraku.

Kouř se začal rozptylovat a v zorném poli se objevil pár kulatých, užaslých očí. „Propánakrále... proježíška, pane Farnone, chvíli jsem vůbec nevěděl, co se to kčertu děje,“ kuckal hospodář mezi záchvaty kašle. Prohlížel si začouzenou díru v kopytu a uctivě obdivoval: „Co ta věda dneska nedokáže za vohromný věci!“

Zašli jsme ještě na dvě návštěvy: za telátkem s pořezanou nohou, kterou jsem zašil, ošetřil a ovázal, a potom ke krávě s ucpaným strukem.

Pan Sharp čekal a stále ještě se tvářil dychtivě. Zavedl nás do chléva a Farnon mě odmávl ke krávě.

„Tak se podívejte, co byste s tím udělal.“

Dřepl jsem si na bobek, ohmatl struk a asi uprostřed jsem nahmatl zbytnělé vazivo. To se bude muset proříznout Hudsonovým přístrojem. Začal jsem sunout tenkou kovovou spirálu nahoru do struku. A příští vteřinu jsem už seděl v žlábků na hnůj, lapal jsem po dechu a vpředu na košili, přesně na žaludku, se mi rýsoval otisk rozeklaného paznehtu.

Bylo to trapné, ale nemohl jsem dělat vůbec nic než sedět a pokoušet se vydechnout – otevíral a zavíral jsem pusku jako kapr na suchu.

Pan Sharp si přidržel ruku na ústech, jeho vrozená zdvořilost bojovala se zcela přirozeným pobavením nad tím, jak veterinář došel úhony. „Lituju, mladej muži, ale měl jsem vám povědět, že tohle je moc přátelská kráva. Dycinky si s každým chce potrást rukou.“ A tu ho překonal jeho vlastní vtip, položil čelo krávě na zadek a propadl křečím tichého veselí.

Nějakou dobu mi trvalo, než jsem se vzpamatoval, a pak jsem důstojně povstal z hnoje. Pan Sharp podržel krávě mulec a Farnon jí zvedal ocas, a tak se mi podařilo protáhnout nástroj ztvrdlou tkání a po několikerém protažení jsem závalu odstranil. Ačkoliv ochranná opatření trochu porušila krávin styl, přece jen se jí podařilo několikrát mě pořádně kopnout do rukou i do nohou.

Když bylo po všem, chytil hospodář struk a na podlahu vystřelil bílý proud. „Senzace. Už jede zase na čtyři válce!“

#### 4. kapitola

„Domů se vrátíme jinudy,“ Farnon se opřel o volant a rukávem vycídl poškrábané sklo. „Přes Brenkstone Pass a dolů na Sildal. Není to o mnoho delší cesta a chtěl bych, abyste ji viděl.“

Jeli jsme po strmé silnici plné zatáček, stoupali jsme výš a výš, stráně kolem nás se propadaly v hluboké propasti a laviny kamení se po nich řítily dolů do přívětivějších krajů. Nahoře jsme vystoupili z auta. V letním soumraku se vlnilo divoké panoráma vrcholů a srázů a ztrácelo se v růžových a zlatých stužkách západní oblohy. Na východě se nad námi tyčila černá hora a hrozila nám obnaženým obřím tělem. Rozhlížel jsem se a tiše jsem hvízdal. Tohle bylo něco úplně jiného než přátelská krajina, která mě přivítala v Darrowby.

Farnon se ke mně obrátil. „Ano, tohle je kus největší divočiny v celé Anglii. V zimě to tu je děsivé. Zažil jsem, že tenhle průsmyk byl celé týdny nepřístupný a neprůchodný.“

Zhluboka jsem nabral do plic čistý vzduch. Daleko široko se nic nepohnulo, jenom koliha tiše volala a slyšel jsem vzdálené hučení proudu, stovky metrů pod námi.

Byla už tma, když jsme nastupovali do auta a vydali se na sestup do Sildalu. Údolí se rozplývalo v beztvaré tmě a mlze, ale tečičky světla ukazovaly místa, kde se ke stěnám kopců tiskly samoty hospodářských budov.

Dojeli jsme do ztichlé vesnice a Farnon mohutně zapracoval brzdou. Svižně jsem popojel svým pohyblivým sedadlem po podlaze a narazil na sklo. Hlava mi při srážce s oknem krápla, ale zdálo se, že to Farnon nepostřehl. „Tadyhle je báječná hospůdka. Pojďte, dáme si pivo.“

Takovou hospodu jsem ještě neviděl. Byla to prostě velká kuchyň, čtvercová a dlážděná kamennými

dlaždicemi. Celou jednu stěnu zabíral obrovský krb a velký černý starý sporák. Na ohništi stál kotlík a v ohni syčelo a praskalo jediné veliké poleno a plnilo místnost pryskyřičnou vůní.

Kolem stěn na židlich s vysokými opěradly sedělo asi tucet mužů. Před nimi na dubových stolech, zkroucených a rozpraskaných stářím, stála řada púllitrových sklenic.

Když jsme vešli, všechno ztichlo. Potom někdo řekl bez přehnaného nadšení, ale velmi zdvořile: „Ale tohle je přeci pan Farnon,“ a celá společnost přátelsky zabručela a pokývala. Byli to většinou hospodáři nebo zemědělstí dělníci, jimž bylo vlastní přijímat potěšení bez velkého hluku a rozčilení. Seděli tu, doruča opálení sluncem, mladší neměli vázanky a rozevřenými košilemi prosvítaly svalnaté krky a hrud'. Z kouta od stolku s dominem se ozýval tichý šepot a klepání kostek.

Farnon mě zavedl k židli, objednal dvě piva a podíval se na mě zpřímá. „Jestli o to zaměstnání stojíte, můžete ho mít. Čtyři libry týdně a plnou stravu. Vyhovuje?“

Přišlo to tak náhle, že jsem ztratil řeč. Měl jsem místo – a čtyři libry týdně! Vzpomněl jsem si na patetické inzeráty v Recordu. „Veterinář s praxí bude pracovat za byt a stravu.“ Svaz veterinářů musel vyvinout nátlak na redaktora, aby zakázal tisknout takovéto výlevy srdce. Nevypadalo to nijak zvlášť dobře, když kolegové z profese nabízeli své služby zdarma. Čtyři libry týdně – to bylo hotové bohatství. „Děkuji,“ řekl jsem a snažil jsem se nevypadat příliš vítězoslavně. „Přijímám.“

„Dobrá.“ Farnon se rychle napil piva. „A teď snad abych vám něco pověděl o praxi. Koupil jsem ji asi před rokem od starého osmdesátiletého pána. Ještě pořád pracoval a byla to pozoruhodná osobnost. Ale už se mu nechtělo vstávat v noci, to je pochopitelné. A také v mnohém jiném nechával spoustu věcí stranou, mnoho nového ho míjelo – lpěl na starých metodách. Ty staré přístroje v ordinaci byly většinou jeho. Zkrátka a dobře, nezbyla po něm skoro žádná klientela a já se teď snažím znovu se vypracovat. Prozatím se na tom moc nevydělá, ale když to vydržíme pár let, určitě se dostaneme k dobré práci i ke slušným penězům. Hospodáři jsou rádi, že se sem dostal mladší člověk, a vítají nové postupy a operace. Ale budu je muset vychovat – byli zvyklí chodit si jen pro radu za pár haléřů, a změna pro ně bude po téhle stránce dost tvrdá. Jsou to báječní lidé a budete je mít rád, ale neradi se loučí se svými šesťáky, dokud jim nedokážete, že za ně něco dostanou.“

S nadšením hovořil o plánech do budoucna, nosil jedno pivo za druhým a atmosféra v hostinci houstla čím dál tím víc. Místnost se plnila pravidelnými návštěvníky z vesnice, vzrůstal hluk a stoupala teplota, a když už málem zavírali, odtrhli mě od mého kolegy a ocitl jsem se uprostřed nějaké rozesmáté skupiny. Vypadalo to, že se známe odjakživa. Ale před očima mi znovu a znovu vyplouvala podivná postava, starší drobný mužík v širokém bílém panamáku nad hladkým hnědým, starším obličejem. Poskakoval za zády skupiny, mrkal na mě a kýval.

Zřejmě měl něco na srdci, a tak jsem se odpoutal od skupiny a šel za ním k lavici v koutě. Stařík se posadil proti mně, položil si ruce a bradu na držadlo své vycházkové hole a zpod přimhouřených víček si mě prohlížel.

„Tak teda, mladej muži, muším vám něco povědět. Žil sem celej život mezi dobyt看em a teď vám něco povim.“

Naskočila mi husí kůže. Na tenhle lep jsem už taky sedl. Hned na začátku svých studií jsem přišel na to, že všichni starší obyvatelé světa zemědělství žijí v zajetí představy, že právě oni se propracovali k nesmírně cenným poznatkům. A sdělení oněch poznatků obvykle zabralo velmi mnoho času. Poplašeně jsem se rozhlédl, ale byl jsem v pasti. Stařík si ke mně přisunul židli ještě blíž a začal mi spikleneckým šepotem vyprávět. Vlny pivního dechu narážely ze vzdálenosti deseti centimetrů na můj obličej.

Na tom, co stařík vyprávěl, nebylo vůbec nic nového – obyčejný recitál o zázračných léčebných postupech, neomylných lécích, které znal jen on sám. Mnohokrát přerušil svůj výklad, aby uvedl příklady ze života, jak se z něho nemravní lidé marně snažili vytáhnout jeho tajemství. Odmlčel se vždycky, jen aby se zkušene a zhluboka napil. Jeho droboučká postavička dokázala absorbovat překvapivé množství piva.

Ale bavil se a já ho nechal brebentit. Po pravdě řečeno jsem mu svým ohromením a obdivným výrazem dodával odvahy k dalším poznatkům.

Takovéhle posluchačstvo mužík ještě nezažil. Byl již na odpočinku, neměl nikdy velké hospodářství a celá léta mu nikdo neprojevil zasloužené uznání. Ve tváři měl poněkud šišatý výraz láskyplnosti a usazené

oči zářily přátelstvím. Náhle zvažněl a napřimil se.

„Ale teď, než vodejdete, mladej muži, vám povím něco, co neví nikdo než já. Jaký já na tom moh vydělat peníze! Co jich za mnou chodilo, po celý léta, ale neřek sem nikdy ani slovo.“

Snížil hladinu ve sklenici o několik centimetrů a pak zúžil oči, až z nich zbyly jen šterbinky. „Je to lék na vohřívku.“

Prudce jsem se napřimil, jako kdyby přinejmenším začal padat strop. „To nemůžete myslet vážně,“ vydechl jsem.

Stařík se zatvářil lišácky. „Ale jó, myslim to docela vážně. A nemušíte dělat vůbec nic než vetřít tu moji mastičku a kuň vstane a je zdravej. Je eště zdravější, než byl!“ Hlas se zvýšil, stařík teď pištěl vysokým hláskem a vášnivě mával rukou, takže málem smetl na zem svou poloprázdnou sklenici.

Tiše a nevěřičně jsem hvízdal a objednal další pivo. „A vy mi opravdu prozradíte, co to je za mastičku?“ zašeptal jsem.

„Jó, mladej muži, ale jen pod jednou podmínkou. Nesmíš to povědít vůbec nikomu. Musíš si to nechat pro sebe, takže to budeš vědět jenom ty a já.“ Bez valné námahy si nalil do hrdla půl sklenice čerstvě doneseného piva. „Jen ty a já, můj chlapče.“

„Dobře, slibuji vám to. Neřeknu to živé duši. Tak teď mi povězte, co to je za zázrak!“

Stařík se tajnůstkářsky rozhlédl po přeplněné místnosti. Pak se zhluboka nadechl, položil mi ruku na rameno a přiblížil rty až k mému uchu. Důstojně škytl a chraptivě zašeptal: „Ibiškový mazání.“

Uchopil jsem ho za ruku a tiše a vroucně jsem mu ji stiskl. Stařík si v hlubokém pohnutí rozlil převážnou část zbývající poloviny piva po bradě.

Ale ode dveří na mě kýval Farnon. Byl čas k odchodu. Vypluli jsme i s našimi novými přáteli a vytvořili jsme malý ostrůvek hluku a světla na tiché vesnické ulici. Mladík s vlasy jako sláma, v košili s krátkými rukávy otevřel dvířka auta s přirozenou zdvořilostí, já jsem naposled zamával na dobrou noc a vnořil se do vozu. Sedadlo popojelo tentokrát rychleji než obvykle a já se převrátil a spočinul hlavou mezi několika gumovými botami, s koleny vraženými pod bradu.

Řádka překvapených obličejů nahlížela do zadního okénka, ale brzy mě ochotné ruce pomohly zvednout a trikové sedadlo bylo umístěno na kolejkách vzpřímeně. Přemítal jsem, jak dlouho to takhle již klouže a zda můj zaměstnavatel hodlá někdy závadu odstranit.

Se zařváním vyrazilo auto do tmy a já se ohlédl na mávající skupinku. Viděl jsem staříka, jehož panamák se leskl jako nový ve světle nad hlavním vchodem. Držel si prst na ústech.

## 5. kapitola

Celých předchozích pět let směřovalo k jedinému okamžiku, který zatím ještě nenastal. Byl jsem v Darrowby už čtyřiaadvacet hodin – a ještě jsem nevykonal žádnou samostatnou návštěvu.

Také další den uplynul na pochůzkách s Farnonem. Bylo to legrační, ale na člověka, který vypadal tak bezstarostně, zapomnětlivě a ještě sem tam něco, byl Farnon až pohoršlivě opatrný, aby pustil svého nového asistenta k samostatné akci.

Jeli jsme dnes do Lidderdale a seznámil jsem se s dalšími zákazníky – s přátelskými a zdvořilými farmáři, kteří mě vlídně přijali a přáli mi mnoho úspěchů. Ale práce pod Farnonovým dohledem mi připomínala časy, kdy jsem byl ještě ve škole a kontroloval mě profesor. Překypoval jsem pocitem, že má profesionální kariéra nezačne, dokud já, James Herriot, nevyjdu a neošetřím bez jakékoli pomoci a nikým nepozorován nemocného tvora.

Ta chvíle nemohla však už být příliš vzdálená. Farnon odejel do Brawtonu, jel znovu navštívit svou matku. Oddaný syn, myslel jsem si s obdivem. A říkal, že se vrátí velmi pozdě – denní rozvrh té staré dámy byl zřejmě značně nekonvenční. To ovšem nebylo důležité – důležité bylo, že jsem měl službu. Seděl jsem na roztrženém, omšelém potahu křesla a díval jsem se francouzským oknem na stíny, které vrhalo večerní slunce na neupravený trávník. Měl jsem pocit, že této činnosti se v budoucnu budu věnovat ještě často.

Uvažoval jsem malátně, jaká asi bude moje první návštěva. Po všech těch létech očekávání mě určitě

zklame. Něco jako tele s kašlem nebo zácpa prasátka. Ale možná že by na tom nebylo nic zlého – začít s něčím, co bych snadno zvládl. Uprostřed mých příjemných meditací vybuchl na chodbě telefon. Naléhavé drnění znělo v prázdném domě mimořádně hlasitě. Zvedl jsem sluchátko.

„Je to pan Farnon?“ Byl to hluboký a trochu řezavý hlas. Bez místního přízvuku. Možná s nádechem jihozápadu.

„Ne, lituji, není tady, já jsem jeho asistent.“

„Kdy se vrátí?“

„Obávám se, že velmi pozdě. Mohu vám nějak pomoci?“

„Nevím, jestli mi můžete pomoci nebo ne,“ v jeho hlase zazněl teď jakýsi výhrůžný tón. „Jsem Soames, ředitel zemědělského podniku lorda Hultona. Mám tu velmi cenného koně s kolikou. Víte něco o kolice?“

Cítil jsem, jak se mi ježí vlasy. „Jsem lékař, veterinář, takže bych o tom měl něco vědět.“

Následovalo dlouhé ticho a pak hlas znovu zaštěkal: „Asi byste měl. V každém případě to vím já. Víím, jakou injekci kůň potřebuje. Vezměte s sebou trochu arecolinu. Pan Farnon ho užívá. A prokristapána, ať to netrvá celou noc, než se sem dostanete. Za jak dlouho tu budete?“

„Vyjždím okamžitě.“

„Dobře.“

Slyšel jsem, jak sluchátko prásklo do vidlic. Tváře mi hořely, když jsem kráčet od telefonu. Takže můj první případ nebude pouhá formalita. Koliky byly velmi zálučné a pro zpestření se mi do toho přimíchal agresivní vševěd jménem Soames.

Na desátém kilometru jsem si v duchu zopakoval „Běžné koliky koní“ od velkého klasika Caultona Beekse, kterého jsem ve svém posledním roce studoval tolikrát, že bych ho byl mohl v úryvcích recitovat jako poezii. Ohmatané stránky se přede mnou vznášely jako přízrak.

V tomto případě půjde pravděpodobně o mírné nadmutí a křeče. Mohla by to být změna v potravě nebo příliš bohatá tráva. Ano, tak to bude, tak probíhala většina kolik. Rychlá injekce arecolinu a možná trochu chlorodynu, aby se zvířeti ulevilo, a všechno bude v pořádku. Vzpomínal jsem na případy, se kterými jsem se na stázích setkal. Kůň stál klidně, jenom občas natáhl zadní nohu nebo se podíval na slabinu. Skutečně na tom nic nebylo.

V zajetí takovýchto šťastných představ jsem dorazil k cíli. Přijel jsem na neposkvrněný, oblázky vysypaný dvůr, po jehož stranách byly volné boxy. Stál tam nějaký muž, podsaditý, se širokými rameny, oblečený jako ze škatulky, v plátěné kostkované čepici a v saku, v dobře střižených jezdeckých kalhotách a vyleštěných holínkách.

Auto zastavilo asi deset metrů od něho, a když jsem vystupoval, obrátil se ke mně pomalu a uvážlivě zády. Já jsem přecházel přes dvůr také velmi pomalu a čekal jsem, až se na mne podívá, ale on stál bez hnutí, s rukama v kapsách, a hleděl na opačnou stranu.

Zastavil jsem se několik kroků od něho a on se stále ještě nehýbal. Za dlouhou chvíli, když mě přestalo bavit dívat se mu na záda, jsem promluvil.

„Pan Soames?“

Nejdřív nereagoval, pak se velmi zvolna otáčel. Měl silný červený zátylek, obhroublou tvář a malé pronikavé oči. Neodpověděl, ale pečlivě si mě prohlížel od hlavy k patě, utkvěl zrakem na mém obnošeném plášti do deště, na mém mládí, na mé zjevné nezkušenosti. Když dokončil šetření, zahleděl se zase na druhou stranu.

„Ano, jsem pan Soames.“ Zdůraznil „pan“, jako by to pro něj znamenalo velmi mnoho. „Jsem velký přítel pana Farnona.“

„Jmenuji se Herriot.“

Soames jako by neslyšel. „Ano, pan Farnon je velmi šikovný. Jsme dobří přátelé.“

„Pokud vím, máte tady koně s kolikou.“ Přál jsem si, aby můj hlas nezněl tak nejistě a pisklavě.

Soamesův pohled mířil stále někam k obloze. Zapískal si tiše sám pro sebe několik tónů, a teprve pak odpověděl. „Támhle,“ řekl a trhl hlavou směrem k jednomu boxu. „Jeden z nejlepších honebních koňů jeho lordstva. Myslím, že potřebuje zkušenou ruku.“ Významně zdůraznil slovo „zkušenou“.

Otevřel jsem dveře a vešel dovnitř. A zůstal jsem stát jako vražený do země. Box byl veliký a vystlaný

rašelinovým mechem a kolem dokola ve vyšlapaném kruhu se potácel hnědák a vydusal ve výstelu hlubokou cestičku. Od nozder až k ocasu byl zalitý potem, chřípí měl rozšířené a oči hleděly prázdným pohledem. Při každém kroku se mu hlava zhoupala ze strany na stranu a ze zat'atých zubů kapala na podlahu pěna. Z těla mu stoupala pára jako po cvalu.

V ústech mi vyschlo. Pokoušel jsem se promluvit, a když se mi to podařilo, vyrážel jsem jen šepot. „Jak dlouho to trvá?“

„Ale ráno to začalo, trochu ho bolelo břicho. Celý den jsem mu dával projímadlo, vlastně mu to dával tenhle chlápek. Vůbec by mě nepřekvapilo, kdyby to byl zpackal tak jako všechno.“

Všiml jsem si, že v zšeřelém koutě někdo stál. Byl to vysoký tlouštík, v ruce držel ohlávku.

„Dával jsem mu projímadlo, jak jste mi řekl, pane Soamesi, ale nepomáhalo mu to.“ Tlouštík vypadal polekaně.

„Myslíte si o sobě, že jste podkoní,“ řekl Soames, „ale měl jsem to krucinál udělat sám. Určitě by mu už bylo líp.“

„To by bylo potřebovalo víc než projímadlo, aby mu to pomohlo,“ řekl jsem. „Tohle není obyčejná kolika.“

„A co to kčertu tedy je?“

„To vám nemohu teď říct, ještě jsem ho neprohlížel, ale prudká a vytrvalá bolest znamená, že se někde něco zkroutilo – zauzlení střev.“

„Zauzlení střev – jděte k šípku! Bolí ho břicho, to je všechno. Celý den z něho nic nevyšlo a potřebuje něco, aby to s ním hnulo. Máte s sebou ten arecolin?“

„Jestli to je zauzlení střev, byl by arecolin to nejhorší na světě, co byste mu mohl dát. Ted' má bolesti, ale pak by šlel, protože arecolin podporuje stahování střevních svalů.“

„Kčertu, nezačínajte mi tady s nějakým zatraceným kázáním,“ vyjel Soames. „Pustíte se do toho, aby se tomu koni nějak ulevilo, nebo ne?“

Obrátil jsem se k tlouštíkovi v rohu. „Hod'te mu přes hlavu ohlávku a já ho vyšetřím.“

Ohlávkou donutili koně, aby se zastavil. Stál tu, třásl se a sténal, když jsem přejížděl rukou mezi žebry a koleny, abych nahmatl pulz. Horší to už být nemohlo. Pulz tepal silně a uštvane. Obrátil jsem prsty víčko oka. Sliznice byla tmavá, cihlově červená. Teploměr ukázal skoro čtyřicítku.

Podíval jsem se na Soamese na druhé straně boxu. „Mohl bych dostat, prosím, vědro horké vody, mýdlo a ručník?“

„Kčertu, na co? Ještě jste nic neudělal, a už byste se chtěl mýt?“

„Chci ho vyšetřit rektálně. Přinesete mi, prosím, tu vodu?“

„S pomocí boží, nikdy jsem nic podobného neviděl!“ Soames si unaveně přejel rukou přes oči a pak jako na obrtlíku vyjel na tlouštíka: „Tak hněte sebou a nestůjte tu. Přineste mu tu jeho vodu, a možná že se do něčeho pustí.“

Když přinesli vodu, namydil jsem si paži a opatrně ji vložil zvířeti do rekta. Jasně jsem nahmatl převrácené tenké střevo na levé straně a hustou hmotu, která tam neměla být. Když jsem se toho místa dotkl, kůň se otrásl a znovu zasténal.

Když jsem se myl a osoušel si paže, tlouklo mi srdce. Co mám dělat? Co mohu říct? Soames dupal po boxu sem a tam, dovnitř a ven, něco si mumlal a bolestí šílené zvíře se svíjelo a kroutilo. „Podržte ten zatracený krám,“ zařval Soames na podkoního, který sahal po ohlávce. „Na co si to ksakru hrajete?“ Tlouštík neodpověděl. V žádném případě mu nemohl nikdo nic vyčítat, ale on se jenom mlčky díval na Soamese.

Zhluboka jsem se nadechl. „Všechno ukazuje na to jediné. Jsem přesvědčen, že kůň má zauzlená střeva.“ „Dobrá, ať je tedy po vašem. Má zauzlená střeva. Ale prokristapána, udělejte už něco. Nebo tu budete stát celou noc?“

„Tady nemůže dělat nikdo nic. Na to není lék. Důležité je zbavit ho bolesti tak rychle, jak jen to je možné.“

Rysy Soamesovy tváře se zkrivily. „Žádný lék? Zbavit ho bolesti? Co to plácáte za nesmysly?! Kam to mříte?“

Ovládal jsem se. „Navrhuji vám, abyste mi dovolil okamžitě ho zastřelit.“

„Jak to myslíte?“ Soamesova ústa se otevřela dokořán.

„Podle mého názoru bych ho měl okamžitě odstřelit. Mám ve voze bezbolestnou zbraň.“

Soames vypadal, jako by měl každou chvíli vybuchnout, vyletět do povětří. „Zastřelit! Zešílel jste?! Víte, jakou má takový kůň cenu?“

„Jakou má cenu, teď vůbec nerozhoduje, pane Soamesi. Celý den prožíval peklo a teď umírá. Měl jste mě zavolat už dávno. Možná že by žil o několik hodin déle, ale konec by byl stejný. A má strašlivé bolesti, neustálé a strašlivé bolesti.“

Soames si položil hlavu do dlaní. „Panebože, proč mě tohle muselo potkat? Jeho lordstvo je na dovolené, jinak bych ho zavolaal, aby se vám to pokusil nějak rozumně vysvětlit. Povídám vám, že kdyby tady byl váš šéf, dal by tomu koni injekci a do půl hodiny by ho uzdravil. Podívejte se, nemohli bychom počkat, až se pan Farnon vrátí, aby se na něj podíval?“

Něco ve mně se s radostí přimklo k tomuto nápadu. Píchni mu morfium a uteč. Přenech odpovědnost někomu jinému. Bylo by to snadné. Znovu jsem se podíval na koně. Vydal se znovu na svou bludnou a zaslepenou pouť kolem boxu, klopýtal dokola v zoufalém pokusu utéci své bolesti. Hleděl jsem na něj a on zdvihl kymácející se hlavu a žalostně zaržál. Byl to bezútěšný, nechápavý, šílený zvuk a úplně mi postačil.

Rychle jsem vyběhl a přinesl jsem z vozu pušku. „Podržte mu hlavu,“ řekl jsem tloušťíkovi a položil jsem hlaveň mezi skleněné oči. Ozvalo se ostré třesnutí a nohy koně se podlomily. Zhroutil se dolů na mech a zůstal klidně ležet.

Otočil jsem se na Soamese, který nevěřicně civěl na mrtvé tělo. „Pan Farnon přijede zítra ráno a sepíše posmrtné ohledání. Chci, aby moje diagnóza, kterou předáte lordu Hultonovi, byla ověřená.“

Oblékl jsem si sako a vyšel jsem ven k autu. Když jsem startoval, otevřel Soames dvířka vozu a vsunul dovnitř hlavu. Mluvil tiše, ale jeho hlas byl vztekem bez sebe. „Budu informovat jeho lordstvo o všem, co se tu dnes v noci stalo. A pana Farnona také. Povím mu, co má za asistenta. A řeknu vám jedno: jestli jste se zmýlil a v tom ohledání zítra se to zjistí, budu vás žalovat.“ Praštil dvířky a odešel.

Doma v ošetřovně jsem se rozhodl, že počkám na šéfa. Seděl jsem a snažil se zbavit pocitu, že jsem si zničil kariéru dřív, ještě než jsem ji vůbec začal. Ale když jsem o tom přemýšlel, bylo mi jasné, že jsem nemohl udělat nic jiného. Probíral jsem to znovu a znovu a závěr byl vždycky stejný.

Byla jedna hodina, když se Farnon vrátil. Večer strávený s matkou ho uklidnil. Měl růžové tváře a příjemně voněl džinem. S překvapením jsem zjistil, že si oblékl večerní úbor, a ačkoliv sako mělo staromódní střih a splývalo mu po kostnatých ramenou ve volných záhybech, vypadal jako velvyslanec. Tiše naslouchal, když jsem mu vyprávěl o koni. Zrovna chtěl odpovědět, když zazvonil telefon. „Nějaký pozdní zákazník,“ šeptl a potom: „Ale to jste vy, pane Soamesi,“ kývl na mě a usadil se v křesle. Hodně dlouho říkal jenom Ano a Ne a Chápu a pak se energicky napřímil a začal hovořit.

„Děkuji vám za zavolání, pane Soamesi, ale v situaci, kterou jste mi vyličil, se zdá, že pan Herriot učinil jedinou možnou věc. Ne, nemohu s vámi souhlasit. Bylo by bývalo kruté nechat ho tak. Jedna z našich povinností je zabránit utrpení. Velmi lituji, že máte takový názor, ale považuji pana Herriota za velmi schopného veterináře. Kdybych tam býval byl já, nepochybně bych byl postupoval stejně. Dobrou noc, pane Soamesi, a na shledanou ráno.“

Ulevilo se mi tak, že jsem se málem pustil do řečnického projevu vděčnosti, ale nakonec jsem neřekl nic jiného než „Díky“.

Farnon sáhl do skleněných dvířek skříňky nad krbem a vytáhl láhev whisky. Nedbale nalil půl velké sklenice a přistrčil ji ke mně. O sebe se postaral podobným způsobem a padl do křesla.

Dlouze se napil, několik vteřin si prohlížel jantarovou tekutinu ve sklenici a potom s úsměvem vzlédl:

„Vletěl jste do toho dneska po hlavě, chlapče. První případ! A zrovna to musel být Soames.“

„Znáte se s ním dobře?“

„Vím toho o něm dost. Je to kus mizery, dokáže člověku zamotat hlavu. Rozhodně to není můj přítel, to mi věřte. Po pravdě řečeno, proslýchá se o něm, že je to pěkný rošťák. Prý si už dlouho stele hnízdečko na lordovy náklady. Řekl bych, že jednou šlápne vedle.“

Silná whisky propalovala ohnivou cestičku až do žaludku, ale cítil jsem, že to potřebuji. „Takových ordinací, jako byla ta dnešní, bych asi moc nevydržel, ale věřím, že veterinářská praxe vždycky takhle

nevypadá.“

„Docela tak ne,“ odpověděl Farnon, „ale nikdy nevíte, co vám osud nachystá. Je to takové legrační povolání, ta naše práce. Poskytuje člověku nesčetné příležitosti, aby se úplně znemožnil.“

„Ale záleží přece na tom, jak je člověk schopný, co umí?“

„Do určité míry. Když jste šikovný, tak vám to samozřejmě pomáhá, ale i kdybyste byl vyslovený génius, číhá na vás vždycky někde za rohem ostuda a výsměch. Jednou jsem pozval známého specialistu na koně, aby operoval zduřelý mazový váček, a kuň přestal dýchat uprostřed operace. Pohled na toho člověka, jak tancoval na žebrech svého pacienta jako blázen, mě poučil o velké pravdě – že během své kariéry budu dost často vypadat zrovna tak obrovsky pitomě.“

Zasmál jsem se. „Tak s touhle představou bych se měl hned na začátku smířit!“

„Nikdo nepředpoví, jak se zachová zvíře, a proto nejsme schopni předurčit ani svou životní dráhu. Je to dlouhý příběh složený z drobných triumfů i pohrom a musíte mít tu práci opravdu rád, abyste u ní vydržel. Dnes to byl Soames a jindy to bude někdo jiný. Jedno je však jisté – nikdy se nebudete nudit. A napijte se ještě whisky.“

Napil jsem se whisky a pak jsem se znovu napil a povídali jsme si. Zdálo se to jako okamžik a mohutné obrysy akátu se začaly vynořovat z šedého světla za francouzským oknem, kos se pokusil o několik váhavých zapípnutí a Farnon lítostivě vytřásl poslední kapičky z lahve do sklenice.

Zazíval, zatahl za uzel své černé vázanky a podíval se na hodinky. „Pět hodin! Kdo by si to byl pomyslel? Ale jsem rád, že jsme se dnes spolu napili – musili jsme oslavit váš první případ. Stál za to, vidíte!“

## 6. kapitola

Dvě a půl hodiny spánku byl dost hubený příděl, ale pevně jsem se rozhodl vstát v půl osmé a v osm se dostavit dolů k snídani, vysprchovaný a oholený.

Snídal jsem však sám. Paní Hallová přede mě neúčastněně položila míchaná vejíčka a oznámila, že můj zaměstnavatel odejel už před chvílí, aby vystavil osvědčení o posmrtném ohledání koně lorda Hultona. Napadlo mě, že si možná vůbec nešel lehnout.

Pracoval jsem na poslední topince, když Farnon vletěl do místnosti. Pomalu jsem si zvykal na jeho vstupy a ani jsem moc nenadskočil, když stiskl kliku u dveří a jediným hopem se ocitl téměř uprostřed pokoje. Vypadal růžově a měl výtečnou náladu.

„Zbyla vám v konvici nějaká káva? Dám si s vámi šálek.“ Padl do protestujícího křesla. „Nemusíte si dělat vůbec žádné starosti. Pitva ukázala klasický případ zauzlení střev. Několik kliček na střevech – černé a zanícené. Jsem rád, že jste toho ubožáka zastřelil.“

„Viděl jste mého přítele Soamese?“

„Samosebou že tam byl. Několikrát se pokoušel navést se do vás, ale uklidnil jsem ho. Upozornil jsem na to, že pro nás měl poslat mnohem dřív a že lord Hulton asi nebude mít velkou radost, až uslyší, jak jeho oblíbený kuň trpěl. Nechal jsem ho, aby si to v klidu přežvýkal a strávil.“

Tyhle zprávy podstatně vylepšily moji perspektivu. Šel jsem k psacímu stolu a vzal deník. „Tady jsou záznamy dopoledních návštěv. Kam bych měl zajet?“

Farnon určil okruh návštěv, napsal seznam na kus papíru a podal mi ho. „Tady to máte,“ řekl, „pár hezkých a snadných případů, abyste se zapracoval.“

Byl jsem na odchodu, když mě zavolal zpátky. „A ještě o něco jsem vás chtěl požádat. Můj mladší bratr přijede dnes stopem z Edinburghu. Studuje tam veterinu a včera skončil semestr. Až dorazí někam blíž, asi nám zavolá. Myslel jsem, že byste pro něj mohl zajet?“

„Samozřejmě, velmi rád.“

„Jmenuje se Tristan, jen tak mimochodem.“

„Tristan?“

„Ano. Aha, zapomněl jsem vám to vysvětlit. Jistě vám bylo divné to moje zvláštní jméno. To tatínek. Velký wagnerovec. Téhle své zálibě podřídil skoro celý svůj život. Pořád samá hudba – a hlavně Wagner.“

„Mám ho také rád.“

„Ale ano, jenže ho do vás necpali od rána do večera jako do nás. A ještě k tomu mi zůstalo takové jméno jako Siegfried. Ale mohlo to být ještě horší – třeba Wotan.“

„Nebo Pogner.“

Farnon se zatvářil vyděšeně. „No kruci, máte pravdu. Zapomněl jsem na chudáka starého Pognera. Zřejmě mohu být rád, že to dopadlo aspoň takhle.“

Teprve pozdě odpoledne se ozval očekávaný telefon. Hlas na druhém konci byl pozoruhodně povědomý.

„Tady je Tristan Farnon.“

„Páni, vy máte úplně stejný hlas jako váš bratr.“

Odpověděl mi příjemný smích. „To říká každý – pardon, to je od vás velmi milé. Byl bych vám vděčný, kdybyste pro mne přijel. Jsem v kavárně U jmelí na Velké severní ulici.“

Vzhledem k tomu hlasu jsem předpokládal, že spatřím mladší vydání svého nadřízeného, ale chlapecký obličej a drobná postavička sedící na batohu se mu nemohly podobat méně. Vstal, smetl z čela tmavé vlasy a podával mi ruku. Měl vysloveně okouzlující úsměv.

„Šel jste dlouho pěšky?“

„Dost, ale potřeboval jsem to. Děsně jsme včera oslavovali konec semestru.“

Otevřel dvířka auta a vhodil batoh dozadu. Nastartoval jsem a Tristan se uvelebil na sedadle vedle mne, jako by to bylo nejluxusnější křeslo. Vytáhl balíček woodbinek, zapálil si s procítěným soustředěním a blaženě vdechl kouř. Z kapsy vylovil Daily Mirror a rozevřel noviny s výrazem naprosté spokojenosti. Kouř, který v něm mizel, unikal ústy i nosem.

Odbočil jsem ze státní silnice směrem na západ a dopravní hluk se rychle ztrácel v dálce za námi. Ohlédl jsem se po Tristanovi. „Tak už máte po zkouškách?“

„Ano, po patologii a parazitologii.“

Málem jsem porušil jednu ze svých nejzásadnějších zásad a zeptal jsem se ho, jestli prošel, ale včas jsem se zarazil. To je vždycky křehký led. Neměli jsme však v žádném případě nouzi o náměty k hovoru.

Tristan měl své připomínky k většině novinových zpráv a tu a tam mi kousek přečetl a diskutovali jsme. Nabýval jsem přesvědčení, že se těším přítomnosti mozku mnohem rychlejšího a živějšího, než byl můj vlastní. Zdálo se, že neuplynula ani vteřina, a přistáli jsme u Skeldalu.

Siegfried nebyl doma, když jsme dorazili, vrátil se skoro až v sedm. Vstoupil francouzským oknem, přátelsky mě pozdravil a padl do křesla. Začal mluvit o jednom z odpoledních případů, když vešel Tristan.

Atmosféra v místnosti se změnila, jako by někdo stiskl vypínač. Siegfriedův úsměv se pokrivil. Utkvěl na bratrovi dlouhým pátravým pohledem. Zabuřel „Ahoj“ a pak se natáhl a začal listovat v knížkách, uložených ve výklenku. Několik minut vypadal, že se na tuto činnost zcela soustředil, a já jsem cítil, jak vzrůstá napětí. Tristanův výraz se pozoruhodně změnil – tvář mu zmrtvěla a oči měl unavené.

Siegfried konečně našel knihu, kterou hledal, vzal ji z přihrádky a beze spěchu obrátil listy. Pak, aniž vzlédl, se tiše zeptal: „Tak jak dopadly zkoušky?“

Tristan opatrně polkl a zhluboka se nadechl. „Parazitologie ušla –“ odpověděl bezvýrazným hlasem.

Siegfried jako by neslyšel. Našel v knize velmi zajímavé místo a pohodlně se usadil ke čtení. Dal si načas, než vrátil knihu do přihrádky. A zase se pustil do probírání knížek. Stále zády otočený k bratrovi se tiše zeptal:

„A co patologie?“

Tristan teď seděl na úplném krajičku židle, jako kdyby se připravoval k útěku. Oči mu přeskakovaly z bratra na přihrádku a zase zpátky. „Neudělal,“ odpověděl bezbarvě.

U Siegfrieda se neprojevila žádná reakce. Trpělivě hledal knížku, tu a tam vytáhl nějaký svazek, podíval se do něj a zase ho dal zpátky. Pak to vzdal, položil se do křesla, takže mu ruce sahaly skoro až na zem, a podíval se na Tristana.

„Takže jsi propadl z patologie,“ pravil lehce konverzačním tónem.

S překvapením jsem zjistil, že téměř hystericky blekotám: „No to je ale velký úspěch! Dostal se do

posledního ročníku a patologii udělá o Vánocích. Vlastně vůbec nic neztratí. Koneckonců to je zatraceně těžký předmět.“

Siegfried na mě zamířil studený pohled. „Vy si tedy myslíte, že je to velký úspěch, ano?“ Nastala pomlka a dlouhé ticho přervané náhlým a zcela nečekaným zařváním, když se Siegfried vrhl na svého bratra.

„Tak tedy já ne! Já si myslím, že je to zatraceně špatné! Je to ostuda a dost. Co jsi vlastně dělal celý tenhle semestr, ksakru? Chlastal, řek bych, proháněl ženské a utrácel moje peníze. Všechno možné – jenom žádnou práci! A teď máš tu drzost, že si sem zkrátka a dobře přijedeš a oznámíš, že jsi propadl z patologie. Jsi lenoch, v tom to vězí, vid’? Jsi skrzaskrz flákač a lenoch.“

Byl téměř k nepoznání. V obličeji temně zbrunátněl a oči mu hořely. A znovu začal rvát na bratra jako pominutý. „Ale tentokrát toho mám dost. Je mi z tebe nanic. Nehodlám se zruinovat jenom proto, abych tě vydržoval v té flákárně. Tohle je konec. Vyrázím s tebou dveře! Slyšíš? Vyrázím s tebou dveře jednou provždy. Tak vypadni odtud – už tě tu nechci ani vidět. Dělej, vypadni!“

Tristan, který si po celou tu dobu zachoval vzezření uražené důstojnosti, tiše odešel.

Tonul jsem v rozpacích a podíval jsem se na Siegfrieda. Bylo na něm vidět, jak ho scéna vyčerpala. Na obličeji a na krku měl skvrny, něco si bručel a bubnoval prsty na opěradlo křesla.

Byl jsem bez sebe z toho, že jsem byl svědkem bratrské roztržky a s vděčností jsem přijal, když mě Siegfried pověřil návštěvou u pacienta a mohl jsem odejít z místnosti.

Vracel jsem se skoro za tmy a zajel jsem dozadu do dvora před vchod do zahrady. Vrzající vrata garáže vyrušila vrány na vysokých topolech tyčících se nad domy. Někde vzadu ve tmě se ozvalo tiché třepotání křídel, tlumené zakrákání a pak ticho. Když jsem tam odpočíval a naslouchal, zahlédl jsem v šeru u zadního vchodu něčí postavu. Kdosi tam stál a díval se do zahrady. Pak se obrátil a já jsem viděl, že je to Tristan.

A znovu jsem se ocitl v rozpacích. Byla to směla, že jsem toho chudáka vyrušil, zrovna když sem zašel, aby si tu v tichosti smutněl. „Mrzí mě, že to všechno takhle dopadlo,“ vykoktal jsem.

Ohníček cigarety zaskvítil, jak Tristan zhluboka zadýmal.

„Ale ne, to je v pořádku. Mohlo to být mnohem horší.“

„Horší? Ale je to přece dost špatné! Co chcete dělat?“

„Dělat? Jak to myslíte?“

„Vždyť jste dostal vyhazov! Kde budete dneska spát?“

„Ale vy tomu zřejmě vůbec nerozumíte,“ řekl Tristan. Vytáhl cigaretu z úst a viděl jsem, jak se mu zableskly bílé zuby, když se usmál. „Nemusíte mít strach, spát budu tady a ráno přijdu k snídani.“

„Ale co váš bratr?“

„Siegfried? Ten do té doby na všechno zapomene.“

„Jste si tím jist?“

„Naprosto. Pokaždé mě vyhodí a pokaždé zapomene. Vlastně to všechno velmi dobře dopadlo. Trik byl jenom v tom, jak ho donutit, aby spolkl tu parazitologii.“

Upřeně jsem se díval na stín po mém boku. Zase to zapraskalo, když se vrány usadily na vysokých stromech a potom ztichly.

„Parazitologii?“

„Ano. Když si to znovu vybavíte, neřekl jsem nic jiného, než že parazitologie ušla. Nezabředl jsem do zbytečných podrobností.“

„Chcete tím tedy říct, že –?“

Tristan se tiše zasmál a poklepal mi na rameno.

„Ano, tušíte správně, neudělal jsem ani tu parazitologii. Propadl jsem z obou. Ale netrapte se, udělám to po Vánocích.“

## 7. kapitola

Zachumlal jsem se hlouběji do příkrývek, ale pronikavé crrnk – crrnk, crrnk – crrnk telefonu hlučelo celým starým domem.

Od Tristanova příjezdu uplynuly již tři týdny a život na Skeldalu se usadil ve vyjetých kolejích. Den co

den začínal stejným drnčením telefonu mezi sedmou a osmou, v době, kdy se hospodáři poprvé ráno podívali na svůj dobytek.

V domě byl pouze jediný telefon. Ležel na stolečku dole na kachlíkové chodbě. Siegfried mě přesvědčoval, že k těmhle ranním telefonům nemám vstávat. Pověřil jimi Tristana. Prý mu taková odpovědnost jenom prospěje. Tento bod Siegfried velmi zdůrazňoval.

Naslouchal jsem vyzvánění. Drnčelo a drnčelo – jako by bylo čím dál tím hlasitější. Z Tristanova pokoje nebylo slyšet ani hlásek, ani pohyb a já jsem čekal na další krok v každodenním dramatu. Pokračoval jako vždy tím, že dveře málem vyletěly z pantů; Siegfried vyrazil na chodbu a dolů po schodech, které bral po třech.

Následovalo dlouhé ticho a já jsem si ho představoval, jak se třese zimou v průvanu chodby, bosé nohy přimrzlé k dlaždičkám, a naslouchá pozvolnému a důkladnému výkladu hospodáře o příznacích choroby zvířete. Pak cvakl telefon ve vidlici a ozvalo se pádění a šílený cval nohou po schodech – Siegfried pospíchal do bratrova pokoje.

Pak následovalo zaskřípání rozražených dveří a vzteklé zařvání. Rozpoznal jsem v něm nádech vítězoslávy. Znamenalo to, že Tristan byl přistižen v posteli – definitivní vítězství pro Siegfrieda, kterému se mnoha vítězství nedostalo. Obvykle totiž Tristan rozvinul svou techniku rychlého oblékání a čelil bratrovi plně oblečen. Poskytovalo mu to psychologickou výhodu, že si vázal kravatu, a Siegfried stál v pyžamu.

Dnes ráno to však Tristan přepískl. Pokusil se zachránit ještě několik vteřin v teple postele a byl přistižen pod dekou. Poslouchal jsem hulákání: „Proč jsi nešel k tomu pitomému telefonu, jak jsem ti nařídil?

Nevykládej mi, že kromě toho, že jsi líný, jsi také hluchý! Vylez ven – slyšíš? Ven z postele!“

Věděl jsem ale, že Tristan získá ztracené body zpátky. Když byl přistižen v posteli, obvykle zlepšil své skóre tím, že byl už v půli snídane ještě před tím, než jeho bratr vstoupil do místnosti.

Později jsem pozoroval výraz Siegfriedovy tváře, když vcházel do jídelny a spatřil, jak Tristan spokojeně přežvykuje topinku, s novinami opřenými o kávovou konvici. Vypadal, jako by ho náhle a prudce zabolet zub.

Všechno to zvyšovalo napjatou atmosféru a ulevilo se mi, když jsem mohl zmizet, abych shledal své věci pro ranní obchůzku. Dolů úzkou chodbou s její důvěrně známou a vzrušující vůní éteru a karbolky, do zahrady obehnané vysokou zdí, kudy se procházelo na dvorek, kde parkovala auta.

Scenerie každé ráno stejná, ale pro mne pokaždé znovu překvapující. Když jsem vkročil do slunečního svitu a do vůně květin, bylo to vždycky jako poprvé. Čistý vzduch vydechoval vůni blízkého vřesoviště. Pět let jsem byl zazdřený ve městě a teď jsem ani nedokázal všechno najednou vnímat.

V této části dne jsem nikdy nespěchal. I když na mě čekal sebenaléhavější případ, vždycky jsem si zachránil čas pro sebe. Čas, kdy jsem procházel mezi zdí pokrytou brečťanem a dlouhým přístěnkem, po němž se pnula glycínie a natahovala své úponky a vadnoucí okvěti až do pokojů. Potom kolem skalky, kde se zahrada rozšiřovala do trávníku, neupraveného a zanedbaného, ale chladivého a měkkého pod omšelým zdivem. Kolem zdi planuly květiny v neuspořádané zmrštině a bojovaly s džunglí býlí.

A potom k růžové zahradě a kolem záhonu chřestu, jehož masité prstíčky přerostly do dlouhých větví. Následoval záhon jahod a malin. Všude kolem byly ovocné stromy, jejichž větve se kolébaly nízko nad cestičkou. Broskve, hrušky, třešně a švestky byly přivázány k jižní zdi, kde zápolily s planými růžemi o prostor.

Mezi květinami se pilně snažily včely a písňe kosů a drozdů soutěžily s krákáním vran vysoko ve větvích topolů.

Byl to plný život. Tolik věcí jsem musel ještě vypátrat a ještě víc jsem si musel sám pro sebe ověřit. Dny plynuly rychle a vybízely mě k zápasu a vnucovaly mi svou novost. Ale tady v zahradě se čas zastavil.

Jako by se tu všechno zastavilo už někdy dávno. Ohlédl jsem se, než jsem vyšel na dvorek, a připadalo mi, že před sebou najednou vidím obrázek ze staré knihy. Ta prázdná divoká zahrada a za ní vysoký tichý dům. Nikdy jsem nedokázal docela uvěřit, že to opravdu existuje a že já tam patřím.

A tento pocit zesílil, když jsem vyšel na dvoreček. Byl čtvercový a dlážděný a mezi kameny rostly husté trsy trávy. Obě strany byly zastavěny budovami. Dvě garáže – kdysi tu stávaly kočáry – stáj a místnost pro postroje, prázdné kóje pro koně a chlívky pro vepřika. A u další zdi se nakláněla zrezavělá pumpa

nad kamenným žlabem.

Nad stál byl seník a nad jednou garáží holubník. A pak tam ještě byl starý Boardmann. Také on jako by tu zbyl ze dnů dávné slávy, belhal se na zchromlé noze a nezabýval se celkem ničím.

Ze svého doupěte, v němž skladoval zahradní náčiní, zabručel „Dobré jitro“. Nad hlavou mu visely připomínky války. Řada barevných reprodukcí grafik Bruce Bairnsfathera. Pověsil je tam, když se vrátil domů v roce 1918, a visely tam dodnes, zaprášené a na okrajích zkroucené, a stále ještě si s ním vyprávěly o Kaiseru Willim a o granátových dírách a zablácených zákopech.

Boardmann občas umyl auto nebo chvíli pracoval na zahradě, ale stačilo mu vydělat si jednu nebo dvě libry a vrátil se na svůj dvoreček. Spoustu času trávil v místnosti na postroje, jenom tam tak vysedával. Někdy se rozhlížel po prázdných hácích, na nichž dříve visívaly postroje, a potom si mnul pěstí jedné ruky dlaň ruky druhé.

Často mi vyprávěl o té době slávy: „Dodnes vidím pana doktora, jak stojí nahoře na schodech a čeká na kočár. Byl vysoký, velký fešák. Vždycky nosil cylindr a žaket a pamatuji se na něj, ještě když jsem býval chlapec, jak tam stával, natahoval si rukavice a rovnal si klobouk, aby mu správně seděl.“

Boardmannovy rysy změkly a oči se mu rozzářily – mluvil víc sám k sobě než ke mně. „Tenhle starý dům vypadal tenkrát jinak. Měli hospodyni a šest sluhů a všechno prvotřídní. Zahradník na celý den. Ani jedna travička nerostla na nesprávném místě a kytky všechny v řadě a stromy ořezané a pěkně upravené. A tenhle dvorek – to bylo doktorovo oblíbené místo. Pokaždé přišel a rozhlédl se ode dveří, podíval se na mě, jak sedím a leštím postroje a v klidu trávím svůj čas. Byl to opravdovský džentlmen, ale neradil bych vám ho rozzlobit. Trochu prachu na čemkoli – a byl bez sebe.

Ale s válkou to všechno skončilo. Každý někam pospíchá. Nikdo se o nic nestará. Nikdo nemá na nic čas, vůbec žádný čas.“

Nevěřicně se podíval po zarostlé dlažbě, po oprýskaných vratech garáže, nejistě a šikmo visících pantech. Po prázdné stáji a po pumpě, ze které netekla voda.

Choval se ke mně vždycky přátelsky, jakýmsi duchanepřítomným způsobem, ale se Siegfriedem jako by se vracel zpátky do své původní podoby, jako by se celý napřímil, salutoval jedním prstem a opakoval znovu a znovu „Ano, velmi dobře, pane“. Zřejmě v něm něco uznával – něco ze síly a autority minulého doktora – a dychtivě natahoval paže zpět do minulých a ztracených dnů.

„Dobré ráno, Boardmanne,“ volal jsem na něj, když jsem otevíral garáž. „Jak se vám dneska daří?“

„Jde to, chlapče, jde to.“ Přibelhal se a sledoval, jak беру startovací kliku a pouštím se do další etapy každodenní praxe. Siegfried mi přidělil malinkého austina z již téměř zapomenutého ročníku a jednou z Boardmannových dobrovolně přijatých povinností bylo roztlačit mě, když jsem nemohl nastartovat. Ale dneska ráno motor překvapivě naskočil už po šesti otáčkách.

Když jsem zahýbal za ohyb zadní cesty, měl jsem pocit – každé ráno stejný – že tady to vlastně všechno začínalo. Tady na mě čekaly problémy a chmury mého zaměstnání a v tomto okamžiku se zdálo, že jich mám utěšeně.

Připadalo mi, že jsem přijel do Dalesu v nepříznivé době. Celá generace zanedbaných hospodářů zažila příchod spasitele, báječného nového veterináře, pana Farnona. Objevil se jako kometa a v patách za ním šly nové myšlenky. Byl schopný, energický a šarmantní a přijímali ho dychtivě jako dívka milence. A teď uprostřed líbánek jsem si já měl prorazit svou cestičku a jednoduše a prostě tu o mě nikdo nestál.

Začínal jsem si zvykat na otázku: „Kdepak je pan Farnon?“ – „Jestlipak mu něco není?“ – „Ale já jsem čekal pana Farnona.“ Trochu to člověku nahánělo strach, když viděl, jak zklamaně se zatvářili, jakmile jsem vstoupil do vrat jejich hospodářství. Obvykle se s nadějí zadívali za mne, a někteří dokonce běželi a nakukovali do auta, jestli se tam neschovává ten, jehož příchodu si skutečně žádali.

A byla to sisýfovská práce, prohlížet zvíře, jehož majitel za mými zády zuřil a z celého srdce si přál, abych já nebyl já, ale někdo jiný.

Musil jsem však přiznat, že byli spravedliví. Nedostávalo se mi přehnaně srdečného uvítání, a když jsem jim sděloval, co si o případu myslím, naslouchali mi s neskrývanou nedůvěrou, ale když jsem svlékl sako a pustil se do skutečné práce, začali roztávat. A byli pohostinní. I když byli zklamáni, že jsem přijel já, zvali mě do svých domovů. „Pojďte si něco zakousnout,“ to byla fráze, kterou jsem slýchal skoro každý den. Někdy jsem rád přijal, pochutnal jsem si u nich na mnoha nezapomenutelných pokrmech.

Často také vklouzlo do auta, když jsem odjížděl, pár tuctů vajíček a půlkilovka másla. Dales byl známý svou pohostinností a věděl jsem, že by se pravděpodobně stejně chovali ke každému návštěvníkovi, ale byl to důkaz přátelské přívětivosti, která se skrývala pod často neúsměvným povrchem těchto lidí a pomáhala mi.

Začínal jsem místní hospodáře poznávat a líbilo se mi, co jsem v nich nalézal. Měli v sobě mně dosud neznámou, nepoddajnou statečnost a mudrlantství. Rány osudu, při nichž by měšťák třískal hlavou do zdi, odbývali pouhým: „Jo, jo, tydle věci se stávají.“

Vypadalo to na další horký den a stočil jsem okénko auta tak nízko, jak jen to bylo možné. Jel jsem na tuberkulinaci. Celostátní akce začínala tady v Dalesu a pokrokovější hospodáři si vyžádali zkoušky. A tohle nebylo žádné obyčejné stádo. Gallowayky pana Copfielda byly svým způsobem slavné. Siegfried mi o nich vyprávěl. Nejtvrďší zvířata ve zdejší praxi. Pětaosmdesát kusů a ani jedno dobytče nebylo nikdy uvázané. Po pravdě řečeno, málem se jich ani nedotkla lidská ruka. Žily venku na stráni, telily se venku a vychovávaly venku svoje telátka. Nestává se často, aby se člověk přiblížil k takovýmto prakticky divokým zvířatům.

„A co děláte, když se některé něco stane?“ otázal jsem se.

„Pak jsem závislý na Frankovi a Jiřím – to jsou dva Copfieldovi synové. Od dětství byli vychováni spolu s tímhle dobytčím, když se učili chodit, hráli si s malými telátky a pak se propracovali k těm velkým. Jsou zrovna tak tvrdí jako gallowayky.“

Copfieldovo hospodářství leželo na pustém místě. Když jste se rozhlédli po skrovných pastvinách a nahoru na holé hřebeny, na nichž se rozprostíraly šmouhy vřesu, snadno jste uhadli, proč si farmář vybral tvrdší chov než místní šorthornky. Ale dnes ráno znězněly přísné obrysy pod dotekem slunečních paprsků a v nekonečnosti zeleně a hnědi ležel mír pustiny.

Frank a Jiří nevypadali tak, jak jsem čekal. Otužilí muži, kteří mně pomáhali v mých každodenních povinnostech, bývali tmaví a hubení s uzlovitými svaly, ale Copfieldové byli zlatovlasí a měli hladkou pleť – pohlední mládenci, asi stejně staří jako já, a jejich hlavy na mohutných zátylcích a rozsochatých ramenou vypadaly drobně a křečce. Ani jeden z nich nebyl příliš vysoký, ale vzbuzovali respekt – měli vysoukané rukávy, které obnažovaly zápasnické paže, a silné nohy vtěsnané do plátěných kalhot. Obuť byli oba do dřeváků.

Stádo dobytka nahnané do budov úplně zaplnilo každý přístupný prostor. Na dlouhé cestě po straně dvora stálo asi pětadvacet kusů. Nad přepážkou brlení jsem viděl kostrbatou linii hlav a páru, stoupající z těl. Dalších dvacet obsadilo starou stáj a dvě skupiny po dvaceti kusech přešlapovaly ve dvou velkých prázdných kójkách.

Díval jsem se na černá nezkročená zvířata, a ta mi můj pohled vracela – zarudlé bělmo se lesklo pod hrubou hřívou přepadající jim přes oči. Výhrůžně a hněvivě mrskala ohony.

Nebude to snadné naočkovat každému kusu podkožní injekci. Obrátil jsem se na Franka.

„Dokážete je pochyťat?“ ptal jsem se.

„Budem to muset ksakru zkusit,“ odpověděl klidně a hodil si přes rameno provaz se smyčkou. Oba bratři si zapálili cigarety, dřív než přešli přes dřevěnou přepážku do chodby, kde se tísnila největší zvířata. Šel jsem za nimi a brzy jsem zjistil, že zkazky, které se o gallowaykách vyprávějí, nejsou v ničem přehnané. Když jsem k dobytčatům přistoupil zepředu, útočila na mě vlasatou hlavou, a když jsem k nim šel zezadu, s naprostou samozřejmostí mne nakopla.

Ale oba bratři mě ohromili. Jeden přehodil zvířeti přes hlavu smyčku, zaryl mu prsty do mulce a pak odplul, protože dobytče vyrazilo jako raketa. Zvířata s nimi zacházela jako s panáky, ale nepustili se. Jejich světlé hlavy se objevovaly na různých místech mezi černými hřbety. A mě přímo fascinovalo, že ve všem tom zmatku se docela klidně kolébala světylka jejich cigaret.

Horko stoupalo, mezi budovami bylo brzy jako v peci a zvířata se střevy plnými tekutiny po zelené potravě vystřelovala zelenohnědý hnůj jako nonstop gejzíry.

Celá záležitost probíhala v duchu hry a oba muži se povzbuzovali:

„Máš ho, Franku?“

„Chytni ho, Jiří!“

V okamžicích tísně oba bratři tiše a beze zloby nadávali:

„Slezeš mi dolů z té nohy, ty pacholku!“

Když mě některá kráva šlehla špinavým ocasem přes tvář, ustali oba v práci a s chutí se srdečně zasmáli. A dalším vděčně přijímaným pobavením bylo, když jsem si s oběma pažemi zdviženými plnil injekci a býček poplašeně couvajíc před ohlávkou mi vrazil tvrdý zadek do bránice. Vzduch ze mě vyletěl v mohutném škytnutí. Dobytče se pak rozhodlo, že se v té úzké chodbičce obrátí, a připláclo mě na zábradlí jako mouchu. Škrábal jsem se ven a oči mi vylézaly z důlků. Uvažoval jsem, jestli to vržou moje žebra, anebo dřevo za mnou.

Poslední přišla na řadu malá telátka, a s těmi byla vůbec nejhorší práce. Malí tvorové kopali, trkali, vyskakovali do vzduchu, probíhali nám pod nohama, a dokonce lezli nahoru po zdi. Oba bratři se na ně často museli prostě vrhnout a přitlačit je k zemi, abych jim mohl dát injekci, a když telátka ucítila jehlu, vyplázla jazyk a ohlušujícím bučela. Venku odpovíдалo sborové řvaní ustrašených matek.

Bylo kolem poledního, když jsem vyklopýtal z budov. Připadalo mi, že jsem tam byl alespoň měsíc, v dusném horku, v nepřetržitém rámusu, v zápachu hnoje.

Frank a Jiří přinesli vědro vody a kartáč a pořádně mě před odchodem očistili. Asi půl druhého kilometru za farmou jsem sjel z cesty neohrazené žádným plotem, vystoupil jsem z vozu a padl na chladný mech. Rozpráhl jsem doširoka paže a třel ramena v propocené košili o tvrdou travu a nechal se ovívat příjemným větříkem. Slunce mi svítilo do obličeje a já jsem s přivřenými očima hleděl do oparu modré oblohy.

Žebra mě bolela a na nohou jsem cítil oděrky z několika tuctů kopanců. Věděl jsem, že nijak příjemně nevoním. Zavřel jsem oči a usmál se směšné myšlenky, že to, co jsem dělal, byl diagnostický výzkum. Podivný způsob vědeckého postupu. A vlastně i podivný způsob, jak vydělávat peníze.

Ale na druhé straně bych třeba mohl sedět v kanceláři s okny těsně zavřenými před benzinovými výpary a dopravním hlukem, s lampičkou osvětlující sloupce čísel, a na zdi by visel můj tvrdák.

Líně jsem otevřel oči a pozoroval stín mraku, který přejížděl přes zelenou stráň na druhé straně údolí. Ne, ne... nestěžoval jsem si.

## 8. kapitola

Když jsem na svých každodenních objížďkách kodrcal po cestách kolem vřesovišť, ani jsem nevnímal, jak míjejí týdny. Ale okres se mi ztvárňoval před očima a objevoval jsem lidi jako jednotlivé osobnosti. Skoro každý den jsem píchl. Pneumatiky byly ojeté až na plátno a překvapovalo mě, že mě vůbec někam dovezly.

Auto mělo jedno luxusní vybavení, a to zrezavělou stahovací střechu. Ohavně skřípala, když jsem ji stahoval, ale většinu času jsem ji měl otevřenou, okna spuštěná, na sobě košili s krátkými rukávy a nádherný vzduch svištěl kolem mne. Když pršelo, střecha mi nebyla příliš platná, protože déšť protékal ve švech a stékal mi v loužičkách na klín a na vedlejší sedadlo.

Propracoval jsem se k velké odbornosti v kličkování kolem louží. Jezdit skrze ně byla chyba, protože špinavá voda stříkala otvory v dřevěné podlážce jako gejzíry.

Bylo krásné léto a dlouhé hodiny, které jsem trávil venku, mě zbarvily do hněda, takže jsem mohl farmářům konkurovat. Ani spravování pneumatiky nebyl příliš velký trest tam na těch vysokých, ničím neohrazených cestách, ve společnosti kroužících kolih a s větrem, který z údolí přinášel vůni květů a stromů. A měl jsem další omluvu, abych vystoupil a seděl na čerstvé trávě a díval se do prostoru nad Yorkshirem. Jako by člověk kradl životu čas. Čas, v němž se všechno řadilo do správné perspektivy a kde jsem si ověřoval, že postupuji dobře. Všechno bylo tak jiné, že mě to mátl. Tenhle kraj po létech městských ulic, pocit odpočinku po zkouškách a studiu, práce, která byla každodenní výzvou k zápasu. A můj šéf.

Siegfried Farnon se lopotil kolem praxe s násilnickou energií od rozednění do tmy a já jsem často uvažoval, co ho žene. Nemohly to být peníze, protože s nimi zacházel s naprostým nedostatkem respektu. Když někdo platil účet, zastrčil Siegfried peníze do pultitru na krbové římse, a když peníze potřeboval, hrábl rukou do nádoby. Nikdy jsem neviděl, že by měl v ruce peněženku, ale kapsy kabátu se mu nadouvaly mincemi a zmuchlanými bankovkami. Vytahoval teploměr a lítaly z něho chuchvalce

peněz.

Po týdnů nebo čtrnácti dnech střemhlavé a překotné práce zmizel. Někdy na jeden večer, někdy se vrátil až druhý den a často vůbec neřekl, kam jede. Paní Hallová prostřela pro dva, ale když viděla, že jím sám, odnesla jídlo bez poznámky.

Každé ráno vybavil seznam návštěv s takovou rychlostí, že mě často uspěchaně odeslal na nesprávné hospodářství nebo k nesprávnému zákroku. Když jsem mu později vyprávěl o trapné situaci, srdečně se rozesmál.

Jednou do toho navezl sám sebe. Zrovna jsem přijal telefon od pana Heatona z Bronsettu, že potřebuje pitvu uhynulé ovce.

„Byl bych rád, kdybys jel se mnou, Jamesi,“ řekl Siegfried. „Dnes ráno tu je klid a myslím, že vás pitvat učili dost narychlo. Chtěl bych, abys to viděl ve skutečnosti.“

Zajeli jsme do vesnice Bronsettu a Siegfried zabočil doleva k brance, za níž vedla polní cesta.

„Co to děláš?“ ptal jsem se. „Heatonovi přece bydlí na druhém konci vesnice.“

„Říkal jsi přece Seatonovi.“

„Ne, ujišťuji tě...“

„Podívej se, Jamesi, když jsi mluvil s tím člověkem, stál jsem těsně vedle tebe. Přesně jsem slyšel, jak jsi vyslovil to jméno.“

Otevíral jsem ústa k dalším dohadům, ale auto poskakovalo dolů po cestě a Siegfried vysunul spodní čelist. Rozhodl jsem se, že ho nechám, aby na to přišel sám.

Se zaskřípáním brzd jsme zastavili před hospodářskou budovou. Siegfried vyskočil ze sedadla a prohraboval kufr auta ještě dřív, než roztřesené vozidlo úplně zastavilo. „Ksaku!“ vykřikl. „Nemám pitevní nůž. Nevadí. Půjčím si něco v domě.“ Přirazil kapotu a pustil se ke dveřím.

Otevřela farmářova žena a Siegfried se na ni široce zazubil. „Dobré ráno, paní Seatonová, máte pitevní nůž?“

Dobrá žena zdvihla obočí. „Co jste, prosím, říkal?“

„Dlouhý nůž na pitvání, paní Seatonová, vykostovací nůž a hodně ostrý bych prosil.“

„Vy chcete nůž na pitvání?“

„Ano, prosil bych nůž na pitvání!“ zařval Siegfried, jemuž docházela skrovná zásoba trpělivosti. „A kdyby vám to nevadilo, mohla byste si pospíšit. Nemám moc času.“

Užaslá paní ustoupila do kuchyně a já jsem slyšel šepot a mumlání. Co chvilku vykoukla hlavička nějakého dítěte, aby se rychle podívala na Siegfrieda, podrážděně dupajícího na schodech. Po nějaké chvíli přistoupila jedna dcera a podávala mu dlouhý, nebezpečně vypadající nůž.

Siegfried jí ho vytrhl z ruky a přešel palcem nahoru a dolů po ostří. „Tohle není k ničemu!“ vykřikl vztekle. „Copak nechápete, že chci něco opravdu ostrého? Přineste mi ocílku!“

Děvčátko uteklo zpátky do kuchyně a znovu se ozvalo hučení hlasů. Po několika minutách vystrčili přede dveře další děvčátko. Přišouralo se k Siegfriedovi, podalo mu v napřažené ruce ocílku a prchalo zpátky do bezpečí.

Siegfried se vychloubal, jak umí báječně brousit nože. Dělal to velmi rád. Když přetahoval nůž po ocílce, zahřála ho radost z práce a nakonec si začal zpívat. Z kuchyně nebylo slyšet ani hlásek, ozývalo se jenom zvonění oceli o ocel, podmalované tiše broukanou melodií. Mezitím krátké pomlky, když pečlivě zkoušel ostří, a pak to začalo znovu.

Když práci dokončil, spokojeně nakoukl do dveří. „Kdepak je váš manžel?“ zvolal.

Neozvala se odpověď, a tak vkročil do kuchyně, mávaje před sebou svítícím ostřím nože. Šel jsem za ním a viděl jsem, jak se paní Seatonová a její dcery skrývají ve vzdáleném koutě a hledí na Siegfrieda polekanými očima.

Zamával na ně nožem. „Tak pojd'te, začneme!“

„Začneme co?“ zašeptala matka a tiskla k sobě svou rodinu.

„Chci pitvat tu mrtvou ovci. Máme tu přece mrtvou ovci?“

Následovaly vysvětlení a omluvy.

Později mi Siegfried přísně vytkl, že jsem ho poslal na nesprávnou farmu.

„Propříště musíš být opatrnější, Jamesi,“ pravil velice vážně. „Takovéhle věci budí moc špatný dojem.“

Další zajímavostí mého nového života byl pravidelný cestovní ruch žen, procházejících Skeldalem. Všechny vypadaly vznešeně, většinou byly krásné a jedno měly společné – dychtivost. Přicházely na skleničku, na čaj, na oběd, ale skutečná příčina byla, že přicházely civět na Siegfrieda – jako vyprahlí poutníci v poušti, když spatří oázu.

Cítil jsem, jak to narušuje moje nejvlastnější já, protože jejich oči po mně přejížděly bez jakékoliv stopy vnímání nebo zájmu a hladově se připnuly na mého přítele. Nezáviděl jsem, ale vrtalo mi to hlavou. Začal jsem ho pokradmu studovat, snažil jsem se odhalit tajemství jeho přitažlivosti. Když jsem se díval na obnošené sako, které mu plandalo na hubených ramenou, roztržený límeček košile a bezvýraznou vázanku, musel jsem nezbytně dojít k závěru, že šaty s tím nemají nic společného.

Určitá přitažlivost tkvěla v jeho dlouhém kostnatém obličejí a veselých modrých očích, ale většinou vypadal tak vychrtle a ztrápeně, že jsem uvažoval, jestli není nemocný.

Často jsem v té frontě zahlédl Dianu Bromptonovou, a to jsem musel bojovat s prudkou chutí zalézt pod gauč. Těžko bych v ní rozpoznal kamennou krásku tehdejšího odpoledne, protože se před Siegfriedem úplně rozplývala, visela na každém jeho slově a chichotala se jako holčička z penzionátu.

Mrázilo mě při představě, že by si Siegfried z toho zástupu mohl vybrat právě ji a oženit se s ní. Trápilo mě to, protože jsem věděl, že bych musel odejít, zrovna když se mi v Darrowby začínalo všechno líbit. Ale Siegfried nejevil sklony k tomu, že by se oženil s kteroukoli z nich, a nadějeplná procesí přetrvávala. Nakonec jsem si zvykl a přestalo mě to trápit.

Také jsem si zvykl na prudké změny nálady svého zaměstnavatele. Jednou ráno přišel Siegfried dolů k snídani a unaveně si mnul zčervenale oči.

„Byl jsem venku ve čtyři ráno,“ sténal a nespokojeně si mazal topinku máslem. „A i když to neříkám rád, Jamesi, je to tvoje chyba.“

„Moje chyba?“ žasl jsem.

„Ano, chlapče, tvoje chyba. Byla to kráva s mírným nadmutím bachoru. Hospodář se kolem toho motal několik dnů: jeden den půl litru oleje ze lněného semene, druhý den trochu zaživací sody a zázvoru a dnes ve čtyři ráno se rozhodl, že je načase zavolat veterináře. Když jsem ho upozornil, že to mohlo ještě několik hodin počkat, odpověděl, že mu pan Herriot povídal, aby nikdy neváhal zatelefonovat – že přijde v kteroukoli denní i noční dobu.“

Naklepával vajíčko, jako by i tato námaha byla na něj příliš mnoho. „Víš, svědomitost je velmi pěkná vlastnost a tak dále a tak dále, ale když něco čekalo několik dní, může to počkat ještě do rána. Ty je kazíš, Jamesi, a já to odnáším. Je mi nanic a jsem úplně vyčerpaný z toho, že mě kdekdo tahá z postele pro každou pitomost.“

„To je mi opravdu velmi líto, Siegfriede. To jsem nepředpokládal. Je to všechno asi pouze moje nezkušenost. Kdybych nešel, měl bych strach, že by to zvíře mohlo pojit. Kdybych něco odložil až na ráno a zvíře pošlo, jak by mi bylo?“

„V pořádku,“ vyštěkl Siegfried. „Nic je nepřivede tak snadno k rozumu jako pošlý kus dobytka. Příště nás zavolají ještě o něco časněji.“

Spolykal jsem jeho radu a pokusil jsem se podle ní jednat. Asi za týden si mě Siegfried pozval na slovíčko.

„Jamesi, určitě se nebudeš zlobit, že ti to říkám, ale dneska si mi stěžoval starý Summer. Říkal, že ti tuhle v noci zavolal a že jsi odmítl přijít k jeho krávě. Víš, je to dobrý zákazník a velmi příjemný člověk, ale byl dost namíchnutý. Takového chlapíka si nemůžeme dovolit ztratit.“

„Ale byla to jenom chronická mastitida,“ řekl jsem. „Mírné naduření mléčných žláz, nic víc. Dával jí sám lék skoro týden a nastalo zlepšení. Kráva žrala dobře, a tak jsem myslel, že bude v pořádku, když to nechám do druhého dne.“

Siegfried mi položil ruku na rameno a po tváři se mu rozhostil výraz mimořádné trpělivosti. Obrnil jsem se. Jeho netrpělivost mi nevadila – zvykl jsem si na ni a dokázal jsem ji vydržet. Ale jeho trpělivost byla k nesnesení.

„Jamesi,“ řekl mírným hlasem, „v naší práci existuje jedno základní pravidlo, které je důležitější než všechna ostatní, a já ti řeknu, které to je. Musíš poskytnout pomoc. To by mělo být vepsáno ohnivým

písmem do tvého srdce.“ Zdvihl kárný ukazováček. „Musíš léčit. Vždycky na to pamatuj, Jamesi. Je to základ všeho. Nezáleží na okolnostech, jestli je mokro nebo hezky, den nebo noc, když tě zavolá zákazník, musíš jít. A musíš jít s radostí. Říkáš, že to nebyl naléhavý případ. Ale vždyť jsi měl vlastně k dispozici pouze sdělení majitele krávy, a ten není natolik vybaven vědomostmi, aby rozhodl, zda to je naléhavé, nebo ne. Ne, chlapče, musíš jít. I když ošetřovali to zvíře sami, mohl nastat obrat k horšímu. A nezapomeň,“ zakýval důstojně ukazováčkem, „že by to dobytče mohlo uhynout!“

„Ale domníval jsem se, že jsi říkal, že je k rozumu nepřivede nic než uhynulé dobytče,“ odvětil jsem popuzeně.

„Copak je zase tohle?“ vyštěkl Siegfried v upřímném úžasu. „Takovou pitomost jsem ještě neslyšel. Víckrát nechci o ničem podobném slyšet. Už o tom nemluvmě. Jenom si pamatuj – tvoje základní povinnost je poskytnout pomoc.“

Někdy mi uděloval rady, jak mám žít. Jako tehdy, když mě našel na bobku nad telefonem, se kterým jsem zrovna praštil. Cívil jsem na zeď a tiše jsem si klel sám pro sebe.

Siegfried se usmál moudrým úsměvem. „Tak co je zase, Jamesi?“

„Právě jsem trávil nepříjemných deset minut s Rolstonem. Pamatuješ si na tu epidemii pneumonie telat? Strávil jsem tehdy s těmi telaty hodiny a hodiny, lil do nich nákladné léky a ani jedno z nich neuhynulo. A on si teď stěžuje na účet! Ani slůvko vděčnosti. Kčertu, tohle není žádná spravedlnost!“

Siegfried ke mně přistoupil a položil mi paži kolem ramen. Znovu se zatvářil trpělivě. „Můj milý chlapče,“ zavrkal. „Jenom se na sebe podívej. Jsi celý rudý, celý rozrušený. Nesmíš se nechat takhle vydráždit. Musíš se snažit ovládat. Proč myslíš, že odborníci se hrouť se srdečními záchvaty a žaludečními vředy? Jenom proto, že se nechají unést rozčilením kvůli malichernostem, přesně tak jako teď ty. Ano, ano, vím, že tyhle věci člověka zlobí, ale nesmíš si je brát. Musíš být klidný, Jamesi, klidný. Nestojí to za to – věř mi, že to bude za sto let úplně stejné.“

Přednesl mi lekci s moudrým a něžným úsměvem a poklepal mi na rameno, aby mne podpořil – jako když psychiatr uklidňuje agresivního pacienta.

Za několik dní jsem nadepisoval jmenovku na lahvičku s červeným blistrem, když vtom vletěl do místnosti Siegfried. Musel rozkopnout dveře, které se prudce odrazily od gumové zarážky a málem ho praštily do obličeje. Přicválal ke stolu, za nímž jsem seděl, a začal do něho mlátit dlaní. Oči mu v zarudlém obličeji divoce svítily.

„Zrovna jsem přijel od toho zatraceného parchanta Holtů!“

„Myslíš Neda Holta?“

„Ano, přesně toho myslím, hrom do něho uhoď!“

Byl jsem překvapený. Pan Holt byl drobný mužík, který pracoval na silnicích pro okres. Kromě toho si držel čtyři krávy a vědělo se o něm, že nezaplatil nikdy žádný účet. Ale byla to veselá kopa a Siegfried mu poskytoval své neplacené služby celá léta bez jakékoli námitky.

„Copak to není jeden z tvých oblíbenců?“ zeptal jsem se.

„Byl, můj bože, byl,“ chroptěl Siegfried. „Ošetřoval jsem mu Muriel. Víš, tu velkou červenku, druhou zezadu u nich v chlévě. Trpěla na nadmutí – vracela se každý den z pastvy ve velmi špatném stavu a já jsem na ní vyzkoušel kdeco. Nic to nebylo platné. Potom mě napadlo, že by to mohla být actinomykóza čepce. Vstříkl jsem jí do žíly trochu jodidu, a když jsem ji dnes uviděl, nechtěl jsem věřit svým očím, jaký to byl rozdíl. Stála tam, přežvykovala píci a byla v pořádku – jako sluníčko. Zrovna jsem si gratuloval za tu pěknou diagnózu a víš, co řekl Holt? Řekl, že věděl, že jí dneska bude líp, protože jí včera večer dal čtvrt kila hořké soli ve vařených otrubách. A to prý ji vyléčilo!“

Siegfried vytáhl z kapsy nějaké prázdné krabičky a skleničky a vztekle je zmačkal a hodil do koše na papíry. Pak začal znovu křičet.

„Celých čtrnáct dnů jsem se staral a trápil kvůli té krávě a skoro se mi o ní už zdálo. Ted' když jsem zjistil, co je příčinou těch potíží a aplikoval nejmodernější léčebný postup, zvíře se uzdravilo. A co se stane? Vyjádří mi majitel vděčnost a díky za mou odbornost? Udělá něco takového? Veškeré ocenění náleží čtvrtkile hořké soli. To, co jsem udělal já, nebylo nic jiného než ztráta času!“

Uštědřil stolu další smrtelnou ránu.

„Ale já jsem ho vyděsil, Jamesi,“ řekl s nepřítomným výrazem v očích, „já jsem ho tedy pořádně vyděsil.“

Když se zmínil o té soli, zařval jsem „Ty rošťáku“ a sáhl jsem po něm. Asi bych ho byl uškrtil, ale on vyrazil a zapadl do domu a zůstal tam. Pak už jsem ho neviděl.“

Siegfried sebou hodil do křesla a začal si cuchat vlasy. „Hořká sůl!“ hekal. „Panebože, člověk by se uzoufal.“

Pomyslel jsem si, že bych mu měl poradit, aby se uklidnil, a upozornit ho, že za sto let to bude pořád stejné, ale můj zaměstnavatel stále ještě držel v jedné ruce prázdnou ampulku od séra. Proto jsem ten nápad zavrhl.

Potom přišel den, kdy se Siegfried rozhodl, že by se měl dát do pořádku můj vůz. Spotřeboval litr oleje denně, což Siegfried nepovažoval za nic mimořádného, ale když to stouplo na dva a půl litru, zazdalo se mu, že se něco musí udělat. Pravděpodobně s konečnou platností rozhodlo, že mu nějaký farmář na trhu povídal, že vždycky pozná, kdy jede ten mladý veterinář, protože vidí už ze vzdálenosti mnoha kilometrů mrak modrého kouře.

Když se malý austinek vrátil z opravny, poskakoval kolem něho Siegfried jako stará slepice. „Pojď sem, Jamesi!“ volal. „Chtěl bych si s tebou promluvit.“

Všiml jsem si, že už zase vypadá trpělivě a obrnil jsem se.

„Jamesi,“ řekl a chodil kolem otlučeného auta a stíral skvrny z laku. „Vidíš tohle auto?“

Přikývl jsem.

„Bylo na generálce, Jamesi, a stálo to hodně peněz, a kvůli tomu chci s tebou mluvit. Máš teď ve svém držení něco, co se podobá novému vozu.“ S potížemi stiskl západku a kapota se se skřípáním otevřela a vyplivla přehrší rzi a špíny. Ukázal na černý a mastný motor, z něhož jako věncoví visely přesně nerozlišitelné kousky kabelů a gumových trubiček. „Tady vidíš kousek jemného mechanismu a chci, abys s tím zacházel s úctou. Viděl jsem, že jezdíš jako šílenec, a to tedy nepůjde. Budeš se muset o tuhle mašinku postarat přes dalších pět nebo šest tisíc kilometrů. Rychlost padesát kilometrů za hodinu naprosto postačí. Řekl bych, že se rovná zločinu, jak někteří lidé zacházejí s novým strojem. Měli by je zavřít. Tak si pamatuj, chlapče, žádná šílená jízda – nebo si tě podám.“

Pečlivě zavřel kapotu, přešlápl poškrábané sklo manžetou saka a odešel.

Tato silná slova na mě udělala dojem, takže jsem se ten den plazil po návštěvách téměř krokem.

Večer jsem se chystal do postele, když přišel Siegfried. Měl s sebou dva venkovské chlapce a oba se připitoměle usmívali. Pokoj se naplnil vůní piva.

Siegfried promluvil s důstojností a slova se mu jen nepatrně převalovala v ústech. „Jamesi, s těmito pány jsem se seznámil dnes večer u Černého vola. Párkrát jsme si moc pěkně zahráli domino, ale naneštěstí jim ujel poslední autobus. Buď tak laskav a přivez svého austina, já je dopravím domů.“

Předjel jsem s autem k hlavnímu vchodu a chlapci se naskládali dovnitř, jeden dopředu a druhý dozadu. Díval jsem se, jak Siegfried nejistě usedl za volant a rozhodl jsem se, že pojedu s nimi. Umístil jsem se dozadu.

Oba mladíci bydleli na statku nahoře nad severním vřesovištěm, a tak jsme asi pět kilometrů za městem sjeli z hlavní silnice a reflektory se soustředily na stužku polní cesty vinoucí se po tmavém úbočí.

Siegfried pospíchal. Tiskl nohu na plyn, zvuk motoru se vystupňoval k zmučenému ječení a autíčko poskakovalo dál tmou. Pevně jsem se držel a naklonil se dopředu, abych mohl zařvat do ucha svého zaměstnavatele. „Pamatuj, že tohle auto je po výbrusu!“ křikl jsem do hluku motoru.

Siegfried se na mě ohlédl s trpělivým úsměvem. „Ano, jistě, Jamesi, však já vím. Ale proč kvůli tomu tak zmatkaříš?“ Za jeho řeči sjelo auto z cesty a letělo travou rychlostí devadesát kilometrů za hodinu.

Všichni jsme se kouleli jako korkové špuntíky, dokud se mu nepodařilo vyjet zpátky na cestu. Siegfried, nevyvedený z míry, pokračoval stejnou rychlostí. Mladíci se přestali připitoměle usmívat a ztuhle seděli na svých místech. Nikdo neřekl ani slovo. Vyložili jsme pasažéry před ztichlým venkovským domem a nastoupili zpáteční cestu. Protože to bylo pořád z kopce, zjistil Siegfried, že může jet ještě rychleji. Auto skákalo a mlátilo sebou po nerovném povrchu a motor vyl. Několikrát jsme krátce, ale vydatně odbočili směrem k okolním vřesovištím, ale domů jsme dorazili.

Asi za měsíc se Siegfriedovi znovu naskytla příležitost podat si svého asistenta. „Jamesi, chlapče,“ pravil smutně, „jsi ohromný chlapec, ale můj bože, neumíš zacházet s vozy. Podívej se na toho austina.“

Nedávno byl na výbrusu, byl v prvotřídní formě – a jen se na něj podívej, přímo ten olej pije. Nevím, jak jsi to v tak krátké době dokázal. Jsi úplný ďábel.“

## 9. kapitola

„Tak kdo je první, prosím?“ zavolal jsem a nahlédl do čekárny. Byla tam stará dáma s kočkou v lepenkové krabici, dva malí chlapci se pokoušeli udržet králíka a ještě někdo, koho jsem zprvu nepoznal. Pak jsem si vzpomněl – Soames!

Když na něho přišla řada, vstoupil do ordinace, ale byl to úplně jiný člověk, než jakého jsem pamatoval. Usmíval se lichotným úsměvem. Když mluvil, poskakovala mu hlava nahoru a dolů. Přímo z něho vyzařovala úzkostlivá touha zavděčit se. A nejzajímavější bylo jeho pravé oko, oteklé a zavřené, obkroužené dost velkou plochou zmodralé pokožky.

„Doufám, že vám nevadí, že jsem vás přišel navštívit, pane Herriote,“ řekl. „Odešel jsem totiž ze zaměstnání u jeho lordstva a hledám si jiné místo. Napadlo mě, že byste se vy a pan Farnon za mě mohli přimluvit, kdybyste se o něčem doslechli.“

Byl jsem příliš ohromen celou tou proměnou, takže jsem ani nenašel slova. Odpověděl jsem, že uděláme co bude v našich silách, a Soames překypoval vděčností a vypoklonkoval se ze dveří.

Když odešel, obrátil jsem se k Siegfriedovi. „Tak co si o tomhle myslíš?“

„Vím, co se stalo,“ podíval se po mně Siegfried s unaveným úsměvem. „Jak si jistě vzpomínáš, říkal jsem ti, že sedí na dvou židlích – tu a tam prodával na svůj účet nějaké pytle obilí nebo metrák hnojiva. Jedno se skládalo k druhému. Ale nevydrželo mu to. Byl poněkud neopatrný, a tak si namlel dřív, než vůbec pochopí, co se stalo.“

„A co to kouzelné černé oko?“

„Ale to má od Tommyho. Jistě jsi viděl Tommyho, když jsi tam byl. Je to ten podkoní.“

V duchu jsem se vrátil k oné nepříjemné noci a k tomu tichému chlápku, který držel koni hlavu. „Ano, pamatuji se na něj – takový velký, tlustý.“

„Ano, je to pěkný pořizek a nebyl bych moc rád, kdyby mě osobně praštil do oka. Soames mu dělal ze života peklo, a jakmile se Tommy dozvěděl, že ho vyhodili, obšťastnil ho návštěvou, jen tak, aby vyrovnal skóre.“

Ted' už jsem příjemně zapadl do životního stylu Skeldalu. Zprvu jsem uvažoval, kam patřil Tristan. Měl tu být jako na praxi, nebo na prázdninách – pracoval, nebo co vlastně? Ale brzy bylo jasné, že je tu na výpomoc. Připravuje léky, doručuje je, myje auta, slouží u telefonu a v případě nezbytné nutnosti zajede k pacientovi.

Tak ho alespoň viděl Siegfried, který zorganizoval celý program trikových zásahů, jejichž cílem bylo držet Tristana v pozoru. Vracel se například zcela neočekávaně, nebo vpadl do místnosti v naději, že ho přistihne při nicnedělání. Očividně nepostřehl naprosto jasnou skutečnost, že univerzitní prázdniny uplynuly a že by se Tristan měl vrátit do školy. V průběhu příštích měsíců jsem došel k závěru, že Tristan dozajista uzavřel nějakou velmi pružnou dohodu s vedením univerzity, protože na studenta trávil neuvěřitelně mnoho času doma.

Své úkoly a povinnosti chápal zcela jinak než jeho bratr, a pokud prodléval na Darrowby, zaměřil valnou část své bystré inteligence k tomu, aby dělal tak málo, jak jen bylo možné. Popravdě řečeno trávil Tristan většinu času spánkem v křesle. Když jsme ho nechali doma, aby připravoval léky, zatímco my jsme jeli za svými povinnostmi, následoval neměnný postup. Naplnil püllitrovou láhev do poloviny vodou, přidal špetku chlorodynu a trošku ipekakuanhy, zazátkoval to, přenesl do obývacího pokoje a postavil vedle svého oblíbeného křesla. K tomuto účelu to bylo křeslo vysloveně skvělé – staromódní, s vysokým opěradlem a s podložkou pro hlavu.

Vytasil své noviny, zapalovač a woodbinky a seděl, dokud ho nezmohl spánek. Když ho přepadl Siegfried, chytil láhev a začal s ní zběsile cloumat a co chvíli pátravě prohlížel obsah. Pak se vrátil do lékárny, doplnil obsah a nalezl jmenovku.

Byla to technika dobrá a rozumná, ale měla jeden velký nedostatek. Kdykoli se otevřely dveře, nikdy

nevěděl, zda to je či není Siegfried, a často jsem vstoupil a našel ho, jak pololeže v křesle ustrašeně mžourá poplašenýma, spánkem zalepenýma očima a lomcuje lahví.

Většinu večerů byl k zastizení na barové židli u Droverů, kde lehce konverzoval s barmankou. Jindy si zase vyšel s některou mladší sestřičkou z místní nemocnice. Nemocnici považoval za agenturu, která mu má zajišťovat dámskou společnost. Celkem vzato se mu dařilo žít plným životem.

Sobotní večer, půl jedenácté – a já jsem zapisoval své návštěvy, když zazvonil telefon. Zaklel jsem, zkrřížil prsty pro štěstí a zvedl sluchátko.

„Haló, u telefonu Herriot.“

„Aha, to jste vy,“ zachraptěl hlas tím nejširším yorkshirským nářečím. „Potřebuji mluvit s panem Farnonem.“

„Lituji, ale pan Farnon není doma. Mohu vám nějak pomoci?“

„No, to doufám, ale mnohem radši bych měl vašeho šéfa. Tady Sims z Beal Close.“

(Ne, prosím vás, jenom ne Beal Close v sobotu večer! Kamenitá polní cesta, na níž je alespoň osm branek, a pak se ještě jde několik kilometrů do kopce.)

„Ano, pane Simsi, a copak vás trápí?“

„Ale jo, povím vám, co mě trápí a vůbec všechno. Mám tu vohromnýho, výstavního koně. Vošklivě se pořezal na zadní noze, zrovna v podkolení. Potřebuju ho hned zašít.“

(Pane na nebesích! Podkolení! Přímou kouzelné místo na zašívání koně. Pokud by nebyl mimořádně klidný, bude to radostná selanka!)

„Jak velká je ta rána, pane Simsi?“

„Velká? Je strašlivá, asi třicet centimetrů dlouhá a krvácí jako čert. A tendle kůň je vostrej jako sokol. Vykop by i mouše voko. Vůbec se k němu nemůžu přiblížit. Jakmile někoho vidí, je na větvi. Povídám vám, byl jsem s ním tudle u kováře, a ten se z něho k smrti vyděsil. Je to zatracenej d'ábel.“

(Doprčíc s vámi, pane Simsi, doprčíc s Beal Close a doprčíc s tím vaším zatraceným d'áblem!)

„Ano, už k vám jedu. Pokuste se sehnat nějaké pomocníky pro případ, že bychom ho museli položit.“

„Položit? Položit? Tohodle koně nepoložíte nikdá. Dřív by vás zabil. A kromě toho tu vůbec nikoho nemám, tak si budete muset pomoci sám. Dobře vím, že pan Farnon by vo žádný pomocníky nestál.“ (Čím dál tím líp. To bude něco do deníku!)

„Ano, dobře, už vyjíždím, pane Simsi.“

„Jo, a málem bych byl zapomněl. Včera jsme tu měli velkou vodu a smetlo to cestu. Poslední dva kilometry budete muset jít pěšky. Tak sebou hněte, abych na vás nemusel čekat celou noc.“ (Tohle už trochu přehání.)

„Podívejte se, pane Simsi, tenhle váš tón se mi nelíbí. Řekl jsem vám, že už vyjíždím, a přijedu k vám tak rychle, jak jen budu moci.“

„Tak vám se teda nelíbí můj tón, jo? No a mně se zase nelíbějí mladí učedníci, co nejsou lautr k ničemu a co se cvičejí na mém dobytku, a tak vod vás nechci vidět žádný podtrhy. Ani drzosti. Řek jsem vám všechno vo tý práci i vo tý cestě.“

(Tak tohle tedy ne.)

„Podívejte, Simsi, teď mě pěkně poslouchajte. Kdyby to nebylo v zájmu toho koně, odmítl bych k vám vůbec jet. Co si o sobě vlastně myslíte? Jestli ještě jednou zkusíte se mnou mluvit...“

„Ale, ale, Jime, ovládněte se. Popraskají vám všechny tepny a vysloveně vykrvácíte, jestli si nedáte pozor.“

„Kdo to, kčertu...?“

„No tak se, Jime, uklidněte. Je to ten váš temperament. Musíte si skutečně dávat pozor.“

„Tristane! Odkud to vlastně mluvíš? Z jaké díry mi telefonuješ?“

„Z budky před Droversem. Pět půllitrů mi nalilo do žil drobátko rozvernosti. Napadlo mě, že bych ti měl brknout.“

„Přisahám při bohu všemohoucím, že ti jednou zakroutím krkem, jestli nepřestaneš s těmi svými žertíky. Ničíš mě! Tu a tam by to šlo, ale tohle je už potřetí za týden.“

„Ale bylo to nejhezčí. Skutečně úžasné, báječné! Když sis začal napřimovat páteř – bylo skoro po mně.“

Opravdu bych ti přál, aby ses mohl slyšet.“ Jeho hlas se ztratil v záchvatu neovladatelného smíchu. A pak následovaly mé chabé pokusy o odvetu. Vplížil jsem se roztřeseně do nějaké opuštěné telefonní budky.

„Je to mladý pan Farnon?“ zakrákoral jsem jako břichomluvec. „Tady je Tilson z Vysokého lesa. Musíte sem okamžitě přijít, mám tu strašný případ...“

„Promiň, že tě přerušuji, Jime, ale nemáš nějaké potíže s mandlemi? Tak dobře, pokračuj, abys nezapomněl svou řeč, staříku. Zní to zajímavě.“

Zvítězil jsem nad ním pouze jedinkrát. Bylo to v úterý – to jsem sloužil jenom půl dne – a v půl dvanácté zazvonil telefon. Kráva s vyhrzlou dělohou. To je v praxi venkovského veterináře těžká práce a jako obvykle mě zamrazilo v zádech.

Přihodí se to, když už je tele na světě a kráva nepřestane nutit, takže vytlačí celou dělohu, a ta visí dolů až k podkolení zvířete. Je to obrovský orgán a je zoufale těžké vrátit ho na správné místo především proto, že kráva, když se ho zbavila, odmítá přijmout jej zpátky. A v přímém zápase mezi člověkem a zvířetem má kráva značné výhody.

Staří praktici se snažili pomoci si tím, že zavěsili krávě zadní nohy na popruh, a ti nejpodnikavější si vymysleli různá nesmyslná a neumělá zařízení jako například jakýsi kufřík na dělohu. Mělo to smáčkout orgán do menšího objemu. Výsledek byl ale vždy stejný – dlouhé hodiny těžké dřiny.

Zavedení epidurálních anestetik všechno usnadnilo tím, že se odstranil tlak v děloze a zabránilo se krávě, aby pokračovala ve stazích, ale přesto když kterýkoli veterinář zaslechl v telefonu slova „tele je venku i s dělohou“, zmizel mu zaručeně úsměv z tváře.

Rozhodl jsem se, že vezmu s sebou Tristana pro případ, že bych potřeboval pomoc několika dalších kilopondů. Jel se mnou, ale nevypadal nijak nadšeně. A ještě menší nadšení projevil, když spatřil pacienta – tlustou šorthornku, ležící zcela bez zájmu ve svém boxu. A do kanálku za ní přetékala krvavá hmota dělohy, plodových obalů, hnoje a slámy.

Vůbec se jí nechtělo vstát, ale když jsme do ní chvíli šťouchali a křičeli na ni, postavila se na nohy a znuděně zírala.

Bylo nesnadné najít v záhybech kůže a tuku místo pro epidurální anestetikum a nebyl jsem si jist, zda jsem je vbodl do správného místa. Odstranil jsem lůžko, očistil dělohu a položil ji na čisté prostěradlo, které držel hospodář a jeho bratr. Byli oba drobní a nemohli dělat vůbec nic jiného než držet to prostěradlo ve vodorovné poloze. Na jejich pomoc jsem se tedy nemohl příliš spoléhat.

Kývl jsem na Tristana. Strhli jsme ze sebe košile, ovázali si kolem boků čisté pytle a vzali dělohu do náruče.

Byla celá oteklá, a než jsme ji dostali zpátky, trvalo to asi hodinu. Na začátku se nám to hrozně dlouho nedařilo a představa, že obrovský orgán máme prostrčit tím malým otvorem, se zdála tak směšná, jako byste chtěli prostrčit uchem jehly jitrnici. Pak následovalo několik minut, kdy jsme mysleli, že se nám to daří přímo senzačně, až do chvíle, kdy jsme zjistili, že tu věc cpeme do díry v prostěradle. (Siegfried mi jednou vyprávěl, jak strávil polovinu dopoledne tím, že se pokoušel vsunout krávě dělohu do konečníku. Ale co ho trápilo nejvíce, bylo, jak povídal, že se mu to málem podařilo.) Nakonec, když už jsme ztráceli naději, nadešel pozhnaný okamžik a celá ta věc začala klouzat dovnitř a mizet nám z očí, což bylo zcela neuvěřitelné.

Asi tak někdy v polovině jsme oba ve stejnou chvíli odpočívali, stáli jsme těžce oddechující a naše obličej se téměř dotýkaly. Tristanovy tváře byly líbivě vzorkované, jak ho postříkala krev z tepny. Viděl jsem zblízka do hlubin jeho očí a vyčetl jsem tam hluboké znechucení celou tou záležitostí.

Když jsem se potom omýval ve vědru a cítil jsem, jak mě bolí záda a ramena, podíval jsem se po Tristanovi. Přetahoval si košili přes hlavu, jako by k tomu potřeboval poslední zbytek svých sil. Kráva, přežvykující spokojeně hrst sena, z toho všeho vyšla nejlépe.

Venku v autě Tristan zasténal. „Tohle mi docela určitě nesvědčí. Je mi, jako by mě přejel parní válec. Zatracený život!“

Po obědě jsem se zdvihl od stolu. „Jedu teď do Brawtonu, Trisi, a myslím, že bych tě měl raději upozornit na to, že jsi tu krávu možná neviděl naposled. Tyhle ošklivé případy někdy recidivují a je

možné, že nějaký ten kousek ještě vyjde ven. Jestliže ano, je to celé tvoje, protože Siegfried se vrátí až za několik hodin a nic na světě mi nemůže zabránit, abych si nevybral svůj volný půlden.“

A tehdy se stalo, že Tristana opustil smysl pro legraci. Zbledl a jako by najednou zestárl o několik let.

„Panebože,“ kvílel, „už o tom, prosím tě, nikdy ani nemluv! Jsem celý zničený – ještě jedna taková návštěva by mě zabila. A byl bych sám! Přisahám ti, že by to byl můj konec.“

„Neber si to tak,“ řekl jsem sadisticky. „Třeba to bude v pořádku.“

Asi patnáct kilometrů za Brawtonem jsem zahlédl telefonní budku a dostal jsem nápad. Zastavil jsem a vystoupil jsem z vozu. „Jsem zvědav,“ bručel jsem si, „jestli se mi to alespoň jednou povede.“

Uvnitř budky na mě padla inspirace. Zabalil jsem mluvítko do kapesníku, vytočil číslo ordinace, a když jsem zaslechl na drátě Tristana, zařval jsem z plných plic. „Vy jste ten mladej, co dneska ráno zastrčil naší krávě tu dělohu?“

„Ano, jsem jeden z nich.“ V Tristanově hlase se objevilo napětí. „Proč? Stalo se něco?“

„Jo, to se teda stalo,“ hulákal jsem. „Zas to vyndala.“

„Vyndala? Vyndala? Celé?“ skoro ječel.

„Jo, celý to děsný svinstvo. Všude plno krve a je toho dvakrát víc než dneska ráno. Dá vám to zabrat.“

Nastalo dlouhé ticho a já jsem uvažoval, jestli neomdlel. Pak jsem ho znovu zaslechl, mluvil sice chraptivě, ale rozhodně. „Dobrá, hned k vám jedu.“

Nastala další pomlka a pak znovu jenom zašeptal: „Je to venku opravdu celé?“

Nevydržel jsem to. Porazila mě ta dychtivá intonace. Ten záblesk divoké naděje, že se hospodář spletl nebo že to přehání a že vykukuje jenom docela malý kousek. Začal jsem se smát. Byl bych si rád pohrával se svou kořistí o něco déle, ale nedokázal jsem to. Smál jsem se pořád hlasitěji a sejmul jsem kapesník z mluvítko, aby mě Tristan mohl slyšet.

Chvilí jsem poslouchal horečnaté nadávky na druhém konci aparátu a pak jsem něžně položil sluchátko. Už se mi to asi nikdy nepodaří, ale bylo to sladké, velmi sladké.

## 10. kapitola

„Chcete pana Herriota? Samozřejmě, hned vám ho zavolám.“ Siegfried přikryl sluchátko dlaní. „Pojď sem, Jamesi, tady je zas jeden, co dává přednost tobě.“ Rychle jsem se po něm podíval, ale usmíval se. Těšilo ho to.

Když jsem bral telefon, myslel jsem na všechny ty zkazky, které jsem slýchal o jiném druhu šéfů. O takovém, který nesnese být svržen ze svého stupínku. A také jsem myslel na rozdíl, který způsobilo v chování farmářů pouhých pár týdnů. Už se mi neřívali přes rameno, jestli se mnou přišel pan Farnon. Začínali mě přijímat a já jsem si rád domýšlel, že už to nebyla jen tradice jejich pohostinnosti, která je nutila zvát mě „na něco k zakousnutí“.

A to už něco znamenalo, protože, jak čas šel, vyrůstala ve mně vážnost a úcta k daleským obyvatelům. Dokázal jsem ocenit přátelství, se kterým zacházeli velmi opatrně. Čím výš bydleli, tím byli přívětivější. Dole v údolí, které se rozšiřovalo do roviny, žili farmáři podobní všem ostatním. Ale se stoupající výškou byli i lidé zajímavější, a tam, v těch rozsetých vesničkách a samotách téměř až u pochmurných hřebenů, tam žili ti nejsvráznější a nejpozoruhodnější, alespoň podle mého názoru. Byli pozoruhodní svou prostotou a důstojností, svou nezávislostí a svou pohostinností.

Tohle nedělní dopoledne to byli Bellerbyovi, kteří bydleli v Haldenu, v malém údolí odbočujícím z Dalu. Můj vůz poskakoval a rachotil po posledních kilometrech polní cesty, z níž každých pár metrů vyčnívaly kraje omletých balvanů. Vystoupil jsem, a z místa, kde jsem stál, jsem vysoko nad sebou viděl celý podivuhodně formovaný hřeben kopců i jejich strmá úbočí, zryhovaná a zbrázděná nespočty pramenky, napájejícími mohutný Halden Beck, který se daleko pode mnou řítíl kamenitým korytem. Tam dole byly stromy a kultivovaná pole, ale hned za mnou se prodírala divoká krajina až na plošinku, na níž stálo hospodářské stavení. Halsten Pike, Alstang, Birnside – obrovské skály se svými barbarskými jmény byly velmi blízko.

Odtud se zdálo, že všechny výmysly civilizace jsou téměř neskutečné. Hospodářské budovy postavené důkladně z kamene už před sto lety měly jediný cíl – chránit zvířata. Starobylá obydlí se nezdržovala

pravidly o světle a ventilaci a chlév pro krávy byl tmavý, s tlustými zdmi a téměř bez oken. Podlaha byla nerovná a popraskaná a krávy byly jedna od druhé odděleny prohnílymi staříckými přepážkami ze dřeva. Vstoupil jsem dovnitř a tápavě jsem hledal cestu, dokud si mé oči nepřivykly na šero. Nikde nikdo, jenom grošovaná kráva měla na ocase přivázaný papírek. Protože to byl zcela běžný způsob dialogu s veterinářem, zdvihl jsem ocas a přečetl jsem si: „Ucpaný zadní struk.“

Odstrčil jsem krávu a začal jsem prohlížet zadní struky. Vymačkával jsem provázky bezbarvého vazkého mléka, když mě ze dveří oslovil hlas: „Tak to jste vy, pane Herriote. Jsem opravdu ráda, že jste se na nás dnes ráno přijel podívat. Mohl byste nám totiž prokázat velikou laskavost.“

Vzhlédl jsem a spatřil Ruth Bellerbyovou, hezkou ženu kolem třicítky. Byla vůdčím duchem rodiny a byla velmi inteligentní a zvědavá, nadšená stoupenkyně reforem a zlepšení způsobu života obyvatel Dalesu.

„Velmi rád vám pomohu, pokud budu moci, slečno Bellerbyová. Co bych pro vás mohl udělat?“

„Ale, pane Herriote, jak jistě víte, dnes odpoledne jsou v darrowbyském kostele pašije a hrozně rádi bychom šli, ale ustrojit a zapřáhnout poníka je velká práce a je to pomalé cestování. Kdybyste nás svezl dolů, zpátky bychom nějak dojeli. A moc byste nám pomohl.“

„Samozřejmě že vás svezu,“ odpověděl jsem. „S velkou radostí vás svezu. Vlastně tam jdu také. Člověk nemá mnoho příležitostí slyšet v Darrowby dobrou hudbu.“

Byl jsem rád, že mám příležitost pomoci těm laskavým lidem. Bellerbyovy jsem vždycky obdivoval. Připadalo mi, že přežívají z jiného věku, jejich svět byl povznesen nad hodnotu času. Nikdy nespíchali. Vstávali, když se rozednilo, lehli si, když byli unaveni, jedli, když měli hlad, a zřídka se vůbec dívali na hodiny.

Ruth mě vedla k domu. „Jede jenom maminka, tatínek a já. Boba to bohužel nezajímá.“

Když jsem vstoupil do domu, trochu jsem se zarazil. Rodina právě seděla u nedělního oběda a všichni byli ještě oblečení v pracovních šatech. Vrhл jsem kradmý pohled na hodinky: tři čtvrtě na dvanáct a mělo to začít ve dvě. Bylo asi opravdu ještě dost času.

„Pojďte dál, mladý pane,“ pravil drobný pan Bellerby. „Posaďte se a vezměte si s námi.“

Odmítnout takové pozvání a neurazit bylo vždycky trochu riskantní, ale upozornil jsem, že mě čeká oběd, až se vrátím, a nebylo by hezké vůči paní Hallové, kdyby jíšlo přišlo nazmar.

Tento důvod uznali a usadili se kolem čistě vydrhnutého kuchyňského stolu. Paní Bellerbyová prostřela před každého velký kulatý yorkshirský pudink a nalila na něj šťávu z porcelánové konvičky. Měl jsem za sebou dost namáhavé dopoledne a báječná vůně, která se linula ze šťávy stékající po zlatavých skrojích, byla sladkou mukou. Utěšovalo mě ale, že je donutím pospíšet si, když tam takhle sedím. Pudink byl sněden v poklidném tichu, a potom Bob, příjemný podsaditý dvacetiletý mladík, přistrčil prázdný talíř. Neřekl nic, ale matka mu ušetřila na talíř další pudink a další šťávu. Rodiče a sestra dobromyslně pozorovali, jak metodicky spořádává hustou, těstovitou hmotu.

Jako další chod se vynořil z trouby obrovský kus pečeného masa a pan Bellerby ho sekal a řezal, dokud neměli na talířích hromadu tlustých plátků masa. K tomu se podávaly hory šťouchaných brambor z něčeho, co vypadalo jako umyvadlo. Následoval dušený tuřín a rodina se zase pustila do díla.

Žádná známka spěchu. Jedli zvolna a tiše, bez zbytečných řečí. Bob si přidal šťouchané brambory.

Bellerbyovi byli klidní a šťastní, ale nic takového jsem nemohl tvrdit sám o sobě. Hlad mi rval útroby a minuty na ciferníku neúnavně odtikávaly.

Nastala slušně dlouhá přestávka, načež se paní Bellerbyová odebrala ke starým kamnům v koutě místnosti, otevřela troubu a vytáhla velký pekáč jablkového závinu. Pak se jala vykrajovat pro každého asi tak půl čtverečního metru a zdobila to něčím, co se podobalo půllitru smetany z další porcelánové konvice. Rodina byla při chuti, jako by právě začínali jíst, a znovu padlo na skupinu pracovitě ticho. Bob vycídl svůj talíř úplně bez námahy a beze slova jej odsunul doprostřed stolu. Jeho matka měla připravený další velký čtverec závinu a další smetanu.

Stihneme to taktak, uvažoval jsem, ale tohle už přece musí být konec. Uvědomí si, že se čas krátí, a začnou se převlékat. Ale k mému úžasu přešla paní Bellerbyová pomalu ke kamnům a přistavila konvici s vodou, zatímco její manžel a Bob odsunuli židle od stolu a natáhli si nohy. Oba na sobě měli manšestrové jezdecké kalhoty s rozvázanými tkanicemi a na nohou obrovské ocvočkované boty. Bob prohledával kapsy a pak vytáhl ohmataný balíček cigaret, a když mu matka přinesla šálek s čajem, rozložil se ve

šťastném zmámení. Pan Bellerby vytasil zavírací nožik a začal si řezat tabák do dýmky.

Znovu se rozsadili kolem kulatého stolu a zvolna srkali horký čaj a já jsem zjistil, že začínám projevovat všechny klasické příznaky nervového záchvatu. Silný tep, stisknuté sanice zubů a bolest hlavy.

Po druhém šálku čaje se projevila nepatrná aktivita. Pan Bellerby hekl a vstal, poškrábal se na košili na prsou a labužnický se protáhl. „Tak, mladej pane, teď se trochu umejem a převlíknem. Bob tu zůstane a popovídá si s vámi, poněvadž s námi nejede.“

Nastalo mocné šplouchání a cákání u velké kamenné výlevky na vzdáleném konci kuchyně, kde se konal obřad očisty, a pak zmizeli nahoře. Velice se mi ulevilo, když jsem zjistil, že jim převlékání netrvalo dlouho. Pan Bellerby se vrátil velmi brzy, celý proměněný, v tuhém a lesklém obleku z tmavomodrého serže trochu dozelená. Brzy za ním následovala manželka a dcera v záplavě kytičkované bavlny.

„Tak, to bychom měli. Všechno v pořádku?“ V mé srdečnosti zazněl spodní tón hysterie. „Tak prosím, pojedeme. Po vás, dámy.“

Ale Ruth se nehýbala. Natahovala si bílé rukavice a dívala se na bratra roztaženého v křesle. „Viš, Bobe, ty jsi úplně ostuda!“ pustila se do něho. „Jedeme, abychom slyšeli tu krásnou muziku, a ty tu ležíš ve špině a vůbec se o nic nestaráš. Nemáš žádný zájem o kulturu. Nedbáš o své dobro a o své polepšení o nic víc než ti bejčci tam venku.“

Bob se rozpačitě zavrtěl pod tím náhlým útokem, ale měl přijít ještě další.

Ruth dupla. „Opravdu se mi vaří krev, když se na tebe podívám. A vím, že usneš, ještě nebudeme ani ze dveří. Budeš tu chrápat celé odpoledne jako čuník.“ Prudce se otočila na paní Bellerbyovou. „Matko! Teď jsem se rozhodla. Nenechám ho tu, aby tady chrápal. Musí jet s námi.“

Cítil jsem, jak mi na těle naskakuje pot. Začal jsem blekotat. „Ale nemyslíte si, že... možná... mohlo by být už pozdě... začíná to už ve dvě... můj oběd...“

Moje slova však úplně zanikla. Ruth byla na koni. „Vypadni nahoru, Bobe! Okamžitě vstaň a oblékni se!“ stiskla rty a vysunula bradu.

Bob na ni byl krátký. I když byl vynikající jedlík, nevypadal, že by měl příliš mnoho vlastní vůle. Něco nezřetelného zamumlal a přešoural se k výlevce. Svlékl si košili a všichni se posadili a dívali se, jak se do půl těla mydlí velkým bílým kusem mýdla a jak pumpuje táhlem vedle výlevky, aby si opláchl hlavu.

Rodina ho šťastně pozorovala. Měli radost, že s nimi jde, a byli spokojeni vědomím, že mu to prospěje.

Ruth hleděla na jeho cákání s láskyplnou září v očích. Co chvíli se na mě podívala, jako by chtěla říci:

„Není báječný?“

Co se mě týkalo, já jsem se jenom držel, abych si plnými hrstmi nerval vlasy. Měl jsem neodolatelné nutkání vyskočit a přecházet sem a tam a ječet z plných plic. Byl to příznak, že se blížím ke konci svých sil. Bojoval jsem s tímto pocitem tak, že jsem zavřel oči a musel jsem je mít zavřené hodně dlouho, protože když jsem je otevřel, stál vedle mě Bob v obleku, přesně takovém, jako měl jeho otec.

Na cestu do Darrowby jsem se nikdy nemohl přesně upamatovat. Matně se mi vybavovalo drnění auta, skákajícího po kamenité cestě stovkou za hodinu, já, jak upřeně sleduji silnici, a rodinka, natěsnaná, ale veselá a radující se z cesty.

I pohodyplná tvář paní Hallové měla trochu stažená ústa, když jsem za deset minut dvě vletěl do domu, spolykal její dobrý oběd a ve dvě zase vyletěl.

Pašije jsem zmeškal. Když jsem se plížil do kostela, hudba již začala. Vyvolal jsem záplavu káravých pohledů. Koutkem oka jsem zahlédl velmi vzpřímeně a v jedné řadě sedící Bellerbyovy. Připadalo mi, že i oni hledí káravě.

## 11. kapitola

Znovu jsem se podíval na útržek papíru, kam jsem si zapsal návštěvy. „Deanovi, Thompsonův dvůr 3. Onemocněl starý pes.“

V Darrowby bylo velmi mnoho takových dvorů. Ve skutečnosti to byly drobounké uličky, připomínající ilustrace z Dickensových románů. Některé z nich ústily na tržiště, ale většinou byly rozesety za hlavními ulicemi, ve staré části města. Zvenku jste viděli jen klenutý oblouk vchodu a vždycky znovu mě překvapilo, když jsem prošel úzkou chodbou a zničehonic se objevila neuspořádaná řada drobných

domečků, z nichž ani dva si nebyly podobné a všechny si navzájem hleděly do oken přes dláždění dva metry široké.

Před některými domy vykopali proužek zahrádky a po hrubém kamení se vinul čapí nůsek a měsíčky. Ale domy docela vzadu byly na spadnutí a mnohdy opuštěné, s okny zatlučenými prkny.

Číslo tři bylo na tomhle konci a vypadalo, že už dlouho nevydrží. Zaklepal jsem a na prohnílém dřevě dveří se rozechvěly oprýskané vložky laku. Nade mnou se klenula zeď, nebezpečně odulá omítkou odstávající po obou stranách dlouhé trhliny.

Otevřel mi malý, drobný, bělovlasý pán. Z vrásčitého a hubeného obličejě živě svítily veselé oči. Měl na sobě hodně spravovaný vlněný svetr, záplatované kalhoty a bačkory.

„Přišel jsem se vám podívat na psa,“ řekl jsem a starý pán se usmál.

„Jsem rád, že jste přišel, pane doktore,“ odpověděl. „Ten staroch mi trochu dělá starosti. Pojdte dál, prosím vás.“

Zavedl mě do malinkého obývacího pokoje. „Žiju tady sám, pane doktore. Manželka zemřela už víc než před rokem. Měla toho starocha strašně ráda.“

Všude byly zřejmé skličující známky chudoby. V ošlapaném linoleu, v krbu bez ohně, v zatuchlém zápachu plísně. Na vlhkých místech zdi odstávaly tapety a na stole ležel osamocený oběd starého pána – proužky slaniny, trochu osmažených brambor a šálek čaje. To byl život ze starobní penze.

Na příkrývce v koutě ležel můj pacient, kříženec labradora a ještě něčeho. Kdysi to musel být velký a silný pes, ale stárí mu prokvétalo v bílém porostu kolem čenichu a v bledé opalescenci v hlubinách očí. Ležel klidně a díval se na mě bez nepřátelství.

„Trošku zestárl, vidíte, pane Deane?“

„Ano, to ano. Je mu skoro čtrnáct, ale běhal jako štěně až do těch posledních týdnů. Na svůj věk je to báječný pes, náš starý Bob, a nikdy nikoho v životě nekousl. Děti s ním mohou dělat, co chtějí. Je to teď můj jediný přítel – doufám, že ho brzy uzdravíte.“

„Jakpak jí, pane Deane?“

„No, nejí vůbec nic, a to je dost divné, protože co ten toho uměl spořádat! Při každém jídle si ke mně sedl a položil mi hlavu na koleno, ale poslední dobou to nedělá.“

Díval jsem se na psa a začínal se mě zmocňovat nepříjemný pocit. Podbřišek byl silně oteklý a dokázal jsem vyčíst zřejmé příznaky bolesti, trhavý dech, stažené pysky, úzkostlivý, soustředěný výraz v očích. Když promluvil pán, pleskl pes ocasem dvakrát do příkrývky a ve zbělených starých očích se objevil vteřinový zájem. Rychle ale zmizel a vrátil se ten prázdný, do sebe obrácený pohled.

Přešel jsem opatrně rukou po podbřišku psa. Výpotky byly značně zřetelné a vyvolávaly silný tlak v břiše.

„Tak pojd', starochu,“ řekl jsem. „Podíváme se, jestli tě můžeme položit na druhou stranu.“ Pes mi nekladl žádný odpor a já jsem ho pomalu obrátil na druhý bok, ale když jsem pohyb dokončil, pes zakňučel a rozhlédl se. Příčina potíží byla teď snadno zjištělná.

Velmi opatrně jsem ho prohmatával. Pod hubeným svalstvem na boku jsem cítil tvrdou uzlovitou hmotu. Nepochybně nádor na slezině nebo na játrech, obrovský a naprosto neoperovatelný. Pohladil jsem psí hlavu a pokoušel se sebrat myšlenky. Tohle nebude snadné.

„Bude hodně dlouho nemocný?“ tázal se starý pán a při zvuku milovaného hlasu se znovu ozvalo plesknutí ocasu. „Je mi smutno, když mě Bob nedoprovází po domě při tom mém hospodaření.“

„Je mi líto, pane Deane, ale obávám se, že to je dost vážné. Vidíte ten velký otok? Vyvolalo ho vnitřní bujení.“

„Myslíte tím... rakovinu?“ šeptl drobný stařík tiše.

„Pravděpodobně, a postoupilo to příliš daleko, než abychom se mohli o něco pokusit. Prál bych si nějak mu pomoci, ale nemohu.“

Starý pán se zatvářil užasle a rty se mu roztrásl. „To tedy umře?“

Zajíkl jsem se. „My ho vlastně nemůžeme nechat zemřít, vidíte? Už teď má dost velké potíže, ale brzy to bude mnohem horší. Nemyslíte si, že by bylo laskavější dát mu injekci? Koneckonců, užil si hezký a dlouhý život.“ Vždycky jsem se snažil jednat věcně a střízlivě, ale dnes znělo to klišé strašně prázdně.

Starý pán tiše stál a pak řekl: „Jen chvíli,“ a pomalu a s bolestí si klekl vedle psa. Nemluvil, ale rukou

přejížděl znovu a znovu přes starý šedivý čenich a uši a ocas plesk – plesk – plesk do podlahy. Klečel tam dlouho a já jsem stál v tom neveselém pokoji, hleděl jsem na vybledlé fotografie na zdi, na seprané roztrhané záclony, na křeslo s prasklým perem. Konečně se starý pán s námahou postavil a jednou nebo dvakrát polkl. Nepodíval se na mě a řekl chraptivě: „Dobře, tak to prosím vás udělejte hned.“ Natahoval jsem stříkačku a říkal při tom věci, jaké jsem říkal vždycky: „Nebojte se, je to úplně bezbolestné. Jenom větší dávka uspávacího prostředku. Pro toho starocha je to skutečně lehký konec.“ Pes se ani nepohnul, když jsem mu vbodl jehlu, a jak vtékal barbiturát do žíly, vytrácela se z jeho výrazu úzkost a svalstvo se uvolňovalo. Než jsem dotáhl injekci, přestal dýchat.

„Už to je?“ zašeptal starý pán.

„Ano, už to je,“ řekl jsem. „Teď už ho vůbec nic nebolí.“

Starý pán stál jako zkamenělý, jenom zavíral a otevíral dlaně. Pak se ke mně obrátil a oči měl jasné. „To je správné, nemohli jsme ho nechat trpět, jsem vám vděčný za to, co jste udělal. A kolik vám dlužím, pane doktore?“

„Ale to je v naprostém pořádku, pane Deane,“ odpověděl jsem rychle. „Není to vůbec nic. Stejně jsem měl cestu kolem, naprosto mě to neobtěžovalo.“

Starý pán byl ohromený. „Ale přece to nemůžete dělat zadarmo?“

„Pane Deane, už o tom prosím nemluvte. Říkal jsem vám, že jsem jel přímo kolem vašich dveří.“

Rozloučil jsem se a vyšel z domu, průchodem a na ulici. I v hemžení lidí a v jasném slunečním svitu jsem měl neustále před očima studený malý pokoj, starého pána a jeho mrtvého psa.

Mířil jsem k svému vozu, když vtom jsem zaslechl, že na mě někdo volá. Starý pán se za mnou rozčileně šoural v trepkách. Tváře měl mokré, tekly mu po nich slzy, ale usmíval se. V ruce držel malý hnědý předmět.

„Byl jste velmi laskavý, pane doktore. Mám tu pro vás něco.“ Napřáhl ruku s předmětem a já jsem se na to podíval. Nemělo to už tvar, ale stále ještě se dala rozpoznat, ta drahocenná památka dávných oslav.

„Poslužte si, to je pro vás,“ řekl starý pán. „Vezměte si doutník.“

## 12. kapitola

Byla to zkrátka smůla, že Siegfrieda vůbec napadlo, aby pověřil vedením knih svého bratra. Skeldale totiž právě prožíval údobí míru, které mi připadalo velmi uklidňující.

Téměř čtrnáct dní nebylo slyšet zvýšený hlas ani hněvivé slovo, kromě jedné nepříjemné mezihry, když se Siegfried vrátil a přistihl bratra, jak jezdí na kole po chodbě. Tristan vůbec nechápal, k čemu ta zloba a všechen ten křik. Dostal za úkol prostřít stůl a z kuchyně do jídelny byla dlouhá cesta. Za nejpřirozenější a nejlogičtější věc na světě pokládal, že si na to vzal kolo.

Přišel podzim se svým čerstvým povětrím a ve velkém pokoji hořival za večerů oheň v krbu, vysílal přeskakující stíny nad půvabnou alkovnu a nahoru na vysoký štukovaný strop. Bývala to část dne, kdy jsme skončili s celodenní prací a všichni tři jsme odpočívali ve starých křeslech s nohama nataženými k plamenům ohně.

Tristan se zaměstnával křížovkou z Daily Telegraphu, tak jako každý večer, Siegfried si četl a já jsem klímal. Účast na řešení křížovek mě uváděla do rozpaků. Siegfried vždycky minutku nebo tak nějak přemýšlel, a pak přispěl svou hřívnou, ale Tristan to dokázal celé vyřešit, když jsem já ještě zápolil s první řádkou.

Koberec kolem našich nohou byl pokryt psy, všemi pěti. Leželi naskládání přes sebe, zhluboka oddychovali a vhodně doplňovali ovzduší přátelství a spokojenosti. Když Siegfried promluvil, zdálo se mi, že do pohody místnosti zavanul chladný dech. „Zítra je trh a zrovna jsme odeslali účty. Lidé tu budou stát ve frontě, aby nám odevzdali peníze, a proto, Tristane, chci, abys tomu věnoval celý den a přijímal od nich peníze. James a já budeme mít plné ruce práce, takže to budeš mít na starosti sám. Nejde o nic jiného, než že od nich vezmeš šeky, vydáš jim potvrzení a zapíšeš jejich jména do knihy příjmů. A teď mi řekni, jestli se domníváš, že to zvládneš a neuděláš v tom binec?“

Nadskočil jsem. Byl to po dlouhé době první disharmonický tón a ťal do živého.

„Myslím, že by se mi to při dobré vůli mohlo podařit,“ nadul se Tristan.

„Dobrá, tak si můžeme jít lehnout.“

A nazítří bylo očividné, že tenhle úkol je Tristanovi šitý na tělo. Utábořil se za psacím stolem a bral peníze plnými hrstmi. A neustále mluvil. Nemluvil však jen tak nazdařbůh, každému jednotlivci se dostalo zcela osobitého přístupu.

U poutivých a ctnostných metodistů to bylo počasí, ceny hovězího dobytka a činnost vyvíjená místními institucemi. Zhýralcům s čepicí na tři facky a vydechujícím pivní páry se dostalo zábavných historek posledního data – Tristan si je zaznamenával na zadní stránky starých obálek. K naprostým výšinám se však povznášel v jednání s dámami. Stranily mu od samého začátku pro jeho nevinnou, chlapeckou tvářičku, a když spustil stavidla svého šarmu, propadly mu úplně.

Užasl jsem nad chichotáním, ozývajícím se zpoza dveří. Měl jsem radost, že to tomu chlapci tak jde. Tentokrát se nic nepokazí – nedojde k žádné nepřijemnosti.

Při obědě byl Tristan sebevědomý a při večeři výtečně naladěný. Také Siegfried byl spokojený s příjmem, který jeho bratr předložil v podobě úhledného sloupce, dole pečlivě a přesně sečteného.

„Děkuji ti, Tristane, pěkněs to udělal – skutečně velmi pěkně.“ Samé něžnosti.

Kvečeru jsem byl na dvorku a vyhazoval staré lahvičky z kufru auta do popelnic. Měl jsem ten den hodně práce a nashromáždilo se mi víc obalů než obvykle.

Ze zahrady přiběhl těžce oddychující Tristan. „Jime, ztratil jsem knihu příjmů!“

„Ty mě nepřestaneš tahat za nos, pořád jsi samá legrace,“ odpověděl jsem. „Proč nedáš tomu svému smyslu pro humor na chvíli pohov?“ Srdečně jsem se zasmál a praštil jsem s kelímkem od nějaké masti na hromadu ostatních.

Zatahal mě za rukáv. „Já si nedělám legraci, věř mi, Jime! Já jsem ten pitomý krám opravdu ztratil.“ Tentokrát ho jeho slavičí píseň zřejmě opustila. Zorničky měl rozšířené a byl celý bledý.

„Přece nemohla zmizet – nemůže zmizet ze světa,“ řekl jsem, „určitě se zase objeví.“

„Neobjeví se,“ Tristan zalomil rukama a chvíli chodil sem tam po dlažbě. „Hledal jsem už celé dvě hodiny. Obrátil jsem dům naruby. Je pryč, povídám ti to.“

„Ale vždyť to přece nevádí. Přenesl jsi jména do hlavní knihy?“

„To je právě to. Nepřenesl. Chtěl jsem to udělat dnes večer.“

„Takže to znamená, že všichni hospodáři, kteří ti dneska zaplatili, dostanou příští měsíc stejný účet?“

„Vypadá to tak. Nedokážu si vzpomenout na víc než dvě nebo tři jména.“

Těžce jsem dosedl na kamenný žlab. „To nám tedy pomoz pánbůh, zvlášť tobě. Tihle yorkshirští chlapíci se neradi loučí se svými měďáky, ale když je o ně požádáš podruhé, to, bratříčku –!“

Napadl mne další problém a zeptal jsem se s mírnou krutostí: „A co Siegfried? Už jsi mu to řekl?“

Po Tristanově tváři přeběhla křeč. „Ne, teprve přišel. Řeknu mu to.“ Napřímil ramena a odkráčel ze dvorku.

Rozhodl jsem se, že ho nebudu následovat. Necítil jsem v sobě dost síly ke scéně, ke které nezbytně dojde. Raději jsem vyšel zadní cestou kolem domu na náměstí, kde do šera kynul osvětlený vchod k Droversům.

Seděl jsem za pultem piva, když vešel Tristan a vypadal jako někdo, komu právě odebrali dva litry krve.

„Jaké to bylo?“

„Normální. Znáš to. Možná tentokrát trochu horší. Ale jedno ti povím, Jime. Těším se na ten den ode dneška za měsíc!“

Knihy příjmů se nikdy nenašla a za měsíc byly všechny účty odeslány znovu, tak aby došly jako obvykle ráno v den trhu.

Ordinace byla ten den klidná a v poledne jsem byl se vším hotov. Nevrátil jsem se do domu, protože jsem skleněnými dveřmi čekárny viděl řady farmářů sedících kolem zdí – všichni nesli ve tvářích stejný výraz uražených farizejů.

Odpízl jsem se na trh. Když jsem měl čas, těšilo mě procházet mezi stánky namačkanými na starodávném náměstí. Člověk tu mohl koupit ovoce, ryby, antikvární knihy, sýr, šatstvo – vlastně skoro všechno. Ale nejraději jsem měl stánky s porcelánem.

Patřily nějakému obchodníkovi z Leedsu – tlustému, sebevědomému, sebejistému, zpocenému a s

fascinující technikou prodeje. Nikdy mne neunavilo pozorovat ho. Učaroval mi. Dnes byl ve výtečné formě – stál na malém prostranství, ze všech stran obklopeném hromadami nádobí, a manželky farmářů naslouchaly s otevřenými ústy jeho krasořečnění.

„Nejsem žádný fešák,“ pravil, „nejsem nijak extra chytřej, ale bože, jak já umím mluvit – vymámil bych z jalový krávy tele. Tak se podívejte!“ Pozdvihl laciný hrneček a držel ho ve výšce, láskyplně ho svíral mezi tlustým palcem a ukazováčkem, s malíčkem elegantně pokriveným. „Krása, vidíte! Copak to není krásný?“ Pak uhnízdil šálek uctivě v dlani ruky a ukázal divákům. „Tak dámy – já vám teda povím, že ten samej čajovej servis můžete koupit u Connerse v Bradfordu za tři libry patnáct. Nedělám si legraci, to si pište. Mají ho tam, a za takový peníze. Ale moje cena, dámy?“ a vylovil starou vycházkovou hůl s otlučenou rukojetí. „Moje cena za tenhle krásnej čajovej servis?“ Chytil hůl za konec a s prasknutím s ní bouchl o prázdnou bednu od čaje. „Žádný tři libry patnáct!“ Prásk! „Žádný tři libry!“ Prásk! „Žádný dvě libry!“ Prásk! „Žádných třicet kachen!“ Prásk! „Tak pojďte, dámy, pojďte – kterápak mi dá libřičku?“ Nehnula se živá duše. „No dobře, dobře, vidím, že dneska padla kosa na kámen a bude to boj. Tak půjdeme na sedmnáct a šesták – za to za všechno!“ Poslední zničující rána a dámy na něho začaly mávat a prohledávat kabelky. Zpoza stánku se vynořil drobný mužiček a začal prodávat čajové servisy. Rituál byl zachován a všichni byli šťastni.

V hlubokém uspokojení jsem čekal na příští virtuózní výstup, když jsem zahlédl, že z okraje zástupu na mě divoce mává hřmotná postava v kostkované čepici. Jednu ruku měla v saku a já jsem věděl, co tam hledá. Nezaváhal jsem a rychle jsem vklouzl za stánek obložený žlaby pro vepřiky a rolemi drátěného pletiva. Ušel jsem jen několik kroků a měl se ke mně další farmář. Držel v ruce obálku.

Už jsem si myslel, že jsem v pasti, když jsem spatřil ústupovou cestu. Rychle jsem přeběhl kolem pultíku s lacinou bižuterií a ponořil jsem se do dveří k Droversům, vyhnul jsem se baru, kde bylo plno farmářů, a vklouzl jsem do kanceláře ředitele. Byl jsem v bezpečí – tohle bylo jediné místo, kde mě vždycky rádi viděli.

Ředitel vzhlédl od psacího stolu, ale neusmál se. „Tak se podívejte,“ pravil ostře, „před nějakým časem jsem k vám přivedl na prohlídku svého psa a v příslušné době jsem od vás dostal účet.“ Všechny útroby se ve mně svíjely. „Zaplatil jsem vám obratem pošty a mimořádně mě překvapilo, když jsem zjistil, že jste mi zaslali další účet. Mám stvrzenku podepsanou –“

Dál jsem to už nevydržel. „Je mi to hrozně líto, pane Brooku, ale stala se chyba. Dám to do pořádku. Přijměte, prosím, naše omluvy.“

To se stalo opakovaným refrénem několika příštích dnů, ale byl to Siegfried, kterému se dostalo nejnepříjemnější zkušenosti. Bylo to u baru v jeho oblíbené hospůdce u Černé labutě. Oslovil ho Billy Breckengridge, přátelský vtípálek, jedna z darrowbyských postavíček. „Hej, pamatujete se na ty tři a půl šilinku, co jsem vám zaplatil za ošetření? Dostal jsem na ně účet podruhé!“

Siegfried se vybraně omluvil – měl spoustu práce – a zaplatil chlapíkovi skleničku. Rozloučili se jako dobří přátelé.

Chyba byla v tom, že Siegfried, kterému zřídka kdy něco uvízlo v hlavě, si tuto příhodu nezapamatoval. Za měsíc, zase u Labutě, potkal Billyho Breckengridge znovu. Tentokrát už nebyl Billy v tak dobré náladě. „Hej, pamatujete se na ten účet, co jste mi poslal dvakrát? Tak jsem ho už dostal potřetí!“

Siegfried dělal, co mohl, ale jeho šarm se od mužika tvrdě odrážel. Byl uražený. „Dobře, je mi jasné, že nevěříte, že jsem vám účet zaplatil. Mám stvrzenku podepsanou vaším bratrem, ale ztratil jsem ji.“ Smetl stranou Siegfriedovy protesty. „Ne, ne, tady je jen jediná cesta. Povídám, že jsem vám zaplatil tři a půl šilinku, a vy tvrdíte, že jsem nezaplatil. Tak si na to tedy hodíme.“

Zubožený Siegfried odmítal, ale Billy byl v jednom ohni. Vytasil penny a s velkou důstojností ho vyvážil na nehtu palce. „Oukej – hlava, nebo vorel?“

„Hlava,“ zabručel Siegfried a byla to hlava. Mužik nehnul ani brvou. Stále naprosto důstojný předal Siegfriedovi tři a půl šilinku. „Teď už snad můžeme celou záležitost pokládat za vyřízenou.“

Vypochodoval z restaurace.

Existují všechny možné druhy roztržitosti, ale Siegfried byl tvůrčí typ. Zapomněl si jaksi tuto transakci poznamenat a koncem měsíce obdržel Billy Breckengridge čtvrté vyúčtování částky, kterou už dvakrát platil. A tehdy Siegfried změnil lokál a začal chodit ke Zlomenému klíči.

### 13. kapitola

Podzim přešel v zimu, vysoké vrcholky byly poprášeny prvním sněhem a člověk začínal cítit nevýhody a nepohodlí praxe v Dalesu.

Několikahodinové jízdy s mrznoucíma nohama, šplhání do hospodářství umístěných na vysokých stráních ve štiplavém a řezavém větru, který spálil a převálcoval i tvrdou horskou trávu. A donekonečna znovu a znovu se musel člověk svlékat ve studených budovách, kterými fičel vítr, a umývat se do půl těla mýdlem na prádlo ve vědrech mrazivé vody a často se místo do ručníku utírat do pytle.

Ověřil jsem si v praxi, co znamená výraz popraskané ruce. Když bylo hodně práce, ruce mi nikdy úplně neuschly a drobné červené trhlínky se mi táhly skoro až k loktům.

V tu dobu bylo pravým požehnáním ošetřování drobných zvířat. Byla to trocha úlevy, malé vybočení z tvrdé a těžké rutiny: vejít do teplého obývacího pokoje namísto do chléva a obírat se něčím méně obtížným než koněm nebo býkem. Ale žádný z těch pohodlných přijímacích pokojů nebyl tak útulný jako pokoj paní Pumphreyové.

Paní Pumphreyová byla starší vdova. Její zemřelý manžel, pivovarnický magnát, jehož pivovary a hospody byly rozesety po celém širokém údolí Yorkshiru, zanechal velký majetek a nádherný dům na předměstí Darrowby. Tady žila s velkým sborem služebnictva, se zahradníkem, se šoférem a s Tricki Woo. Tricki Woo byl pekingský palácový psík a zřítelnice oka své paní.

Ted' jsem tedy stál u velkolepých domovních dveří, kradmo jsem si otíral špičky bot o nohavice kalhot a dýchal si na studené ruce. Už jsem skoro viděl hluboké křeslo přitažené k probleskujícím plamenům, podnos se sušenkami, láhev výborného sherry. Kvůli sherry jsem vždycky pečlivě načasoval své návštěvy půl hodiny před obědem.

Na moje zazvonění přišla otevřít služebná, zazářila na mě úsměvem jako na vzácného hosta a odvedla mě do pokoje přečpaného nákladným nábytkem a posetého barevnými časopisy a moderními romány. Paní Pumphreyová seděla u krbu v čalouněném křesle a odložila knihu s radostným výkřikem: „Tricki, Tricki! Přišel strýček Herriot.“ Strýčkem jsem se stal velmi brzy, a vycítiv výhody takovéhoho příbuzenství, nevznel jsem žádné námitky.

Tricki se jako vždycky skutálel ze svého polštářku, skočil zezadu na gauč a položil mi packy na ramena. Potom mi olizoval obličej, hodně důkladně, dokud se neunavil; pak odešel. Unavil se snadno, protože dostával asi tak dvojnásobné množství potravy, než pes jeho rozměrů potřeboval. A ještě k tomu nesprávný druh potravy.

„Ale pane Herriote,“ říkala paní Pumphreyová a úzkostlivě hleděla na svého miláčka, „jsem tak ráda, že jste přišel. Tricki má zase zalepený zadeček.“ Tato choroba, kterou byste nenašli v žádné učebnici, byl způsob, jakým paní Pumphreyová popisovala příznaky Trickiho zacpaných análních žláz. Když se mu útroby přeplnily, jevil neklid a uprostřed procházky si náhle sedal. Jeho velitelka pak rozčileně spěchala k telefonu.

„Pane Herriote! Prosím vás, přijďte, už je zase zalepený!“

Zvedl jsem psíka na stůl, stiskl žlázky kouskem vaty a uvolnil jsem mu zadeček.

Udivovalo mě, že psík mě vždycky tak rád vidí. Když pes dokáže mít rád člověka, který ho pokaždé chytí za zadek a mačká mu ho, musí mít neuvěřitelně laskavou povahu.

Tricki skutečně nikdy nejevil známky roztrpčení. Po pravdě řečeno to byl mimořádně klidný tvoreček překypující inteligencí a já jsem k němu upřímně přilnul. Bylo potěšením stát se jeho osobním lékařem. Když bylo mačkání za námi, zdvihl jsem svého pacienta ze stolu a zjistil jsem, že přibyl na váze, že má žebírka obalenější. „Jistě si, paní Pumphreyová, uvědomujete, že už ho zase překrmujete? Copak jsem vám neřekl, že máte vynechat všechny ty kousky koláče a dávat mu víc bílkovin?“

„Já vím, pane Herriote,“ lkala paní Pumphreyová. „Ale co mohu dělat? Kuřata se mu už přejedla!“

Pokrčil jsem rameny. Bylo to beznadějné. Dovolil jsem služebné, aby mě odvedla do palácové koupelny, kde se vždycky konal rituál mytí rukou – po té operaci. Byla to obrovská místnost s dokonale zásobeným toaletním stolem, se soupravou ze zeleného porcelánu a s řadou skleněných poliček, obložených toaletními přípravky. Vedle drahého mýdla ležel můj osobní návštěvník ručník.

Pak jsem se vrátil do přijímacího pokoje, dostal jsem skleničku sherry, posadil jsem se u krbu a poslouchal paní Pumphreyovou. Nedalo se to nazvat konverzací, protože veškeré mluvení obstarala ona, ale mně to bylo vždycky příjemné.

Paní Pumphreyová byla laskavá, bohatě přispívala na dobročinné účely a každému pomohla v nesnázích. Byla inteligentní a zábavná a její šarm odzbrojoval. Ale většina lidí má svou slabou stránku a její slabou stránkou byl Tricki Woo. Zkazky, které vyprávěla o svém miláčkovi, zabíhaly daleko do fantazie a já jsem dychtivě čekával, co přijde příště.

„Ach, pane Herriote, povím vám něco – to se podivíte. Tricki se stal psem-dopisovatelem! Ano, napsal dopis redaktorovi Psiho světa, přiložil darem nějaké peníze a oznámil, že ačkoli je přímým potomkem dlouhé větve čínských císařů, rozhodl se snížit a bez předsudků a svobodně se stýkat s obyčejnými psy. Požádal redaktora, aby pro něj vyhledal psa – nějakého, kterého zná, se kterým by si dopisoval tak, aby je to oba těšilo. Tricki se rozhodl, že pro tuto příležitost přijme pseudonym pan Utterbunkum. A víte, že obdržel překrásný dopis od redaktora?“ (Dovedl jsem si představit, jak ten moudrý muž skočil po té zlaté hřívně.) „Redaktor mu napsal, že by mu chtěl představit Bonzo Fotheringhama, opuštěného dalmatina, který by byl nadšen, kdyby si mohl dopisovat s přítelem z Yorkshiru.“

Popíjel jsem sherry. Tricki chrupal v mém klíně. Paní Pumphreyová pokračovala.

„Ale jsem hrozně zklamaná tím novým altánkem – víte, zřídila jsem ho zvlášť pro Trickiho, abychom si spolu mohli posedět venku za pěkného, teplého odpoledne. Je to taková malá, příjemná besídka ve venkovském stylu, ale Trickimu se příšerně nelíbí. Vysloveně to nenávidí – absolutně odmítá jít dovnitř. Měl byste vidět ten strašlivý výraz na jeho obličej, když se na altán podívá. A víte, jak to včera nazval? Ani bych se neopovážela povědět vám to.“ Rozhlédla se po místnosti, pak se ke mně naklonila a zašeptala: „Řekl, že to je pitomá chajda!“

Služebná oživila oheň a doplnila moji skleničku. Vítr snesl na okno přepršku suchého listí. Tomuhle se tedy říká život! Čekal jsem na pokračování.

„A už jsem vám pověděla, pane Herriote, že Tricki včera zase vyhrál? Víte, jsem přesvědčená, že studuje zprávy z dostihů. Tak dokonale umí hádat. Poradil mi, abych vsadila na Canny Lad, a jako obyčejně vyhrál. Pokaždé vsadí šilink a dostane zpátky devět šilinků.“

Tyhle sázky byly vždycky vypláceny pod jménem Tricki Woo a já jsem si soucitně představoval reakce místních sázkařů. Darrowbyští sázkoví makléři byla utýraná a nestálá skupinka mužů. Občas se někde na ulici objevila tabule vybízející obyvatelstvo, aby své úspory vsadilo u Joe Downse, který je zárukou šťastného bezpečí. Joe žil několik měsíců na ostří nože, zatímco jeho důvtip zápolil s důvtipem jeho spoluobčanů. Nakonec však to bylo vždycky stejné. Zvítězilo pár favoritů a Joe v noci zmizel i s návěstní tabulí. Jednou jsem se zeptal nějakého místního obyvatele na příčinu náhlého odchodu jednoho z těch nešťastných nomádů. Odvětil bezcitně: „Zkrátka jsme ho zničili.“

Vyplácet pravidelně pár šilinků psovi, to musela být těžká rána pro tyhle nešťastníky.

„Minulý týden jsem se strašně polekala,“ pokračovala paní Pumphreyová. „Už jsem byla přesvědčena, že vás budu muset zavolat. Chudák malý Tricki – málem se pominul!“

V duchu jsem tento neduh zařadil vedle zalepeného zadečku mezi nové psí choroby a požádal o podrobnější informaci.

„Bylo to strašlivé! Vyděsila jsem se k smrti. Zahradník házel Trickimu kroužky – víte, dělá to každý den půl hodiny.“ Byl jsem svědkem této podívané už několikrát. Hodgkin, sveřepý shrbený starý Yorkshiřan, který vypadal, jako by nenáviděl všechny psy, ale především Trickiho, musel vyjít každý den na palouk a neustále házet malé gumové kroužky. Tricki za nimi skákal a nosil je zpátky a poblázněně štěkal. Hra takto pokračovala a trpké vrásky ve starcově obličej se prohlubovaly. Neustále pohyboval rty, ale nebylo možné zaslechnout, co říkal.

Paní Pumphreyová pokračovala: „Tricki si zkrátka hrál, chytal ty svoje kroužky, má to moc rád, když tu se najednou zničehonic pominul. Úplně zapomněl na kroužky a začal lítat v kruhu, štěkal a podivně ňafal. Potom padl na bok a ležel jako mrtvý. Víte, pane Herriote, skutečně jsem už myslela, že je mrtvý, ležel a vůbec se nehýbal. A co mě zabořilo ze všeho nejvíc, že se Hodgkin začal smát. Je u mne už čtyřiaadvacet let a nikdy jsem ho neviděla usmát se, a teď, když se díval na to nehybné tělíčko, začal se divně ječivě chechtat. Bylo to strašlivé! Zrovna jsem chtěla utíkat k telefonu, když Tricki vstal a odešel – vypadal, že

je v pořádku.“

Hysterie, pomyslel jsem si, vyvolaná nesprávnou stravou a přemírou rozčilení. Postavil jsem skleničku a přísně jsem se zadíval na paní Pumphreyovou. „Tak vidíte, tohle je přesně to, o čem jsem mluvil. Jestli budete pořád krmit Trickiho všemi těmi nesmysly, zničíte mu zdraví. Skutečně mu musíte nasadit rozumnou psí dietu – krmit ho jednou nebo dvakrát denně a dávat mu maso a černý chléb nebo nějaký suchar a nic víc.“

Paní Pumphreyová se skrčila do křesla, ztělesněný obraz provinilosti. „Prosím vás, takhle se mnou nemluvte. Opravdu se snažím donutit ho správně jíst, ale je to tak těžké. Když žebra o něco na zub, nedokážu odmítnout.“ Osušila si oči kapesníkem.

Byl jsem nemilosrdný. „Tak dobře, paní Pumphreyová, ať tedy je podle vašeho, ale já vás varuji. Jestliže budete takhle pokračovat, pomine se Tricki ještě často, a stále častěji.“

Jen váhavě jsem opouštěl útulný přístav a zastavil jsem se na šterkem vysypané cestě, abych se ohlédl na paní Pumphreyovou a Trickiho. Paní Pumphreyová mi mávala, Tricki stál jako vždycky u okna a jeho široká tlamička se srdečně smála.

Jel jsem domů a dumal jsem o mnoha výhodách, které poskytovala skutečnost, že jsem byl jmenován Trickiho strýčkem. Když jel Tricki k moři, posílal mi krabice plné pěkně uzených sledů. A když dozrála rajčata ve skleníku, dostával jsem týden co týden půl kila nebo kilo. Pravidelně docházely plechovky tabáku, občas s fotografií a láskyplným věnováním.

Ale teprve když přinesli vánoční koš od firmy Fortnum and Mason's, dospěl jsem k nezvratnému přesvědčení, že mi štěstí skutečně přálo a že bych mu měl podat ruku. Doposavad jsem obvykle pouze zatelefonoval a poděkoval za dárky paní Pumphreyové, ale bývala dost chladná a zdůrazňovala, že mi dárky posílá Tricki a že mé díky patří jemu.

Přinesli koš a já zaslepenec jsem prohlédl k poznání, že jsem se vážně provinil chybnou taktikou. Usedl jsem, abych složil dopis pro Trickiho. Vyhýbaje se Siegfriedovu ironickému pohledu, poděkoval jsem svému psímu synovci za jeho vánoční dárky i za všechnu jeho dosavadní laskavost. Vyjádřil jsem upřímnou naději, že slavnostní období nenarušilo jeho delikátní zažívací trakt, a doporučil jsem, že v případě jakýchkoli potíží se má uchýlit k těm černým práškům, které mu strýček vždycky předepisuje. Mírný pocit odbornického zahanbení byl odvanut představou sledů, rajčat a dalších košů. Obálku jsem nadepsal „Mladý pán Tricki Pumphrey, Barlby Grange“ a vhodil jsem dopis do schránky s pouze mírným pocitem viny.

Při mé příští návštěvě si mě paní Pumphreyová přitáhla stranou. „Pane Herriote,“ zašeptala, „Tricki byl nadšen vaším kouzelným dopisem a schovává si ho na památku, ale jedna věc ho silně vyvedla z míry – na adresu jste napsal Mladý pán Tricki a on trvá na tom, aby se psalo jenom Pan Tricki. Nejdřív se strašně rozčilil, byl úplně bez sebe, ale když viděl, že je to od vás, brzy se zase uklidnil. Nevím, kde se v něm berou tyhle předsudky, možná že je to tím, že je jedináček – jsem přesvědčena, že jedináčkové mají víc předsudků než psi pocházející z mnohačlenné rodiny.“

Návrat do Skeldalu byl jako návrat do chladnějšího světa. Na chodbě do mě vrazil Siegfried. „Kohopak to tady máme? Podívejme se, to je drahý strýček Herriot. Ale kdepak jsi byl, strýčku? Zřejmě jsi otročil v Barlby Grange. Chudáku, jistě ses unavil. Myslíš, že to skutečně stojí za to, takhle se dřít kvůli dalšímu koši?“

## 14. kapitola

Dívám-li se dnes nazpět, mohu stěží uvěřit, že jsme trávili tolik hodin přípravou léků. Ale naše léky nám nedocházely hotové a zabalené, a než jsme se vydali na cestu, museli jsme si naplnit auta mnoha druhy pečlivě připravených a většinou bezcenných medikamentů.

Když za mnou Siegfried tenkrát přišel, držel jsem láhev a líl jsem do ní sirup.

Tristan otráveně míchal prášky na zažívání – třel je v mozdíři. Ucítíl na sobě pohled svého bratra a zvýšil rychlost.

Byl obklopen balíčky prášků a opodál na lavici ležely úhledně srovnané hromádky čípků, které vyrobil tak, že plnil celofánové kornoutky kyselinou boritou.

Tristan vypadal velmi pilně. Divoce zmítal loktem – rozemílal amoniumkarbonát a dávící ořech. Siegfried se dobromyslně usmál.

Já jsem se také usmál. Špatně jsem snášel, když panovalo mezi bratry napětí a rozmišky, a bylo mi jasné, že tohle bude jedno ze šťastných odpolední. Od Vánoc, kdy si Tristan jen tak mimochodem odskočil zpátky na univerzitu a zřejmě bez jakékoli přípravy podstoupil znovu zkoušky a udělal je, nastalo citelné zlepšení ovzduší. Ale s mým šéfem se dneska něco dělo. Zářil vnitřní spokojeností, jako by s určitostí věděl, že je na cestě něco příjemného. Vešel a zavřel dveře.

„Mám pro vás dobré zprávy.“

Zazátkoval jsem láhev. „Tak nás nenapínej a ven s tím.“

Siegfried se díval z jednoho na druhého. Skoro se culil. „Pamatujete se na ten strašlivý zmatek a ostudu, když převzal Tristan dozor nad účty?“

Jeho bratr sklopil oči a začal třít ještě rychleji, ale Siegfried mu položil přátelsky ruku na rameno. „Ne, neboj se, nehodlám tě o to požádat podruhé. Po pravdě řečeno, bylo to naposled, protože ode dneška svěříme ten úkol odborníkovi.“ Odmlčel se a odkašlal si. „Budeme mít sekretářku!“

Jelikož jsme na něho nechápavě civěli, pokračoval. „Ano, sám jsem ji vybral a považuji ji za dokonalou.“ „Jak vypadá?“ zeptal jsem se.

Siegfried sešpulil rty. „Nevím, jak bych ji popsal, není to snadné. Ale zamyslete se – co tady potřebujeme? Nechceme tu nějakou přelétavou povrchní mladici, která by jen zacláněla. Nepotřebujeme žádnou blondýnku, krasotinku, která by seděla za psacím stolem, pudrovala si nos a házela po kdekdo oči.“

„Nepotřebujeme?“ přerušil ho očividně překvapený Tristan.

„Ne, nepotřebujeme!“ vybafl na něho Siegfried. „Měla by ve dne v noci plnou hlavu mládenců, a až bychom ji zapracovali, utekla by nám a vdala by se.“

Tristan vypadal neustále nepřesvědčeně a zdálo se, že tím bratra dráždí. Siegfriedova tvář zbrunátněla.

„A další věc. Jak bychom mohli mít v domě přitažlivou mladou dívku, když je tu něco takového jako ty? Nenechal bys ji na pokoji.“

Tristan se rozkatil: „A co ty?“

„Mluvím o tobě, ne o sobě!“ zařval Siegfried. Zavřel jsem oči. Dlouho ten mír netrval. Rozhodl jsem se skočit jim do řeči. „Tak dobrá, pověz nám o té nové sekretářce.“

S námahou ovládl své city. „Je jí kolem padesáti a šla do penze po třiceti letech praxe u Greena a Moultona v Bradfordu. Pracovala u nich jako sekretářka a poslali mi báječné doporučení. Píší, že to je vzor pracovitosti a výkonnosti, a to je to, co naše praxe potřebuje – výkonnost. Jsme příliš nedbalí. Prostě jsme měli mimořádné štěstí, že se rozhodla přijet a žít v Darrowby. V každém případě ji za pár minut uvidíte – přijde dneska v deset.“

Kostelní hodiny tloukly, když zazvonil domovní zvonek. Siegfried spěchal otevřít a uvedl svůj velký objev triumfálně do pokoje. „Pánové, dovolte, abych vám představil slečnu Harbottlovou.“

Byla to vysoká dáma s mohutným poprsím, s kulatou zdravou tváří a brýlemi se zlatými obroučkami.

Zpod kloboučku vykukovala hromada kudrlinek, navzájem spolu nesouvisejících a velice tmavých.

Vypadaly obarveně a neladily s jejím přísným obličejem a důkladnými střevíci.

Napadlo mě, že nás nebude muset trápit obava, že by nám zdrhla a provdala se. Ne že by byla ošklivá, ale měla špičatou bradu a vyzařovala sebejistou pánovitost, před kterou musel kterýkoli muž utíkat, co mu nohy stačily.

Podali jsme si ruce a já užasl nad mohutností stisku slečny Harbottlové. Pohlédli jsme si do očí a přátelsky jsme na sobě několik vteřin zkoušeli své síly, pak se zřejmě spokojila s remízou a odvrátila se. Tristan to nečekal, a když se mu ruka ocitla v zajetí, rozprostřel se mu po tváři zděšený výraz. Byl propuštěn, teprve když se mu rozklepala kolena.

Slečna pochodovala po kanceláři a Siegfried poskakoval za ní, mnul si ruce a vypadal jako příručí se svou oblíbenou zákaznicí. Zastavila se u psacího stolu, vysoko navršeného došlými a odcházejícími účty, tiskopisy ministerstva zemědělství, oběžníky z drogerií a tu a tam poházenými krabičkami prášků a tubami s mazáním.

Znechuceně se šťourala v té změti a pak vytáhla starou účetní knihu se zohýbanými rohy a držela ji mezi

ukazováčkem a palcem. „Co je tohle?“

Siegfried o krok popoběhl. „To je jenom naše účetní kniha. Přenášíme do ní záznamy návštěv z našeho deníku, který tu někde je.“ Prohrabal psací stůl. „Aha, tady je. Sem zapisujeme návštěvy, jak jdou za sebou.“

Několik minut studovala obě knihy s výrazem úžasu, který ustoupil hořkému humoru. „Vy se, pánové, budete muset naučit psát, pokud mám dohlížet na vaše knihy. Jsou tu tři hrozné rukopisy, ale tenhle je zdaleka nejhorší. Úplně odporný! Čí je to?“

Ukázala na zápis, který sestával z dlouhé trhané čáry s občasným zavlíněním.

„To je, abych tak řekl, můj,“ zašoupal Siegfried nohama. „Asi jsem ten den moc pospíchal.“

„Ale to je všude stejné, pane Farnone. Podívejte se sem a sem a sem. To by tedy opravdu nešlo!“

Siegfried složil ruce za zády a svěsil hlavu.

„Předpokládám, že dopisní papíry a obálky máte tady.“ Vytáhla zásuvku psacího stolu. Ukázalo se, že je přecpána starými balíčky semínek, mnohé z nich byly otevřené. Shora hromady se něžně skutálelo několik hrášků a francouzských fazolek. V další zásuvce byly nacpané špinavé porodní provazy, které někdo zapomněl umýt. Nevoněly nijak vábně a slečna Harbottlová rychle couvla. Nenechala se však tak snadno odstrašit a s nadějí se vrhla do třetí zásuvky. Ta se otevřela s melodickým zacinkáním a slečna shlížela na zaprášenou řadu prázdných lahví od piva.

Pomaloučku se napřímila a trpělivě promluvila: „A mohu se vás zeptat, kde máte příruční pokladnu?“

„Víte, my to strkáme támhle.“ Siegfried ukázal na půllitrový džbán na rohu římsy. „Nemáme to, čemu se říká příruční pokladna, ale tohle nám slouží docela dobře.“

Slečna Harbottlová se zděšeně podívala na džbán. „Vy to strkáte...“ Zmačkané šeky a bankovky na ni jukaly přes okraj. Mnoho dalších přeteklo dolů na krb. „To mi chcete říci, že jdete ven a necháte tu ty peníze den ze dne?“

„Zatím nedošlo k žádné škodě,“ odpověděl Siegfried.

„A kde jsou peníze na drobné výdaje?“

Siegfried se rozpačitě zachichotal. „Tam je všechno. Peníze na drobné výdaje i na to ostatní.“

Ruměná tvář slečny Harbottlové ztratila trochu barvy. „Pane Farnone, tohle je příliš špatné. Nechápu, jak jste to tak dlouho vydržel. Skutečně to nechápu. Nicméně jsem přesvědčena, že dokážu brzy zjednat nápravu. Provoz vaší ordinace zřejmě není příliš složitý – pro vaše účetnictví by stačil jednoduchý kartotéční systém. A ty ostatní drobnosti –“ nevěřícně pohlédla na džbán – „dám do pořádku velmi rychle.“

„Výborně, slečno Harbottlová, výborně!“ Siegfried si mnul ruce intenzivněji než jindy. „Budeme vás čekat v pondělí ráno.“

„Přesně v devět, pane Farnone!“

Když odešla, nastalo ticho. Tristanovi se její návštěva líbila a zamyšleně se usmíval, ale já jsem si nebyl jist.

„Víš, Siegfriede,“ pravil jsem, „možná že to je démon výkonnosti, ale není trochu moc přísná?“

„Přísná?“ Siegfried se hlasitě a trochu nakřáple zasmál. „Ani dost málo, nech to na mně. Já ji zvládnou.“

## 15. kapitola

V jídelně bylo málo nábytku, ale ušlechtilé linie místnosti a její prostornost zdůrazňovaly půvab dlouhého přiborníku i střízlivého mahagonového stolu, u něhož jsem seděl s Tristanem u snídaně.

Jediné velké okno bylo vzorkováno mrazem a kroky kolemjdoucích venku na ulici chřupaly v čerstvém sněhu. Vzhlédl jsem od svého vajíčka natvrdo, protože jsem slyšel přibrzdit auto. Od vchodu se ozvalo zadupání, domovní dveře bouchly a do místnosti vpadl Siegfried. Beze slova zamířil ke krbu a celý se nad něj naklonil, lokty se opíral o římsu z šedého mramoru. Byl zachumlaný až po uši do zimníku a šály, ale to, co bylo z jeho obličeje viditelné, bylo tmavě rudé.

Uslzenýma očima se podíval ke stolu. „Zánět vemene nahoře u starého Heseltina. Taková ta vysoká budova. Bože, tam byla zima! Nemohl jsem ani dýchat.“

Když si svlékal rukavice a mnul ztuhlé prsty před ohněm, střelil kradmým pohledem po bratrovi.

Tristanova židle byla nejbliž ohni a vychutnával snídani, tak jako vychutnával všechno. S pocitem štěstí mazal topinku máslem a pískal si, když si nabíral marmeládu. Noviny měl opřené o konvici s kávou. Jako by přímo vysílal vlny pohody a spokojenosti.

Siegfried se neochotně odvrátil od ohně a klesl do křesla. „Napil bych se trochu kávy, Jamesi. Heseltine byl velmi laskavý, pozval mě, abych si s nimi sedl a nasnídal se. Nabídl mi výbornou domácí slaninu – možná trochu prorostlou, ale ta chuť! Ještě teď ji cítím na jazyku.“

Se zacinkáním postavil šálek na talířek. „Víš, vlastně bychom nemuseli vůbec kupovat slaninu a vajíčka v obchodě. Dole v zahradě je dokonalá slepičárna a na dvorku je chlívek na vepře i s pařákem na brambory. Zbytky z naší kuchyně bychom mohli krmit vepřika. Přišlo by nás to pravděpodobně velmi levně.“

Otočil se na Tristana, který si zrovna zapálil cigaretu a roztřásal noviny s výrazem pro něho příznačného a ničím nenarušitelného blaha. „To by byl kus užitečné práce pro tebe. Celý den sedíš na zadku a nejsi k ničemu: kdyby ses staral o pár zvířat, prospělo by ti to.“

Tristan odložil noviny, jako by ztratily veškerý půvab. „Starat se o dobytek? Vždyť krmím tvoji kobylu!“ Nijak ho netěšilo dohlížet na Siegfriedova nového koně, protože pokaždé, když ho vedl napojit na dvorek, kůň ho hravě nakopl.

Siegfried vyskočil. „To vím, ale nezabere ti to celý den. Nezabije tě, když si přibereš pár slepic a vepříků.“

„Vepříků?“ Tristan vypadal užasle. „Myslel jsem, že jsi říkal vepřika.“

„Ano, vepříků. Uvažoval jsem o tom. Když koupíme celý vrh selátek, můžeme ostatní prodat a jedno si nechat pro sebe. Takže nás to nepřijde vůbec na nic.“

„Samozřejmě že na nic, když budeš mít práci zdarma.“

„Práci? Práci? Vůbec nevíš, co to znamená! Jen se podívej sám na sebe, jak se tu rozvaluješ a hulíš. Vykouříš příliš mnoho těch pitomých cigaret!“

„Ty taky.“

„O mě nejde, mluvím o tobě!“ zařval Siegfried.

Vstal jsem s povzdechem od stolu. Další den začínal.

Když Siegfrieda posedl nějaký nápad, dlouho neváhal. Jeho heslem byla okamžitá akce. Během čtyřiceti hodin se v chlívků usídlilo deset malých prasátek a za drátěným plotem slepičárny kdákalo dvanáct slepiček.

Z těch slepiček měl zvlášť velkou radost. „Jen se na ně podívej, Jamesi. Každou chvíli začnou nést a je to velmi dobrý druh. Ze začátku budeme mít jenom sem tam nějaké vajíčko, ale až se do toho dají, budeme se pod vajíčky jen prohýbat. Čerstvému vajíčku, ještě teplému z kurníku, se nic nevyrovná.“

Od začátku bylo jasné, že Tristan nesdílel slepičí nadšení svého bratra. Často jsem ho zahlédl, jak se potloukal před slepičárnou, tvářil se otráveně a sem tam hodil přes dráty kousek chlebové kůrky. Nic nenapovídalo, že by slepice byly krmeny pravidelně, tak jak odborníci doporučovali. Slepice mu neimponovaly jako výrobkyně vajec, ale mírný zájem v něm vzbudily jako osobnosti. Zvláštní způsob kdákání, odlišná chůze, tyhle věci ho bavily.

Ale vajíčka nebyla žádná, a jak mýjely týdny, byl Siegfried čím dál tím víc podrážděný. „Počkejte, až potkám toho chlapíka, co mi ty slepice prodal. Ztracený rošťák! Prý dobrý chovný druh – tahal mě za nos.“ Bylo patetické vidět ho, s jakým napětím prohledává každé ráno prázdné kukaně.

Jednou odpoledne jsem šel do zahrady, když na mě Tristan zavolal. „Pojď sem, Jime, máme tu novinku. Vsadím se, že jsi něco takového nezažil.“ Ukázal nahoru a já jsem spatřil ve větvích topolů houf neobyčejně zbarvených ptáků. A ještě víc jich sedělo na sousedově jabloni.

Užasle jsem na ně hleděl. „Máš pravdu, něco takového jsem ještě neviděl. Co to je?“

„Ale jdi,“ šklebil se Tristan potěšeně, „určitě ti jsou trochu povědomé, jenom se podívej líp.“

Pátravě jsem se zadíval vzhůru. „Tak veliké ptáky s tak exotickým chocholem jsem ještě neviděl. Co to je? Nějaká odrůda, která tudy přelétá?“

Tristan zařval smíchy. „Jsou to naše slepice!“

„A jak se tam kčertu dostaly?“

„Opustily svůj domov. Vzaly roha.“

„Ale vidím jich tu jenom sedm. Kde jsou ostatní?“

„Bůhví. Podíváme se za zed’.“

Snadno jsme vyšplhali nahoru, špičkami střevíců se zachycující ve šterbinách po opadané omítce, a podívali jsme se dolů do sousední zahrady. Tam byly zbývající slepice a spokojeně zobaly a hrabaly mezi zelím.

Trvalo nám hodně dlouho, než jsme je zahnali do slepičárny, a pracný úkol se pak opakoval několikrát za den. Slepice přestal život v Tristanově péči zcela očividně bavit a rozhodly se, že se raději pustí do světa. Staly se z nich nomádi a ve svém hledání šťastnějšího bydla se uchýlovaly čím dál tím odvážněji do vzdálených krajů.

Zpočátku to bylo sousedům k smíchu. Telefonovali občas, že nám jejich děti ženou zpátky slepice, abychom si pro ně došli. Ale ubíhající čas omýval žertovnost příběhů i dobrosrdečnost sousedů.

Nakonec se Siegfried dostal do několika nepříjemných disputací. Bylo mu řečeno, že jeho slepice otravují celé okolí.

A po jednom takovém nepříjemném střetnutí rozhodl Siegfried, že se musí slepic zbavit. Byla to pro něho tvrdá rána a jako obvykle si svoji zlost vybil na Tristanovi. „Musel jsem být blázen, když jsem se domníval, že by mohly nést vejce slepice, o které by ses ty staral. Ale řekni, nepřeháníš to? Uložil jsem ti tak jednoduchý a drobný úkol, že by si člověk myslel, že by i tobě přišlo zatěžko zkazit ho. Ale podívej se, jak to vypadá po pouhých třech týdnech. Neviděli jsme ani jediné vajíčko! Ty zatracené slepice lítají po kraji jako holubi. Neustále nás pronásledují sousedé. Odvedl jsi kus dobré práce, vid’?“ Zhrzenost výrobce vajec vyhrězla ze Siegfriedova nitra v pronikavých tónech.

Tristanův výraz projevoval pouze uraženou ctnost, ale byl dost pohotový, aby se bránil. „Viš, mně ty slepice připadaly nějaké divné od samého začátku,“ zabručel.

Siegfried ztratil poslední zbytky sebekontroly. „Divné?“ zaječel. „Divný jsi tady ty, ne ty pitomé slepice!

Ty jsi ten nejdivnější nešika, jakého kdy země nosila. Prokrindapána, vypadni, ať už tě nevidím!“

Tristan odkráčel klidně a důstojně.

Nějaký čas ještě doznívaly poslední ozvěny drůbežího dobrodružství, než zcela odumřely, ale asi za čtrnáct dní jsme zase seděli u jídelního stolu s Tristanem a já jsem byl přesvědčený, že se na všechno už zapomnělo. Takže jsem měl podivný pocit neúprosné osudovosti, když jsem spatřil, že Siegfried vstoupil do místnosti dlouhými kroky a výhrůžně se naklonil nad bratra. „Doufám, že se ještě pamatuješ na ty slepice,“ skorem sípal, „snad si vzpomeneš, že jsem je dal paní Dalové, té staré důchodkyni dole u Brownů. Teď právě jsem s ní mluvil. Byla nadšená. Dává jim večer i ráno horké rozšťouchané brambory a sbírá každý den deset vajec.“ Jeho hlas se změnil skoro v kvikot: „Deset vajec, slyšíš, deset vajec!“ Rychle jsem zhltl zbytek čaje a omluvil se. Přecválal jsem chodbou k zadním dveřím do zahrady a do auta. Cestou jsem míjel prázdnou drůbežárnu. Vypadala opuštěně. Bylo to už hodně daleko od jídelny, ale Siegfrieda bylo pořád ještě slyšet.

## 16. kapitola

„Jíme! Pojd’ sem a podívej se na ty malé potvůrky.“ Tristan se rozčileně smál a nakláněl se přes dvířka prasečího chlívků.

Přešel jsem k němu přes dvůr. „Copak se děje?“

„Zrovna jsem jim dal pomyje a je to trochu horké. Jenom se na ně podívej!“

Prasátka chňapala potravu do rypáčků, zase ji pouštěla a podezíravě ji obcházela. Pak se k ní přiblížila, dotkla se horké brambory rypáčkem a poplašeně uskočila. Neozývalo se žádné obvyklé pomlaskávání, jenom udivené bručení.

Od samého začátku zaujala prasátka Tristana víc než slepice, což bylo jen dobré, protože po té slepičí pohromě musel získat zpátky ztracené pozice. Trávil na dvorku spoustu času, někdy prasata krmil nebo čistil, ale nejčastěji si podpíral lokty o dvířka a pozoroval své svěřence.

Stejně jako tomu bylo u slepic, zajímal se víc o jejich charakter než o schopnost vyrábět vepřové nebo slaninu. Když nalil pomyje do dlouhého koryta, vždycky se uchváceně díval, jak prasátka rychle

zaútočila na potravu. Jejich zoufalé hltounství brzy zrozpačilo. Malí tvorečkové se začínali poočku rozhlížet a potom zvítězila touha zjistit, na čem si pochutnávají ti druzí. Horečně se začali tlačit na jiná místa, lezli si vzájemně po zádech a padali do pomyjí.

Starý Boardman byl ochotný spolupracovník, ale především to byl odborník na poradenství. Jako všichni venkované byl přesvědčen, že ví všechno o chorobách zvířat, o správném hospodaření, a jak se ukázalo, prasátka byla jeho specialita. V tmavém pokoji pod Bairnsfatherovými karikaturami se konaly dlouhé sedánky a starý pán jako by ožil, když nám líčil, jak obrovská a krásná zvířata choval zrovna v tomhle chlívku.

Tristan poslouchal s úctou, protože se mu dostalo seriózního důkazu o Boardmanově odbornosti, a to ve způsobu, jakým uměl zacházet se starým cihlovým kotlem. Tristan pod ním sice uměl podpálit, ale jakmile se jen na chvíli otočil jinam, oheň zhasl. Boardmanovy ruce však kotel poslouchal jako ovečka. Často jsem viděl, jak zamyšlený Tristan naslouchá pravidelnému bublání, zatímco starý pán hospodaří, a nad oběma vanula lahodná vůně vařících se brambor.

Ale žádný jiný tvor neproměňuje potravu v maso tak rychle jako prasátko, a jak mýjely dny a týdny, měnili se různí tvorečkové s podivuhodnou rychlostí v deset solidních vepřů, kteří nehodlali trpět žádné nesmysly. Zhoršily se i jejich povahové rysy. Ztratili veškerý půvab. Krmení přestalo být zábavné a stávalo se bitvou, v níž Tristan měl čím dál tím víc nevýhod.

Postřehl jsem, jak to všechno oživilo a probarvilo život starého Boardmana. Kdykoli zahlédl, že Tristan nalévá pomyje z kotle, pustil z rukou, cokoli zrovna dělal.

Očividně ho těšilo pozorovat ten každodenní zápas ze svého sedadla na kamenném žlabu. Díval se na Tristana, jak sbírá odvalu, jak naslouchá ječení prasat povzbuzených chrastěním věder. Jak několikrát bojácně křikne, aby si dodal zmužilosti, a pak rychle otevře závoru a vpadne mezi chrochtající a zápasící zvířata. Široké chamtivé rypáky se tlačily k vědru, ostrá kopýtká mu šlapala po nohou, do kolen mu vrážela těžká těla.

Nemohl jsem se ubránit úsměvu, když jsem si vzpomněl, jaká to bývala veselá zábava. Smích teď zmizel. Nakonec se Tristan uchýlil k tlustému klacku, kterým vepře ohrožoval, dřív než se odvážil vejít. Když už byl jednou uvnitř, spočívala jeho naděje, že se udrží na nohou, pouze v tom, že je mlátil po hřbetech, aby pro sebe ubránil kousek prostoru.

Stalo se to jednou, když se konal trh a když už vepřici skoro dosáhli zabijačkové váhy. Přišel jsem domů a našel jsem Tristana rozloženého v jeho oblíbeném křesle. Vypadal ale nějak neobvykle – nespál, nedržel v ruce láhev s lékem, nikde žádné cigarety, žádné noviny. Paže mu visely bezvládně přes opěradla křesla, oči měl napůl zavřené a na čele se mu leskl pot.

„Jime,“ šeptal, „dnes jsem zažil nejstrašnější odpoledne celého svého života.“

Zděsil jsem se toho, jak vypadal. „Co se stalo?“

„Prasata,“ zachrptěl. „Dneska utekla.“

„Utekla? Jak by kčertu mohla utéct?“

Tristan si prohrábl vlasy. „Když jsem krmil kobyly. Dal jsem jí seno a napadlo mě, že bych mohl současně nakrmit prasata. Víš, jak ta prasata poslední dobou vyváděla, a dneska se úplně pominula. Jakmile jsem otevřel dvířka, vyrazila v jednom houfu. Vyletěl jsem do povětří i s vědrem a se vším a ona utíkala přese mě.“ Zatřásl se a podíval se na mě rozšířenýma očima. „Povídám ti, Jime, že jsem myslel, že je po mně, když jsem tam ležel na dláždění, polítý pomyjem, a ten houf po mně dupal. Ale nic mi neudělala. Řítila se v plném cvalu ze vrat.“

„Cožpak byla vrata otevřená?“

„Bohužel byla. Zrovna dneska jsem je náhodou nechal otevřená.“

Tristan se napřímil a sepal ruce. „Víš, nejdřív jsem doufal, že je všechno v pořádku. Vepřici totiž zpomalili, když se dostali na cestu, a klidně klusali směrem k hlavní ulici a já s Boardmanem jsme jim byli v patách. Na ulici se zastavili ve skupince. Vypadalo to, že se rozhodují co dál. Byl jsem přesvědčen, že se nám podaří odříznout je, ale pak se jedno z nich zahlédlo ve výkladní skříni Robsonova obchodu.“

Podivuhodným způsobem napodobil vepře zírajícího na svůj obraz ve skle a pak s vyděšeným zachrochtáním uskočil.

„No a to byl, Jime, konec. To pitomé zvíře zpanikařilo a vyletělo na tržiště asi tak stovkou a ostatní za

ním.“

Ztratil jsem dech. Nedokázal jsem si ani představit těch deset velkých a zdivočelých prasat volně pobíhajících mezi stánky přeplněnými zbožím a zástupy kupujících.

„Kristepane, to jsi měl vidět.“ Tristan padl zničeně do křesla. „Ženy a děti ječely. Prodavači u stánků, policie a kdekdo mě proklínal. Doprava se zastavila – kilometry dlouhá řada aut houkala jako d'asi a dopravní strážníci mě probodávali očima.“ Otřel si pot z čela. „Znáš toho prodavače od stánku s porcelánem, toho, co tak rychle mluví – tak tedy dneska ze sebe nedokázal vyrazit ani slovo. Zrovna držel na napřažené dlani šálek a byl v proudu řeči, když si jedno prase stouplo předníma nohama na pult a podívalo se mu zpřímá do očí. Ztichl, jako by ho střelil. Kdykoli jindy bych to považoval za strašnou legraci, ale já jsem myslel, že to zvíře snad stánek převrhne. Podstavec se už začínal houpat, ale potom si to prase rozmyslelo a uteklo.“

„A jaká je situace teď?“ zeptal jsem se. „Už je máš zpátky?“

„Mám jich devět,“ odpověděl Tristan, opřel se o opěradlo a zavřel oči. „S pomocí téměř všeho mužského obyvatelstva v okrese jsem jich dostal zpátky devět. To desáté bylo naposled spatřeno, jak cválá k severu, a to značnou rychlostí. Bůhví kde je teďka. Počkej, ještě jsem ti neřekl, že jedno vlezlo na poštu. Bylo tam dost dlouho.“ Složil hlavu do dlaní. „Tentokrát v tom jsem až po krk. Ruka spravedlnosti mě nemine. To je jisté.“

Naklonil jsem se k němu a poplácal jsem ho po koleně. „Na tvém místě bych si nedělal starosti. K žádné větší škodě zřejmě nedošlo.“

V odpověď Tristan zasténal. „To ještě není všechno. Když jsem konečně zavřel za prasaty dvířka chlívku, sotva jsem stál na nohou. Opíral jsem se o zeď, abych nabral dech, a vtom jsem si všiml, že zmizela kobyly. Ano, zmizela. Utíkal jsem rovnou za prasaty a zapomněl jsem zavřít její box. Vůbec nevím, kde je. Boardman řekl, že se po ní podívá – já už nemám sílu.“

Tristan si zapálil třesoucí se rukou cigaretu. „Tohle je konec, Jime! Tentokrát se nade mnou Siegfried nesmiluje.“

Ještě mluvil, když se rozletěly dveře a vpadl k nám jeho bratr. „Co se tady kčertu děje? Teď jsem mluvil s vikářem a ten mi povídal, že mu moje kobyly okusuje na zahradě slunečnice. Šlípí vzteky a já se mu nedivím. Vstávej, ty lenochu! Neválej se tu, okamžitě jdi na faru a kobyly přiveď.“

Tristan se ani nepohnul. Ležel bezvládně a hleděl na svého bratra. Jeho rty se nepatrně pohnuly.

„Ne,“ řekl.

„Cože?!“ nevěřícně zařval Siegfried. „Okamžitě vstaň z té židle. Jdi a přiveď kobyly!“

„Ne,“ odvětil Tristan.

Zamrazilo mne hrůzou. K takové vzpouře tu ještě nedošlo. Siegfried silně zrudl a já jsem se obrnil proti výbuchu. Byl to ale Tristan, kdo promluvil.

„Když chceš kobyly, dojdí si pro ni sám.“ Jeho hlas byl klidný a nenesl stopy vzdoru. Vypadal jako člověk, pro kterého budoucnost neznamená vůbec nic.

Dokonce i Siegfried pochopil, že tentokrát toho bylo na Tristana příliš. Několik vteřin shlížel upřeně dolů na bratra, pak se otočil a odešel. Kobyly si přivedl sám.

O celé příhodě nepadlo už ani slovo, ale ve přiči byli narychlo odvezeni na jatka a na jejich místo už nikdy žádní nepřišli. Chovatelství skončilo.

## 17. kapitola

Když jsem vstoupil, seděla slečna Harbottlová se skloněnou hlavou nad prázdnou pokladničkou.

Vypadala zarmouceně. Pokladnička byla nová lesklá černá krabice a nahoře na vrchní desce bylo bílými písmeny napsáno „Drobné výdaje“. Uvnitř byla červená knížka s úhlednými sloupky pro příjem a vydání, ale žádné peníze.

Mohutná ramena slečny Harbottlové poklesla. Nervózně uchopila palcem a ukazováčkem červenou knížku a z jejích stránek se vykutálel opuštěný měďák a zacinkal v krabici. „Už mi na tom zase byl,“ zašeptala.

Na chodbě se ozvaly kradmé kroky. „Pane Farnone!“ zavolala a mně řekla: „To je skutečně absurdní,

jak se ten člověk snaží pokaždé proklouznout kolem dveří.“

Siegfried se všoural dovnitř. V ruce nesl nástroj na vyplachování žaludku, kapsy saka se mu nadouvaly lahvičkami s kalcie a z druhé ruky mu visely kastrovní svorky. Vesele se usmíval, ale viděl jsem, že není ve své kůži, nejen kvůli tomu nákladu, ale také pro svoji nevýhodnou a netaktickou pozici. Slečna Harbottlová umístila psací stůl šikmo přes roh proti dveřím, a než k ní Siegfried došel, musel přejít skoro celou místnost. Z jejího hlediska to bylo strategicky dokonalé. Viděla každý centimetr pokoje, a když byly otevřené dveře, viděla i na chodbu a z okna po své levici měla přehled na ulici. Nic jí neuniklo – měla mocenské postavení.

Siegfried shlédl dolů na hranatou postavu za psacím stolem. „Dobré jitro, slečno Harbottlová, přejete si něco?“

Šedé oči za brýlemi se zlatou obroučkou se zaleskly. „Ano, přeji si něco, pane Farnone. Vysvětlete mi, proč jste už zase vyprázdnil pokladničku.“

„Velice lituji. Pospíchal jsem včera večer do Brawtonu a zjistil jsem, že nemám dost peněz. Skutečně jsem nemohl nikam jinam sáhnout.“

„Ale, pane Farnone, za ty dva měsíce, co tu jsem, jsme o tom spolu hovořili už alespoň tucetkrát. Jaký smysl má moje snaha zapisovat přesné příjmy a vydání, když vy mi ty peníze pořád kradete a utrácíte.“

„Víte, slečno Harbottlová, to bude asi zvyk z dob, když jsme tu měli ten džbán. Vlastně to nebyl tak špatný systém.“

„Nebyl to vůbec žádný systém. Byla to anarchie. Takhle nemůžete postupovat v žádném podniku. Už jsem vám to vysvětlovala tolikrát a vy jste mi pokaždé slíbil, že své zvyky změníte. Mám pocit, že už si nevím rady.“

„Nic si z toho nedělejte, slečno Harbottlová. Zajděte do banky, vyzvedněte nějaké peníze a dejte je do pokladničky. A bude to v pořádku.“

Siegfried sebral z podlahy uvolněné smyčky nástroje na vyplachování žaludku a obrátil se k odchodu, ale slečna Harbottlová si varovně odkašlala.

„Mám tu ještě jednu nebo dvě záležitosti. Budete prosím tak laskav a zachováte svůj slib, že zapíšete každý den do knihy všechny návštěvy a honoráře za ně? Nezapsal jste nic skoro celý týden. Jak potom mohu odeslat účty? To je nanejvýš důležité, ale jak předpokládáte, že se mi to podaří, když mi takhle ve všem bráníte?“

„Ano, ano, velice lituji, ale čeká mě spousta návštěv. Skutečně už musím jít.“ Byl už v půli cesty ke dveřím a hadice se znovu rozmotávala, když za sebou zaslechl opět zlověstné odkašlání.

„A ještě něco, pane Farnone. Pořád ještě nedokážu rozluštit váš rukopis. Tyhle lékařské termíny jsou dost obtížné, dávejte si prosím záležet a neškrábejte.“

„Dobře, dobře, slečno Harbottlová.“ Zrychlil krok a vyšel do chodby, kde – jak se mu zdálo – čekalo bezpečí a klid. Vděčně capkal po dlaždičkách, když se k němu donesl známý hrdební zvuk. Slečna Harbottlová dokázala ten zvuk vystřelit na překvapující vzdálenost, jen trošičku přitlačila na hlasivky a byl to rozkaz, jehož nebylo možno neuposlechnout. Slyšel jsem, jak vyčerpaně položil hadici a pumpu na zem. Lahvičky s kalcie ho asi dloubaly do žeber, protože jsem slyšel, že je také odložil.

Znovu se dostavil před psací stůl. Slečna Harbottlová na něho zahrozila prstem. „Dokud vás tu mám, ráda bych si s vámi promluvila o dalším bodě, který mi působí starosti. Podívejte se na tenhle deník – vidíte všechny tyto útržky, které vyčuhují ze stránek? Jsou to samé nevyjasněné položky – musí jich být spousta – a já nemohu pokračovat, dokud mi je nevysvětlíte. Kdykoli vás o to požádám, nikdy nemáte čas. Můžete to se mnou projít teď?“

Siegfried spěšně odcouval. „Ne, ne, ne, teď ne. Už jsem vám řekl, že musím k velmi naléhavým případům. Velice lituji, ale bude to muset být jindy. Přijdu za vámi při nejbližší příležitosti.“ Nahmatal za sebou dveře a s posledním pohledem na mohutnou postavu vyzařující zpoza psacího stolu nesouhlas a nespokojenost se obrátil a uprchl.

## 18. kapitola

Měl jsem za sebou šest měsíců tvrdé praxe. Sedm dnů do týdne, ráno, odpoledne a večer a v hodinách,

kdy ostatní svět spal, jsem ošetřoval krávy, koně, prasata, psy a kočky. Pomáhal jsem na svět telátkům a prasátkům, až mě bolely ruce a loupala se mi pokožka. Byl jsem pokopán, podupán, polit všemožným svinstvem, hnusem, odpadem a kalem. Viděl jsem dokonalý průřez zvířecí nemocí. A přece se mi vzadu v mozku začal ozývat malý hlásek – šeptal, že nevím nic, vůbec nic.

Bylo to podivné a zvláštní, protože těch šest měsíců stálo na pěti letech teorie, na pomalém a bolestném zažívání tisíců faktů a na pečlivém uskládňování útržků vědomostí – jako když si veverka zahrabává oříšky. Začínali jsme studiem rostlin a nejnižších forem života, propracovávali jsme se k pitvám v anatomických laboratořích a k fyziologii a do bezbřehého teritoria medicínské podstaty. Pak patologie, která strhla roušku nevědomosti a poprvé mi dovolila nahlédnout do hlubokých tajemství. A parazitologie, ten podivuhodný svět červů a much a molů. Nakonec medicína a chirurgie, v níž se třibilo mé umění a aplikace na různé každodenní obtíže zvířat.

A všechno to ostatní, fyzika, chemie, hygiena – zdálo se, že jsme nevynechali ani chlup. Proč bych tedy měl mít pocit, že nevím nic? Jako astronom, který se dalekohledem dívá na neznámou galaxii? Skličoval mě pocit, že si jen pohrávám na okraji nekonečného prostoru. A bylo to kupodivu, protože všichni ostatní zřejmě věděli o nemocných zvířatech všechno. Chlapík, co držel krávu za ocas, soused z vedlejšího hospodářství, lidé v hospodě, zahradníci, všichni věděli všechno a neváhali poradit.

Obrátil jsem se do své minulosti. Byla v mém životě někdy doba, kdy jsem cítil takovou výsostnou sebedůvěru? A pak jsem si vzpomněl.

Bylo to ve Skotsku, bylo mi sedmnáct a kráčel jsem pod podloubím veterinární fakulty do Montroské ulice. Už jsem byl studentem tři dny, ale teprve to odpoledne jsem se nadchl vědomím naplněného cíle. Botanika a zoologie byla jedna věc a tohle odpoledne byla věc druhá. Absolvoval jsem první přednášku o chování zvířat.

Probírali jsme koně. Profesor Grand pověsil na tabuli obrovský obraz koně a přejížděl od nozder až k ocasu a ukazoval kohoutek, kyčelní kloub, hlezno a všechny ty ostatní květnaté koňské speciality. Profesor byl moudrý. Oživoval svou přednášku praktickými připomínkami typu „Tak semhle vkládáme uzdu“, nebo hovořil o nálevkách, o špáncích, o kostních výrůstcích, o věcech, o kterých jsme se měli učit až za čtyři roky, ale nás to úžasně povzbudilo.

Jeho slova mi bzučela v hlavě, když jsem šel pomalu dolů z kopce. Tohle byl cíl mého snažení. Jako by se mi bylo dostalo zasvěcení, jako bych se byl stal členem výjimečného klubu. Rozuměl jsem koním. Měl jsem na sobě zbrusu nový jezdecký oblek se všemi možnými řemínky a přezkami, které mě tloukly do nohou, když jsem zahýbal za roh do rušné Newtonovy ulice.

Nemohl jsem uvěřit svému štěstí, když jsem zahlédl koně. Stál tam před knihovnou jako něco, co tu bylo zapomenuto z dávných dob. Smutně skláněl hlavu, zapřažený v postroji vozu s uhlím – ostrůvek v proudu aut a autobusů. Opěšalí lidé pospíchali kolem něho a nevšimli si ho, ale já jsem měl pocit, že se na mě usmálo štěstí.

Kůň, nejenom obrázek, ale skutečný, pravý kůň. Různá slova zaslechnutá v přednášce mi přebíhala mozkem. Zastavil jsem se na chodníku a kritickým pohledem jsem zkoumal zvíře.

Domníval jsem se, že každému kolemjdoucímu musí být jasné, že tu stojí skutečný odborník. Nejenom zvědavý divák, ale muž, který ví a rozumí. Cítil jsem, že mě obestírá viditelná svatozář koňskosti.

Přešel jsem několik kroků sem a tam, ruce hluboko v kapsách nového jezdeckého obleku, oči zkoumaly případné chyby okování, spodní pysky, otoky hlezna. Moje prohlídka byla tak dokonalá, že jsem se propracoval až k boku koně a stál jsem odvážně uprostřed dopravního ruchu.

Rozhlédl jsem se po lidech spěchajících kolem mne. Zdálo se, že o mne nikdo nedbá a nikdo mi nevěnuje pozornost, dokonce ani ten kůň. Byl mohutný, měřil nejméně metr sedmdesát, lhostejně civěl do ulice a střídavě si odpočíval a uvolňoval zadní nohy. Očividně se nudil. Strašně nerad jsem od něho odcházel, ale dokončil jsem svou prohlídku a bylo načase, abych pokračoval v cestě. Ale měl jsem pocit, že před odchodem musím udělat nějaké gesto, něco, čím sdělím koni, že chápu jeho problémy a že jsme spojenci, že jsme jedné krve, on i já. Rezolutně jsem vykročil a pohládl ho po krku.

Kůň, rychlý jako had, se sklonil a velkými silnými zuby mě chytl za rameno. Přitiskl uši k hlavě, ale zakoulel očima a zdvihl mě, takže jsem skoro visel ve vzduchu. Bezmocně jsem se kymácel, zavěšený našikmo k jedné straně jako loutka. Kroutil jsem se a kopal, ale sevření zubů nepovolovalo a drželo

látku mého kabátu.

O zájmu kolemjdoucích nebylo teď žádných pochyb. Groteskní pohled na člověka visícího z koňské tlamy je donutil zastavit se. Vytvořil se zástup, lidé se dívali jeden druhému přes ramena a ti vzadu se tlačili, aby viděli, co se děje.

Nějaká zděšená stará dáma naříkala: „Chudák chlapec! Tak mu přece někdo pomozte!“ Někteří z těch statečnějších se mě pokoušeli tahat, ale kůň zlověstně zafuněl a stiskl ještě pevněji. Ze všech stran se ozývaly protichůdné rady. V hlubokém zahanbení jsem v přední řadě spatřil dvě hezké dívky, které omdlévaly smíchy.

Absurdnost mého postavení mě dopálila a začal jsem se divoce zmítat. Kolem hrdla se mi utáhl límec košile. Vepředu po náprsence pláště mi stékal pramének koňských slin. Cítil jsem, že se dusím, a propadal jsem beznaději, když se zástupem protlačil nějaký člověk.

Byl velmi malý. Z tváře začerněné uhelným prachem svítily zlostné oči. Přes ruku měl nařasené dva prázdné pytle.

„Co se to tu, kčertu, děje?“ křičel. Do vzduchu se vznesly tucty překotných odpovědí.

„Copak nemůžete dát tomu chudákovi koni pokoj?“ zaječel na mě. Neodpovídal jsem, oči mi vylézaly z důlků, byl jsem napůl udušený a neměl jsem právě náladu na konverzaci.

Uhlíř přenesl svůj hněv na koně. „Pustíš ho, ty jedna potvoro! Povídám ti, pusť ho!“

Protože se mu nedostávalo žádné odpovědi, dloubl zvíře vši silou do břicha. Koni bylo okamžitě všechno jasné a pustil mě jako poslušný pes kost. Padl jsem na kolena a chvíli jsem ležel na hrbolaté dlažbě, než jsem dokázal volně vydýchnout. Jako z velké dálky jsem slyšel, že na mě mužík pořád křičí.

Za nějakou chvíli jsem vstal. Uhlíř ještě hulákal a dav s rozkoší naslouchal. „S čím si myslíte, že si hrajete – dejte ty pazoury pryč vod toho koně. Zavolejte někdo policajty!“

Podíval jsem se na svůj nový jezdecký oblek. Rameno bylo rozkousané v beztvárovou hmotu. Musel jsem neprodleně uprchnout a začal jsem se prodírat zástupem. Některé tváře byly soucitné, ale většinou se mi vysmívaly. Prodral jsem se do volného prostoru, zrychlil jsem krok, ale ještě když jsem zahýbal za roh, dolétl ke mně poslední slábnoucí pokřik uhlíře.

„Neplet' se do věcí, kterejm nerozumíte.“

## 19. kapitola

Bez valného zájmu jsem se probíral ranní poštou. Obvyklá hromádka účtů, oběžníků a pestrobarevných reklam na nové léky. Po několika měsících pocit novoty zevšedněl a ani jsem se nenamáhal, abych si je přečetl. Byl jsem už skoro na dně hromádky, když mi přišlo do rukou cosi neobvyklého. Nákladně vyhlížející obálka z těžkého papíru, adresovaná mně osobně. Rychle jsem ji roztrhl, vytáhl kartičku s monogramem a přelétl jsem řádky. Cítil jsem, že rudnu, a strčil jsem lístek do náprsní kapsy.

Siegfried přestal odškrátávat návštěvy a vzhlédl. „Proč vypadáš tak provinile, Jamesi? Dostihly tě hříchy minulosti? Copak to je – dopis od vztekem šilící matky?“

„Jen si posluž,“ řekl jsem pokrytecky, vytáhl jsem lístek a podal mu jej, „posluž si a zasměj se. Stejně bys na to přišel.“

Siegfried nehnul ani brvou a přečetl kartičku nahlas. „Tricki má to potěšení požádat strýčka Herriota, aby se dostavil v pátek, pátého února, na trochu tance a na drink.“ Siegfried se na mě podíval a mluvil docela vážně: „No to je ale milé! Tohle musí být opravdu jeden z nejlaskavějších pekinézů v Anglii. Nestačí mu, že ti posílá sledě a rajčata a dárkové koše – dokonce tě zve domů na večírek.“

Chňapl jsem po kartičce a odstrčil ji z dohledu. „No dobře, dobře, všechno mi je jasné. Co mám tedy podle tebe dělat?“

„Co máš dělat? Hezky se posadit a napsat dopis, že děkuješ a že pátého února přijdeš. Večírky paní Pumphreyové jsou vyhlášené. Hromady cizokrajných pochoutek, šampaňské teče proudem. V žádném případě to nesmíš zmeškat.“

„Bude tam hodně lidí?“ přešlapoval jsem z nohy na nohu.

Siegfried se pleskl dlaní do čela. „Samozřejmě tam bude spousta lidí! Jak si to představuješ? Že bys tam byl jen ty a Tricki? Že byste spolu vypili pár piv a pak by sis s ním zatancoval pomalý foxtrot? Bude tam

společenská smetánka v plné parádě, ale podle mého názoru nebude žádný host více vážený než strýček Herriot. Proč? Protože ty ostatní pozvala paní Pumphreyová, ale tebe pozval Tricki.“

„Dobrá, dobrá –“ vzdychl jsem, „nebudu tam nikoho znát a nemám ani pořádný večerní oblek. Vůbec se mi to nelíbí.“

Siegfried vstal a položil mi ruku na rameno. „Můj drahý chlapče, netruchli a netrap se. Sedni si, poděkuj za pozvání a pak zajď do Brawtonu a vypůjč si večerní oblek. Sám také dlouho nebudeš – debutantky se poperou o taneček s tebou.“ Ještě jednou mě srdečně poplácal po rameni a pak zamířil ke dveřím. Než vyšel, znovu se obrátil a tvářil se úplně vážně. „A prokristapána, ne abys napsal paní Pumphreyové! Adresuj dopis Trickimu, nebo to prošvihneš.“

Když jsem se pátého února večer dostavil k Pumphreyovým, zmítalo se ve mně mnoho rozličných pocitů. Služebná mě uvedla do haly a u vchodu do plesového sálu jsem zahlédl paní Pumphreyovou, vítající hosty. Za ní stálo elegantní páže s podnosem drinků. Byla tu atmosféra dokonalého chování a bohatství. Narovnal jsem si vázanku na vypůjčeném obleku, zhluboka jsem se nadechl a čekal.

Paní Pumphreyová se vítala s manželským párem, který šel přede mnou, ale když mě spatřila, rozzářila se. „Ale pane Herriote, to je od vás velmi milé, že jste přišel. Tricki měl z vašeho dopisu velikou radost, musíme se na něj jít hned podívat.“ Vedla mě přes sál.

„Je v ranním pokoji,“ zašeptala. „Mezi námi, Trickiho tyhle věci dost nudí, ale určitě by se strašně zlobil, kdybych vás k němu na chvilku nepřivedla.“

Tricki byl stočený v křesle vedle plápolajícího ohně. Když mě uviděl, skočil na opěradlo židle a radostně štěkal. Široká tlamička se smála od ucha k uchu. Pokoušel jsem se odrazit jeho snahu olízat mi celý obličej, když vtom jsem zahlédl na koberci dvě velké misky s jídlem. V jedné bylo asi půl kila rozsekaného kuřete, ve druhé rozdrobený dort.

„Paní Pumphreyová!“ zahřměl jsem a ukázal jsem na misky. Chudák paní zdvihla ruku k ústům a odstoupila ode mě.

„Prosím vás, odpusťte mi to,“ lkala s provinilým výrazem ve tváři. „Dnešek je mimořádný, protože tu je Trikýnek úplně sám. A taky je moc zima.“ Sepjala ruce a utrápeně se na mě dívala.

„Odpustím vám,“ řekl jsem vážně, „ale odneste půlku kuřete a celý dort!“

Rozpačitě, jako dívka přistižená při uličnictví, vykonala, co jsem poručil.

S lítostí jsem se rozloučil s malým pekinézskem. Měl jsem ten den hodně práce a po dlouhých hodinách strávených v štiplavém chladu jsem byl ospalý. Tenhle pokoj s ohněm v krbu a s měkkým světlem vypadal mnohem lákavěji než hluk plesového sálu a s radostí bych se byl stočil na hodinu nebo na dvě vedle Trickiho.

Paní Pumphreyová zenergičtěla. „Teď půjdete se mnou, představím vám své přátele.“ Šli jsme do plesového sálu, kde zářila světla tří lustrů z broušeného skla a oslnivě se odrážela od béžových a zlatých stěn s mnoha zrcadly. Přecházeli jsme od skupinky ke skupince a paní Pumphreyová mě představovala. Svíjel jsem se rozpaky, když jsem slyšel, že mě předkládá jako „drahého a laskavého Trikýnkova strýčka“. Ale buď se ti lidé naprosto dokonale ovládali, nebo jim slabost jejich hostitelky byla důvěrně známá, protože tuto informaci přijímali s naprostou vážností.

Podél jedné zdi se ladil orchestr s pěti nástroji; mezi hosty přebíhali číšníci v bílých vestách a nosili podnosy plné jídla a pití. Paní Pumphreyová zastavila jednoho číšníka. „Františku, přineste tomuhle pánovi nějaké šampaňské.“

„Ano, madam.“ Číšník nastavil podnos.

„Ne, ne, ne, ty ne. Ty velké skleničky.“

František odkvačil a vrátil se s něčím, co vypadalo jako polévková mísa na nožičce. Přetékal to šampaňským.

„Františku!“

„Ano, madam?“

„Tohle je pan Herriot. Chci, abyste se na něj dobře podíval.“

Číšník ke mně obrátil pár smutných očí kokršpaněla a několik vteřin mě vpíjel.

„Chci, abyste se o něj staral. Dohlédněte, aby jeho sklenička byla pořád plná a aby měl spoustu jídla.“

„Zajisté, madam,“ uklonil se a odešel.

Ponořil jsem obličej do ledového šampaňského, a když jsem vzhlédl, stál tam František a nabízel mi podnos chlebičků obložených uzeným lososem.

A tak to šlo celý večer. František mi neustále setrval vedle lokte a doléval obrovskou sklenici, nebo do mě cpal pochoutky. Bylo to báječné. Nejdřív slané zákusky, které jsem spláchl mocnými doušky šampaňského, a pak další, po kterých jsem zase dostal žízeň, a František se neochvějně dostavoval s rohem hojnosti.

Poprvé se mi dostalo příležitosti pít šampaňské po půllitrech, a byla to uspokojivá zkušenost. Rychle jsem si uvědomoval tu nádhernou lehkost a zvětšující se vnímavost. Přestal jsem mít pocit přehnané uctivosti k tomuto novému světu a začalo se mi to líbit. Tancoval jsem s každým, kdo se objevil – se štíhlými mladými kráskami, se staršími dámami a dvakrát s chichotající se paní Pumphreyovou.

A mluvil jsem. Mluvil jsem vtipně a neustále jsem znovu žasl nad svými záchvaty osvěcenosti. Jednou jsem se zahlédl v zrcadlo – distingovaná postava se skleničkou v ruce, vypůjčený oblek ze mě splýval ladně a graciálně. Vzalo mi to dech.

Jedl jsem, pil jsem, hovořil jsem, tančil jsem a večer ubíhal. Když byl čas odejít a už jsem měl kabát a potřásal jsem si rukama s paní Pumphreyovou dole v hale, objevil se znovu František s mísou horké polévky. Zřejmě mu působilo starosti, abych cestou domů nevyslábl.

Po polévce řekla paní Pumphreyová: „A teď musíte dát dobrou noc Trickimu. Kdybyste se s ním nerozloučil, nikdy by vám to neodpustil.“ Zašli jsme do jeho pokoje a pejsánek zazíval z hlubin křesla a zavrtěl ocáskem. Paní Pumphreyová mi položila ruku na rameno. „A když už jste tady, nebyl byste tak laskavý a nepodíval byste se mu na dráčky? Mám starost, aby mu moc nenarostly.“

Zdvihl jsem mu tlapky, jednu po druhé, a prohlížel jsem dráčky, zatímco mi Tricki lenivě olizoval ruce. „Nebojte se, jsou v naprostém pořádku.“

„Velice vám děkuji, jsem vám tak zavázaná. Tak a teď si musíte umýt ruce.“ Rozhlédl jsem se po známé koupelně s umyvadly zelenými jako moře a s rybkami na kachličkách na zdi a s toaletním stolkem plným lahvíček v přihrádkách a s horkou vodou tekoucí z kohoutku. Měl jsem tu svůj ručník a jako obvykle nové mýdlo, takové, co se ve vteřině rozpění a nádherně voní. To byla poslední krůpěj balzámu krásného večera. Strávil jsem několik hodin v luxusu a ve světle a odnášel jsem si tu vzpomínku s sebou do Skeldalu.

Vlezl jsem do postele, zhasl světlo, položil se na záda a hleděl do tmy. V hlavě mi stále ještě zvonily útržky hudby a vplouval jsem zpátky do plesového sálu, když zazvonil telefon.

„Tady je Atkinson z Beck Cottage,“ pravil vzdálený hlas. „Mám tu svini, co se nemůže voprasit. Pracuje na tom už celou noc. Přijedete?“

Položil jsem sluchátko a podíval se na hodiny: dvě. Byl jsem jako ochromený. Prasnice po všem tom šampaňském a uzeném lososu a po těch malých sušenčičkách s kaviárem. A ještě k tomu Beck Cottage, což bylo jedno z nejprimitivnějších malých hospodářství v okrese. To nebylo spravedlivé.

Ospale jsem svlékl pyžamo a natáhl košili. Když jsem sahal po ztuhlých, obnošených manšestrácích, které jsem nosil do práce, snažil jsem se nepohlédnout na vypůjčený oblek visící v koutě šatníku.

Tápal jsem dolů dlouhou zahradou do garáže. Ve tmě dvorku jsem zavřel oči a znovu zazářily ty velké lustry, zasvítila zrcadla a hrála hudba.

Do Beck Cottage bylo jen pět kilometrů. Hospodářství leželo v kotlině a v zimě se měnilo v moře bláta. Vystoupil jsem z auta a čvachtal tmou ke dveřím domu. Na moje klepání nikdo neodpověděl, a tak jsem přešel k hospodářským budovám na druhé straně a otevřel vrátka do chléva. Přivítala mě sladká teplá vůně dobytka, a když jsem nahlédl dovnitř, zaznamenal jsem v přítmí na druhém konci nějakou postavu. Šel jsem dovnitř kolem stínů krav, stojících v řadě jedna vedle druhé, oddělených rozbitými dřevěnými přepážkami. Za nimi se hromadily kopky hnoje. Pan Atkinson nebyl stoupencem častého čištění chléva. Klopýtal jsem přes rozbitou podlahu, capkal v loužích močky, až jsem došel ke konci, kde byla místnost přepažena, takže vznikl další chlívek. Rozeznal jsem tvary prasnice – světlou skvrnu rýsující se v šeru a ležící na boku. Pod ní byla trocha slámy a prasnice odpočívala velmi klidně, jen boky se jí chvěly. Jak jsem se tak na ni díval, nadechla se a několik vteřin bolestně nutila a potom znovu a znovu.

Pan Atkinson mě uvítal bez nadšení. Byl to muž středních let s týdenním porostem na tváři a na hlavě měl starý klobouk s okrajem zvlněným kolem uší. Stál opřený o zeď, jednu ruku hluboko v roztrhané kapse, v druhé držel lampu z jízdního kola s dohasínající baterií.

„Jiné světlo tu není?“ zeptal jsem se.

„Ne,“ odpověděl pan Atkinson, zřejmě překvapený. Podíval se na lampu a pak na mě s výrazem „A co byste ještě nechtěl?“.

„Tak mi posvit'te.“ Zamířil vysláblý paprsek na pacientku. „Je mladá, vidíte?“

„Jo, je to první vrh.“

Prasnice se zase křečovitě napjala, zatřásla se a zůstala ležet.

„Asi se tam něco vzpříčilo,“ řekl jsem. „Přineste mi, prosím vás, vědro horké vody, mýdlo a ručník.“

„Žádnou teplou vodu nemám. Vyhas oheň.“

„Tak mi tedy přineste, co máte.“

Hospodář oddupal dolů chlívem a odnesl s sebou světlo a s temnotou se znovu vrátila hudba. Byl to Straussův valčík a já jsem tančil s lady Franewickovou. Byla mladá a velmi krásná a smála se a já jsem ji otáčel kolem sebe. Viděl jsem její bílá ramena a diamanty, probleskující po hrdle, a zrcadla, která kolem nás kroužila.

Pan Atkinson se přišoural zpátky a hodil na zem kbelík vody. Namočil jsem v něm prst. Byla studená jako led. A vědro zřejmě také pamatovalo mnoho těžkých let – budu si muset dát pozor, abych se neporezal o zubatý okraj.

Rychle jsem ze sebe strhl sako a košili a prudce jsem vydechl, když škvírou ve vratech zavanul zlý a řezavý vítr.

„Mýdlo, prosím vás,“ řekl jsem se stisknutými rty.

„Je v kýblu.“

Ponořil jsem paži do vody, otřásl se a hmatl po dně, až jsem ucítil předmět zvící kulatého míčku. Vytáhl jsem ho a prohlédl. Byl tvrdý a hladký jako oblázek z mořského břehu, ale optimisticky jsem se jím začal třít po těle a po pažích a čekal jsem, zda se utvoří pěna. Mýdlo bylo odolné, nepovolilo.

Zavrhl jsem myšlenku požádat o jiný kousek mýdla, aby si to hospodář nevyložil jako další stížnost.

Místo toho jsem si vypůjčil světlo a pustil se dolů, přes chlív do dvora. Do gumovek mi teklo bláto a na prsou naskakovala husí kůže. Prohledával jsem auto a poslouchal, jak mi cvakají zuby, až jsem našel kelímek antiseptického krému.

Vrátil jsem se do chlěva, natřel jsem si krémem paže, klekl vedle prasnice a jemně vložil ruku do vaginy. Pohnul jsem rukou dopředu, a když mi v prasnici zmizelo zápěstí až k lokti, byl jsem nucen lehnout si na bok. Kameny byly studené a mokré, ale já jsem zapomněl na nepohodlí, když jsem se prsty něčeho dotkl: byl to malý ocásek. Pěkně velké prasátko tam vězelo napříč, jako zátka v láhvi.

Prstem jsem nahmatl zadní nožičky a tlačil je zpátky, až jsem je mohl uchopit a vytáhnout. „Tak tohle nám tam dělalo tu neplechu. Obávám se, že je mrtvé – mačkalo se tam moc dlouho. Ale mohou tam být ještě nějaká živá. Podívám se ještě jednou.“

Znovu jsem si namastil paži a položil se. Úplně uvnitř os uteri, skoro ve vzdálenosti celé paže, jsem našel druhé prasátko a sahal jsem mu po tlamičce, když se mi do prstu zakousl velmi ostrý zoubek.

Vykřikl jsem a ze svého kamenného lůžka jsem vzhlédl na hospodáře. „Tohle tedy je živé. Brzo ho dostanu ven.“

Ale prasátko mělo jiný názor. Neprojevilo žádné přání opustit svůj teplý přístav, a pokaždé když jsem chytil kluzkou malou nožičku mezi prsty, ucuklo zpátky. Asi po dvou minutách téhle hry jsem dostal křeče do ruky. Odpočinul jsem si a položil se, s hlavou mezi kameny a s rukou uvnitř prasnice. Zavřel jsem oči a okamžitě jsem se ocitl v plesovém sále, v teple a oslňujícím světle. Natahoval jsem svou obrovskou číši a František mi naléval. A pak jsem tančil, tentokrátě blízko orchestru, a dirigent taktoval jednou rukou, otočil se ke mně, usmál se a sklonil hlavu, jako by celý život hledal právě mě.

Usmál jsem se také, ale tvář dirigenta se rozplynula a stál tu jenom pan Atkinson, díval se na mě bezvýraznými očima, s neoholenou bradou a huňatým obočím, které vypadalo v přímém paprsku lampy podivně zlověstně.

Zatřásl jsem se a zdvihl jsem tváře z podlahy. Tohle by nešlo! Usínat při práci! Buď jsem byl velmi

unavený, nebo to bylo tím šampaňským. Znovu jsem se natáhl, chytil jsem nožičku pevně mezi dva prsty, a prasátko bylo tentokrát navzdory svému odporu vytaženo na svět. Když se tu už ocitlo, přijalo zřejmě situaci, jaká byla, a filozoficky odklopýtalo k mámině cecíku.

„Vůbec mi nepomáhá,“ řekl jsem. „Trvalo to tak dlouho, že je vyčerpaná. Musím ji dát injekci.“ Další umrtvující výprava blátem k autu, injekce pituitrinu do hýždě a během několika minut začaly mohutné stahy dělohy. Ted' už nestálo nic v cestě a brzy se ocitlo na slámě druhé kroutící se růžové prasátko. Potom rychle následovalo další a další.

„Jde to jako na běžícím pásu,“ řekl jsem. Pan Atkinson zabručel.

Narodilo se osm prasátek a lampa už skoro zhasínala, když z prasnice vyšlo tmavé lůžko.

Mnul jsem si studené ruce. „Tak to bychom už snad měli všechno.“ Najednou mi byla strašná zima.

Nedokázal jsem odhadnout, jak dlouho jsem tam stál a hleděl na zázrak, který nikdy neomrzel. Na malá prasátka, jak zápasí, aby se postavila na vlastní nohy, a nikým nevedena a neupozorněna si razí cestu k dlouhé dvojité řadě struků. Na matku, která povila své první děti a lehá si tak, aby uvolnila co možná největší prostor břicha pro hladové čumáčky.

Raději bych se měl rychle obléci. Znovu jsem to zkusil s mramorovým mýdlem, ale snadno mě porazilo hned napoprvé. Přemítal jsem, jak dlouho je asi v této rodině chováno. Po celé pravé straně, od tváře a přes žebra, přes hrudník, jsem byl olepený špínou a hnojem. Seškrábal jsem nehty tolik, kolik jsem mohl, a pak jsem se polil studenou vodou z kbelíku.

„Máte tu ručník?“ vydechl jsem.

Pan Atkinson mi beze slova podal pytel. Hrany měl ztvrdlé starým hnojem a močůvkou a páchl plesnivinou po krmení, které v něm bylo dlouho uloženo. Vzal jsem ho a začal jsem si drhnout hrudník, a když se mi na kůži vysypaly zkyslé zbytky zrní, vyprchaly ze mě poslední bublinky šampaňského, vyletěly trhlinkami v rozpukaných taškách střechy a smutně popraskaly kdesi v temnotách.

Nasoukal jsem si košili na záda polepená kamínky a pocítil jsem, že se vracím do svého vlastního světa.

Zapnul jsem knoflíky saka, zdvihl injekční stříkačku a lahvičku pituitrinu a vypotácel se z chlěva. Než jsem vyšel, znovu jsem se ohlédl. Lampa z jízdního kola cedila poslední slabé paprsky a já jsem se musil nahnout přes dvířka, abych viděl řadu malých prasátek, pilně mlaskajících a naprosto soustředěných.

Prasnice opatrně změnila polohu a zahekala. Byl to projev hluboké spokojenosti.

Ano, byl jsem zpátky a bylo to tak v pořádku. Projížděl jsem blátem nahoru do stráně, kde jsem musel vystoupit a otevřít branku, a do obličeje se mi opřel vítr s chladivou a čistou vůní zmrzlé trávy. Chvilku jsem stál a díval se přes tmavé pole a uvažoval o noci, která teď končila. V duchu jsem se vrátil do svých školních dnů, když nám jeden starý pán ve třídě vypravoval o našem povolání. Řekl: „Jestliže se rozhodnete stát se veterinářem, nebudete nikdy bohatí, ale povedete život nekonečně zajímavý a pestrý.“ Hlasitě jsem se zasmál do tmy a chechtal jsem se, ještě když jsem nastoupil do vozu. „Ten stařík si nedělal legraci. Pestrost – to je ono, pestrost!“

## 20. kapitola

Prohlížel jsem seznam svých návštěv a napadlo mě, že tentokrát se Siegfried tolik nepodobal spráskanému žáčkovi, když předstoupil před slečnu Harbottlovou. Zprvė nepochodoval a nepostavil se před její psací stůl – to bylo zkázonosné a vždycky vypadal poraženecky, ještě dřív než začal. Dnes totiž nečekaně v posledních několika metrech odbočil a postavil se zády k oknu, takže se slečna Harbottlová musela trochu natočit, aby na něj viděla, a kromě toho měl světlo v zádech, ne v obličeji. Vrazil ruce do kapes a opřel se o parapet okna. Nasadil svůj trpělivý pohled, oči měl laskavé a obličeje prosvětlený úsměvem světce. Zrak slečny Harbottlové se zúžil.

„Chtěl jsem si s vámi promluvit, slečno Harbottlová. Pohovořit si o jedné nebo dvou drobnostech.

Zprvė o vaší pokladničce na drobné výdaje. Je to hezká pokladnička a myslím, že jste měla pravdu, když jste ji zřídila, ale domnívám se, že právě vy byste byla první, kdo by souhlasil, že hlavní funkcí pokladničky je – mít v ní peníze.“ Lehce se zasmál. „Včera večer jsem měl v ordinaci několik psů a jejich majitelé chtěli okamžitě platit. Neměl jsem nazpět a zašel jsem si do vaší pokladničky – byla úplně prázdná. Musel jsem jim říct, že jim pošlu účet, a to se moc nehodí, vidíte, slečno Harbottlová?

Nevypadalo to dobře, a proto vás musím poprosit, abyste měla v pokladničce vždycky nějaké hotové peníze.“

Oči slečny Harbottlové se nevěřičně rozšířily. „Ale pane Farnone, vzal jste všechno, co bylo v pokladničce, protože jste šel na lovecký ples a –“

Siegfried zvedl dlaň a jeho úsměv byl přímo nadzemský. „Vyslechněte mě, prosím. Je tu ještě další drobnost, na kterou bych vás chtěl upozornit. Dnes máme už desátý den v měsíci, a dosud nebyly odeslány účty. To je velmi nežádoucí stav a je třeba uvážit několik hledisek.“

„Ale pane Farnone!“

„Okamžiček, slečno Harbottlová, dokud vám to nevysvětlím. Je všeobecně známo, že farmáři platí účty mnohem ochotněji, když je dostanou první den v měsíci. A pak tu existuje další a významnější problém.“ Nádherný úsměv zmizel z jeho tváře a místo něho se objevil výraz zarmoucené vážnosti. „Jestlipak jste si někdy spočítala, kolik procent úroků naše ordinace ztrácí na těch penězích, které jsou mezi lidmi, jenom proto, že posíláte účty pozdě?“

„Pane Farnone...!“

„Už jsem skoro skončil, slečno Harbottlová, a věřte mi, že mě velice rmoutí, že s vámi musím takto hovořit. Ale já si skutečně nemohu dovolit přicházet takovým způsobem o peníze.“ Rozpřáhl paže v okouzlujícím gestu. „Kdybyste se tedy laskavě věnovala těmto maličkostem, jsem přesvědčen, že se všechno urovná.“

„Ale řekněte mi tedy, jak mohu poslat účty, když mi odmítáte napsat –“

„Závěrem mi, slečno Harbottlová, dovoluji poznamenat: jsem velmi spokojen se zlepšením, které nastalo ve vaší práci od doby, kdy jste tu nastoupila, a jsem přesvědčen, že časem přitáhnete i v těch drobnostech, o kterých jsem se právě zmínil.“ V jeho úsměvu se objevil záblesk uličnictví a naklonil hlavu k rameni. Silné prsty slečny Harbottlové se sevřely pevně kolem těžkého ebenového pravitka.

„Efektivnost,“ a kolem očí se mu objevily vějířky vrásek. „To je to, co potřebujeme – efektivnost!“

## 21. kapitola

Položil jsem chirurgickou jehlu na podnos a ustoupil jsem, abych si prohlédl hotovou práci. „Já bych tedy řekl, že to vypadá docela hezky.“

Tristan se naklonil nad psa, který ležel v narkóze, a podíval se na hladkou jizvu a na řadu pravidelných stehů. „Opravdu moc pěkné, brachu. Ani já bych to nedokázal líp.“

Velký černý novofundland'an ležel klidně na stole, jazyk vypadlý z tlamy, oči skleněné a nevidoucí.

Přivedli ho sem s ošklivým nádorem nad žebry a já jsem usoudil, že je to jednoduchý lipom, který není zhoubný a lze jej operovat. A tak to také bylo. Nádor povolil směšně snadno, byl kulatý, neporušený a lesklý jako natvrdo vařené vajíčko vyloupenuté ze skořápky. Žádné krvácení, žádné obavy z recidivy.

Nepěkný otok byl nahrazen úhlednou jizvou, která za několik týdnů zmizí. Měl jsem radost.

„Raději si ho tady necháme, dokud nepřijde k sobě,“ řekl jsem. „Pomoz mi ho položit na přikrývky.“

Pohodlně jsme psa uložili před elektrická kamínka a já jsem odešel na svou dopolední pochůzku.

Poprvé jsme ten podivný zvuk zaslechli při obědě. Bylo to něco mezi zasténáním a zavytím, začalo to docela tiše, ale zesílilo to do pronikavého tónu a pak to roztřeseně zase zmlklo.

Siegfried udiveně vzhlédl od polévky. „Co je zase propánakrále tohle?“

„Musí to být ten pes, co jsme ho ráno operovali,“ odpověděl jsem. „Někdy se to stává, když přestávají působit barbituráty. Snad ho to brzy přejde.“

Siegfried na mě pochybovačně pohlédl. „To také doufám – šlo by mi to na nervy. Naskakuje mi z toho husí kůže.“

Šli jsme do ordinace podívat se na psa. Tep měl silný, dýchal zhluboka a pravidelně, sliznice měly správnou barvu. Stále ještě byl nehybně natažený a jedinou známkou vracejícího se vědomí bylo vytí, které jako by bylo načasováno na každých deset vteřin.

„Ano, je v naprostém pořádku,“ řekl Siegfried. „Ale to je strašný rámus, pojďme odtud!“

Oběd jsme dojedli spěšně a mlčky, až na ten neustálý nárek ozývající se v pozadí. Siegfried ještě ani nespokl poslední sousto a už byl zase na nohou. „Tak já musím letět. Mám toho dneska odpoledne

spoustu. Tristane, myslím, že by nebylo špatné přenést toho psa do obývacího pokoje a tam ho položit před krb. Tak bys u něj mohl zůstat a mít ho na očích.“

Tristan ztuhl. „To chceš říct, že mám být celé odpoledne v jedné místnosti s tím rámusem?“

„Ano, právě to chci říct. Takhle ho nemůžeme poslat domů a nechtěl bych, aby se mu něco stalo.

Potřebuje péči a dozor.“

„A nechtěl bys, abych ho držel za pacičku nebo ho svezl v kočárku na tržiště?“

„Ušetří mě svých pitomých vtipů. Zůstaneš tu se psem, nařizují ti to!“

Tristan a já jsme přenesli těžké zvíře chodbou na příkrývkách jako na nosítkách a pak jsem musel na odpolední pochůzku. Na chvilku jsem se zastavil a ohlédl se po tmavém balíku u krbu a po Tristanovi, který seděl zhrouceně a zničeně v křesle. Vytí bylo nesnesitelné, rychle jsem zavřel dveře.

Když jsem se vrátil, byla tma a starý dům se tyčil nade mnou, černý a mlčenlivý proti mrazivé obloze. Mlčenlivý – kromě vytí, které se stále ještě rozléhalo ozvěnou po chodbách a pronikalo do opuštěné ulice.

Přibouchl jsem dvířka auta a podíval jsem se na hodinky. Bylo šest hodin, Tristan už trpěl celé čtyři hodiny. Vyběhl jsem po schodech a chodbou, a když jsem otevřel dveře obývacího pokoje, jako by mě ten rámus praštil do hlavy. Tristan stál otočený ke mně zády a díval se francouzským oknem do tmavé zahrady. Ruce měl hluboko v kapsách a z uší mu vyčnívaly chomáčky vaty.

„Tak jak ti to jde?“ zeptal jsem se.

Žádná odpověď, a tak jsem k němu šel a poklepal jsem mu na rameno. Účinek byl podivuhodný. Tristan vyskočil vysoko do vzduchu a otočil se jak na obrtlíku. Ve tváři byl popelavě šedý a silně se třásl.

„Propánaboha, Jime, málem jsi mě zabil, s těmihle ucpávkami v uších neslyším vůbec nic – kromě psa, samozřejmě. Proti tomu je všechno marné.“

Klekl jsem si vedle novofundland'ana a prohlédl jsem ho. Psův stav byl výborný, ale kromě slabého očního reflexu nejevil známky, že by přicházel k vědomí. A pořád vyl pronikavě a v pravidelných intervalech.

„Dává si zatraceně na čas, než se vzpamatuje,“ řekl jsem. „Dělal to celé odpoledne?“

„Ano, pořád stejně. Nic se nezměnilo. A nemrhej na něj sympatiemi, na toho uřvance. Leží si u krbu a je šťastný jako ledňáček – nemá o ničem ani potuchy. Co ale já? Mám nervy trop, když ho tu poslouchám hodinu po hodině. Ještě chvíli, a budeš mi muset taky něco píchnout.“ Třesoucí se rukou si prohrábl vlasy a v tváři mu začalo cukat.

Uchopil jsem ho za ruku. „Tak pojď, najíme se. Po jídle ti bude líp.“ Nekladl odpor a já jsem ho odvedl do jídelny.

Siegfried byl u stolu ve výborné formě. Vypadal rozjařeně a pořád mluvil, ale ani jednou se nezmínil o pronikavém zvuku v druhém pokoji. Tristan však ty zvuky očividně vnímal.

Když jsme vycházeli z místnosti, položil mi Siegfried ruku na rameno. „Nezapomeň, že máme dnes večer tu schůzi v Brawtonu, Jamesi. Starý Reeves bude mluvit o chorobách ovcí – obvykle bývá velmi dobrý. Škoda že nemůžeš jít s námi, Tristane, ale obávám se, že tu musíš zůstat, dokud se ten pes nevzpamatuje.“

Tristan sebou trhl, jako by ho udeřil. „Proboha, nedokážu už sedět u toho zatraceného zvířete. Zešílím z něj!“

„Lituji, že se to nedá zařídit jinak. James nebo já jsme tě mohli večer vystřídat, ale musíme se ukázat na schůzi. Nevypadalo by dobře, kdybychom na ni nešli.“

Tristan klopýtal zpátky do pokoje a já jsem si oblékal kabát. Když jsem vyšel na ulici, na chvilku jsem se zastavil a poslouchal. Pes stále vyl.

Schůze byla úspěšná. Konala se v jednom hotelu a jako obvykle nejlepší ze všeho bylo, když jsme se nakonec sešli v baru s ostatními veterináři. Bylo nesmírně uklidňující slyšet o problémech a chybách někoho jiného – zvlášť o těch chybách.

Těšilo mě rozhlížet se po přeplněné místnosti a pokusit se uhodnout, o čem hovoří malé skupinky lidí. Tam ten muž hluboce skloněný a prudce tlukoucí do vzduchu jednou rukou – kastroval hřebce vestoje. A ten druhý s rozpjatou náručí nesmyslně pohybuující prsty – skoro určitě pomáhal na svět hříběti, pravděpodobně upravoval podloženou nožku. A nedalo mu to ani moc práce. Veterinářská chirurgie

byla dětskou hříčkou, obzvláště v teplé hospůdce, když už v sobě člověk měl pár skleniček. Bylo jedenáct hodin, když jsme všichni nastupovali do vozů a každý zamířil ke své svatyni kdesi u Yorkshiru – někteří do velkých průmyslových měst západního Ridingu, jiní do přímořských městeček na východním pobřeží a Siegfried a já jsme se vděčně vraceli po úzké cestě, která se točila mezi kamennými stěnami severních Pennin.

Provinile jsem si připomněl, že jsem v několika uplynulých hodinách ani nevzdechl po Tristanovi a jeho hlídce. Určitě to už bude lepší. Pes se jistě uklidnil. Když jsem však vyskočil v Darrowby z vozu, ztuhl jsem uprostřed kroku, protože se z domu ozývalo tenounké vytí. Bylo to neuvěřitelné. Minula půlnoc – a pes toho ještě nenechal. A co Tristan? Neodvážil jsem se vůbec pomyslet, v jakém bude stavu. Téměř vyděšeně jsem otočil klikou u obývacího pokoje.

Tristanovo křeslo tvořilo malý ostrůvek v moři prázdných lahví od piva. O zeď byla opřena převrácená bedna a Tristan seděl velice vzpřímeně a s vážnou tváří. Razil jsem si cestu spouští.

„Bylo to hodně zlé, Trisi? Jak se cítíš?“

„Mohlo to být ještě horší, starý brachu, mohlo to být horší. Brzy potom, co jste odešli, jsem si skočil ke Droversům pro bednu piva. A všechno bylo jiné. Po třech nebo čtyřech pivech mě už pes přestal trápit – po pravdě řečeno na něj teď pár hodin vyju taky. Strávili jsme spolu zajímavý večer. Stejně se už probírá. Podívej se na něj.“

Velikánský pes zdvihl hlavu a v jeho očích bylo vidět poznání. Vytí ustalo. Šel jsem k němu a pohladil jsem ho a dlouhý černý ocas sebou škulbl, jak se pokoušel zavrtět.

„Tak je to lepší, starochu,“ řekl jsem. „Ale teď by ses měl chovat slušně. Strýček Tristan si s tebou užil hotové peklo.“

Novofundland'an okamžitě zareagoval tím, že se postavil na nohy. Udělal několik houpavých kroků a zhroutil se mezi lahve.

Ve dveřích se objevil Siegfried a znechuceně se podíval na Tristana, stále velmi vzpřímeného a tvářího se jako moudrý soudce, a na psa, který se hrabal mezi lahvemi. „Co to tu je za děsivé svinstvo? Snad bys mohl občas udělat kousek práce a vynechat z toho orgie!“

Novofundland'an zaslechl jeho hlas a zase se nejistě postavil a v záchvatu přílišné sebedůvěry se pokusil k němu doběhnout s plachým vrtěním ocasu. Daleko se nedostal a šel k zemi jako velká hromada, přičemž odstrčil láhev od piva a ta se jemně přikutálela k Siegfriedovým nohám.

Siegfried se naklonil a pohladil lesklou hlavu. „Milý a přátelský tvor. Řek bych, že to je báječný pes, když je při smyslech. Ráno bude normální, ale problém je, co s ním uděláme teď. Nemůžeme ho nechat, aby se tu potácel – mohl by si zlomit nohu.“ Podíval se po Tristanovi a ten nehnul ani brvou. Seděl ještě vzpřímeněji než předtím, ztuhlý a nehybný jako pruský generál. „Víš, že si myslím, že by bylo nejlepší, kdyby sis ho vzal s sebou do pokoje? Teď když ho máme takhle v pořádku, nechceme, aby si ublížil. Ano, to bude nejlepší, může přespát u tebe.“

„Děkuji ti, opravdu ti děkuji,“ pravil Tristan bezbarvým hlasem a pořád se díval přímo před sebe.

Siegfried si ho chvíli pátravě prohlížel, pak se otočil. „Tak dobře, odklid' to svinstvo a půjdeme si lehnout.“

Mezi mým a Tristanovým pokojem byly spojovací dveře. Mně patřil velký pokoj, obrovský, čtverhranný, s vysokým stropem, s krbem se sloupky a s půvabnými alkovny, stejnými jako byly dole. Vždycky jsem si připadal jako kníže, když jsem tam ležel.

Tristanovi patřila stará šatna, dlouhá a úzká, s malou postelí, na jednom konci pokleslou, jako by se snažila schovat. Na hladké naolejované podlaze nebyly koberce, položil jsem tedy psa na hromadu přikrývek a utěšlivě promlouval k Tristanově tváři spočívající na polštáři.

„Je klidný – spí jako mimino a vypadá, že už tak zůstane. Odpočineš si – a zaslouženě.“

Vrátil jsem se do svého pokoje, rychle jsem se svlékl a vlezl do postele. Usnul jsem okamžitě a nevím, kdy začal ten hluk vedle, ale rázem jsem byl úplně vzhůru a v uších se mi chvěla ozvěna hněvivého zaječení. Potom následovalo nějaké šoupání a rána a Tristanův výkřik.

Couv'l jsem před myšlenkou, že bych měl zajít do šatny – co bych tam byl vlastně platný –, a tak jsem se zachumlal újeji do přikrývek a naslouchal jsem. Klouzal jsem zpátky do polospánku a zase jsem se probouzel dalšími ranami a křikem za zdí.

Asi po dvou hodinách se zvuky změnily. Novofundland'an se zřejmě stal pánem svých nohou a

pochodoval po místnosti a tlapky pravidelně ťap, ťap, ťap ťapkaly po dřevěné podlaze. Znovu a znovu, donekonečna a bez přestání. A pravidelné výbuchy Tristanova teď už ochraptělého hlasu. „Přestaň, prokristapána! Sedni si, ty pitomej pse!“

Musel jsem přece jen pěkně tvrdě usnout, protože když jsem se konečně probudil, pokoj šedl chladným světlem rána. Převrátil jsem se na záda a poslouchal jsem. Pořád ještě jsem slyšel ťapkání tlapek, ale bylo nepravidelné, jako by se novofundland'an jen tak občas prošel, zřejmě už slepě nebloudil z jednoho konce místnosti na druhý. Tristan se neozýval ani hláskem.

Vylezl jsem z postele, roztrásl se v ledovém vzduchu pokoje, natáhl si košili a kalhoty. Po špičkách jsem přešel přes pokoj, otevřel jsem spojovací dveře a málem jsem se složil, když se mi do prsou opřely dvě velké tlapy. Novofundland'an byl nadšený mým příchodem – očividně tu zdomácněl. Jeho pěkné hnědé oči vyzařovaly inteligenci a dobrou pohodu a v široce udýchaném úsměvu ukazoval řady lesklých zubů a neposkvrněný růžový jazyk. Ocas se mrskal v extatické radosti.

„Jsi v pořádku, kamaráde,“ řekl jsem. „Pojď, podíváme se ti na ránu.“

Odsunul jsem tlapy z hrudi a prohlédl jsem řádku stehů nad žebry. Žádný otok, žádná bolest, vůbec žádná reakce.

„Báječné!“ vykřikl jsem. „Nádherné. Jsi zase jako nový.“ Poplácál jsem psa po zadku a on byl bez sebe radostí. Skákal na mě, olizoval mě a dloubal do mě prackou.

Pokoušel jsem se ho zbavit, když jsem zaslechl z postele znechucené heknutí. V příšeří vypadal Tristan děsivě. Ležel na zádech, oběma rukama svíral prošivanou deku, v očích měl divoký pohled.

„Nezamhouřil jsem ani oko, Jime,“ šeptal. „Ani na vteřinu. Můj bratříček má fantastický smysl pro humor, když mě donutil strávit noc s tímhle zvířetem. Prožije si nádherný den, bude to pro něj požitek, až se dozví, co jsem prodělal. Jen se na něj dívej, jen na něj dávej dobrý pozor – vsadím se s tebou, o co budeš chtít, že bude mít radost.“

Později při snídani vyslechl Siegfried podrobnosti noci plné utrpení a byl velmi soucitící. Dlouze projevoval Tristanovi svou účast a omlouval se za všechny potíže, které mu pes způsobil. Ale Tristan měl pravdu: Vypadal potěšeně.

## 22. kapitola

Když jsem vešel do operačního pokoje, viděl jsem, že má Siegfried na stole pacienta. Zamyšleně hladil hlavu staršího a dost truchlivého skotského teriéra.

„Jamesi,“ řekl, „zavezeš tohoto psa ke Grierovi.“

„Ke Grierovi?“

„To je veterinář v Brawtonu. Ošetřoval ten případ, předtím než se jeho majitel přestěhoval do našeho okresu. Viděl jsem to mockrát – kameny v žlučníku. Je zapotřebí okamžité operace a myslím, že by to měl raději udělat Grier. Je urážlivý jako čert a nechci mu šlápnout na kuří oko.“

„Aha, myslím, že jsem už o něm slyšel,“ řekl jsem.

„Pravděpodobně ano. Je to nevrlý Aberdeňan. Má ordinaci v módním městě, chodí k němu na stáž hodně studentů a mají u něj peklo na zemi. Tyhle věci se proslechnou.“ Zdvihl teriéra ze stolu a podal mi ho. „Čím dřív tam dojedeš, tím líp. Můžeš tam počkat přes operaci a přivést psíka zase zpátky. Ale dávej si dobrý pozor – nepodráždí Griera, nebo se ti nějakým způsobem pomstí.“

Při prvním pohledu na Anguse Griera se mi okamžitě vybavila whisky. Bylo mu kolem padesáti a ty masité prokrvené tváře, uslzené oči a krvavé žilky, protkávající velký nos, to všechno muselo mít svou příčinu. Vypadal permanentně uraženě.

Neplýtl na mě přílišným šarmem. Kývl a zabručel a vyrvál mi psa z rukou. Pak provrtal prstem štíhlého a velmi plavovlasého mladíka v bílém plášti. „To je Clinton – student v posledním roce. Nezdá se vám, že se nám do fochu tlačej samý fajnovky?“

Během operace se do mladíka neustále navázel a já se pokusil odvést jeho pozornost a zeptal jsem se chlapce, kdy se vrátí na univerzitu.

„Počátkem příštího týdne,“ odpověděl.

„Jo, ale zejtra jede domů,“ huhlal Grier. „Mrhá časem, když by mohl přijít k nějaký zkušenosti.“ Student se začervenál: „Jsem tu na praxi už měsíc a chtěl jsem strávit několik dnů u matky, ještě než začne nový semestr.“

„Ale jděte, ale jděte! Všichni jste stejní – všichni se držíte mámy za sukně.“

Během operace se nestalo nic vzrušujícího a při posledním vpichu se na mě Grier podíval. „Nemůžete si psa odnést, dokud bude v narkóze. Musím na návštěvu k jednomu případu – můžete jít se mnou, aby vám to uteklo.“

Nedalo se říct, že bychom byli v autě konverzovali. Byl to monolog. Dlouhý recitál o křivdách vytrpěných v rukou špatných zákazníků a kořistnických kolegů. Historka, která se mi líbila nejvíce, byla o admirálovi ve výslužbě. Admirál požádal Griera o zdravotní vysvědčení pro svého koně. Grier zjistil, že zvíře má špatné srdce a není schopno jízdy, načež se admirál rozzuřil a přivedl si jiného veterináře. Ten druhý veterinář prohlásil, že kůň má srdce v pořádku a vystavil potvrzení.

Admirál napsal Grierovi dopis, v němž mu šťavnatým vojáckým jazykem sdělil, co si o něm myslí. Tím ze sebe dostal zlost, ulevilo se mu a vyjel si na koni cvalem, při němž kůň padl mrtev k zemi a převrátil se na admirála, který utržil složitou zlomeninu nohy a přeraženou pánev.

„Člověče,“ řekl Grier s opravdovou upřímností, „člověče, ohromně mě to potěšilo.“

Dojeli jsme k mimořádně špinavé zemědělské usedlosti a Grier se ke mně naklonil: „Jedu sem vyčistit krávu.“

„Dobře,“ řekl jsem a posadil jsem se pohodlně do sedadla a vyndal jsem lulku. Grier se v půli cesty z auta zastavil. „Copak vy mi nepomůžete?“

Nerozuměl jsem mu. „Čištění“ krávy znamená prostě odstranění zadržených zbytků lůžka a je to práce pro jednoho člověka.

„Nebudu vám tam asi nijak zvlášť platný,“ řekl jsem. „A přezůvky i plášť mám ve svém voze.“

Neuvědomil jsem si, že jedeme na zemědělskou usedlost – asi bych se celý upatlal pronic zanic.“

Okamžitě jsem pochopil, že jsem řekl nesprávnou věc. Ropuší chřípí zrudlo ještě temněji, a než se ke mně Grier obrátil zády, zlobně si mě změřil. Ale v půli cesty přes dvorek se zastavil, několik vteřin zamyšleně postál a pak se zase vrátil k vozu. „Zrovna jsem si vzpomněl – mám tu s sebou něco, co si můžete obléct. Pojd'te se mnou, alespoň mi podáte čípek, až ho budu potřebovat.“

Připadalo mi to připitomělé, ale vystoupil jsem a obešel vůz dozadu ke kufru. Grier vylovil velikou dřevěnou krabici.

„Tohle si můžete vzít na sebe. Je to můj starý oblek na telení krávy. Ani jsem ho moc nenosil, protože se mi zdál těžký, ale neušpiníte se, ochrání vás.“

Podíval jsem se do krabice a viděl jsem oblek z tlusté lesklé černé gumy. Zdvihl jsem sako. Svítlo zipy a patentkami a bylo jako z olova. Kalhoty byly ještě těžší, bylo na nich plno roztodivných spínadel. Celá ta podivuhodná kreace byla nepochybně šitá někým, kdo nikdy neviděl, jak se telí kráva. Kromě toho měla tu nevýhodu, že každý, kdo ji oblékl, úplně znehybněl.

Chvilku jsem studoval Grierovu tvář, ale z usazených očí jsem nevyčetl nic. Začal jsem si svlékat sako – bylo to bláznivé, ale nechtěl jsem toho člověka urazit.

A popravdě řečeno se mi zdálo, že Grier vysloveně touží dostat mě do obleku, protože mi do něj ochotně pomáhal. Byla to operace, která si vyžadovala dvou mužů. Nejprve se natahovaly kalhoty – zazipovaly se vepředu i vzadu, a pak přišlo na řadu sako, krásný kousek práce, těsně přiléhající v pase a s krátkými rukávy – měřily asi patnáct centimetrů a připínaly se gumovými podvazky k bicepsům.

Než jsem začal, musel jsem si vyhrnout rukávy košile, a pak mě do toho s velkou námahou a velkým hekáním Grier zapracoval. Slyšel jsem, jak zasychely zipy – ten poslední byl vzadu na krku a zapínal vysoký tuhý límec, který usměrňoval moji hlavu do polohy prosebníka s bradou namířenou k obloze.

Grier vypadal, že celou práci ze srdce prožívá, a závěrem se vytasil s černou gumovou přiléhavou čepicí. Couval jsem a začal jsem protestovat tolik, kolik mi dovolil límec, ale Grier trval na svém. „Stůjte klidně a vydržte ještě minutu. Když to děláme, ať je to pořádně.“

Skončil a obdivně ustoupil. Musel jsem vypadat groteskně; od hlavy až k patě obalený do lesklé černi a paže nahé až k ramenům třely do vzduchu téměř v pravém úhlu. Grier se tvářil spokojeně. „Tak pojd'te, pustíme se do práce.“ Obrátil se a pospíchal do chléva. Já jsem se rozvážně plahočil za ním, valil jsem se

jako robot.

Náš příchod do chlěva vzbudil senzaci. Byl tam hospodář, dva čeledíni a malé děvčátko. Když pomalým krokem přikráčela zlověstná postava, zamrzl radostný pozdrav všem na rtech. Děvčátko začalo plakat a uteklo.

„Čištění“ je špinavá páchnoucí práce pro toho, kdo ji dělá, a nudná pro diváka, který musí třeba dvacet minut stát, aniž vůbec něco vidí. Ale tentokrát se diváci nenudili. Grier pracoval v krávě a huhlal něco o počasí, ale nikdo ho neposlouchal. Stál jsem nehybně u zdi jako zbrojnoš a přítomní muži ze mě nespustili oči. Střídavě si prohlíželi každický kousek mého obleku a žasli. Věděl jsem, co si myslí. Co se vlastně stane, až se tento hrozivý neznámý konečně pustí do práce? Takhle oblečený člověk musí mít před sebou ohromný úkol.

Límeček mě strašlivě škrtil, svíral mi hrtan a bránil mi v jakékoli rozpravě, což mi dodávalo ještě větší záhadnosti. Začal jsem se uvnitř obleku potit.

Malá holčička sebrala odvalu a přivedla své sestřičky a bratříčky, aby se na mne podívali. Viděl jsem, jak do dveří nahlíží řada hlaviček, a kroutě bolestně krkem, pokoušel jsem se je uklidnit úsměvem. Ale hlavičky zmizely a slyšel jsem, jak děti ťapkají přes dvůr.

Nevím, jak dlouho jsem tam stál, ale Grier konečně dokončil svou práci a zavolal: „Dobrá, čekám na vás.“ Do chlěva jako by vjel elektrický náboj. Muži se napřímili a hleděli na mne s otevřenými ústy. To byla chvíle, na kterou čekali.

Odstrčil jsem se od zdi a udělal s určitými potížemi vpravo v bok a pak jsem zamířil pro plechovku čípků. Bylo to jenom pár metrů, ale připadaly mi nekonečné – sunul jsem se toporně se zdviženou hlavou a s rozpaženými rukama. Dorazil jsem k plechovce a nastala nová potíž: nemohl jsem se ohnout.

Několikrát jsem se zazmítal, pak jsem dohmátl do plechovky a musel jsem jednou rukou stáhnout z čípku papír – nový očištec. Muži mě fascinovaně pozorovali za hrobového ticha.

Odstranil jsem papír, opatrně jsem se obrátil čelem vzad a vracel jsem se uměřeným krokem přes chlév. Když jsem se ocitl u krávy, ztuha jsem napřímil paži ke Grierovi, který vzal čípek a vložil ho do dělohy. Pak jsem zaujal svoji starou pozici u zdi, zatímco můj kolega se omýval. Zašilhal jsem přes nos na ty muže. Jejich výraz se změnil v otevřenou nevěru. Úkol toho záhadného muže přece nebyl takhle jednoduchý – nemohl být takhle oblečen jenom kvůli tomu, aby podal čípek. Ale když se Grier pustil do komplikované práce otevírání spon a zipů, pochopili, že je po představení, a vzápětí za pocitem zklamání následoval výsměch.

Snažil jsem se do svých oteklých paží, škrcených gumovými rukávy, vmasírovat trochu života. Kolem dokola mě obklopovaly šklebící se tváře, jež se nemohly dočkat večera, kdy zajdou do hospody a budou všechno vyprávět. Posbíral jsem trosky své důstojnosti, navlékl jsem si sako a nastoupil jsem do auta. Grier se zdržel, aby si vyměnil několik slov s místními muži, ale nezajímal je. Jejich zájem se soustředil na mě, skrčeného na sedadle. Nedokázali uvěřit, že jsem opravdovský.

Vrátili jsme se do ordinace, kde se probouzel teriér z narkózy. Když mě spatřil, zvedl hlavu a statečně se snažil zavrtět ocasem. Zabalil jsem ho do příkrývky, vzal jsem ho do náruče a chystal jsem se odejít, když jsem přivřenými dveřmi skladiště zahlédl Griera. Měl na stole tu dřevěnou krabici a zvedal z ní gumový oblek, ale ve způsobu, jakým to dělal, bylo něco zvláštního. Ten člověk vypadal, jako by měl třesavku. Tělo se mu třásl a škubalo, cévkami protkaná tvář se křečovitě stahovala a ze rtů vycházelo tlumené vzlykání.

Užasle jsem hleděl. Byl bych to pokládal za nemožné, ale odehrávalo se to právě teď, před mýma očima. Nemohl být ani stín pochybnosti – Angus Grier se smál.

## 23. kapitola

Mléčná horečka je zcela jednoduchá záležitost, ale když jsem se ve smutném přišetí rozednávání díval do potoka, uvědomoval jsem si, že tenhle případ se projevoval bizarněji. Choroba se objevila okamžitě po otelení a kráva sklouzla po blátivém břehu do vody. Když jsem přijel, byla v bezvědomí, zadek měla úplně ponořený a hlava odpočívala na výstupku skály. Pršelo, jen se lilo, a vedle krávy se dojemně třásl špinavé, malé telátko.

Dan Cooper měl oči plné úzkosti, když jsme tam dolů scházeli. „Určitě jsme přišli pozdě. Je mrtvá, vidíte? Nepozoruju, že by dýchala.“

„Obávám se, že to s ní je zlé,“ odpověděl jsem, „ale myslím, že ještě žije. Kdyby se mi podařilo píchnout jí do žíly kalcium, mohla by se vzpamatovat.“

„Krucí, to bych byl rád,“ zabručel Dan. „Je to jedna z mých nejlepších dojníc. Dycky se to stane jen těm dobrejm.“

„U mléčné horečky to tak opravdu bývá; podržte mi, prosím vás, tyhle lahvičky.“ Vytáhl jsem krabičku s jehlami a vybral jsem hodně silnou. Skoro jsem ji neudržel v prstech, ztuhlých tím zvláštním chladem časného rána, kdy se člověku plazí krev v žilách jako hlemýžď a máte prázdný žaludek. Voda byla hlubší, než jsem předpokládal, a hned při prvním kroku mi nateklo do gumovek. Udýchaně jsem se sklonil a vrazil jsem palec do jugulární rýhy po straně krku. Žíla naběhla a já jsem do ní vbodl jehlu a přes ruku se mi přelila teplá, tmavá krev. Nahmatal jsem v kapse filtr s hadičkou, nabodl skleničku a nasadil jsem ji na jehlu. Kalcium začalo vtékat do žíly.

Stál jsem v ledové louži, držel jsem skleničku zakrvácenými prsty a cítil, jak mi za límec stéká déšť.

Snažil jsem se zapudit černé myšlenky – na všechny lidi, co ještě leželi v posteli a vstanou, teprve až jim zazvoní budíky, co si sednou ke snídani a budou číst noviny a pak vyjedou vozem do útulného tepla bank nebo pojišťoven. Možná že jsem měl raději léčit lidi v jejich příjemných a teplých ložnicích.

Vytáhl jsem jehlu ze žíly a vyhodil prázdnou lahvičku na břeh. Injekce však nevyvolala u krávy žádnou reakci. Vzal jsem další lahvičku a začal jsem znovu vstříkovat pod kůži kalcium. Měl bych asi zkusit také trochu pohybové terapie, i když naděje na úspěch byla dost malá. Ale když jsem rozmasíroval podkožní injekci, všiml jsem si, že se víčko krávy zachvělo.

Projela mnou úleva a vzrušení. Podíval jsem se na hospodáře a zasmál jsem se. „Je pořád ještě s námi na tomtoездеjším světě, Dane.“ Štípl jsem ji do ucha a kráva široce rozevřela oči. „Počkáme několik minut a pak se ji pokusíme položit na břicho.“

Do čtvrt hodiny začala pohazovat hlavou a já jsem věděl, že nadešla vhodná chvíle. Uchopil jsem ji za rohy a táhl jsem a Dan se svým vysokým synem ji strkali. Šlo nám to pomalu, ale když jsme párkrát společně zabrali, kráva se vzchopila a položila se na břicho a zvedla hlavu. Všechno bylo hned růžovější. Když leží kráva na boku, vypadá vždycky jako mrtvá.

Byl jsem už přesvědčen, že se uzdraví, ale nemohl jsem odejít a nechat ji ležet ve vodě. Krávy s mléčnou horečkou leží někdy několik dní, ale měl jsem pocit, že tahle se brzy postaví. Rozhodl jsem se, že to ještě chvíli vydržím.

Zřejmě si nijak zvlášť ve studené vodě nelibovala a začala se energicky snažit, aby se postavila na nohy, ale trvalo jí to další půl hodinu, a než se konečně vrávoravě postavila, nemohl jsem ovládnout drkotání zubů.

„To je, pane, pašák!“ řekl Dan. „Nebyl bych věřil, že se eště někdy postaví na nohy. Muší to bejt tím, co ste jí píchnul.“

„Působí to rychleji než pumpička na kolo,“ zasmál jsem se. Očividné účinky intravenózního kalcia pro mě byly stále ještě novinkou a nepřestávaly mě fascinovat. Po celé generace krávy s mléčnou horečkou prostě umíraly.

Ale kalcium, to byla věc! Pokaždé když se zvíře do hodiny postavilo, cítil jsem se jako úspěšný kouzelník.

Odvedli jsme krávu nahoru na břeh a tam se do nás vší silou opřel vítr. Dům nebyl vzdálený víc než třicet metrů a my jsme zápolili, abychom se k němu dostali. Dan se synem šli vpředu a telátko nesli v pytli mezi sebou. Zvířátko se houpalo dopředu a dozadu a mžouravě přivíralo oči před ošklivým světem, do kterého se dostalo. Hned za ním následovala ustrašená matka, stále ještě na vratkých nohou, ale snažila se, seč mohla, aby se mulcem dostala do pytle. Já jsem čvachtal vzadu.

Nechali jsme krávu po kolena zahrabanou ve slámě v teplé stáji, kde vášnivě olizovala své telátko. Na verandě domu si všichni povinně zuli holínky. Zul jsem si je také a z každé jsem vylil alespoň půl litru bahna. O paní Cooperové se říkalo, že to je metr a že vládne Danovi a jeho rodině železnou rukou, ale když jsem ji poznal, usoudil jsem, že Dan nepochodil zle.

Paní Cooperová odeslala Dana a chlapce nahoru, aby si převlékli ponožky, a pak obrátila rozvážný zrak

na mě, odkapávajícího na její linoleum. Zavrtěla nade mnou hlavou jako nad neposlušným dítětem.

„Tak si rychle svlékněte ty ponožky,“ vybafla na mě, „a sako a vykasejte si kalhoty a posaďte se tady a tímhle si vytřete vlasy.“ Na mém klíně přistál čistý ručník a paní Cooperová se nade mě naklonila.

„Copak vás nikdy nenapadne vzít si klobouk?“

„Nemám klobouky rád,“ zahučel jsem a paní Cooperová zase zavrtěla hlavou.

Nalila do velkého umyvadla hrnec horké vody a přidala z plechovky trochu hořčice. „Strčte do toho nohy.“

Horlivě jsem poslouchal všechny její příkazy, ale když jsem se dotkl vřelého roztoku, bezděky jsem vykřikl. Střelila po mně ostrým pohledem a já jsem se snažil udržet nohy v umyvadle. Seděl jsem se zatátými zuby, zahalen do páry, a paní Cooperová mi vtiskla do ruky půllitr čaje.

Byla to staromódní metoda, ale účinná. Když jsem byl v půli hrnce čaje, zdálo se mi, že celý hořím.

Studený potok se stal zlým snem, který definitivně zmizel, když paní Cooperová dolila do umyvadla další kotlík vařící vody.

Pak chytla rázným pohybem židli a umyvadlo a otočila mě, takže jsem seděl u stolu s nohama pořád ve vodě. Dan a děti už snídali a přede mnou ležel talíř se dvěma vejci, velký kus slaniny a několik klobásek. Už jsem poznal Dales natolik, že jsem věděl, že u jídla musím být zticha. Když jsem sem přišel, pokládal jsem za nezbytné revanšovat se za jejich pohostinství lehkou konverzací, ale tážavé pohledy, které spolu vzájemně vyměňovali, mě dokonale umlčely.

Takže dnes ráno jsem se pustil do jídla bez předmluvy, ale již první sousto mě málem donutilo porušit nově předsevzaté pravidlo. Poprvé jsem ochutnal domácí klobásky a musel jsem se velice ovládat, abych nevybuchl v pochvalné výkřiky, které by v jiné společnosti byly zcela přirozené. Paní Cooperová mě však koutkem oka pozorovala a můj uchvácený výraz jí nemohl ujít. Jakoby nic vstala, přinesla pánev a překulila mi na talíř další dvě.

„Před týdnem jsme zabili prase,“ řekla a otevřela dveře do spíže. Zhlédl jsem mísy navršené rozsekaným masem, žebírky, játry, mísy huspeniny, lesklé a zlatavé.

Dojeda jsem, navlékl si tlustý pár ponožek, které mi zapůjčil Dan, a svoje suché boty. Byl jsem už na odchodu, když mi paní Cooperová vstrčila pod paži balíček. Věděl jsem, že obsahuje další vzorky z její spíže, ale její oči mě varovaly před řečnickými vytáčkami. Zabuřel jsem několik slov díky a šel jsem k autu.

Kostelní hodiny tloukly čtvrt na šest, když jsem zastavil před naším domem. Bylo mi dobře – teplo, byl jsem nasycen a uspokojen vzpomínkou na to, jak se kráva rychle uzdravila. A na zadním sedadle jsem měl balíček. Byl to vždycky kus štěstí, když člověk přistál v hospodářství po zabijačce a obvykle tam čekal dárek od pohostinných hospodářů, ale tyhle klobásky byly prostě nezapomenutelné.

Jedním skokem jsem přeskočil schody k ordinaci a cválal jsem chodbou, ale když jsem zahýbal za roh, byl jsem donucen zpomalit. Stál tam Siegfried, nehybný, a zády se tiskl ke zdi. Přes rameno se mu klímbala dlouhá, ohebná, kožená jícní roura. Mezi námi byly pootevřené dveře do kanceláře a slečna Harbottlová, kterou jsem zřetelně viděl za psacím stolem.

Vesele jsem zamával. „Ahoj, ahoj, jdeš se věšet?“ Siegfriedův obličej se úzkostně stáhl. Zvedl dlaň, aby mě varoval. Pak se začal plížit kolem dveří; balancoval na špičkách jako provazolezec. Už byl za dveřmi a napjaté linie jeho postavy se začínaly uvolňovat, když v tom zazvonil kývající se měděný konec jícní roury o zed' a v odpověď se ozvalo známé odkašlání slečny Harbottlové. Siegfried na mě vrhl jediný zoufalý pohled a pak s nahrbenými rameny vešel pomalu do místnosti.

Díval jsem se za ním a přemítal jsem, jak se věci vyvinuly od té doby, kdy k nám přišla sekretářka. Teď už to byl otevřený boj, který zpestřoval život, protože bylo zajímavé sledovat taktiky obou stran.

Na začátku se zdálo, že se Siegfriedovi dostane hladkého vítězství. On tu byl zaměstnavatelem. On držel otěže a připadalo nám, že slečna Harbottlová bude tvářit v tvář jeho strategii bojkotu zcela bezbranná.

Ale slečna Harbottlová byla bojovník, bojovník dobrý a vynalézavý, a bylo nemožné neobdivovat způsob, jakým využívala všech zbraní, jež měla k dispozici.

Po pravdě řečeno minulý týden byla převaha v její prospěch. Hrála si se Siegfriedem jako zkušený rybář s lososem. Znovu a znovu ho povolávala ke svému psacímu stolu, aby odpověděl na otázky, na které nebylo možno odpovědět. Její odkašlávání přešlo do zlostného štěkání, které pronikalo celým domem. A

měla novou zbraň. Začala si psát na kousek papíru veškeré Siegfriedovy administrativní pitominky – gramatické chyby, chybné součty, nesprávně zapisované položky. Všechno přesně a poctivě sepisovala. Slečna Harbottlová užívala ty útržky papíru jako střelivo. Nikdy se s nimi nevytasila, když šlo všechno hladce a její zaměstnavatel byl v ordinaci. Schovávala si je pro čas tísně, pak mu je strčila pod nos a řekla: „A co tohle?“

Tvářila se při tom naprosto bezvýrazně a lhostejně a nebylo možno odhadnout, nakolik ji těšilo vidět, jak Siegfried couvá jako zbité zvíře. Konec byl však neměnný – Siegfried zamumlal vysvětlení a rozzářená slečna Harbottlová – ztělesněná spravedlnost – opravila záznam.

Siegfried vešel do místnosti a já jsem přihlížel pootevřenými dveřmi. Věděl jsem, že na mě čekají moje ranní pochůzky, ale štvála mě morbidní zvědavost. Slečna Harbottlová vypadala energicky a podnikatelsky a poklepávala perem na jeden zápis v knize a Siegfried přešlapoval a odpovídal šepem. Několikrát se marně pokusil utéci, a jak čas míjel, viděl jsem, že se blíží okamžik zlomu. Měl zaťaté zuby a začínaly mu vylézat oči z důlků.

Zazvonil telefon a sekretářka ho zvedla. Její zaměstnavatel opět zamířil ke dveřím, ale ona šťastně zavolala: „Volá vás plukovník Brent.“ Obrátil se jako ve snách. Plukovník, majitel dostihového koně, nám byl trnem v oku už dlouho se všemi svými stížnostmi a s neúnavným vyptáváním a dotíráním. Každé jeho telefonické zavolání nám zvyšovalo krevní tlak.

Bylo mi jasné, že tomu tak je i dnes ráno. Vteřiny odtikávaly a Siegfriedův obličej rudl. Odpovídal škrceným hlasem, který však ke konci přešel skoro ve řvaní. Praštil telefonem, opřel se o psací stůl a zhluboka oddychoval.

Nevěřicně jsem přihlížel dál a viděl jsem, že slečna Harbottlová začala otevírat stůl, kde chovala své útržky. Vylovila kousek papíru, zakašlala a přidržela jej Siegfriedovi před obličejem.

„A co tohle?“ zeptala se. Potlačil jsem nutkání zavřít oči a pln hrůzy jsem se díval dál. Několik vteřin se nestalo nic, byla to napjatá chvíle, kdy Siegfried stál zcela bez hnutí. Pak, jako by se mu v obličejí něco zlomilo, se smrtícím mávnutím paže vyrval sekretářce papír z ruky a rozvášněně jej začal trhat. Neřekl ani slovo, ale když ten papír trhal, naklonil se nad psací stůl a jeho planoucí oči se ještě více přiblížily k slečně Harbottlové, která pomalu odsouvala židli, až byla úplně u zdi.

Byl to podivný obraz. Slečna Harbottlová couvala s pootevřenými ústy, obarvené lokýnky rozčileně poskakovaly, a Siegfried se k ní nakláněl se zrůzněnou tváří a se zaujetím šilence cupoval ten kus papíru. Scéna skončila tak, že Siegfried vrhl rozervaný papír do koše na papíry, přičemž do této akce vložil každíčký gram svého těla ve stylu vrhače koulí. Papír se rozletěl a klesal jako konfety v jemné spršce do koše a kolem koše a Siegfried, stále ještě beze slova, si obtočil jícni rouru kolem těla a vykráčel z místnosti.

Paní Hallová otevřela v kuchyni balíček a vybalila nádivku, kus jater a hromádku báječných klobás. Podívala se na mě zvědavě. „Dneska ráno vypadáte, jako byste byl spokojený sám se sebou, pane Herriote.“

Opřel jsem se o dubovou skříň. „Ano, paní Hallová, zrovna jsem uvažoval, že musí být velmi příjemné být šéfem ordinace, ale víte, asistentský život taky není k zahození.“

## 24. kapitola

Ten den začal špatně. Tristan byl přistižen svým bratrem, když se ve čtyři hodiny ráno vracel z výletu se zvoníky.

Výlet se konal každý rok. Každý rok vyjížděl autobus se zvoníky z místních kostelů na výlet do Morecambe. Nepatrný zlomek času trávili na pláži, a pokud se nepropracovávali z jednoho hostince do druhého, věnovali se bednám s pivem, které si přivezli s sebou. Když se v časných hodinách vraceli do Darrowby, většina cestujících v autobuse byla v bezvědomí. Tristan, který byl pozván jako čestný host, vystoupil vzadu za naším domem. Když se autobus rozjížděl, nejistě zamával, ale nevidomé tváře za okénky mu neodpovídaly. Potácel se po zahradní cestě a ke svému zděšení zahlédl v Siegfriedově pokoji světlo. Únik byl vyloučen, a když byl požádán, aby vysvětlil, kde byl, učinil sérii pokusů přeslabikovat „na výletě se zvoníky“, ale bez úspěchu.

Siegfried viděl, že maří čas, a uchoval si svou mstu na snídani. Tehdy mi také Tristan sdělil, co se stalo – těsně před- tím, než jeho bratr vstoupil do jídelny a pustil se do něho.

Ale jako obvykle se zdálo, že na to víc doplatil Siegfried, který vyjel na své návštěvy zamračený a ochraptělý z toho křiku. Deset minut po jeho odchodu jsem našel Tristana vesele zahnížděného v Boardmanově doupěti. Boardman poslouchal čerstvé zápisky ze zadních stran obálek a uznale se šklebil. Stařík se hodně rozveselil od té doby, kdy se Tristan vrátil domů, a ti dva spolu strávili drahý čas v šeru pod malinkým okénkem, které osvětlovalo řady naskládaných rezavějících postrojů a Bairnsfatherovy grafiky, shlížející ze zdi. Obvykle bývala tato místnost zamčená a návštěvníci nebyli vítáni, Tristan tu měl však vždy dveře otevřené.

Často jsem tam nahlédl, když jsem šel kolem, a viděl Tristana, jak trpělivě dýmá z cigarety, zatímco Boardman žvatlal a žvatlal. „Na té linii jsme byli šest tejdů. Napravo byli Francouzi a nalevo Frickové...“ nebo „Chudák starý Fred, jednu minutu stál vedle mě, a příští bylo po něm. Nikdy jsem po něm nenašel ani knoflík od kalhot...“

Dneska ráno mě Tristan nadšeně zdravil a já jsem znovu obdivoval jeho schopnost vzpamatovat se po ráně a sklonit se jako vrbová větvička a znovu se ve zdraví napřímil jako pružné pero. Zdvihl do výšky dva lístky.

„Dnes večer je ve vsi taneční zábava, Jime, a já ti zaručuju dobrou zábavu. Jde tam část mého harému z nemocnice, takže o tebe bude postaráno. Ale to není všechno – podívej se.“ Šel do sousední konírny, zdvihl volné prkno a předvedl láhev sherry. „Mezi tanečky smočíme hrdlo.“

Neptal jsem se, kde vzal lístky ani kde vzal sherry. Vesnické tancovačky jsem měl rád. Líbily se mi ty přeplněné sály. Na jednom konci orchestr o třech nástrojích – piano, housličky a buben – a na druhém konci starší dámy, dohlížející na občerstvení. Sklenice mléka, hromady obložených chlebů, šunka, koláče a dorty navržené šlehačkou.

Toho večera šel se mnou Tristan na moji poslední návštěvu a v autě jsme si povídali o tancovačce. Byl to dost jednoduchý případ, kráva se zaníceným okem, ale usedlost ležela ve vsi vysoko nad údolím, a když jsme skončili, byla tma. Cítil jsem se dobře, všechno jako by mělo zvláštní smysl a všechno jako by bylo zvlášť prosvětlené. I ta osamocená, prázdná ulice z šedého kamene, poslední načervenalé paprsky na obloze, tmavě rudé stráně, které nás obklopovaly. Bylo bezvětrí, ale ztichlé rašeliníště na nás sladce dýchalo, jeho vůně vábila a slibovala a mezi domy se táhl vzrušující pach dřeva.

Když jsme se vrátili do ordinace, Siegfried tam nebyl, ale z krbové římsy vykukoval vzkaz pro Tristana. Zněl prostě: „Tristane, jed' domů. Siegfried.“

Tohle se už stalo několikrát, protože ve Skeldalu nebylo ničeho příliš mnoho, zejména ne postelí a příkrývek. Jakmile se dostavili neočekávaní návštěvníci, byl Tristan odeslán k matce do Brawtonu. Normálně by nastoupil na vlak bez odmlouvání, ale dnes to bylo jiné.

„Panebože,“ řekl, „zřejmě někdo přijede na noc a samozřejmě jsem to já, kdo má zmizet. To je pěkné pitomé zařízení, to tedy je. A podívej se na ten kouzelný dopis! Naprosto není důležité, je dokonce bezvýznamné, jestli mám nějaký osobní program. Kdepak. Nepřichází v úvahu zeptat se mě, jestli se mi odjezd hodí. Zkrátka a dobře – Tristane, jed' domů. Zdvořilé a taktní, vid'?“

Tristan se obvykle takhle nerozčilil. Uklidňoval jsem ho. „Podívej se, Trisi, asi bychom měli tu zábavu pustit k vodě. Budou zase jiné.“ Tristan zaťal pěsti. „Proč bych mu měl dovolit, aby si se mnou dělal, co chce?“ zafuněl. „Jsem taky člověk, nejsem? Mám svůj vlastní život a povídám ti, že do žádného Brawtonu dneska nepojedu. Domluvil jsem si, že půjdu tancovat, a taky tancovat půjdu.“

Byla to bojovná řeč, ale já jsem se trochu poplašil. „Počkej chvíli, a co Siegfried? Co řekne, až přijde a zjistí, že tu ještě jsi?“

„Ať jde Siegfried k čertu!“ pravil Tristan. A při tom zůstalo.

Siegfried se vrátil domů, když jsme se nahoře převlékali. Sešel jsem dolů první a našel jsem ho, jak sedí u krbu a čte. Neříkal jsem nic, posadil jsem se a čekal jsem na výbuch.

Po několika minutách vešel Tristan. Pečlivě probíral svou nepříliš rozsáhlou garderobu a skvěl se v tmavě šedém obleku. Pod pečlivě učešanými vlasy svítil vymydlený obličej. Měl čistý límec.

Siegfried vzhlédl od knihy a zrudl. „Co tady k čertu děláš? Řekl jsem ti, abys jel do Brawtonu. Dneska večer přijede Joe Ramage.“

„Nemoh jsem jet.“

„Proč ne?“

„Nejede vlak.“

„Jak to, doprčic, myslíš, že nejede vlak?“

„Jen tak, nejede vlak.“

Křížový výslech ve mně začal vyvolávat obvyklý pocit napětí. Rozprava zapadala do obvyklých kolejí. Siegfried zrudlý, zuřivý; jeho bratr bez výrazu, odpovídal monotónním hlasem a bojoval obrannou bitvu se zdatností zdokonalenou dlouhodobým tréninkem.

Siegfried se opřel dozadu do křesla, na chvíli vyvedený z míry, ale nespouštěl ostřížící pohled ze svého bratra. Pěkný oblek, učesané vlasy a vyleštěné boty jako by ho ještě více dráždily.

„Tak dobře,“ řekl náhle. „Možná že nebude od věci, když tady zůstaneš. Potřebuji, abys pro mě něco udělal. Prase Charlese Denta má zhnisané ucho. Zajdeš tam a otevřeš to.“

Tohle byla šupa. O žádném uchu prasete Charlese Denta nebyla předtím řeč.

Před několika týdny byl Siegfried v malém hospodářství na předměstí ošetřit vepřika s oteklým uchem. Zhnisalo a nedalo se s tím dělat nic jiného než propíchnout to, ale z nějakých důvodů to Siegfried neudělal a poslal mě tam nazítří.

Trochu mě to udivilo, ale ne nadlouho. Když jsem se vyšplhal do chléva, zvedla se ze slámy největší prasnice, kterou jsem v životě viděl, zaštěkala, jako když vystřelí z kulometu, a vyletěla proti mě s otevřeným rypákem. Nečekal jsem a nesnažil jsem se ji přesvědčit. Doběhl jsem k zídce asi patnáct centimetrů před prasnici, přehoupl jsem se přes ohradu a vyletěl na chodbu. Tam jsem zůstal stát, abych zhodnotil své postavení, a přemýšlivě jsem hleděl na malá rudá očka a na uslintanou tlamu s dlouhými žlutými zuby.

Obvykle jsem si moc nevšímal toho, že na mě prasata štěkala a chrochtala, ale tahle svině vypadala, že to myslí vážně. Když jsem tak přemítal, jaké by měly být mé příští kroky, vyrazila prasnice zlostný výkřik, postavila se na zadní nohy a pokoušela se přelézt zeď, aby se ke mně dostala. Rozhodl jsem se velmi rychle.

„Pane Dente, obávám se, že s sebou nemám příslušné nářadí. Zaskočí sem některý den a otevru jí ucho. Není to vůbec nic vážného, jenom drobný zákrok. Sbohem.“

A při tom zůstalo, nikdo se o tom již nezmínil, až teď.

Tristan byl bez sebe. „Chceš tím říct, že tam mám jít dnes večer? V sobotu večer? Jistě by to mohlo být jindy? Jdu na taneční zábavu.“

Siegfried se trpce zasmál z hlubin křesla. „Musí to být teď. Je to rozkaz. Na zábavu můžeš jít potom.“

Tristan začal něco říkat, ale věděl, že už nesmí dále pokoušet své štěstí.

„Dobře,“ řekl, „půjdu tam a otevru to.“

Důstojně vyšel z místnosti, Siegfried se vrátil ke své knize a já jsem se díval do ohně a uvažoval jsem, jak tohle Tristan zvládne. Byl to chlapec nekonečných možností a s velkou inspirací, ale tentokrát podstoupí zkoušku ohněm.

Za deset minut byl zpátky, Siegfried se na něho podezřívavě podíval. „Otevřel jsi to ucho?“

„Ne.“

„Proč ne?“

„Nemohl jsem to najít. Asi jsi mi dal špatnou adresu. Říkal jsi číslo devadesát osm.“

„Je to číslo osmdesát devět a ty to zatraceně dobře víš. Ted' upaluj zpátky a splň svůj úkol.“ Dveře se za Tristanem zavřely a já jsem znovu čekal. Po patnácti minutách se zase otevřely. Vcházející Tristan vypadal mírně vítězoslavně. Jeho bratr vzhlédl od knihy.

„Hotovo?“

„Ne.“

„Proč ne?“

„Celá rodina odešla do biografu. To víš, je sobota večer.“

„Čerta se starám o to, kde je rodina. Vlez do chléva a otevři to ucho! A teď vypadni a tentokrát si přeju, abys to udělal.“

Tristan opět odstoupil a začalo další čekání. Siegfried nepromluvil ani slovo, ale já jsem cítil stoupající

napětí. Uplynulo dvacet minut a Tristan byl opět mezi námi.

„Otevřel jsi to ucho?“

„Ne.“

„Proč ne?“

„Je tam tma jako v pytlí. Jak předpokládáš, že budu pracovat? Mám jenom dvě ruce – jednu pro nůž a druhou pro baterku. Jak mohu držet ucho?“

Siegfried se přísně ovládal, ale teď jeho sebeovládání ztroskotalo. „Nevymýšlej si už žádné pitomé výmluvy,“ zařval a vyskočil z křesla. „Je mi jedno, jak to uděláš, ale panebože, ty to ucho dneska večer otevřeš, nebo jsem s tebou skoncoval. A teď už ať jsi venku a nevracej se, dokud to nebude hotové!“ Srdce mi krvácelo pro Tristana. Padla mu špatná karta, ale hrál statečně, a teď už mu nezbývalo vůbec nic. Několik okamžiků stál mlčky ve dveřích, pak se otočil a vyšel ven.

Následující hodina byla nekonečná. Zdálo se, že se Siegfried nad svou knihou dobře baví, a dokonce i já jsem se pokoušel číst, ale slova nedávala žádný smysl, a když jsem seděl a civěl na písmena, začínala mě bolet hlava. Bylo by mi pomohlo, kdybych mohl chodit sem a tam po místnosti, ale v Siegfriedově přítomnosti to bylo vyloučeno. Zrovna jsem se rozhodl, že se omluvím a půjdu na procházku, když jsem zaslechl, jak se venku otevřely dveře a na chodbě zazněly Tristanovy kroky.

Za chvíli vstoupil náš hrdina, ale ještě před ním vnikl do místnosti ostrý prasečí puch, a když šel ke krbu, jako by se kolem něho vlnil příboj nevůně. Jeho pěkný oblek byl pomazaný prasečím hnojem právě tak jako jeho čistý límeček, obličej a vlasy. Vzadu na kalhotách byla veliká skvrna, ale navzdory pocuchanému zjevu si Tristan dokázal zachovat důstojný postoj.

Siegfried rychle odsunul křeslo, ale tvářil se pořád stejně.

„Otevřel jsi to ucho?“ zeptal se tiše.

„Ano.“

Bez jakékoliv další poznámky se Siegfried vrátil ke své knize. Zdálo se, že záležitost je uzavřena. Tristan se chvilku díval na skloněnou bratrovu hlavu a pak se obrátil a vypochoďoval z místnosti. Ale i po jeho odchodu visel v místnosti prasečí zápach jako mrak.

Později u Droversů jsem se díval, jak Tristan vypil třetí půllitr piva. Převlékl se, a i když nevypadal tak výborně jako na začátku večera, byl alespoň čistý a už skoro vůbec nepáchl. Zatím nepromluvil, ale do očí se mu vracelo staré světlo. Šel jsem k výčepu a objednal svůj druhý a Tristanův čtvrtý půllitr, a když jsem stavěl sklenice na stůl, zkusil jsem, jestli už čas dozrál.

„Tak co se stalo?“

Tristan se dlouze a spokojeně napil a zapálil si cigaretu. „Víš, celkem vzato, Jime, ta operace proběhla dost hladce, ale začnu od začátku. Představ si mě, jak tam stojím docela sám před chlévem ve tmě tmoucí a jak to zatracené obrovské prase chrochtá a řve na druhé straně zdi. Vůbec mi nebylo lehké u srdce, to mi věř.

Posvítíl jsem té potvoře do ksichtu baterkou a ono to vyskočilo a hnalo se to po mně, řvalo to jako lev a cenilo to ty svoje špinavé zuby. Málem jsem to zabalil a šel domů, ale pak jsem si zase vzpomněl na tu tancovačku a na všechno kolem a vmžiku jsem přeskočil zeď.

Do dvou vteřin jsem ležel na zádech. Zřejmě se to po mně vrhlo, ale nevidělo to a nemohlo se to zakousnout. Slyšel jsem jen zaryčení, pak strašnou ránu do kolen a byl jsem na zemi.

Jime, to ti je zvláštní. Víš dobře, že nejsem žádný násilník, ale když jsem tam tak ležel, všechnen strach jako by zmizel a necítil jsem nic jiného než studenou nenávist k tomu pitomému zvířeti. Viděl jsem v něm příčinu celého toho trápení, a než jsem si vůbec uvědomil, co dělám, stál jsem na nohou a kopal jsem ho do zadku a hnál kolem dokola po celém chlévě. A víš, že se vůbec nechtělo prát? To prase bylo v hloubi srdce zbabělec.“

Byl jsem z toho pořád ještě celý popletený a nechápal jsem. „Ale to ucho – jak jsi dokázal otevřít ten hematom?“

„To nebyl vůbec problém, Jime. Udělalo si to samo.“

„Jak to myslíš...?“

„Tak jak to říkám,“ odvětil Tristan, zdvihl půllitr proti světlu a studoval drobeček, který plaval na dně.

„Ano, byla to vlastně šťastná náhoda. Když jsme se v té tmě honili, naběhlo to prase na zeď a prorazilo

si to. Moc pěkně se mu to povedlo!“

## 25. kapitola

Zničehonic jsem si uvědomil, že přišlo jaro. Byl konec března a já jsem prohlížel ovce v ovčíně na stráni. Cestou zpátky jsem se v průseku malého borového lesa opřel zády o strom a najednou jsem pocítil sluneční paprsky, které mě hřály na zavřených víčkách, skřivánčí zpěv a hučení větru ve vysokých větvích, připomínající moře. A ačkoli ještě v příkopech u cesty ležel sníh a tráva byla bez života a zažloutlá mrazem, cítil jsem tu změnu, téměř osvobození, protože jsem se mimoděk obrnil jakýmsi krunýřem proti krutým měsícům neúprosného mrazu.

Nebylo to teplé jaro, ale bylo suché, s ostrým větrem, který čechral bílé hlavičky sněženek a ohýbal trsy narcisů na loukách za vsí. V dubnu se příkopy podle cesty rozzářily říznou žlutí blatouchů.

A v dubnu také nadešel čas jehňat. Přišlo to jako příliv, ta nejživější a nejzajímavější část roku veterináře, vrchol celoročního cyklu, a přišlo to jako vždycky v době, kdy jsme měli plné ruce jiné práce.

Na jaře se na zvířatech projevuje účinek dlouhé zimy. Krávy stály celé měsíce na několika čtverečních metrech chléva a nezbytně potřebovaly zelené krmení a slunce a krom toho měla telátka velmi málo odolnosti proti chorobám. A zrovna když jsme uvažovali, jak zvládneme všechny kašle a rýmy a zápal plic a acetonémie, úplně nás to zavalilo.

Zvláštní je, že celých deset měsíců v roce se ovce skoro neobjevily na našem programu. Byly to jen takové vlněné věcičky nahoře na kopcích. Zato během zbývajících dvou měsíců téměř vymýtily všechno ostatní.

Nejdříve přišly počáteční potíže, toxemie v březosti, výhřezy, a pak následoval soustředěný nástup novorozených jehňat a hned nato nedostatky kalcia se strašlivými zhnisanými mastitidami, při nichž podbřišek zčerná a doslova hnije. A ty choroby, které přepadají jehňata – svalová dystrofie, záněty kloubů, úplavice. Pak ta záplava začala vysychat až na pouhý pramínek a koncem května skoro zanikla. Z ovcí se znovu staly vlněné věcičky nahoře na kopcích.

Ale první rok jsem našel v té práci okouzlení, které mi už zůstalo. Zdálo se mi, že rození jehňat je zrovna tak vzrušující a zajímavé jako přivádět na svět selátka, ale bez těžké práce. Obvyčejně to bylo v přístřešcích, postavených z otýpek slámy a profukovaných větrem, nebo ještě častěji venku, na poli. Zdálo se, že hospodáře nikdy nenapadlo, že by ovce raději povila svou rodinu v teple, nebo že veterináře možná příliš netěší klečet hodinu v košili s vyhrnutými rukávy v dešti.

Ale vlastní práce byla snadná a jednoduchá jako písnička. Po zkušenostech, které jsem nabyl, když jsem upravoval a měnil nesprávné polohy telat, byla manipulace s těmihle tvorečky přímo rozkoší. Jehňata se obvyčejně rodí po dvou nebo po třech a vyskytují se báječné míchanice. Zamotané hlavy a nohy se snaží být venku najednou a veterinářův úkol je roztrždit je a rozhodnout, která noha patří ke které hlavě. V tom jsem si liboval. Byla to příjemná změna cítit se silnější a větší než můj pacient, ale nevyužíval jsem této výhody. Dosavad jsem nezměnil názor, který jsem si tehdy utvořil, že rození jehňat znamená pamatovat na dvě věci – člověk musí zachovávat přísnou čistotu a pracovat velmi jemně, přímo něžně.

A ta jehňata! Všechna mladá zvířata jsou roztomilá, ale jehněti se dostalo nespravedlivě mnoho kouzla. Vracejí se ke mně ty chvíle: studený večer, kdy jsem pomohl na svět dvojčatům tam nahoře ve větrné stráni. Jehňata potřásala hlavičkami a během několika minut se už jedno stavělo a s nejistými kolínky hledalo cestu k vemeni a to druhé se za ním energicky pustilo po kolenou.

Ovčák se zarudlou, větrem ošlehanou tvář, úplně ukrytou v těžkém plášti, s límcem zdviženým až k uším, se tiše zasmál. „Jak to kčertu vědí?“

Viděl to už tisíckrát a pořád ještě nad tím žasl. A já také.

A další vzpomínka na dvě stě jehňat ve stodole za jednoho teplého odpoledne. Očkovali jsme je proti úplavici a moc jsme toho nenamluvili kvůli ječivým protestům jehňat a neustálému hlubokému bečení asi stovky ovcí, tlačících se úzkostlivě venku. Nedovedl jsem si představit, jak ty ovce potom rozpoznají své potomky a jak si rozdělí tu hromadu úplně stejných tvorečků. Bude jim to určitě trvat celé hodiny. Trvalo to asi pětadvacet vteřin. Když jsme skončili očkování, otevřeli jsme dveře stodoly a proud jehňat se střetl se spěchajícím zástupem rozčilených matek. Nejprve nastal ohlušující rámus, ale rychle ztlchl a ozvalo se

jenom náhodné zabečení posledního malého ztracence. A pak zamířilo klidné a úhledně seřazené stádo nahoru na pole.

V květnu a začátkem června můj svět znězněl a ohřál se. Studený vítr se utišil a vzduch vonící mořem dýchal tisíce divokými květinami, jejichž barvy se pestřily na pastvinách. Tehdy mi připadlo nespravedlivé, že bych měl za svou práci dostávat peníze, že bych měl dostávat peníze za to, že časně ráno vyjízdim do polí, jiskřících v prvních bledých paprscích slunce, s oparem mlhy stále ještě visícím na vysokých vrcholcích. Po Skeldalu se rozlila glycinie v bouřlivé vlně béžových květů, které se vrhaly do otevřených oken, a každé ráno, když jsem se holil, jsem vdechoval omamnou vůni dlouhých hroznů, pnoucích se po straně zrcadla. Život byl idyla.

Jenom jednou ta melodie zaskřípala. Když nastala „doba koně“. Ve třicátých letech byla na statcích stále ještě spousta koní, ačkoliv traktory už varovně vrčely. Na zemědělských usedlostech v údolí bylo poměrně hodně orné půdy a řady stájí sice zely prázdnotou, přesto tam však přetrvalo ještě dost koní, aby znepříjemnili květen a červen. Tehdy se totiž kastrovalo. Kastrování předcházelo čas hříbat, a tak kobylka s hříbětem cválajícím vedle ní nebo nataženým na zemi, zatímco okusovala trávu, nebyl žádný neobvyklý pohled. Kdybych dnes uviděl na poli tažnou kobylu s hříbětem, určitě bych zastavil a podíval se znovu.

A všechna ta práce spojená s hřeбенím – čištění klisen, přistřihování ocasu klisen, choroby novorozeňat, ochroma hříběte, zadržená smolka! Byla to těžká a zajímavá práce, ale jakmile se oteplilo, začali farmáři uvažovat o kastraci jednoroků.

Tenhle úkol jsem neměl rád, a protože se dělávala stovka případů, byl to stín vržený na toto i mnoho následujících jar. Po mnoho generací se operace konala tak, že se hříbě položilo na zem a svázalo se jako kuře, což bylo trochu pracné, ale zvíře bylo úplně nehybné a člověk se mohl soustředit na práci. V době, kdy jsem já studoval, se začala uplatňovat kastrace vstoje. Znamenalo to trhnout prudce za horní pysk koně, vstříknout místní umrtvení do každého varlete a začalo se. Nepochybně to bylo mnohem rychlejší.

Bylo nabíledni, že se zesateronásobí nebezpečí úrazu veterináře i jeho pomocníků, ale přesto se metoda rychle šířila a nabývala obliby.

Místní farmář Kenny Bright, který se považoval za pokrokového myslitele, udělal vše, aby se tento postup zavedl i na našem okrese. Požádal majora Farleye, specialistu na koně, aby to předvedl na jeho hřebci, a velký zástup farmářů přihlížel. Kenny, vyfešákováný a s pocitem velké důležitosti, se rozzářeně rozhlížel po společnosti, když se jeho zmocněnec chystal vydezinfikovat místo operace, ale jakmile se major dotkl antiseptikem šourku, hřelec se vzepjal a praštil Kennyho předním kopytem do hlavy. Odnegli ho na nosítkách s proraženou lebkou a on si pak drahnou dobu pobyl v nemocnici. Farmáři se ještě hodně dlouho smáli, ale nic je neodradilo. Nastoupila kastrace vstoje.

Říkalo se, že je to rychlejší. Bylo, pokud vše probíhalo hladce, ale také se stávalo, že hřelec kopal nebo si na nás lehl anebo se prostě a úplně zbláznil. Z deseti případů proběhlo devět hladce a desátý byl rodeo. Nevím, jaké pocity vzbuzovala tato situace v ostatních veterinářích, ale já jsem se každé ráno, kdy se mělo kastrovat, cítil úplně mizerně.

Nepochybně především proto, že jsem nebyl, nejsem a nikdy nebudu koňský typ. Je nesnadné vysvětlit tento pojem, ale já jsem přesvědčen, že člověk se buď rodí jako koňský typ, anebo tento talent získá ve dnech raného dětství. Věděl jsem, že nemá cenu, abych začínal po dvacíce. Znal jsem choroby koní, byl jsem přesvědčen, že dokážu se zdarem léčit nemocné koně, ale vlastnost skutečného a opravdového koňského typu – zkldnit, utěšit a psychicky zvládnout zvíře – to bylo nad moje schopnosti. Nikdy jsem se ani nepokusil namlouvat si opak.

Naneštěstí – protože koně zcela nepochybně tohle poznají. S kravami je to úplně jiné, naprosto je to nezajímá. Když se kráve zachce vás kopnout, tak vás kopne. Houby se stará o to, jestli jste odborník nebo ne. Ale koně to poznají.

Z těchto důvodů jsem tedy nemíval dobrou náladu, když jsem ráno vyjížděl, na porcelánovém podnosu vzadu na sedadle mi chrstily a překulovaly se příslušné nástroje. Bude divoký, nebo klidný? Jak bude velký? Slýchal jsem své kolegy prohlašovat, že dávají přednost velkým koním – dvouročci prý bývají mnohem snadnější, člověk lépe zachytí varle. Já osobně jsem však vůbec nikdy nepochyboval. Měl jsem

rád ty malé, čím menší, tím lepší.

Jednou ráno, v době, kdy sezona vrcholila a já jsem měl koňské rasy až po krk, na mě zavolal Siegfried, který byl právě na odchodu: „Jamesi, Wilkinsonovi z Bílého kříže mají koně s velkým nádorem na břicho. Zajed' tam a vyndej to – pokud možno dnes, ale zaříd' se podle svého, nechám to na tobě.“ Cítil jsem se poněkud roztrpčen osudem, který mi přidal něco navrch ke všem běžným úkolům sezony. Vyvařil jsem skalpel, lžičky a škrabky na nádor i injekční stříkačky a položil jsem to všechno na podnos s anestetiky, jódem a protitetanovou injekcí.

Jel jsem tedy na farmu a za mnou zlověstně rachotil podnos. Ten zvuk ve mně vždycky vyvolával chmurné pocity. Přemýšlel jsem o koni – možná je mu sotva rok. Někdy se u nich objevovaly tyhle malé výrůstky – farmáři jim říkali bulky. Po deseti kilometrech jsem si se zdarem sestavil uspokojivou představu malého hříbátka s něžnými očima, s hodně dlouhou hřívou a oteklým břichem. Přes zimu se mu nedařilo valně a bylo pravděpodobně plné škrkavek – vlastně se slabostí sotva drželo na nohou. U Wilkinsonů bylo ticho. Dvůr byl prázdný, až na asi desetiletého chlapce, který nevěděl, kde je hospodář.

„A kde je tedy kůň?“ zeptal jsem se.

Chlapec ukázal ke stáji. „Tamhle.“

Šel jsem dovnitř. Na jednom konci byla vysoká přepážka boxu. Vrátko byla nahoře okovaná a zevnitř jsem slyšel hluboké ržání a frkání, po němž následovala série strašlivých ran do stěn. Naskočila mi husí kůže. To tedy nebylo žádné malé hříbátko!

Otevřel jsem vrchní polovinu vrátek – a tam stálo obrovské zvíře a shlíželo na mě dolů. Vůbec jsem nevěděl, že existují takhle velcí koně. Byl to kaštanový hřebec se vzornou šíjí a nohama jako poklop na kanál.

Na plecích mu svítilo svalstvo přelévající se ve vlnách, a když mě spatřil, přitiskl uši k hlavě, ukázal bělmo očí a vztekle kopal a mrskal ocasem. Do vzduchu vyletěla půl metru dlouhá tříška zpod obrovské podkovy, která praštila do prken.

„Všemocný bože,“ vydechl jsem a rychle jsem zase dvířka zavřel. Opřel jsem se zády o dveře a poslouchal, jak mi tlouče srdce. Otočil jsem se k chlapci. „Jápak je ten kůň starý?“

„Přes šest let, pane doktore.“

Pokusil jsem se uvažovat klidně. Jak by měl člověk postupovat, aby se mohl do takového lidojeda pustit? V životě jsem podobného koně neviděl – musil vážít alespoň tunu. Otřásl jsem se. Na nádor jsem se ani nepodíval, ačkoli mým úkolem bylo odstranit ho. Nadzdvihl jsem závoru, pootevřel jsem dveře asi tak na pět centimetrů a nakoukl dovnitř. Zřetelně jsem to viděl, viselo mu to pod břichem – asi papilomatóza zvící kriketového míčku, s hrbolatým povrchem, který nádoru dodával vzhledu kvěťáku. Když se kůň pohyboval, pohupovalo se to ze strany na stranu.

Odstranit to by nebylo těžké. Mělo to pěkně úzkou stopku, stačilo by pár kubíků místního umrtvení a snadno bych to vyškrábl.

V čem byl však háček, bylo nabíledni. Byl bych musil vlézt pod lesklý soudek podbřišku, do snadného dosahu velkých nohou, a vbodnout jehlu přesně do těch několika centimetrů kůže. Tato představa ve mně nebudila pocit štěstí.

Soustředil jsem myšlenky na praktické záležitosti, jako bylo vědro s horkou vodou, mýdlo a ručník. A pak bych potřeboval silného muže, který by koně podržel. Pustil jsem se k domu.

Na moje zaklepání se nezvala žádná odpověď. Zkusil jsem to znovu, zase nic – nikdo nebyl doma. Nejprirozenější věcí na světě bylo nechat to na jindy. Vůbec mi nepřišlo na mysl, že bych mohl projít budovy a pole a někoho hledat.

Cestou k vozu jsem skorem klusal. Otočil jsem auto, až brzdy zakvilely, a s rachotem jsem vyrazil ze dvora.

Siegfried byl překvapený. „Že by nikdo nebyl doma? To je skutečně zvláštní. Jsem si skoro jistý, že tě dnes čekali. Ale to nevadí, Jamesi, je to v tvých rukou. Zatelefonuj jim a domluv se znovu, tak brzy, jak ti to vyjde.“

V následujících týdnech a měsících jsem zjistil, že se báječně snadno zapomíná na hřebce i nádor, pokud

nenabylo vrchu nekontrolovatelné podvědomí. Přinejmenším jednou za noc proletěl kůň mými sny, z jeho nozder sršely jiskry a stoupala pára a hřívá mu vlála kolem hlavy. Stalo se mým velmi nepříjemným zvykem probudit se ráno úderem páté a okamžitě jsem začal koně operovat. Řekl bych, že jsem ten nádor odřízl každé ráno před snídaní aspoň dvacetkrát.

Opakoval jsem si znovu a znovu, že bude daleko snadnější určit si návštěvu, abych to už měl za sebou. Na co vlastně čekám? Doufal jsem snad podvědomě, že se něco stane, když to budu hodně dlouho odkládat, a že z toho vyklouznu? Že ten nádor odpadne nebo se scvrkne a zmizí, nebo že kůň pojde? Mohl jsem celou tu záležitost předat Siegfriedovi – byl na koně velmi dobrý a šikovný, ale už tak jsem ztratil dost sebevědomí.

Všechny moje pochybnosti se vyřešily jednoho rána, když zatelefonoval pan Wilkinson.

Naprosto se nehněval kvůli tomu dlouhému odkladu, ale zcela jasně se vyjádřil, že už nehodlá čekat.

„Víte, mladej muži, já toho koně chci prodat, ale s tou věcí nemůžu.“

Důvěrně známé rachocení podnosu na zadním sedadle nerozveselilo mé putování k Wilkinsonovým, jenom mi připomnělo moji poslední cestu, kdy jsem se ještě dohadoval, co mne čeká. Tentokrát jsem to věděl.

Vystoupil jsem z vozu a měl jsem téměř pocit beztlíže. Jako bych těch pár metrů kráčel nad zemí. Uvítalo mě dunění ozývající se z boxu. Stejně zlostné řehtání a rány, pod nimiž litaly třísky, úplně stejně jako minule. Snažil jsem se ztvárnit obličej do úsměvu, protože ke mně přicházel hospodář.

„Moji chlapci šli pro ohlávku,“ ale jeho slova byla přehlušena vzteklým zaječením z boxu a dvěma strašlivými ranami do dřeva. Cítil jsem, jak mi vyschlo v ústech. Hluk se blížil, pak se vrata stáje rozletěla a na dvůr vyrazil obrovský kůň a na oprati za sebou táhl dva vysoké muže. Dláždění jiskřilo pod jejich podrážkami, zmítali se sem a tam, ale nedokázali hřebce zastavit. Zdálo se mi, že cítím, jak se země pod mými nohama chvěje pod ranami kopyt.

Po velkém manévrování se konečně mužům podařilo koně zastavit. Stál s bokem přitisknutým ke stěně stodoly. Jeden z mužů mu přehodil smyčku přes vrchní pysk a zkušeně ji stáhl, druhý podržel oprátku a obrátil se na mne. „Jsme připraveni, pane doktore.“

Propíchl jsem gumovou čepičku na skleničce s kokainem, natáhl jsem stříkačku a pozoroval, jak tekutina natéká do baňky. Sedm, osm, deset kubíků. Kdybych to do něho dostal, ostatní už by bylo snadné. Ale ruce se mi třáslly. Šel jsem ke koni a zdálo se mi, že se dívám na scénu z filmu. Tohle se ve skutečnosti nedělo mně, tohle nedělám já – všechno je neskutečné. Oko blíž u mě na mě zlověstně mrkalo, když jsem zdvihl levou ruku a přejel svaly na krku dolů po hladkém třesoucím se boku a po podbřišku, až jsem mohl zachytit nádor. Ted' jsem ho držel v ruce, prsty jsem hmatal pevné a těžké lalůčky. Mírně jsem táhl dolů, napínal jsem hnědou kůži tam, kde narůstal nádor. Tam vbodnu znecitlivující injekci – dobrých deset kubíků. Nebude to tak zlé. Hřebec přitiskl uši k hlavě a varovně zaržál.

Zhluboka a opatrně jsem se nadechl, přiblížil pravou ruku s injekční stříkačkou, přiložil jehlu ke kůži a vbodl.

Kopl mě rychle, jako když vybuchne granát, takže jsem nejprve ucítil jen překvapení, že se obrovské zvíře může pohybovat tak rychle. Byla to rána jako blesk, vůbec jsem ji nepostřehl, a podkova mne zasáhla zevnitř do pravého stehna a otočila mě kolem dokola. Dopadl jsem na zem a ležel jsem bez hnutí. Cítil jsem jen jakousi zvláštní tupost. Pak jsem se pokusil pohnout a nohou mi projela prudká bolest. Když jsem otevřel oči, skláněl se nade mnou pan Wilkinson. „Jste v pořádku, pane Herriote?“ V hlase zněla úzkost.

„Myslím, že nejsem,“ užasl jsem nad věcností svých slov, ale ještě podivnější byl pocit vyrovnání a míru, který jsem zažil poprvé po dlouhých týdnech. Byl jsem klidný a dokonale jsem ovládl situaci.

„Obávám se, že nejsem v pořádku, pane Wilkinsone. Raději prozatím zaveďte toho koně zpátky na jeho stání – pustím se do něj jindy – a byl byste tak laskav a zavolejte panu Farnonovi, aby pro mne přijel? Nezdá se mi, že bych mohl řídit.“

Noha nebyla zlomená, ale v místě úderu se vytvořila mohutná krevní podlitina a pak mi celá noha rozkvetla nejneuvěřitelnější paletou barev, od nejnežnější oranžové až k nejčernější černi. Když jsem se za čtrnáct dní se Siegfriedem a s malou armádou pomocníků vypravil zpátky, poskakoval jsem ještě jako

vysloužil z krymské války. Koně jsme svázali, uspali chloroformem a nádor jsme odstranili. Na památku onoho dne mi zůstala na stehenním svalů jizvička, ale něco dobrého z té příhody přece jen vzešlo. Zjistil jsem, že strach je horší než skutečnost, a práce s koňmi mi od té doby nenaháněla už tolik strachu jako dřív.

## 26. kapitola

S Finem Calvertem jsem se poprvé setkal na ulici před ordinací, když jsem si povídal s brigádním generálem Julianem Courts-Brownem o jeho loveckých psech. Brigádní generál mohl hrát od hodiny v divadle anglického šlechtice. Byl nesmírně vysoký, dost nahrbený, s orlími rysy a vysokým huhňavým hlasem. Když mluvil, splýval mu ze rtů tenounký pramínek doutníkového kouře.

Těžké boty zaduněly na dláždění a já jsem otočil hlavu. Rychle se k nám blížila dusající podsaditá postava, palce rukou zakleslé za šle, otrhané sako široce rozevřené, takže odhalovalo křivky košile bez límce, a pod zamaštěnou čepicí mu do čela visely chomáče našedivělých vlasů. Široce se usmíval, jaksi všeobecně, na nikoho zvlášť, a broukal si nějakou melodii.

Generál se na něho podíval. „Dobré jitro, Calverte,“ zabručel chladně.

Fin pohodil hlavou, potěšený, že poznal známou tvář. „Tak co, Karlíku, jakpak se ti vede?“ promluvil hlasitě.

Generál vypadal, jako by jedním douškem vypil půllitr octa. Ruka se mu třásla, když vyňal z úst doutník a hleděl za vzdalujícími se zády. „Nestydatý jako ďábel,“ zamručel.

Když se člověk na Fina podíval, neuhodl by, že to je velmi zámožný statkář. Asi za týden mě zavolali na jeho usedlost a já jsem ke svému překvapení spatřil velký dům a rozlehlé hospodářské budovy a na polích krásné stádo dojníc.

Slyšel jsem ho ještě dřív, než jsem vystoupil z auta.

„Ahoj, ahoj! Kohopak to tu máme? Nákej novej, co? Tak to se teda zase něco naučíme!“ Pořád měl palce zaklesnuté za šlemi a usmíval se ještě širším úsměvem.

„Jmenuji se Herriot,“ řekl jsem.

„Ale děte?“ Fin naklonil hlavu k jedné straně, prohlížel si mě a pak se otočil na tři mladíky, kteří stáli poblíž. „Ten má ale hezkej úsměv, vidíte, chlapi? Vopravdovskej Šťastnej Harry!“

Otočil se, vyšel první a vedl nás přes dvůr. „Tak teda podívejte se, z jakýho ste těsta. Doufám, že víte něco vo telatech, protože jich tu mám pár, co sou vopravdu bídný.“

Cestou do teletníku jsem doufal, že budu moci dokázat něco ohromného, abych vzbudil dojem – třeba že použiji některé nové léky a séra, jež jsem měl ve voze. K tomu, abych se tady dobře uvedl a udělal dojem, bude zapotřebí něco úplně zvláštního.

Stálo tam šest pěkně rostlých mladých zvířat, byla velká skoro jako býčci a tři z nich se chovala velmi podivně. Skřípala zuby, slinila a bloudila po chlévě, jako by neviděla. Když jsem se na ně díval, jedno tele šlo rovnou proti zdi a stálo tam s čenichem přitisknutým ke kameni.

Fin stál v rohu, pořád si bzučel nějakou písničku a tvářil se, jako by se ho to vůbec netýkalo. Když jsem začal vytahovat z kufříku teploměr, vybuchl v hlasitý komentář. „Tak copak to tele dělá? Tak jedem, do toho, a ty tam vstávej!“

Půl minuty, doba, po níž je teploměr zasunut do rekta zvířete, je obvykle zcela vyplněna horečnatým přemýšlením. Ale tentokrát jsem tu dobu ke své diagnóze ani nepotřeboval. Usnadnila mi to ta slepota. Začal jsem se rozhlížet po stěnách teletníku. Byla tma a musil jsem přiblížit tvář až úplně ke kameni.

Fin zase nabyl řeči. „Hej, co to děláte? Vy ste zrovna tak špatnej jako ty telata. Strkáte nos ke zdi, jako byste byl slepej. Co tam vlastně hledáte?“

„Barvu, pane Calverte. Jsem si skoro jist, že vaše telata mají otravu olovem.“

Fin řekl, co v této souvislosti říkají všichni hospodáři. „To nemůže bejt! Mám tu telata už třicet let a nikdy se jim nic nestalo. A kromě toho tu vůbec žádná barva nejní!“

„A co je tohle?“ Nakoukl jsem do tmy v koutě a vytáhl kus volného prkna.

„To nejní nic než kus dřeva, kterej jsem tam přitlouk minulej tejden, abych zacpal díru. Spadlo ze starý slepičámy.“

Podíval jsem se na dvacet let starou barvu, oprýskanou a visící ve velkých vložkách, kterým telata nedokázala odolat. „Jenže tohle nám udělalo tu spoušť“, řekl jsem. „Podívejte se, vidíte tu stopy zubů, tam kde to okusovaly.“

Fin studoval prkno hodně zblízka a pochybovačně vrčel. „No dobře, ale co uděláme teďka?“

„Nejdříve ze všeho odtud musíme odstranit to nalakované prkno a pak dáme všem telatům hořkou sůl. Máte tu nějakou?“

Fin zašteká smíchem. „To víte že jo, mám tu jeden celej velkej pytel. Ale copak vás nic lepšího nenapadne? Nepíchnete jim žádnou injekci?“

Trochu mě to uvedlo do rozpaků. Speciální protilátky na otravu kovem nebyly ještě vyzkoumány a jediná věc, která někdy trochu pomohla, byl síran hořečnatý, který vyvolal vysrážení nerozpustného olova.

Podomácku se síranu hořečnatému samozřejmě říkalo hořká sůl.

„Ne“, řekl jsem. „Neexistuje nic, co bych jim mohl naočkovat a co by jim pomohlo, a nemohu vám ani zaručit, že pomůže ta hořká sůl. Ale chtěl bych, abyste jim ji podával třikrát denně, pokaždé dvě vrchovaté polévkové lžíce.“

„Ale kruci, vždyť ty chudáky usolíte k smrti!“

„Možná, ale nic jiného na to není“, řekl jsem.

Fin ke mně o krok postoupil, takže jeho tvář s tmavou pokožkou a hlubokými vráskami byla těsně u mé. Bystré a pronikavé hnědé oči, protkané červenými žilkami, na mě několik vteřin upřeně hleděly a pak se Fin rychle odvrátil. „Dobrá“, řekl. „Pojďte, napijem se něčeho.“

Dusal do kuchyně přede mnou, zaklonil hlavu a vyrazil zařvání, které otráslo okny. „Matko! Tady kámoš potřebuje sklenici piva. Pod’ sem a koukni se na Šťastnýho Harryho!“

Paní Calvertová se objevila tak rychle, jako by mávl kouzelným proutkem, a postavila na stůl sklenice a lahve. Podíval jsem se na vinětu: „Smithovo ořechové černé pivo.“ A naplnil jsem si sklenici. Byla to historická chvíle, i když jsem to tenkrát ještě nevěděl. Byl to začátek neuvěřitelně rozsáhlé série ořechových černých, která jsem pak u toho stolu vypil.

Paní Calvertová si na chvilku sedla, složila ruce v klíně a povzbudivě se usmála. „Můžete těm telátkům pomoci?“

Fin skočil do řeči, než jsem mohl odpovědět. „Jo, jo, to víš, že může. Předepsal jim hořkou sůl.“

„Hořkou sůl?“

„To je vono, milostpaní! Hned jak přijel, tak sem povídal, že uvidíme něco šikovnýho vod vědy. Proti nový krvi a novejm myšlenkám se holt nedá nic dělat.“ Fin srkal rozvážně své pivo.

V následujících dnech se stav telátek zvolna lepšil a koncem druhého týdne žrala normálně. To, které na tom bylo nejhůř, zůstávalo ještě trochu přisleplé, ale věřil jsem, že i ono se uzdraví.

Netrvalo dlouho a setkal jsem se s Finem znovu. Bylo časně odpoledne a já seděl v kanceláři se Siegfriedem, když vtom bouchly domovní dveře a chodba se rozezvučela údery cvočků. Slyšel jsem hlas prozpěvující si tralalala, tralalala. Fin se opět octl v našem středu.

„Ale, ale!“ zahulákal srdečně na slečnu Harbottlovou. „To je naše Flosynka! A jakpak se daří mému drahouskovi, když je takovej pěkněj den?“

Žulové rysy slečny Harbottlové se ani nezachvěly. Zaměřila ledový pohled na vetřelce, ale Fin se na obrtlíku otočil k Siegfriedovi a zazubil se na něho žlutými zuby. „Tak co, šéfe? Jak vám vycházej ty vaše kouzla?“

„Všechno je výborné, pane Calverte“, odpověděl Siegfried. „Co pro vás můžeme udělat?“

Fin na mě zamířil ukazováčkem. „Todle je muj člověk. Potřebuju ho pěkně zvostra u nás doma.“

„Copak se stalo?“ zeptal jsem se. „Zas ta telátka?“

„Ale kruci, kdepak! Dyby šlo vo ně! Teď je to muj dobrej bejk. Dejchá jako čtyry – něco na způsob zápalu plic, ale horší, než kdy pamatuju. Je v děsným stavu. Vypadá, že by moh natáhnout brka.“ Na vteřinku ztratil Fin svou dobrou náladu.

O býku jsem už slyšel. Byl to čistokrevný šorthorn, vítěz několika výstav, základ jeho chovu. „Hned budu u vás, pane Calverte. Pojedu za vámi.“

„Správněj kluk! Tak já letím“, Fin se zastavil u dveří, postava jako z divokých vajec, otrhaný, bez vázanky, pytlovitě kalhoty se klenuly nad kulatým bříškem. Ještě jednou se otočil ke slečně Harbottlové

a svařil kožené rysy do rošťáckého úsměvu. „Těbůh, Flosynko!“ vykřikl a zmizel.

Na chvilku se místnost zdála prázdná a tichá, z úst slečny Harbottlové se ozývalo pouze nakyslé: „To je ale člověk! Hrozně!! Hrozně!!!“

Dojel jsem na statek velmi rychle a Fin už na mě čekal se svými třemi syny. Chlapci vypadali zachmuřeně, ale Fin byl stále neporazitelný. „Tady je!“ křičel. „Zase Šťastnej Harry. Teď už to bude všechno v pořádku.“ Dokázal dokonce zabučet pár taktů cestou do chléva k býkovi, ale když se podíval přes branku, klesla mu hlava na hrud' a ruce se sevřely pevněji na šlích.

Uprostřed chléva stál býk jako vražený do země. Mohutný hrudní koš se mu zvedal a padal tím nejtěžším dýcháním, které jsem kdy viděl. Tlamu měl široce otevřenou, kolem čenichu visela pěna a kolem nozder také. Oči mu děsem vylézaly z hlavy a upřeně hleděly do zdi. To nebyl zápal plic, byl to zoufalý zápas o dech a vypadalo to jako zápas, v němž prohrává.

Když jsem do něho zasunul teploměr, ani se nepohnul, a ačkoliv mé myšlenky pádily o přítrž, měl jsem podezření, že tentokrát mi na to půl minuty nestačí. Očekával jsem zrychlené dýchání, ale něco takového ne.

„Chudák starej,“ šeptal Fin. „Dal mi ty nejhezčí telátka, kerý sem kdy měl, a je mírnej jako vovečka. Viděl sem, jak mu pod břichem běhala moje vnoučata, a on si jich ani nevším. Je to strašný, vidět ho takhle trpět. Esli mu nebudete moct pomoci, tak mi to zkrátka řekněte a já si dojdou pro flintu.“

Vytáhl jsem teploměr a podíval se na něj. Víc než čtyřicet. To byl nesmysl. Sklepal jsem teploměr a znovu zasunul do rekta.

Tentokrát jsem ho tam nechal skoro minutu, abych získal čas navíc. Podruhé jsem si na teploměru zase přečetl dvaatřicet a nabyl jsem nepříjemného přesvědčení, že i kdyby stupnice měřila třicet centimetrů, dosáhla by rtuť také až nahoru.

Co to propánaboha bylo? Že by antrax... musí to být... a přece... Pohlédl jsem k hlavám Calvertových za brankou. Čekali, co řeknu, a v jejich mlčení bylo tím výrazněji slyšet agonii těžkých vzdechů a sténání. Podíval jsem se nad jejich hlavy a čtverec tmavě modrého obláčku s navršenou pěnou, který právě přecházel přes slunce, v tu chvíli odplynul, takže první oslňující paprsek mě donutil zavřít oči – a v mozku mi zacinkal slabý hlásek vzdáleného zvonku.

„Byl dneska venku?“

„Jo, celý dopoledne se pás na travě. Byl přivázaný na řetěze. Bylo takhle pěkně a teplo.“

Hlas zvonku přešel ve vítězoslavné vyzvánění. „Přineste sem rychle hadici. Můžete ji zašroubovat do toho kohoutku na dvoře.“

„Hadici? Co kčertu...?“

„Pospěšte si, jak nejrychleji můžete – má úpal.“

Přípevnili hadici během několika vteřin. Otevřel jsem kohoutek naplno a začal ostříkovat obrovské tělo studenou vodou – jeho hlavu, krk, žebra a dolů po nohou. Stříkal jsem asi pět minut, ale zdálo se mi to o mnoho déle, protože jsem čekal na nějaké známky zlepšení. Už jsem si začínal myslet, že jsem na nesprávné stopě, když býk polkl.

To už něco znamenalo – předtím nedokázal polknout sliny, protože se zoufale snažil nadechnout alespoň trochu vzduchu do plic. A teď jsem skutečně pozoroval na tom velkém zvířeti změnu. Docela určitě vypadal trochu méně zoufale – a nezpomalovalo se trochu i dýchání?

Pak se býk otřásl, otočil hlavu a podíval se po nás. Jeden z mladíků se ozval uctivým šepotem: „Pánové, vono mu to pomáhá!“

A pak mi ta práce poskytla velké potěšení. Nevzpomínám si, že by mě něco za celou dobu mé dosavadní praxe potěšilo víc, než když jsem tam stál v chlévě, mířil proudem vody, kterým jsem pomáhal zachraňovat život, a hleděl, jak se býk zotavuje a jak mu to jde k duhu. Nejvíce se mu to líbilo v obličejí. A když jsem se propracovával od ocasu přes záda, z nichž se zvedala pára, otáčel čenich přímo do proudu vody, pohupoval hlavou ze strany na stranu a blaženě mrkal.

Do půl hodiny vypadal téměř normálně. Hrudník se mu sice stále ještě zvedal, ale už netrpěl. Znovu jsem ho změřil. Kleslo to na jedenačtyřicet.

„Teď už bude v pořádku,“ řekl jsem. „Ale vaši chlapci by ho měli ještě aspoň dvacet minut polévat. Já už musím jít.“

„Na skleničku budete snad mít ještě čas,“ zavrčel Fin.

Když v kuchyni hulákal své „Matko“, nemělo to jaksi svůj obvyklý říz. Klesl do křesla a hleděl do sklenice svého ořechového černého. „Tak ti povím, Harry,“ řekl, „žes mě tentokrát přived do rozpaků.“ Vzdychl a nevěřicně si mnul bradu. „Vopravdu nevím, co bych ti ksakru měl říct.“

Nestávalo se často, aby Fin ztratil hlas, ale brzy ho zase našel, a to na příští schůzi farmářského diskusního kroužku.

Nějaký učený a velice vážný pán hovořil o pokrocích veterinářské medicíny a o tom, že farmáři mohou být přesvědčeni, že bude dobytek ošetřován právě tak, jako lékaři ošetřují své lidské pacienty – pomocí nejnovějších léků a metod.

To bylo na Fina příliš silné. Vyskočil rovnýma nohama a volal: „A já si myslím, že tady vykládáte hromadu nesmyslů. V Darrowby, tam je jeden mladej, co nedávno vyšel ze škol, a vůbec nezáleží na tom, k čemu ho voláte, protože von uzdravuje jen hořkou solí a studenou vodou!“

## 27. kapitola

Stalo se to jednou za Siegfriedových záchvatů velkovýkonnosti: kráva plukovníka Mericka sežrala drát. Plukovník byl náš osobní přítel, což činilo celou záležitost ještě nepříjemnější.

Když měl Siegfried tyhle záchvaty, kdekdo jimi trpěl. Obvykle se dostavovaly poté, když přečetl nějakou technickou práci nebo zhlédl film o novém technickém postupu. Začal se vztekat, provolával po celé ustrašené domácnosti, že se musíme vzchopit a polepšit. Nějaký čas byl posedlý touhou po dokonalosti.

„Musíme operace na farmách pozvednout na vyšší úroveň! Naprosto nestačí vylovit z tašky nějaký ten nástroj a pustit se s ním do zvířete. My potřebujeme mít čistotu, aseptičnost – a pokud možno pořádnou techniku.“

Takže byl štěstím bez sebe, když u plukovníkovy krávy stanovil diagnózu traumatické reticulitidy (cizí těleso v čepci). „A teď něco starému Hubertovi předvedeme. Předvedeme mu takovou veterinářskou chirurgii, na kterou nikdy nezapomene.“

Tristanovi a mně byla vnucena úloha asistentů a náš příjezd na statek byl vskutku velkolepý. První šel Siegfried, mimořádně vyfešákováný ve zbrusu novém tvídovém saku, na které byl velmi hrdý. Když si potíráš rukou se svým přítelem, vypadal neobyčejně elegantně.

Plukovník byl žoviální. „Tak jsem slyšel, že hodláte operovat moji krávu. Vyndáte ten drát, co? Rád bych se na vás díval, jestli vám to nevádí.“

„Samozřejmě, Huberte, bude nás to těšit, jistě tě to bude zajímat.“

V chlévě jsme měli s Tristanem plné ruce práce. Postavili jsme podél krávy stoly a na ty jsme umístili několik kovových podnosů se seřazenými lesklými a vysterilizovanými nástroji. Skalpely, sondy, peány, jehelce, injekční stříkačky, chirurgické jehly, catgut, chirurgické hedvábí, balíčky vaty a různé skleničky s lihem a jinými antiseptiky.

Siegfried pobíhal kolem, šťastný jako prvňáček. Jako chirurg měl velmi šikovné ruce a stálo za to se na něho dívat. Měl jsem ho přečteného jako knihu. Tohle bude zase jednou prima prácička – rozvažoval Siegfried.

Když bylo všechno podle jeho přání, sundal sako a navlékl si zářivě bílý plášť. Podal sako Tristanovi a téměř okamžitě vztekle zařval. „Hej, neházej to na tu plechovku se žrádlem! Dej to sem, uložím to do bezpečí.“ Něžně oprášil svůj nový kus obleku a pověsil ho na hřebík na zdi.

Já jsem mezitím oholil a vydezinfikoval místo operačního zásahu na boku krávy, čímž bylo všechno připraveno pro lokální umrtvení. Siegfried vzal jehlu a rychle nabodl. „Tudy se do toho pustíme. Doufám, že nejsi zženštilý.“

Plukovník se vesele usmál. „Jasně že ne, krev jsem už viděl. Neboj se, neomdlím.“

Velkorysým mávnutím skalpelu rozřízl Siegfried kůži, pak svaly a potom jemně a pečlivě lesklé peritoneum. Hladká stěna velkého žaludku se otevřela.

Siegfried sáhl po čistém skalpelu a hledal, kam nejvhodněji zasáhne. Ale když držel připravený nůž, stěna bachoru náhle vyhržela v místě, kde byla kůže naříznuta. „Velmi neobvyklé,“ zašeptal. „Možná že to je

trochu plynu z bachoru.“ Neváhal a jemně zasunul vydutinu zpátky a znovu se chystal říznout. Jakmile však vzdálil ruku, bachor vyhrézl – bylo vidět růžovou hmotu větší než fotbalový míč. Siegfried to znovu zastrčil a znovu to vyletělo a nafouklo se to tentokrát do úžasných rozměrů. Potřeboval na to obě dlaně a tiskl a tlačil, až to zmizelo z očí. Chvilku stál s oběma rukama v krávě a těžce oddychoval. Po čele mu stékaly dva praménky potu.

Opatrně odtahoval dlaně. Nestalo se nic. Asi se to usadilo. Znovu sahal pro svůj nůž, když rumen zase vyskočil a nafoukl se jako živý. Zdálo se, že řezem unikl celý orgán – bylo to kluzké a lesklé a rostlo to a nadýmalo se, až to bylo v úrovni jeho očí.

Siegfried upustil od jakéhokoli předstírání klidu, zoufale zápolil oběma rukama kolem té věci a tiskl ji dolů vši silou. Spěchal jsem, abych mu pomohl, a když jsem se k němu přiblížil, zašeptal chraptivě: „Co to kčertu je?“ Zřejmě uvažoval, jestli ta tepající hromada tkáně není nějaká část anatomie krávy, o níž v životě ještě nezaslechl.

Mlčky jsme bojovali s hmotou, až jsme ji dostali pod hladinu kůže. Plukovník se zájmem a soustředěně přihlížel. Nečekal, že operace bude tak poutavá. Obočí měl lehce pozdvižené.

„Tohle nemůže dělat nic jiného než plyn,“ oddychoval Siegfried zhluboka. „Podej mi nůž a ustup z cesty.“ Položil nůž na bachor a prudce řízl směrem dolů.

Byl jsem rád, že jsem ustoupil, protože vpichem vytryskl stlačený polotekutý obsah žaludku – nazelenale hnědý páchnoucí gejzír, který vytryskl z hlubin krávy jako z neviditelné pumpy.

První přímý zásah šel do Siegfriedova obličeje. Nemohl pustit bachor, aby nevklouzl do podbřišku a neznečistil peritoneum. A tak držel obě strany otvoru a proud se mu lil do vlasů, dolů po krku a po celém nádherně bílém plášti.

Tu a tam se pravidelnost proudu přerušila náhlou explozí, která roznesla zkvašenou zeleninovou polévku po všem, co bylo v nejbližším okolí. Do minuty pokryla tekutina všechny lesklé nástroje. Úhledné řádky bělostných chomáčků vaty zmizely zcela beze stopy, ale nejzlomyslnější a nejzlovolnější byla zvlášť mocná přeprška, která se ničím neomezena nezadržitelně rozlila po novém saku, visícím na zdi.

Siegfriedův obličej byl pro mé oči příliš zastřen, takže jsem nemohl vypátrat, zda změnil výraz při tomto neštěstí, ale v jeho zraku jsem vyčetl skutečnou bolest.

Plukovníkovo obočí bylo teď zcela nahoře a ústa měl otevřená, když nevěřicně pozoroval celou tu zmatenou scénu. Středem všeho byl Siegfried, stále ještě se pevně držící a čvachtající v páchnoucím bahně, které mu už sahalo až po kotníky holínek. Velice se podobal obyvateli ostrova Fidži – vlasy měl tuhé a spleené a v hnědém obličej se koulely bílé oči.

Konečně se proud zmínil, ztenčil v pramínek a ustal. Mohl jsem přidržet okraje rány, zatímco Siegfried vložil ruku do krávy a hmatal do reticula. Díval jsem se, jak sahá dovnitř, do medově zbarveného orgánu až k bránici. Spokojené zabručení mi sdělilo, že našel drát a že ho během několika vteřin odstranil.

Tristan se horečnatě snažil zachránit a opláchnout materiál pro šití a řez v bachoru byl brzo zašitý.

Siegfriedova hrdinná výdrž nebyla zbytečná. Na peritoneum se nedostalo žádné znečištění.

Mlčky a úhledně zašil kůži i svaly a začistil ránu. Všechno vypadalo velmi pěkně. Krávy jako by se to ani netýkalo. Pod vlivem narkózy nevěděla nic o obrovském boji ve svých vnitřnostech. Dokonce se zdálo, že už se cítí mnohem lépe, protože se zbavila nepohodlného drátu.

Trvalo nám dlouho, než jsme tu spoušť uklidili, a vůbec ze všeho nejnesnadnější bylo upravit Siegfrieda, aby vypadal trochu k světu. Dělalí jsme, co jsme mohli, oplachovali ho vědry vody a on celou tu dobu smutně oškraboval klacíčkem své nové sako. Nebylo to ale vůbec nic platné. Plukovník byl srdečný a nadšeně blahopřál. „Pojď dál, chlapče můj drahý! Pojď a napij se!“ Pozvání však znělo dost dutě a plukovník dával pozor, aby mezi svým přítelem a sebou udržoval nejméně třímetrovou vzdálenost.

Siegfried si hodil zničené sako přes rameno. „Ne, děkuji ti, Huberte, jsi velmi laskav, ale musím už jít.“ Vyšel ven z chléva. „Předpokládám, že kráva začne zítra nebo pozítří žrát. Přijedu za čtrnáct dní a vyndám jí stehy.“

Ve stísněném prostoru auta jsme se s Tristanem nemohli držet tak daleko od Siegfrieda, jak bychom si byli přáli. I když jsme vystrčili hlavy z okna, pořád ještě to bylo dost špatné.

Siegfried seděl asi dva kilometry mlčky a pak se obrátil ke mně a jeho pošpiněný obličej se usmál. Bylo v něm něco nezkratného. „Člověk nikdy neví, co na něj čeká za rohem, chlapci. Tak už to v té naší práci

chodí. Ale mějte na paměti jedno jediné – operace byla úspěšná!“

## 28. kapitola

Stáli jsme tam na tom smutném dvoře tři, Isaac Cranford, Jeff Mallock a já. Jediný, kdo vypadal spokojeně, byl Mallock, což bylo v pořádku, protože tu byl, aby se tak řeklo, hostitelem. Jemu patřil tenhle dvůr a dobrotivě přihlížel, když jsme nahlédli do mrtvé krávy, kterou on otevřel.

Jméno Mallock mělo v Darrowby smutný zvuk. Čpělo hřbitovem zvířat, znamenalo konec ctižádosti farmářů, konec veterinářových nadějí. Když bylo některé zvíře hodně nemocné, zaručeně někdo podotkl: „Nebude to dlouho trvat a povezem ho k Mallockovi,“ nebo „Stejně ho dostane Jeff Mallock.“ I budovy se dokonale hodily k tomuto obrazu – kus za cestou stála skupinka omšelých stavení z tmavých cihel s bachratým komínem, z něhož neustále dýmal černý a páchnoucí kouř.

Pokud člověk neměl dobrý žaludek, nedoporučovalo se přiblížit se k Mallockovi přehnaně blízko, a proto se lidé z města jeho sídlu vyhýbali. Ale když už někdo vyšel po cestě a nahlédl zasouvacími kovovými dveřmi, ocitl se ve světě přeludů. Všude ležela mrtvá zvířata. Většina z nich byla rozčtvrcena a velké kusy visely na hácích, ale tu a tam bylo vidět zakrvácenou ovci nebo nazelenalé oteklé prase, které se ani Jeff neodvážil otevřít.

Hromady lebek a suchých kostí sahaly místy až ke střeše a v koutech stály hnědé pytle s krmením pro dobytek. Páchlo to tam strašlivě a neustále, ale když Jeff zdechliny stahoval, byl zápach nepopsatelný. Domek Mallockových stál uprostřed provozních budov a nezasvěcený se právem mohl domnívat, že tam přebývají scvrklí skřítki. Ale Jeff byl čtyřicátník s růžovými tvářemi cheruba a jeho manželka byla přívětivá, baculatá a usměvavá. Děti se řadily jako stupínky od překrásného devatenáctiletého děvčátka až k statnému pětiletému chlapci – osm mladých Mallocků, kteří trávili běh svého života hravě si mezi tuberkulózními plícemi a paletou bakterií od salmonely po antrax. Byly to nejzdravější děti z celého okresu.

Po hostincích se vyprávělo, že Jeff je jeden z nejbohatších lidí na okrese, ale místní usedlíci při doušcích piva připouštěli, že si své peníze těžce vydělal. V kteroukoli denní nebo noční hodinu rachotíval po kraji se svým starým nákladním vozem, naložil zdechlinu, dovezl ji na svůj dvůr a rozřezal ji. Dvakrát týdně přijížděl z Brawtonu majitel obchodu s krmením pro psy a nakupoval tu čerstvé maso. Zbytek naházal Jeff do kotle a vařil z toho masité krmivo, po kterém byla veliká poptávka. Používalo se ho jako příměsí do krmiva pro vepře a drůbež. Z kostí se dělalo hnojivo, kůže šly ke koželuhovi a pro hromady zbylých kousků si chodíval jakýsi podivín s divokýma očima – nikdo nevěděl, jak se jmenuje, a říkalo se mu jenom „černejší dědek“. Někdy jen tak pro změnu vařil Jeff podlouhlé kousky podivně zavánějícího mýdla, které šlo dobře na odbyt jako prostředek na mytí podlahy v obchodech. Ano, říkali lidé, Jeffovi se nesporně daří dobře. Ale kruci, taky si to zasloužil!

Já jsem se s Mallockem vídal dost často. Dvůr pohodného měl pro veterináře své výhody. Sloužil jako místo pro ohledání, kde jsme si kontrolovali své diagnózy případů, které končily fatálně a s nimiž jsme si neuměli poradit. Tehdy rozřešil záhadu Jeffův nůž.

Často sem hospodáři poslali zvíře, které jsem já předtím ošetřoval, a žádali Jeffa, aby jim pověděl, „co s nim nebylo v pořádku“ – a tehdy vznikaly určité rozpory, protože Jeff se těšil mocenskému postavení a málokdy odolal pokušení využít ho. Ačkoli neuměl ani číst, ani psát, byl to člověk s velikou profesionální hrdostí. Nebyl rád, když se o něm mluvilo jako o pohodném, dával přednost tomu, že „kupuje kůže“. V hloubi srdce byl přesvědčen, že po dvaceti letech pitvání nemocných zvířat o nich ví víc než kterýkoli žijící veterinář. Háček byl v tom, že farmářská obec s ním bez váhání souhlasila.

Měl jsem vždycky pokažený celý den, když se v ordinaci zastavil některý hospodář a sdělil mi, že Jeff Mallock znovu zavrhl moji diagnózu. „Heleďte, pamatujete se na tu krávu, co jste ji léčil, že jako má málo hořčiku? K ničemu to nebylo a nakonec jsem ji poslal k Mallockovi. A víte, co jí dovopravdy chybělo? Měla červa ve vocasu! Jeff povídal, že stačilo uříznout ocas a kráva by byla vstala a chodila.“ Žádné dohadování nemělo význam a nemělo smysl tvrdit, že neexistuje nic takového jako červ v ocase. Jeff to věděl – a proto to tak bylo.

Kdyby byl Jeff dokázal zužitkovat své nedocenitelné možnosti, aby si osvojil běžné vědomosti a používal

při tom zdravý lidský rozum, nebylo by to tak zlé. Jenže on si místo toho vytvořil vlastní pochybnou patologii a podepřel ji metodami černé magie získanými od primitivnějších členů farmářské obce. Jeho čtyři druhy nemocí dobytka byly ucpané plíce, černý mor, vředy a kamínky. To byl kvartet, který naháněl strach veterinářům v okruhu mnoha kilometrů.

Další kříž, který museli veterináři nést, byl Mallockův jedinečný dar podívat se na mrtvé zvíře jediným pohledem a okamžitě stanovit příčinu smrti. Farmáři hluboce uctívající a obdivující tuto jeho schopnost se mě vždycky ptávali, proč to já neumím. Nedokázal jsem ale toho člověka nemít rád. Byl by musel být přímo nadčlověkem, aby odolal příležitosti stát se důležitým, a v ničem, co dělal, se nikdy neprojevovala žádná zlovůle a zlomyslnost. Přesto však se jeho zásahem věci často nepříjemně komplikovaly, a kdykoli to bylo možné, snažil jsem se být přítomen při jeho návštěvě. Zvláště když se to týkalo Isaaka Cranforda. Cranford byl tvrdý člověk, který svůj život odlil v kadlubu železné přísnosti. Byl to nemilosrdný obchodník, jehož heslem bylo „Vydělej za každou cenu!“, a i v hodně šetrném kraji byl vyhlášený svým lakomstvím. Obhospodařoval část nejlepších polí dole v údolí, jeho šorthornky dostávaly ceny téměř na každé výstavě, ale neměl tu jediného přítele. Pan Bateson, jeho soused ze severní strany, ho charakterizoval takto: „Ten člověk by dokázal stáhnout kůži i z blechy!“ A pan Dickon, soused z jižní strany, se vyslovil následovně: „Ten by si nechal pro halíř koleno vrtat.“

Schůzka dnešního rána byla už vlastně pokračováním z předchozího dne. V půli odpoledne telefonoval pan Cranford: „Mám tu krávu zabitou bleskem – leží mrtvá na poli.“

Byl jsem překvapen. „Blesk? Jste si tím jist? Dneska jsme tu žádnou bouřku neměli.“

„Možná že vy ne, ale my jo.“

„No dobře, přijdu tam a podívám se na ni.“

Cestou na farmu jsem v sobě nedokázal vzbudit žádné potěšení nad setkáním, které mě čekalo. Z toho blesku by mě mohla rozbolet hlava. Všichni farmáři byli proti blesku pojištěni, většinou to bývala součást pojistky proti ohni, a po prudké bouři se telefony veterinářů často rozdrnčely žádostmi o prohlídku mrtvých zvířat.

Pojišťovny bývaly v tomto směru dost rozumné.

Když obdržely od veterináře potvrzení, že se domnívá, že příčinou smrti byl blesk, zaplatily obvykle bez potíží. V pochybných případech žádaly ohledání mrtvolky nebo posudek ještě jednoho lékaře. Potíž byla v tom, že neexistovaly body, jichž se ohledání mrtvolky mohlo v těchto případech přidržel. Někdy byla poškozena tkáň pod kůží, ale jinak nebývalo mnoho vidět. Nejšťastnější situace nastala, když jsme našli zvíře s výmluvnými popáleninami, vedoucími směrem od ucha k noze a dolů k zemi. Často jsme zvíře našli pod stromem, který byl také zničený nebo rozštípnutý bleskem. Tehdy byla diagnóza snadná. Devadesát devět procent farmářů se snažilo rozumně dohodnout obchod, a když veterinář zjistil jinou příčinu smrti, přijali rozsudek s filozofickým klidem. S některými bylo ale trápení.

Slyšel jsem Siegfrieda, jak vyprávěl, že ho jednou nějaký chlapík požádal, aby mu potvrdil smrt bleskem. Dlouhá popálenina na mrtvole byla přímo klasická a Siegfried, když ji viděl, propadl téměř lyrice.

„Nádherné, Charlie, nádherné! Takhle typické stopy jsem ještě neviděl. Ale vadí mi jedna maličkost.“

Položil paži kolem staříkových ramen. „Strašná škoda, že jsi tu svíčku nechal kapat na kůži.“ Staroch se podíval zblízka a klepl se pěstí do dlaně. „Hrom do toho, máte pravdu, pane doktore! Úplně jsem to zvorál. A co mi to dalo práce – trvalo mi to skoro hodinu.“ Odcházel a bručel si sám pro sebe.

Neprojevil vůbec žádné rozpaky, jenom znechucení nad chybami svého technologického postupu.

Ale tohle, uvažoval jsem, když kolem okénka svištěly kamenné zídky, bude určitě jinak. Cranford býval zvyklý prosadit svou vůli, ať byl v právu nebo ne, a jestli se mu to dnes nepodaří, nastanou potíže.

Projel jsem vraty hospodářství a podle upravené asfaltové cesty přes veliké pole. Cranford stál nehybně uprostřed dvora a mě – nikoli poprvé – napadlo, jak překvapivě se ten člověk podobá hladovému ptáku. Shrbená úzká ramena, ostrá tvář se špičatým nosem a tmavý plášť, který vlál na kostnaté postavě. Vůbec by mě nebylo překvapilo, kdyby rozpráhl křídla a vletěl na střechu chléva. Místo toho netrpělivě kývl a krátkými, hopsavými kroky pospíchal na pole vzadu za domem.

Bylo to velké pole a mrtvá kráva ležela skoro uprostřed. Nerostly tu žádné stromy, žádné keře, ani to nejmenší křovíčko. Má představa, že uvidím krávu pod přeraženým stromem, se okamžitě rozplynula a zanechala mě v úzkostné nejistotě.

Zastavili jsme se vedle krávy a pan Cranford promluvil první. „Musel to bejt blesk, nic jinýho to bejt nemohlo. Vošklivá bouřka to byla, a tenhle dobrej tvor padnul mrtvej k zemi.“

Podíval jsem se na trávu kolem veliké šorthornky. Byla pošlapaná a vytrhaná, místy bylo vidět holou zem. „Ale nijak zvlášť rychle nepadala, vidíte? Umírala v křečích – můžete vidět, že nohy kopaly do trávy.“

„No dobře, tak to byly křeče, ale po blesku!“ Pan Cranford měl zlobná, malá očka a ta teď přeskakovala z límečku mé košile na pásek kabátu a dolů na gumovky. Nikdy se nedokázal přimět, aby pohlédl lidem do očí.

„Pochybuji, pane Cranforde. Jedním z příznaků zásahu blesku je, že zvíře padne bez jakéhokoli zápasu. Někdy mu dokonce zbyde v tlamě kus trávy.“

„Ale to všechno já vim,“ vybafl Cranford a jeho hubená tvář zrudla. „Žiju mezi dobyt看em už půl století a tahle nejní první, kerou zabil blesk. Nejní to pokaždý stejný, abyste věděl.“

„Ano, to si uvědomuji, ale víte, tahle smrt mohla být vyvolána tolika příčinami –“

„Jakými příčinami?“

„No třeba snětí, nedostatkem hořčíku, srdeční slabostí – je toho plno. Opravdu si myslím, že bychom měli krávu pitvat, abychom si byli jisti.“

„Tak poslouchejte, chcete tím snad říct, že se pokouším o něco nedovolenýho?“

„Naprostó ne, říkám jenom, že bychom se měli přesvědčit, než napíši potvrzení. Mohli bychom zajít k Mallockovi, aby ji otevřel, a věřte mi, že když nebudou zjevné žádné jiné příčiny smrti, dostane se vám dobrodiní pochyb. Lidé od pojišťovny jsou v tomto ohledu velmi laskaví.“

Kořistnické rysy pana Cranforda se ponořily hlouběji do límce kabátu. Vztekle vrazil ruce do kapes.

„Míval jsem na takový případy znalce. Dobrý a zkušený znalec. A potvrdili mi to.“ Malá očka blýskala směrem k mému levému uchu. „Nikdy s tím nedělali takový cavyky. K čemu všechny tyhle potíže? Proč potřebujete bejt tak pitomě malicheměj?“

Proč vlastně, pomyslel jsem si. Proč si mám tohohle člověka znepřátelit? Měl tady na okrese velkou moc. Byl významným členem místního sdružení farmářů a byl členem každého zemědělského výboru v okruhu mnoha kilometrů. Byl bohatý a úspěšný, a i když ho lidé neměli rádi, vážili si jeho vědomostí a poslouchali ho. Mladému veterináři by mohl hodně uškodit. Proč mu tedy nevystavím osvědčení a nejdu domů? Potvrzuji, že jsem vyšetřil výše zmíněné zvíře a podle mého názoru byl příčinou smrti zásah blesku. Bylo by to snadné a uchlácholil bych tím Cranforda. Všechno by tím skončilo. Proč si mám toho nebezpečného člověka znepřátelit pronic zanic? A vůbec, možná že to byl skutečně blesk.

Obrátil jsem se tváří ke Cranfordovi a marně jsem se pokoušel zachytit jeho pohled, který vždycky v poslední chvíli ujel. „Lituji, ale podle mého názoru se musíme do té krávy podívat. Zatelefonuji Mallockovi, požádám ho, aby pro ni přijel, a ráno se do toho pustíme. Sejdeme se tam v deset. Hodí se vám to?“

„Počítám, že bude muset,“ odsekl Cranford. „Je to nesmysl, ale zřejmě vás to pobaví. Chci vás však upozornit – tohle byla dobrá kráva, měla cenu vosumdesát liber. Nemůžu si dovolit přijít o takový peníze. Chci jen, na co mám přece právo.“

„Určitě se vám ho dostane, pane Cranforde. A ještě než ji nechám odvézt, udělám raději zkoušku krve, abychom vyloučili snět.“

Farmář byl čím dál tím rozčilenější a vzrůstalo v něm napětí. Byl místní oporou metodistické církve, takže se nemohl vyjadřovat příliš šťavnatě, a odreagoval si přemíru svých citů tím, že do zdechlíny vztekle kopal. Palcem u nohy narazil na tvrdou kost zadku a pár vteřin skákal po jedné noze. Pak odkulhal směrem k domu.

Zůstal jsem tam sám, napíchl jsem mrtvé ucho nožem a vkápl na sklíčko několik kapek krve. Nebyla to příjemná návštěva a nekládal jsem mnoho nadějí do zítřka. Uzavřel jsem vzorky krve pečlivě do krabice a vydal se do Skeldalu, abych je vyšetřil pod mikroskopem.

Skupinka, která se nazítrí dopoledne sešla na dvorku pohodného, nebyla tedy nijak zvlášť veselá.

Dokonce i Jeff byl hluboce uražený, ačkoliv si uchovával svůj obvyklý výraz šťastného Buddha. Když jsem přijel, podal mi jen zlomkovitou zprávu o tom, co se stalo, ale dokázal jsem si útržky sestavit a viděl jsem scénu před sebou. Jeff seskočil u Cranforda ze svého nákladáčku, přejel mrtvolu jediným

pohledem a vyslovil jednu ze svých brilantních okamžitých diagnóz: „Ucpaný plíce. To já jim vždycky poznám podle vočí a podle toho, jak jim ležej chlupy na krku.“ A pln důvěry očekával obdivné vzdechy a blahopřání, které vždycky následovalo po jeho výstupu.

Načež Cranford skoro tancoval vzteky. „Sklapněte tu svou velkou hloupou hubu, Mallocku, vůbec tomu nerozumíte. Do týhle krávy uhodil blesk a vy si to radši zapíšte za uši.“

A teď jsem se tedy nakláněl nad mrtvolou a stejně jsem nemohl najít žádné řešení. Žádné stopy po pohmoždění v místě, kde jsem odstranil kůži. Vnitřní orgány čisté a normální.

Narovnal jsem se a prsty jsem si prohrábl vlasy. Kotel bublal a vydechoval zapáchající chuchvalce do stejně už náramně smrduté atmosféry. Dva psi úporně olizovali hromadu krmiva pro dobytek.

A pak mě zamrazilo hrůzou: psi měli konkurenci. Malý chlapeček se zlatými kudrnatými vlásky strkal do té hromady ukazováček, pak si ho vkládal do úst a s živým zaujetím si ho cucal.

„Podívejte se na to!“ zašeptal jsem.

Obličej pohodného se rozzářil otcovskou pýchou. „Jo,“ pravil pln štěstí, „moje maso nemaj rádi jen ty čtyřnohý. Je vohromný – moc výživný!“

Úplně se mu vrátila dobrá nálada, zapálil si dýmku tlustě olepenou vzorky své profese a začal rozvážně bafat.

Přinutil jsem se soustředit na úkol, který jsem musel řešit. „Rozřízni srdce, Jeffe,“ řekl jsem.

Jeff obratně nařezal velký orgán na plátky od shora až dolů a já jsem okamžitě věděl, že moje hledání skončilo. Předšíně srdeční komory byly skoro úplně ucpány květákovitou hmotou, prorůstající z chlopní. Verukózní endokarditida, která se běžně vyskytuje u vepřů, ale málokdy u hovězího dobytka.

„Tak tohleto zabilo vaši krávu, pane Cranforde,“ řekl jsem.

Cranford zamířil nosem k srdci. „Houby s voctem! Nevykládejte mi, že by takovýhle věcičky mohly zabít pěkný velký zvíře.“

„Nejsou tak malé. Jsou dost velké na to, aby přerušily proudění krve. Lituji, ale není o tom pochyb. Vaše kráva zemřela na srdeční slabost.“

„A co ten blesk?“

„Ani stopa, obávám se. Vidíte to sám.“

„A co mých vosumdesát liber?“

„Je mi moc líto, ale na téhle skutečnosti nic nezměníme.“

„Skutečnost, jakápak skutečnost? Přišel jsem dneska ráno sem a vy jste mi neukázal nic, co by mohlo můj názor změnit.“

„Nevím, co bych ještě dodal. Je to jasný případ.“

Pan Cranford ve svém jestřábím postoji ztuhl. Ruce měl složené na plášti na prsou a palcem třel nejistě o ostatní prsty, jako kdyby hladil milované bankovky, které mu klouzaly z dlaní. Obličej hluboko schovaný v límci vypadal ještě ostřeji než jindy.

Pak se ke mně otočil a uboze se pokusil o úsměv. Jeho oči přilepené na klopách mého saka se setkaly s mým pohledem a znovu mrkavě a poplašeně couvly.

Zatáhl mě stranou a oslovil můj krk v úrovni ohryzku. V chraptivém šepotu se ozývaly plačtivé tóny.

„Podívejte se, pane Herriote, oba dva jsme už na světě něco viděli. Sám dobře víte, že pojišťovna si může dovolit ztratit osumdesát liber spíš než já. Proč byste nemohl říct, že to byl blesk?“

„I když si myslím, že to nebyl?“

„No a, ke všem čertům, vadí to? Můžete říct, že byl, nemůžete? Nikdo se to nedozví.“

Poškrábal jsem se na hlavě. „Ale vadilo by mi, pane Cranforde, že já to vím.“

„Že vy to víte?“ farmář byl celý popletený.

„Ano, a nemá to smysl – nemohu vám dát na tuhle krávu potvrzení, a tím to končí.“

Zklamání, nedůvěra, zmatek, to všechno přebíhalo po tváři pana Cranforda. „Tak já vám tedy něco povím. Já to tak nenechám. Půjdu kvůli tomu za vašim šéfem.“ Rychle se obrátil a ukázal na krávu. „Není

na ni vidět žádná nemoc. A vy mi budete chtít namluvit, že to je od těch malinkých věciček v srdci.

Nerozumíte své práci – ani jste nevěděl, jak se to jmenuje!“

Jeff Mallock odstranil z úst svou nepopsatelnou dýmku. „Ale já to vím a už sem vám to řek. Ucpaný plíce. A to je vod mlíka, který se vrací do těla. Nakonec se dostane do srdce, a tím to končí. To, na co

se koukáte, to je sražený mlíko.“

Cranford se na něho osopil: „Zavřete hubu, vy starej lumpe! Jste zrovna tak k ničemu jako tenhle tady. Moji krávu zabil blesk. Blesk!“ Skoro ječel. Pak se ovládl a hovořil zase klidně. „O tomhle ještě uslyšíte, pane Vševede, ale jedno vám povím. Na moje hospodářství už nevkočíte!“ Obrátil se a pospíchal odtud rychlými, drobnými kroky.

Rozloučil jsem se s Jeffem a unaveně jsem nastoupil do vozu. Všechno tedy dopadlo báječně. Kdyby tak veterinářna znamenala pouze ošetřování nemocných zvířat! Ale neznamenal. Bylo tu ještě tolik jiných věcí. Nastartoval jsem motor a odjel jsem.

## 29. kapitola

Netrvalo dlouho a pan Cranford mohl dostát svému slovu. Zastavil se v ordinaci nazítří po poledni, kdy jsme se Siegfriedem vychutnávali v obývacím pokoji poobědní cigaretu. Zaslechli jsme zacinkání zvonku u domovních dveří. Nevstali jsme, protože většina farmářů zazvonila a okamžitě vešla.

Psi však zachovali svůj obvyklý postup. Ten den ráno se pořádně proběhli nahoře na vřesovišti a zrovna vylizovali misky s obědem. Nakrmeni a unaveni padli Siegfriedovi u nohou jako velká odfukující hromada. Netoužili po ničem jiném než po deseti minutách klidu, ale protože byli naprosto oddáni úloze, kterou si sami přisoudili – úloze přísných strážců domu, nezaváhali. Vyskočili se štěkáním z koberce a vrhli se do chodby. Lidé se často divili, proč měl Siegfried pět psů. Nejenže je měl, on je taky všude s sebou vozil. Když jezdil na své objížďky, bylo těžké vůbec ho rozeznat mezi střapatými hlavami a mávajícími ocasy. A každý, kdo se přiblížil k vozu, ztuhl hrůzou ze zlověstného štěkání, vyceněných zubů a planoucích očí v oknech.

„Za živého boha nepochopím,“ prohlašoval Siegfried a tloukl pěstí do kolena, „proč chovají lidé psy jako luxusní zvířata. Pes by měl mít užitečnou funkci. Užívejte ho v hospodářství, při honech, jako vodiče. Ale proč by ty tvory měl člověk nechat jen tak povalovat, to nechápu.“

Bylo to prohlášení, které neustále opakoval, často clonou vztyčených uší a vyplazených jazyků, když seděl ve svém voze. Posluchač se tázavě díval z obrovského greyhounda na jezevčíka, z kokršpaněla na chrta a na skotského teriéra – ale nikdy se neptal Siegfrieda, proč on chová svoje psy.

Soudil jsem, že ho smečka přepadla v záhybu chodby, a méně udatný muž by dozajista uprchl, ale slyšel jsem, jak si pan Cranford urputně probojovává cestu vpřed. Když vešel do dveří obývacího pokoje, smekl klobouk a tloukl jím do psů, aby je zahnal. Nebylo to moudré a štěkání se vzneslo do vyšších tónin. Host na nás upřeně hleděl a bez ustání pohyboval rty, ale k nám žádný zvuk nepronikl.

Siegfried, zdvořilý jako vždycky, vstal a ukázal mu na křeslo. Také jeho rty se pohybovaly nepochybně v laskavých slovech na uvítanou. Pan Cranford zavířil svým černým pláštěm, přenesl se přes koberec a nejistě se posadil. Psi se rozesadili do kruhu kolem něho a ječeli mu do obličeje. Obvykle se po svém vyčerpávajícím programu zhroutili, ale ve vzezření a v zápachu pana Cranforda bylo něco, co se jim nelíbilo.

Siegfried se pohodlně rozložil v křesle, sepal prsty a nasadil soudcovský výraz. Tu a tam chápavě přikývl nebo přimhouřil oči, jako by ho nějaká podrobnost zaujala. Pan Cranford nebyl prakticky vůbec slyšet, jenom občas k nám dolehl kus věty nebo slovo.

„...si musím vážně postěžovat...“

„...nerozumí své práci...“

„...nemůžu si dovolit... žádný bohatý člověk...“

„...tyhle zatracení psi...“

„...už ke mně nesmí...“

„...lehneš, pse, já tě...“

„...okrad mě, nic jiného...“

Siegfried byl naprosto klidný, očividně ten randál nevnímal a pozorně naslouchal, ale jak minuty mýjely, viděl jsem, že se na panu Cranfordovi projevuje námaha. Oči mu začaly vystupovat z důlků a na chlupatém krku nabíhaly žíly – důsledek toho, jak se snažil sdělit, co měl na srdci.

Nakonec to na něho bylo příliš. Vyskočil a rozvlněná hnědá záplava ho smetla ke dveřím. Vydal ještě

poslední vzdorovitý výkřik, rozmáchl se kloboukem a zmizel.

Za několik týdnů jsem otevřel dveře přípravný léků a našel jsem tam svého šéfa, jak míchá nějaké mazání. Pracoval velmi pečlivě, hnětl a převracel lepkavou hmotu na kousku mramoru.

„Copak to děláš?“ zeptal jsem se.

Siegfried odhodil špachtli a napřimil se. „Mazání pro kance.“ A podíval se mi přes rameno na Tristana, který právě vstoupil. „A nevím, ksakru, proč to dělám, když někdo si jen tak sedí na zadku.“ Ukázal na špachtli. „Tak dobře, Tristane, zkus to. Ovšem až dokouříš.“

Tristan rychle zdusil svou woodbinku a začal zpracovávat kašičku. „Jde to dost ztuhla. Dá to práci,“ řekl Siegfried, spokojeně hledě na bratrovu skloněnou hlavu. „Začíná mě od toho už bolet za krkem.“

Otočil se ke mně. „Mimochodem, mohlo by tě zajímat, že to je pro tvého starého přítele Cranforda. Pro jeho kance, co získal cenu. Vydělává mu na výstavách spoustu peněz, a kdybychom něco pokazili, byl by to náš konec.“

„Tak Cranford nás ještě neopustil?“

„Ano, to je legrační, ale nemůžeme se ho zbavit. Nerad ztrácím zákazníky, ale u tohohle chlapíka bych ochotně učinil výjimku. Po té záležitosti s bleskem by tě k sobě nepustil ani na krok a velmi jasně mi dává najevo, že ani o mně nemá valné mínění. Pokaždé mi sdělí, že jeho dobytku nijak zvlášť neprospívám a že by bylo mnohem lepší, kdyby mě vůbec nevolal. A když dostane účet, hořekuje až běda. Otravuje víc, než za co vůbec stojí, a ještě ke všemu mi z něj naskakuje husí kůže. Ale neodejde od nás – kčertu, ne a ne odejít.“

„Víš, na které straně chleba najde másličko,“ řekl jsem. „Dostává se mu prvotřídních služeb a to hořekování patří k metodě, jak srazit účet.“

„Možná že máš pravdu a byl bych strašně rád, kdyby se našel nějaký jednoduchý způsob, jak se ho zbavit.“ Poklepal Tristanovi na rameno: „Dobrá, dobrá, nepřeháněj to, to už stačí. Dej to do krabičky a napiš na to: Mazat podle potřeby kanci na záda třikrát denně a dobře rozetřít prsty. A pošli to panu Cranfordovi poštou. A když už ses do toho pustil, pošli vzorky tady toho trusu do laboratoře v Leedsu, aby je vyšetřili na Johnovu nemoc.“ Podal mu trojhrannou krabičku páchnoucí tekutou stolicí.

Takové vzorky se běžně sbíraly a odesílaly k vyšetření na Johnovy testy, na vyšetření cizopasníků a podobně a všechny měly jedno společné – byly objemné. Na testy bylo zapotřebí pouze několika kávových lžiček, ale farmáři byli velkorysí. Zdálo se, že je příjemně překvapuje, že veterinář nechce nic jiného než trochu hnoje. Odložili tedy svou přirozenou opatrnost a s radostí naložili hnůj do největší krabice, kterou našli. Odmávali veškeré protesty. „Jen si vezměte, máme toho dost.“

Tristan uchopil krabici do špiček prstů a začal se rozhlížet po poličkách. „Zřejmě už nemáme na vzorky ty malé skleničky.“

„Ano, došly nám,“ řekl Siegfried. „Chtěl jsem nějaké objednat. Ale to nevádí – zavři to víčkem, pořádně je přitlač a pak to celé dobře zabal do hnědého papíru. Dojde to do laboratoře určitě v pořádku.“

Trvalo pouhé tři dny, než se znovu objevilo jméno pana Cranforda. Siegfried otevíral ranní poštu, odhazoval stranou oběžníky a skládal hromádku účtů a potvrzenek, když najednou znehybněl. Zkameněl nad dopisem, napsaným na modrém poznámkovém papíru, a seděl jako socha celou tu dobu, co ho četl. Konečně zdvihl hlavu, jeho obličej byl bezvýrazný. „Jamesi, to je asi ten nejjedovatější dopis, jaký jsem kdy četl. Je od Cranforda. Skoncoval s námi jednou provždy a uvažuje o tom, že nás bude žalovat.“

„A co jsme mu provedli tentokrát?“ zeptal jsem se.

„Obviňuje nás, že jsme ho hrubě urazili a že jsme ohrozili zdraví jeho kance. Píše, že jsme mu poslali trojhrannou plechovku plnou kravského trusu a nadepsanou, že to má vtírat kanci třikrát denně do hřbetu.“

Tristan, který doposavad seděl s napůl zavřenýma očima, se úplně probudil. Beze spěchu vstal a zamířil ke dveřím. Držel ruku na klíce, když zaburácel hlas jeho bratra.

„Tristane! Pojď sem zpátky! Sedni si – musíme si s tebou o něčem promluvit.“

Tristan odhodlaně vzhledl a čekal na bouřku, ale Siegfried byl nečekaně klidný. Hovořil mým hlasem.

„Tak už jsi to zase provedl. Kdy já konečně pochopím, že ti nesmím svěřit ani ten nejjednodušší úkol?“

Nežádal jsem přece od tebe tak mnoho. Dát na poštu dva malé balíčky – to se nedá považovat za

složitou práci. Ale ty jsi to dokázal zvorat. Nalepil jsi jmenovky obráceně, vid’?“

Tristan se kroutil v křesle. „Je mi to hrozně líto, vůbec si nedovedu představit...“

Siegfried zvedl ruku. „Ale netrap se. Přispěchalo ti na pomoc tvoje příslovečné štěstí. U každého jiného by takovýhle průšvih znamenal katastrofu, ale u Cranforda – to je jako Prozířetelnost Boží.“ Na chvilku se odmlčel a do očí se mu vplížil zasněný výraz. „Na návodu bylo napsáno, že to má dobře vtírat prsty, pokud si pamatuji. A pan Cranford píše, že ten balíček otevřel u snídane... Ano, Tristane, myslím, že jsi našel správnou cestu. Jsem přesvědčen, že tohle zabralo.“

Řekl jsem: „Ale co ta žaloba?“

„Myslím, že na to můžeme zapomenout. Pan Cranford má velký smysl pro vlastní důstojnost. Jenom si pomysli, jak by to znělo u soudu.“

Zmačkal dopis a hodil ho do koše na papíry. „Tak se pustíme do nějaké práce.“

Vyšel z místnosti před námi a v chodbě se prudce zastavil. Obrátil se k nám. „Je tu ovšem ještě jeden problém. Rád bych věděl, jak dopadne v laboratoři ta analýza mazání proti Johnově chorobě.“

### 30. kapitola

Tentokrát jsem měl s Trickim opravdové starosti. Potkal jsem ho na ulici s jeho velitelkou a vyděsil mě. Strašlivě ztloustl – vypadal jako nadmutá jitrnice s nohou na každém konci. Krví podlité oči se dívaly přímo před sebe a vyplazený jazyk visel z tlamy.

Paní Pumphreyová spěchala s vysvětlením: „Byl hrozně unavený, pane Herriote, vypadal, že nemá vůbec žádnou sílu. Myslela jsem si, že určitě trpí podvýživou, a tak jsem mu dávala mezi pravidelným krmením občas něco navíc. Huspeninu z telecích nožiček a tresčí játra a ovomaltinu a na noc trošku kakaa, aby spal, skutečně ne mnoho.“

„A omezila jste ty sladkosti, jak jsem vám doporučil?“

„Ano, trochu ano, ale když on vypadal tak vysílený! Musila jsem povolit. Má strašně rád dorty se šlehačkou a čokoládou. Nedokážu mu to odepřít.“

Podíval jsem se dolů na malého psíka. V tom to vězelo. Jedinou Trickiho chybou byla chamtivost. Nikdo nikdy nezažil, že by odmítl něco k jídlu. Pustil se do potravy v kteroukoli denní nebo noční dobu. Uvažoval jsem o všech těch ostatních věcech, o kterých se paní Pumphreyová nezmínila. Sušenky s paštikou, oplatky, nákypy – to všechno Tricki miloval.

„Má dost pohybu?“

„Chodí se se mnou trošku projít, jak vidíte, ale Hodgkin leží s ischiasem, a tak se poslední dobou neházely žádné kroužky.“

Snažil jsem se, aby můj hlas zněl přísně. „Tak a teď mluvím opravdu vážně. Jestliže mu okamžitě neomezíte potravu a jestli nebude mít víc pohybu, bude hodně nemocný. Musíte se zatvrdit a uložit mu přísnou dietu.“

Paní Pumphreyová sepjala ruce. „Určitě to dokážu, pane Herriote. Vždyť já dobře vím, že máte pravdu, ale je to tak těžké, tak strašně těžké.“ Pustila se se skloněnou hlavou dolů po cestě, jako by se rozhodla, že bez odkladu nastolí nový režim.

Díval jsem se, jak odcházejí, a moje starosti vzrůstaly. Tricki klopýtal ve svém malém tvídovém kabátku – měl celou šatnu takových kabátků z teplého tvídu nebo ze skotské kostkované vlny, když bylo zima, a nepromokavé pláštiky do deště. Statečně šel, i když klesal pod svým brněním. Pomyslel jsem si, že o paní Pumphreyové brzo uslyším.

Očekávané zavolání se dostavilo během několika dnů. Paní Pumphreyová byla zoufalá. Tricki přestal jíst. Odmítal i svá nejoblíbenější jídla a kromě toho několikrát zvracel. Nedělal vůbec nic, jenom ležel na koberečku a zhluboka dýchal. Nechtěl chodit na procházky, nechtěl vůbec nic.

Měl jsem svůj plán už předem připravený. Jediný způsob byl dostat Trickiho na nějaký čas z domu.

Navrhl jsem, abychom ho poslali na čtrnáct dní do nemocnice na pozorování.

Chudák paní skoro omdlela. Ještě nikdy nebyla od svého miláčka odloučena. Byla přesvědčena, že kdyby ji každý den neviděl, utrápil by se a zemřel by.

Ale já jsem byl neoblomný. Tricki těžce onemocněl a tohle byl jediný způsob, jak ho zachránit. Ze všeho

nejlepší podle mého názoru bylo odnést ho okamžitě, a tak jsem vypochoďoval ven a honem do auta s psíkem zabaleným do přikrývky, sledován nařikající paní Pumphreyovou.

Všechn personál byl na nohou a služebně pobíhaly sem a tam a přinášely jeho denní postýlku, noční postýlku, oblíbené polštářky, hračky a gumové kroužky, misku na snídani, misku na oběd a misku na večeři. Uvědomil jsem si, že se to všechno do mého malého auta nevejde, a rozjel jsem se. Když jsem se rozjížděl, hodila mi paní Pumphreyová se zoufalým výkřikem do okna náruč pláštíků. Než jsem zahrnul za ohybem zatáčky, pohlédl jsem do zpětného zrcátka – všichni tonuli v slzách.

Venku na silnici jsem se podíval na dojemného, těžce oddychujícího tvorečka na sedadle vedle mě. Pohládl jsem ho po hlavě a Tricki se statečně pokusil zavrtět ocáskem. „Chudáku stará,“ řekl jsem, „nemáš v sobě žádnou jiskru, ale myslím, že tě dokážu vyléčit.“

Doma v ordinaci mě obklopili naši psi. Tricki se podíval mdlýma očima dolů na hlučící smečku, a když jsem ho položil, zůstal ležet na koberci bez hnutí. Ostatní psi ho chvílku očichávali a pak došli k závěru, že to je věc zcela nezajímavá, a ignorovali ho.

Ustlal jsem mu v teplém chlívěčku vedle ohrádky, v níž spali ostatní psi. Dva dny jsem se na něho chodil dívat a nedával jsem mu nic k jídlu, jenom spoustu vody. Koncem druhého dne začal projeďovat zájem o své okolí a třetí den kňučel, když zaslechl psy na dvoře.

Otevřel jsem dveře, a když Tricki vyběhl, okamžitě ho obklopili greyhound a jeho přátelé. Překulili ho a skrz naskrz prohlédli a pak odběhli na zahradu. Tricki je následoval, občas zakopl o svůj přebytečný tuk a natahl se, ale očividně ho to bavilo.

Později téhož dne jsem přihlížel krmení. Díval jsem se, když Tristan hodil potravu do misek. Nastal obvyklý střemhlavý útok následovaný zvuky rychlé likvidace potravy. Každý pes věděl, že se bude muset pravděpodobně dělit o poslední zbytky potravy, jestliže se opozdí.

Když skončili, prošel se Tricki kolem vyciďených misek a tu a tam některou olízl. Nazítrí jsme pro něho prostřeli další misku a měl jsem radost, když jsem viděl, jak se k ní prodírá.

A pak už to šlo rychle. Vůbec jsem ho nijak neléčil. Tricki jen pobíhal celé dny s ostatními psy a účastnil se jejich přátelských rvaček. Objevil, jak je příjemné a veselé, když na něj ostatní štěkali, když po něm skákali a každých pět minut ho položili na lopatky. Stal se plnoprávným členem smečky, nepravděpodobnou hedvábnou věčičkou mezi tou chlupatou bandou, pral se jako tygr o svůj přiděl krmení a v noci chytal krysy ve staré slepičárně. Takhle báječně se mu v životě nedařilo.

A celou tu dobu se kdesi v dálce trápila paní Pumphreyová, telefonovala tucetkrát denně, aby se jí dostalo nejnovějších zpráv. Otázky, jestli pravidelně větráme jeho polštářky nebo jestli nosí pláštíky přizpůsobené počasí, jsem zahrával do auta. Zato jsem jí mohl pověďet, že se jejímu mrňousovi daří dobře, že je mimo nebezpečí a že se rychle uzdravuje.

Jakmile paní Pumphreyová tohle slovo zaslechla, jako by se jí dotklo kouzelným proutkem. Začala nám posílat čerstvá vajíčka po dvou tucetech, Trickimu na posilněnou. Byla to šťastná doba, kdy každý z nás snídal dvě vejce, ale teprve když začaly docházet lahve sherry, začala celá domácnost chápat obzory, které se před námi rozprostíraly.

Bylo to ono výtečné víno, které jsem tak dobře znal a jehož úkolem bylo posílit Trickiho krev. Oběd se stal slavnostní příležitostí se dvěma skleničkami před jídlem a několika během jídla. Siegfried a Tristan se střídali v připitcích na Trickiho zdraví a úroveň jejich přednesu se den ode dne zvyšovala. Mým úkolem bylo vždy odpověďet za Trickiho jakožto poručník.

Nemohli jsme uvěřit svým očím, když přišlo brandy. Dvě lahve Gordon Blue, jejichž úkolem bylo dodat poslední posílení Trickiho konstituci. Siegfried odněkud vyhrabal široké sklenice, které patřily jeho matce. Nikdy předtím jsem je neviděl, ale po několika večerů byly nepřetržitě v oběhu a těšily se naší trvalé přízni, když jsme si kolem dokola podávali ten velejemný nápoj, když jsme ho vdechovali a s úctou popíjeli.

Byly to dny hluboké spokojenosti. Začínaly úspěšně s jedním vejcem navíc po ránu, rozvíjely se vzpruženy poledním sherry a končily v plné blaženosti u krbu s brandy.

Vábilo nás ponechat si tu Trickiho jako trvalého hosta, ale já jsem věděl, jak paní Pumphreyová trpí a po čtrnácti dnech jsem pokládal za nevyhnutelné zatelefonovat jí, že se psík uzdravil a že čeká, kdy si pro něho přijede.

Během několika minut zastavilo před ordinací zhruba deset metrů lesklého kovu. Šofér otevřel dvířka a já jsem uvnitř sotva rozeznal postavu paní Pumphreyové. Ruce měla křečovitě sepnuté v klíně, rty se jí třáslly. „Ach, pane Herriote, řekněte mi pravdu. Skutečně se mu daří líp?“

„Ale ovšem, je mu dobře. Nemusíte ani vystupovat z auta, bylo by to zbytečné – zajdu pro něj.“

Prošel jsem domem do zahrady. Po trávníku litala kolem dokola jediná psí hmota a uprostřed, s vlajícima ušima a mávajícím ocáskem, bylo malé, zlaté Trickiho tělíčko. Ve dvou týdnech se psík proměnil v pevně svalnaté zvířátko. Držel krok se smečkou, upaloval dlouhými skoky a hrudníkem ometal dvorek.

Nesl jsem ho po chodbě do přední části domu. Šofér stále ještě držel dvířka vozu, a když Tricki spatřil svoji velitelku, vymkl se mi z náruče a obrovským skokem přistál paní Pumphreyové na klíně. Vyrasila poděšené „ach“ a pak se musela bránit, jak se na ni vrhl, olizoval jí obličej a štěkal.

Po dobu tohoto vzrušení jsem pomáhal šoferovi vynášet postýlky, hračky, polštářky, pláštíky a misky – všechno netknuté. Když se auto rozjelo, vyklonila se paní Pumphreyová z okna. V očích se jí leskly slzy a rty se jí chvěly.

„Pane Herriote,“ volala, „jak vám jenom vůbec mohu poděkovat? Tohle je triumf lékařství!“

### 31. kapitola

Náhle a prudce jsem se vzbudil a srdce mi tlouklo a bouchalo ve stejných intervalech jako naléhavé zvonění telefonu. Telefony na nočním stolku byly nepochybně zlepšením starého systému, kdy člověk musel cválat dolů po schodech a roztřeseně stát bosýma nohama na dlaždičkách v chodbě. Ale exploze deset centimetrů od ucha v časných hodinách ranních, kdy měl člověk celé tělo vysláblé a postrádal jakoukoliv odolnost, tyhle exploze byly srdcervoucí. Určitě mi vůbec nesvědčily.

Hlas na druhém konci byl uvážlivě veselý. „Hřebí se mi kobyla a nák jí to nejde. Řek bych, že to hříbě leží špatně – můžete mi přijet pomoci?“

Žaludek se mi stáhl v docela malinkou kuličku. Tohle bylo trochu moc! Vylézt z postele uprostřed noci bylo dost špatné, ale vylézat dvakrát bylo přímo nespravedlivé, vlastně to byla vyslovená krutost. Měl jsem těžký den a byl jsem rád, když jsem o půlnoci zalezl do postele. V jednu mě vytáhli k děsivě špatnému případu v terénu a dostal jsem se zpátky až ve tři. Kolik bylo teď? Tři patnáct. Dobrý bože, měl jsem jenom několik minut spánku. A teď hřebení! Obvykle je dvakrát namáhavější než telení. Jaký je tohle život! Jaký to je hrozný, pitomý život!

Zamumlal jsem do sluchátka: „Dobře, pane Dixone, hned k vám jedu.“ Přeshoural jsem se přes pokoj, zíval jsem, protahoval se a cítil, jak mě bolí ramena a paže. Podíval jsem se na hromádku šatů na křesle. Svlékl jsem si je, zase jsem si je oblékl, znovu svlékl a všechno se ve mně bouřilo při myšlence, že si je mám opět obléknout. Se vzdechem únavy jsem sáhl za dveře pro kabát, nacpal ho na pyžamo a šel dolů, kde před přípravnou léků stály moje gumové holínky, a obul jsem se do nich. Byla teplá noc, jaký tedy mělo smysl, abych se oblékal. Na statku bych se zase musel svlékat.

Otevřel jsem zadní dveře, pomalu jsem krácel dlouhou zahradou a můj unavený mozek pouze slabě vnímal vůni, která přicházela z temnoty. Došel jsem dozadu na dvůr, otevřel jsem vrata a vyjel vozem z garáže. Reflektory auta přebíhaly po zavřených dveřích obchodů a budovy bíle probleskovaly v tiché noci. Kdekdo spal. Kdekdo kromě mě, Jamese Herriota, který se plazí celý rozbolavělý a vyčerpaný za další tvrdou prací. Proč jsem se k čertu kdy rozhodl, že se stanu veterinářem? Musel jsem být blázen, když jsem si vybral práci, v níž se člověk lopotí sedm dní do týdne a celé noci. Někdy jsem měl pocit, že ta práce je něco živého, něco zlomyslného, něco, co mě zkouší a týrá, něco, co na mě nakládá víc a víc jenom proto, aby to zjistilo, kdy padnu mrtvý k zemi.

Byla to naprosto podvědomá reakce, která mě vymáchala v jezírku sebelítosti a odhodila zmáčeného na břeh, abych se zadíval do bezprostřední budoucnosti s vracejícím se náznakem mého přirozeného optimismu. Protože za prvé Dixonovi bydleli dole v údolí, jenom kousek za hlavní cestou, a těšili se tomu neobyčejnému přepychu, že měli v hospodářských budovách zavedené elektrické osvětlení. A za druhé jsem nemohl být tak strašně unavený – rozhodně ne ve čtyřiašestiletých letech, kdy jsem se těšil ještě všem bezvadným funkcím těla. Zabít mě by dalo ještě dost práce.

Zasmál jsem se sám sobě a upadl do stavu jakéhosi polobdění, které u mě tenkrát bylo běžné. Všechny

ostatní smysly ospale podřimovaly kromě těch, které jsem nezbytně potřeboval pro práci, jež mě čekala. Mnohokrát během uplynulých měsíců jsem vylezl z postele, jel daleko do krajiny, splnil dobře svůj úkol a vrátil se do postele, aniž jsem se úplně probudil.

U Dixonů to bylo dobré. Pěkná clydesdalská kobyla stála v osvětleném boxu a já jsem rozložil porodní provazy a nástroje s pocitem hluboké vděčnosti. Když jsem vhodil do vědra, z něhož stoupala pára, špetku dezinfekčního prostředku, díval jsem se na kobylu, která se protahovala a hrabala nohama. Nebylo jí to nic platné, ve vulvě se neobjevila ani stopa nožky. Skoro určitě to byla nesprávná poloha. Soustředěně jsem přemýšlel a svlékl jsem si kabát a tu mě z přemítání vytrhl pokřik směřujícího se farmáře. „Pomáhej pánbůh, copak je tohle – vy jdete na maškarní?“

Podíval jsem se na svoje pyžamo – bylo světlounce modré s neodolatelným červeným proužkem. „Tohle, pane Dixone,“ odpověděl jsem důstojně, „je můj noční úbor. Nezdržoval jsem se oblékáním.“

„Jo takhle, no teď to vidím.“ Hospodářovy oči se rošťácky zaleskly. „Promiňte, ale na chvíli jsem myslel, že sem přišel někdo jinej. Vloni v Blackpoolu jsem viděl zrovna takovýho chlapíka. Měl zrovna takový šaty, ale na hlavě měl ještě proužkovéj klobouk a taky měl hůl. Moc krásně tancoval.“

„Obávám se, že tím vás nepotěším,“ řekl jsem se slabým úsměvem. „Momentálně nejsem v té pravé náladě.“

Svlékl jsem se a všiml si tmavě rudých jizviček, které mi před několika hodinami vtisklo na ruku telátko. Jeho zoubky byly jako břitvičky a loupaly ze mě proužky kůže, kdykoliv jsem se jich dotkl.

Kobylka se otrásla a já jsem ji začal vyšetřovat. Dlouho nic a pak jen ocas a pánevní kosti a tělo a zadní nohy mizely daleko, kam jsem nedosáhl. Příčná poloha – u krávy to bylo snadné, když člověk rozuměl své práci, ale u kobylky to bylo obtížné, protože měla strašlivou sílu v zadních nohou. Než jsem otočil první nohu, půl hodiny jsem se celý udýchaný potil s porodními provazy a s ohebnou tyčí zakončenou háčkem. Druhá noha šla snadněji a kobyla jako by věděla, že teď už nestojí nic v cestě. Nabrala zhluboka dech a hříbě vyletělo na slámu i se mnou. Měl jsem v náručí jeho tělíčko a padl jsem na ně. K svému potěšení jsem cítil, jak se ten malý tvor prudce pohnul. Při práci jsem necítil žádný pohyb a došel jsem k názoru, že je mrtvé, ale hříbátko bylo velmi živé, potřásko hlavou a vykýchávalo plodovou vodu, kterou během svého opožděného příchodu na svět nadechlo.

Když jsem se utíral ručníkem, obrátil jsem se a spatřil jsem, jak mi hospodář s vážnou tváří přidržuje mé barevné pyžamové sako jako komorník.

„Dovolte, sire,“ řekl vážně.

„Oukej, oukej,“ zasmál jsem se, „příště se obléknu pořádně.“ Když jsem si ukládal věci do vozu, hodil hospodář jakoby nic na zadní sedadlo balíček.

„Je tam pro vás kousek másla,“ zamumlal. Nastartoval jsem a on se naklonil až k okénku. „Jsem na tu kobylu dost pyšnej a moc jsem od ní chtěl hříbátko. Děkuju vám, chlapče, opravdu vám děkuju.“

Mával za mnou a na rozloučenou jsem ho slyšel vykřiknout: „Na strašidlo z Kentucky jste se činil dobře!“

Opřel jsem se v sedadle a těžkými víčky hleděl na prázdnou silnici, do bledého jitřního světla. Vyšlo slunce – tmavě rudý míč visel nad zamlženým polem. Cítil jsem naprostou spokojenost, hřála mě vzpomínka na hříbátko, pokoušející se s nejistými koleny postavit na legračně dlouhé nohy, které je ještě neposlouchaly. Báječné, že ten malý rošťáček je přece jenom živý. Bylo skličující přivést na svět neživého tvora.

Dixonův statek ležel v nížině, tam kde se údolí rozšiřovalo a přecházelo na velkou pláň Yorku. Musel jsem přejet kus rušné dopravní cesty, která spojovala západní Riding s průmyslovým severovýchodem. Z komína bufetu s nepřetržitým provozem stoupal slabý proužek kouře, a zrovna když jsem v zatáčce zpomalil, našla si slabá, ale pronikavá vůně jídla cestu ke mně do vozu. Pouhé nadechnutí šťavnatého oděru ve mně vzbudilo představu opečených klobás s rajskými jablíčky a smaženými brambůrkami. Bože, umíral jsem hladem! Podíval jsem se na hodinky – čtvrt na šest – ještě dlouho nebudu jíst. Zajel jsem mezi nákladní vozy na široký pruh šterku.

Spěchal jsem k budově, kde se ještě svítilo, a přesvědčoval sám sebe, že nebudu chamtivý. Nedám si žádnou vybranou krmí, jen dobrý sendvič. Byl jsem tu již několikrát, mívali tu výtečné sendviče a já jsem si po těžké noci nějaké posilnění zasloužil.

Vkročil jsem do teplé budovy, kde seděli nad plnými talíři řidiči nákladních aut. Když jsem šel přes místnost, živý hovor umlkl a rozhostilo se napjaté ticho. Tlustý muž v koženém saku seděl jako očarovaný, plná vidlička se zastavila vpůli cesty k ústům, zatímco jeho soused, který držel v zamaštěné ruce velký hrnec čaje, na mě hleděl s vyvalenýma očima.

Napadlo mě, že pyžamo s červenými proužky a holinky tady nevypadají dost běžně, a rychle jsem zapjal plášť, který za mnou vlál. Ale i když jsem ho zapjal, nedosahoval dost nízko, byl spíše kratší a nad botami koukalo asi třicet centimetrů pyžama.

Rozhodným krokem jsem přistoupil k pultu. Bezvýrazná blondýna, která přetékala ze špinavého pláště a na nadrech nesla nápis Dora, na mě hleděla prázdným pohledem.

„Prosil bych chléb se šunkou a šálek kávy,“ řekl jsem chraptivě. Blondýna nasypala do šálku lžičku kávy a pouštěla do ní syčící proud horké vody a já jsem si s nepříjemným pocitem uvědomoval ticho za sebou a oči, upřené na moje nohy. Po své pravici jsem viděl muže v koženém saku. Vložil sousto do úst a několik vteřin uvážlivě přežvykoval.

„Projevuje se to různým způsobem, vid', Erneste,“ pravil rozvážně.

„Jo, je to tak, Kennete,“ odpověděl jeho společník.

„Řek by si, Erneste, že tohle bude nosit yorkshirské džentlmeny letos na jaře?“

„Může bejt, Kennete, může bejt.“

Slyšel jsem uchichtávání vzadu a došel jsem k názoru, že tihle dva jsou místní uznávaní čtveráci. Nejlepší bude, když to rychle sním a vypadnu. Dora hodila pěkně obložený chléb na pultík a s temperamentem náměsíčnice hlesla: „Bude to šilink.“

Vsunul jsem ruku do pláště – a nahmatal flanel bez kapsy. Bože všemohoucí, moje peníze zůstaly v kalhotách doma v Darrowby. Zaplavila mě vlna takové hrůzy, že se mi udělalo špatně od žaludku a horečnatě a nesmyslně jsem začal prohledávat kapsy kabátu.

Divoce jsem se podíval na blondýnu a viděl jsem, jak strčila chleba pod pult. „Podívejte se, vyšel jsem ven bez peněz. Už jsem tady u vás byl, nepamatujete se na mě?“

Dora znuděně zavrtěla hlavou.

„Nevadí,“ koktal jsem, „hodím sem ty peníze, až příště pojedu kolem.“

Dořin výraz se nezměnil, pouze na vteřinku zdvihla jedno obočí. Neučinila jediný pokus, aby vylovila chléb z jeho skrýše.

Měl jsem v hlavě pouze jedinou myšlenku, a to únik. Zoufale jsem srkal vařící tekutinu.

Kennet odstrčil svůj talíř a začal se šťourat v zubech zápalkou. „Erneste,“ pravil, jako by došel k závažnému závěru, „podle mého názoru je tendle pán dost výstřední, nemyslíš?“

„Výstřední?“ odfrkl Ernest do svého čaje. „Zatracenej blázen to je!“

„Ale ne zas úplnej blázen, Erneste. Ne takovej blázen, aby za sebe zaplatil.“

„Na tom teda něco je, Kennete, určitě na tom něco je.“

„To bych řekl. Pochutnává si na dobrým kafi na účet domu, a kdyby si byl to svý hledání špatně nevypočítal, měl by i chleba. Dora sebou trochu moc mrskla, bylo to na něj příliš rychlý – ještě pět vteřin, a byl by se do toho taky zakous, do té šunky.“

„Pravda pravdoucí,“ zahučel Ernest, očividně spokojený se svou úlohou spravedlivého muže.

Kennet odložil zápalku, hlasitě si vycucl zuby a opřel se. „Ještě je tu jedna možnost, na kterou jsme nepomysleli. Může bejt na útěku.“

„Myslíš, Kennete, že jako z vězení?“

„Jo, Erneste, myslím.“

„Ale ti chlapi tam vodtad' nosej na uniformách vo značení!“

„Některý jo. Ale někde jsem slyšel, že už přecházej na pruhy.“

Měl jsem toho už dost. Vlíl jsem si poslední kapky kávy do úst a střemhlav jsem zamířil ke dveřím. Když jsem vykročil do paprsků ranního slunce, dostihl mě Kennetův konečný výrok.

„Asi utek, dyž byli na práci. Koukni se na ty gumovky.“

Doslov

Vzpomínám si na to odpoledne, kdy svítlo slunce a já jsem naložil do vozu všechny Siegfriedovy psy a zajel na starou hornickou cestu, která šplhala svůdnou zelení po úbočí stráně nahoru na příkrý kopec. Dva nebo tři kilometry jsme šli po hladkém mechu a potom jsme odbočili a zamířili přímo vzhůru do horké vůně jehličí a do bzučení včel a much až úplně na vrcholek, kde nás vítal sladký vítr a odkud bylo vidět na údolí rozkládající se pod námi. Leželo tam celé – od vysokých holých skal až dolů do bohaté roviny, nad níž se vznášel opar mlhy.

Seděl jsem ve vřesu, kolem mne v kruhu psi v očekávání příštích dobrodružství, a vánek k nám přinášel vůni nížin, vonný dech teplé trávy a ostýchavých květin z vřesoviště. Byla to stejná vůně, se kterou jsem se setkal, když jsem před rokem poprvé vystoupil v Darrowby z autobusu. A uvědomil jsem si, že už jsem si propracoval svou cestu celým tím okruhem: měl jsem za sebou kouzelné první kolo.

A všechno, co se stalo, stalo se tady. Z místa, na kterém jsem seděl, bylo vidět mnohá hospodářství, která jsem za své praxe navštívil – ostrůvky šedého kamene s dobyt看em, jenž z dálky vypadal jako nehybné tečky rozesté po polích. Nedala se v nich rozpoznat bojiště uplynulého roku, scény mých prvních zápasů, v nichž se odehrálo všechno, od úspěchů, z nichž se točila hlava, až po prohry.

Tam dole žili lidé, kteří mě považovali za docela dobrého veterináře, a jiní, podle nichž jsem byl přívětivý idiot, pak několik málo těch, kteří byli přesvědčeni o mé genialitě, a jeden nebo dva by na mě pošťvali psy, kdybych k nim vkročil do vrat.

A to všechno se událo v jediném roce. Co bude za třicet let? Inu, jak se ukázalo, celkem totéž.

A co ta zvířátka, kolem nichž se celé to drama točí? Je to škoda, že neumějí mluvit, protože by bylo jistě báječné poslechnout si jejich názory. Existuje pár věcí, které bych se rád dověděl. Co si myslí o svých tak různých životech? Co si myslí o nás? A dokážou se nakonec všemu zasmát?

James Herriot

Zvěrolékař na blatech

Baronet, 1999

James Herriot: Zvěrolékař na blatech

Vydání v nakladatelství Baronet v této podobě první.

Copyright © James Herriot 1970

Published by arrangement with Pan Books.

All rights reserved.

Vydalo nakladatelství Baronet a. s., Široká 22, Praha 1

v roce 1999 jako svou 383. publikaci.

Přeloženo z anglického originálu *If Only They Could Talk*

vydaného nakladatelstvím Pan Books, London, v roce 1973.

Český překlad © 1999 Eva Marxová.

Přebal a vazba © 1999 Richard Carrasco a Baronet.

Sazba a grafická úprava studio Ricardo, Sudoměřská 32, Praha 3.

Korektorka Zdeňka Grigarová.

Vytiskly a svázaly Tiskárny Vimperk a. s., Pasovská 55, Vimperk.

Veškerá práva vyhrazena.

Tato kniha ani jakákoli její část nesmí být přetiskována, kopírována či jiným způsobem rozšiřována bez výslovného povolení.

ISBN 80-7214-170-8